

ŘEŠITELSKÝ TÝM

Zpracovatel:

EKOTOXA s.r.o.

Subdodavatel:

RADDIT consulting s.r.o.

Kontaktní údaje na zpracovatele:

EKOTOXA s. r. o.

Fišova 403/7, 602 00 Brno

IČ: 64608531

tel.: +420 558 900 011, e-mail: emc@ekotoxa.cz

Kontaktní údaje na subdodavatele:

RADDIT consulting s. r. o.

Fojtská 574, 739 24 Krmelín

IČ: 27811221

tel.: +420 739 460 212, e-mail: info@raddit.cz

EKOTOXA s. r. o.

Ing. Jiří Jedlička

Mgr. Zdeněk Frélich

Ing. Štěpán Vizina

Mgr. Lucia Brisudová

Mgr. Ing. Jan Blažek

Mgr. Vít Kašpar

Bc. Tomáš Mühr

RADDIT consulting s.r.o.

RNDr. Radim Misaček

Mgr. Zuzana Karkoszková

Mgr. Renata Vojkovská

Statutární město Jihlava

Mgr. Tereza Chloupková

Ing. Hana Hekerlová

Ing. Alena Kottová

Mgr. Tomáš Gleixner

POPIS ÚZEMÍ ANALYTICKÁ ČÁST

Obsah

1. Úvod	6
2. Popis území Jihlavské aglomerace	7
3. Socioekonomická analýza	11
3.1 Demografické charakteristiky	11
3.2 Dopravní dostupnost a infrastruktura	14
3.2.1 Silniční doprava	14
3.2.2 Železniční doprava	15
3.2.3 Veřejná doprava	15
3.2.4 Městská hromadná doprava	16
3.2.5 Doprava v klidu	17
3.2.6 Cyklistická a pěší doprava	17
3.2.7 Letecká doprava	18
3.2.8 Dopravní bezpečnost	18
3.3 Vzdělávání	21
3.3.1 Mateřské školství	22
3.3.2 Základní školství	23
3.3.3 Střední a vyšší odborné školství a učiliště	23
3.3.4 Vysoké školství	24
3.3.5 Neformální vzdělávání	25
3.3.6 Věda a výzkum	25
3.4 Sociální oblast	28
3.4.1 Sociální služby	28
3.4.2 Sociální vyloučení	31
3.4.3 Sociální bydlení	32
3.4.4 Podíl nízkopříjmových obyvatel	32
3.5 Zdravotnictví	35
3.6 Bezpečnost	39
3.6.1 Krizové řízení	39
3.6.2 Povodňový plán	41
3.6.3 Prevence kriminality	42
3.6.4 Kyberbezpečnost	42
3.6.5 Rizika a potenciální dopady pandemie SARS 2 – Cov 19	44
3.7 Veřejná prostranství	49
3.8 Životní prostředí	53
3.8.1 Ochrana přírody	53
3.8.2 Využití území a krajinný ráz	53
3.8.3 Klima a klimatická změna	54
3.8.4 Kvalita vod	56
3.8.5 Povodňová opatření	57
3.8.6 Ovzduší	57
3.8.7 Odpadové hospodářství	58
3.8.8 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	59
3.9 Energetika	62
3.9.1 Zásobování energiemi v území	62
3.9.2 Spotřeba paliv a energií	62
3.9.3 Výroba elektrické energie	63
3.9.4 Zemní plyn	63
3.9.5 Zásobování teplem	63
3.9.6 Vytápění domácností	64

3.9.7	Kombinovaná výroba tepla a energií	64
3.9.8	Bezpečnost a spolehlivost zásobování energií.....	64
3.9.9	Potenciál OZE.....	64
3.9.10	Potenciál energetických úspor	65
3.9.11	Cíle v oblasti energetiky a vybraný scénář	66
3.10	Technická infrastruktura.....	68
3.10.1	Vodovody a kanalizace	68
3.10.2	Vodovody	70
3.10.3	Kanalizace	71
3.10.4	Telekomunikace.....	74
3.11	Veřejná správa	76
3.12	Bydlení	81
3.13	Ekonomika, zaměstnanost a trh práce	85
3.13.1	Vývoj hrubého domácího produktu	85
3.13.2	Zaměstnanost a trh práce v JA.....	86
3.13.3	Podnikání a inovace	90
3.14	Cestovní ruch a kultura	92
3.14.1	Předpoklady pro cestovní ruch	92
3.14.2	Kultura a kulturní atraktivita v území.....	93
3.15	Občanská vybavenost, infrastruktura pro kulturu, sport a volný čas	97
3.15.1	Občanská vybavenost	97
3.15.2	Sport a volný čas	98
3.16	Analýza problémů, rozvojových potřeb a potenciálu území	102
3.17	Analýza stakeholderů.....	112
3.17.1	Metodický postup	112
3.17.2	Základní identifikace širšího okruhu stakeholderů.....	113
3.17.3	Subjekty relevantní pro ITI JA.....	116
4.	Seznam tabulek, obrázků, zkratk a hlavních použitých zdrojů.....	119
4.1	Seznam tabulek	119
4.2	Seznam obrázků	120
4.3	Seznam zkratk	121
4.4	Přehled hlavních použitých zdrojů	124

1. ÚVOD

Analytická část je hlavním výchozím dokumentem pro přípravu Integrované strategie Integrované teritoriální investice Jihlavské aglomerace pro programové období 2021–2027 (dále také ITI JA). Integrované teritoriální investice jsou nástrojem územní dimenze v metropolitních oblastech a aglomeracích celostátního významu. Jedná se o jeden z nástrojů uplatnění integrovaného přístupu s využitím Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESIF), který je realizován na základě zpracované a schválené integrované strategie.

Cílem analytické části bylo popsat současný stav území v aglomeraci v jednotlivých tematických oblastech, identifikovat hlavní problémy a potřeby v území, vyhodnotit rozvojový potenciál a zajistit tak podrobný a odborný podklad pro navazující stanovení cílů a opatření ve Strategické části.

Analytická část reflektuje metodické požadavky Metodického pokynu pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (dále také MP INRAP) na přípravu integrovaných strategií. Vychází jak z veřejně dostupných podkladů o zájmovém území, jako jsou např. údaje Českého statistického úřadu, ministerstev, národních odborných organizací státu, Kraje Vysočina a krajských organizací, tak i z údajů statutárního města Jihlavy a dalších měst a obcí v aglomeraci. Využita byla také data od soukromých subjektů.

Do přípravy Analytické části byli zapojeni klíčoví stakeholderi území. Byla provedena analýza stakeholderů a klíčoví stakeholderi byli do přípravy strategie zapojeni formou účasti v pracovních skupinách a Řídicím výboru ITI JA. Pracovním skupinám a Řídicímu výboru ITI JA byly předkládány výstupy analýz a jednotliví členové měli možnost se k ní vyjádřit jak na samotném jednání, tak i formou zaslání připomínek.

Hlavní částí dokumentu je popis území a socioekonomická analýza rozdělená podle jednotlivých tematických oblastí. Závěry za každou tematickou oblast jsou shrnuty ve SWOT analýze. Na tuto část navazuje Analýza problémů, rozvojových potřeb a rozvojového potenciálu území, ve které jsou za jednotlivé oblasti shrnuty hlavní problémy a rozvojové potřeby. Tato část představuje odrazový můstek a současně odůvodnění pro Strategickou část.

2. POPIS ÚZEMÍ JIHLAVSKÉ AGLOMERACE

Území Jihlavské aglomerace (dále také JA) bylo vymezeno na základě Závěrečného dokumentu, Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR, vydané Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, který je dostupný na webových stránkách www.mmr.cz, v sekci Územní dimenze). Metodika vymezení vycházela:

- (i) z posouzení intenzity a koncentrace kontaktů aktuálních dat mobilního operátora (2019);
- (ii) z posouzení podílu obyvatelstva integrovaného v rámci denních systémů aktivit a průměrného času stráveného v jádrových městech metropolitních oblastí opět na základě dat mobilního operátora (2019)
- (iii) z posouzení dynamiky rezidenční suburbanizace založené na dlouhodobé statistice realizované bytové výstavby a směrové migrace z jader metropolitních oblastí do suburbánních obcí (2009–2016).

Jako obce součástí Jihlavské aglomerace pak byly stanoveny takové obce, jejichž syntetizující koeficient dosahoval alespoň hodnoty 0,9. Doplnkově byla přiřčena jedna enkláva nedosahující prahové hodnoty výsledného ukazatele a také obec Třešť na základě doplňkového pravidla zohledňující vazby okrajových obcí tvořících centrum ORP. Mechanismem flexibility byly zařazeny obce Větrný Jeníkov a Věžnice, a i obec Kamenná, která následně utvořila enklávu v aglomeraci.

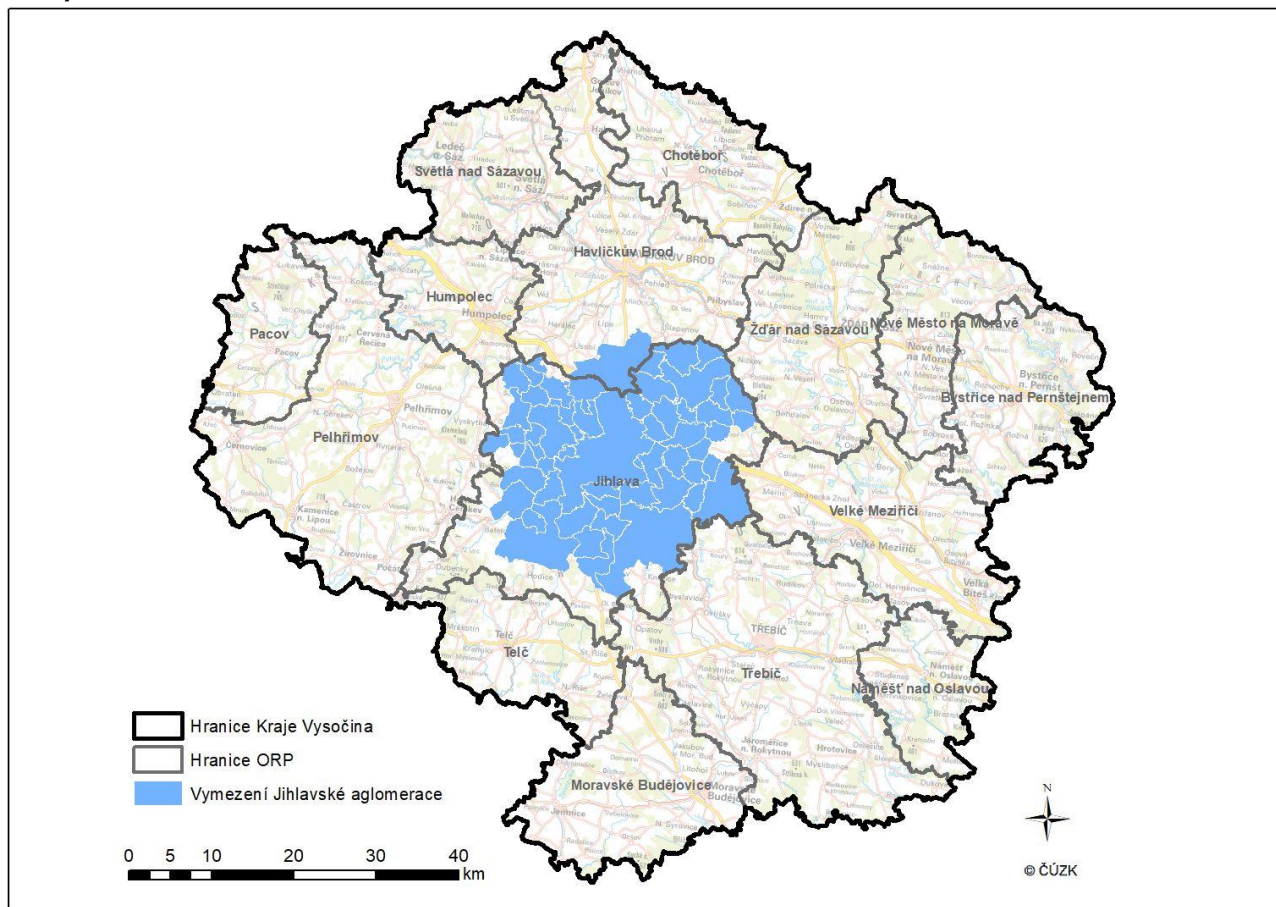
Takto vymezená Jihlavská aglomerace zahrnuje celkem 54 obcí z ORP Jihlava a 2 obce – Štoky a Věžnice z ORP Havlíčkův Brod. Celkově se tak jedná o souvislé území 56 obcí rovnoměrně rozmístěných kolem sídelního střediska obce Jihlavy. Území Jihlavské aglomerace zaujímá celkem 731¹ km² a je tak rozlohou čtvrté nejmenší mezi metropolitními oblastmi a aglomeracemi Česka. Menší jsou Zlínská aglomerace (439 km²), Mladoboleslavská aglomerace (597 km²) a Karlovarská aglomerace (610 km²). Centrem aglomerace je statutární město Jihlava, nacházejí se zde 3 další města (Brtnice, Polná a Třešť), 6 městysů (Dolní Cerekev, Kamenice, Luka nad Jihlavou, Stonařov, Větrný Jeníkov a Štoky) a 46 obcí.

K 1. 1. 2020 žilo v území Jihlavské aglomerace 93964 obyvatel, co představuje přibližně 18 % obyvatelstva Kraje Vysočina. V přepočtu na plochu představuje se 129 obyvateli na 1 km² nejmenší hustotu zalidnění ve srovnání s ostatními aglomeracemi a metropolitními oblastmi.

Jihlavská aglomerace nevytváří žádné silnější regionální vazby v dalších částech kraje a aglomerace tak zahrnuje jen 8 % obcí, 11 % rozlohy a 18 % obyvatel Kraje Vysočina.

¹ Dokument Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR uvádí souhrnný údaj 719 km² a 91014 obyvatel, což však nekoresponduje s aktuálními daty ČSÚ, která zde uvádíme k roku 2020.

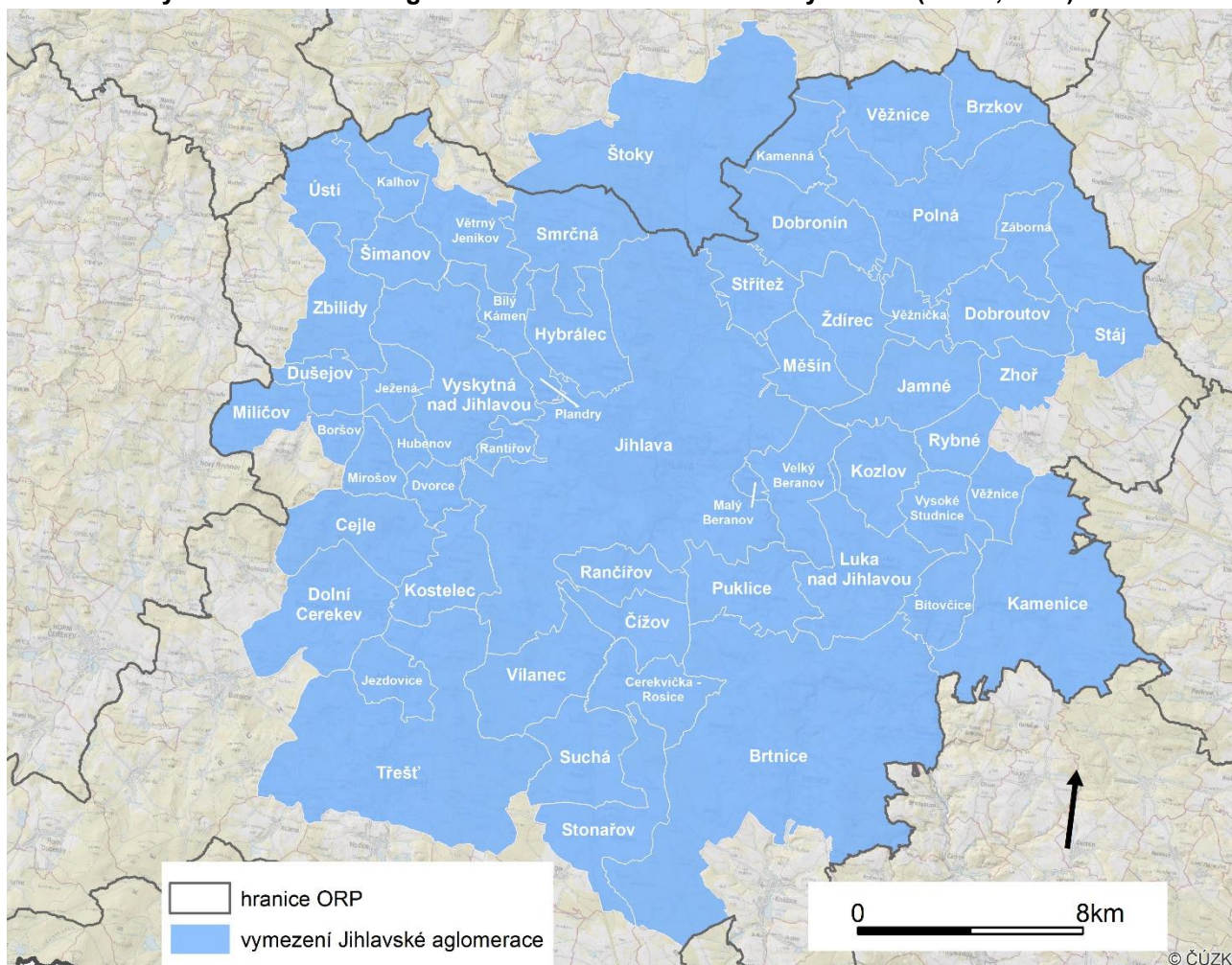
Obrázek 1: Vymezení Jihlavské aglomerace včetně širšího umístění v rámci Kraje Vysočina (ČÚZK, 2020)

Zdroj: ČÚZK, 2020 dle MMR (2020) - Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR

Obrázek 2: Vymezení Jihlavské aglomerace včetně hranic zahrnutých obcí (ČÚZK, 2020)

Zdroj: ČÚZK, 2020 dle MMR (2020) - Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR

Tabulka 1: Obce, počet obyvatel, rozloha a hustota zalidnění k 1. 1. 2020

Obec	Počet obyvatel	Katastrální výměra (km ²)	Hustota zalidnění (počet obyvatel/km ²)
Bílý Kámen	288	512	56
Bitovčice	421	661	64
Boršov	170	257	66
Brtnice	3 766	7413	51
Brzkov	289	779	37
Cejle	501	1269	39
Cerekvička-Rosice	170	901	19
Čížov	291	708	41
Dobronín	1 860	1372	136
Dobrouť	292	1011	29
Dolní Cerekev	1 277	1585	81
Dušejov	478	487	98
Dvorce	195	350	56
Hubanov	141	256	55
Hybrálec	456	1049	43

Obec	Počet obyvatel	Katastrální výměra (km ²)	Hustota zalidnění (počet obyvatel/km ²)
Jamně	579	1118	52
Jezdovice	242	558	43
Ježená	125	447	28
Jihlava	51 216	8786	583
Kalhov	129	486	27
Kamenice	1950	3405	57
Kamenná	190	633	30
Kostelec	908	890	102
Kozlov	478	889	54
Luka nad Jihlavou	2 971	1570	189
Malý Beranov	621	100	621
Měšín	268	707	38
Miličov	136	653	21
Mirošov	163	413	39
Plandry	202	182	111
Polná	5 150	3777	136
Puklice	842	1093	77
Rančířov	446	649	69
Rantířov	467	274	171
Rybné	120	548	22
Smrčná	433	1237	35
Stáj	173	593	29
Stonařov	1 098	1356	81
Střítež	449	746	60
Suchá	265	1148	23
Šimanov	208	623	33
Štoky	1968	3967	50
Třešť	5 714	4699	122
Ústí	223	914	24
Velký Beranov	1 272	1015	125
Větrný Jeníkov	643	1222	53
Věžnice	421	488	86
Věžnice	153	1387	11
Věžnička	137	451	30
Vílanec	314	1358	23
Vyskytná nad Jihlavou	914	2123	43
Vysoké Studnice	432	665	65
Záborná	255	645	40
Zbílidy	217	1043	21
Zhoř	447	581	77
Ždírec	430	1037	41
ITI JA	93964	73086	129

Zdroj: ČSÚ, 2020

3. SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

3.1 DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

Jihlavská aglomerace zabírá rozlohu 731 km², přičemž k 1. 1. 2020 v ní žilo 93 964 obyvatel, což představuje přibližně 18 % obyvatelstva Kraje Vysočina. Na rozdíl od kraje jako celku má však aglomerace výrazně vyšší hustotu zalidnění, která se s hodnotou 129 přibližuje hustotě zalidnění celé České republiky.

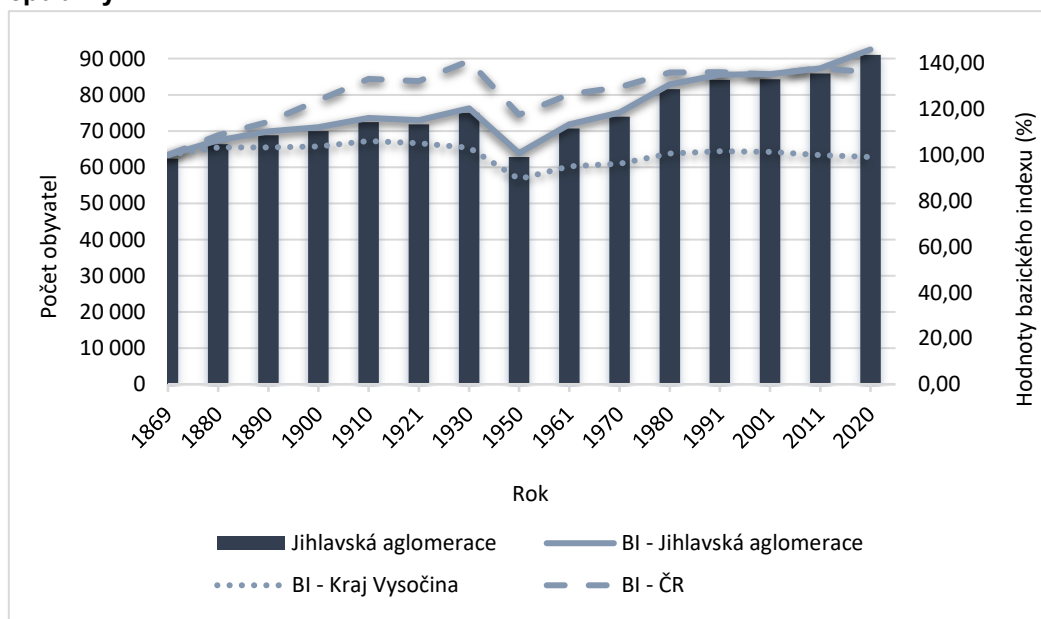
Tabulka 2: Počet obcí, rozloha, počet obyvatel a hustota zalidnění k 1. 1. 2020

	Počet obcí	Rozloha km ²	Počet obyvatel (1. 1. 2020)	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)
Jihlavská aglomerace	56	731	93 964	129
Kraj Vysočina	704	6 795	509 813	74
ČR	6 253	78 866	10 287 671	130

Zdroj: Český statistický úřad, Ministerstvo vnitra České republiky, vlastní výpočty

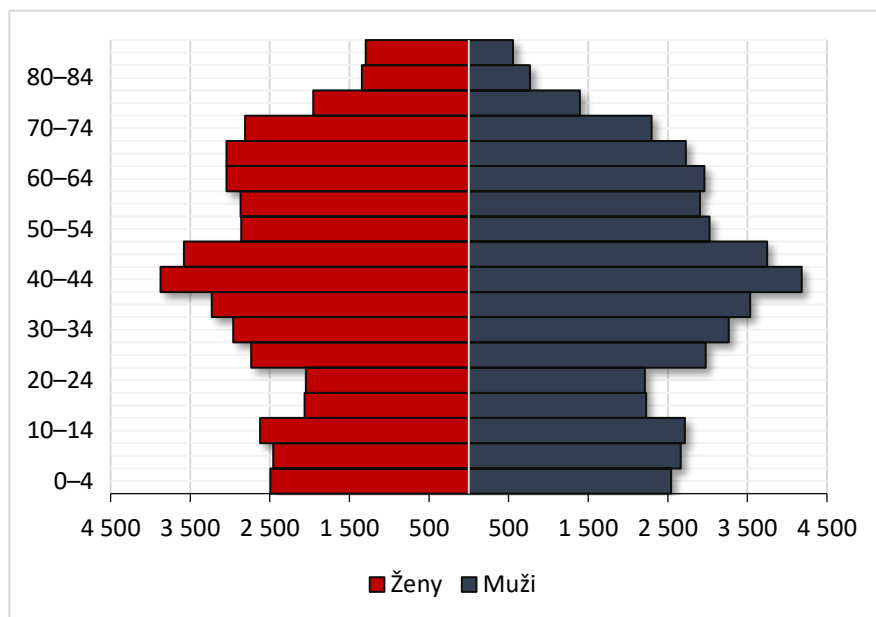
Při pohledu na graf na následujícím obrázku, který zobrazuje vývoj počtu obyvatelstva v aglomeraci spolu s bazickými indexy kraje a České republiky, je také zřetelný rozdílný vývoj aglomerace a kraje. V případě Jihlavské aglomerace má vývoj obyvatelstva, až na období mezi lety 1940 a 1950, kdy klesl počet obyvatel aglomerace pod 65 000, stoupající tendenci. Největší nárůst obyvatelstva probíhal od roku 1961 a pokračuje i v současnosti. Bazický index, znázorňující vývoj v porovnání s rokem 1869, se ani jednou nedostal pod kritickou hranici 100 %, ale naopak dosahoval od roku 1980 hodnoty 130 % a více. Křivka bazického indexu Kraje Vysočina se naopak pohybuje těsně při hranici 100 %, což značí pozvolnější nárůst počtu obyvatel.

Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel Jihlavské aglomerace a bazické indexy aglomerace, Kraje Vysočina a České republiky

Zdroj: Český statistický úřad

Obrázek 4: Věková pyramida obyvatel Jihlavské aglomerace, stav k 31. 12. 2019

Zdroj: Český statistický úřad

Věková pyramida aglomerace graficky znázorňuje věkové struktury obyvatelstva tohoto území. Podle dostupných údajů z roku 2019 je možné na základě jejího tvaru konstatovat, že jde o přechod ze stacionárního k regresnímu typu pyramidy. Počet obyvatel v dětské složce je zhruba vyrovnaný s počtem obyvatel v důchodovém věku. Jinými slovy – obyvatelstvo aglomerace stárne, co sebou do budoucna může přinášet ekonomické, ale i jiné dopady na populaci. Nejpočetnější zastoupení má u mužů i u žen v rámci všech věkových skupin kategorie obyvatel ve věku 40–44 let. Další silnou skupinou jsou následně obyvatelé ve skupinách 45–49 let a 35–39 let. Ženská část pyramidy má na rozdíl od mužské poloviny bohatší zastoupení populace ve věku 75 let a více a místy dochází až ke dvojnásobně vyššímu počtu žen v porovnání s počtem mužů.

Podobný charakter věkové struktury se vyskytuje i na úrovni kraje, ale také celé republiky a je následkem snižování počtu živě narozených dětí a zároveň zvyšování naděje na dožití. Dá se předpokládat, že počet obyvatel bude právě na základě snižování porodnosti klesat i nadále.

Tabulka 3: SWOT analýza – Demografické charakteristiky

Silné stránky	Slabé stránky
- Zvyšování naděje na dožití - Stoupající tendence ve vývoji počtu obyvatelstva	Snižování počtu živě narozených dětí
Příležitosti	Hrozby
Rozvoj služeb pro seniory – sociální, zdravotní, vzdělávací, mobilita ...	Stárnutí obyvatelstva aglomerace

Demografické charakteristiky – souhrn

Jihlavská aglomerace zabírá rozlohu 731 km², přičemž k 1. 1. 2020 v ní žilo 93 964 obyvatel, což představuje přibližně 19 % obyvatelstva Kraje Vysočina.

Počet obyvatel má dlouhodobě stoupající tendenci. Počet dětí je zhruba vyrovnaný s počtem seniorů. Obyvatelstvo aglomerace stárne, co sebou do budoucna může přinášet ekonomické, ale i jiné dopady na populaci. Nejpočetnější zastoupení má u mužů i u žen v rámci všech věkových skupin kategorie obyvatel ve věku 40–44 let. Podobný charakter věkové struktury se vyskytuje i na úrovni kraje, ale také celé republiky a je následkem snižování počtu živě narozených dětí a zároveň zvyšování naděje na dožití. Dá se předpokládat, že počet obyvatel bude právě na základě snižování porodnosti klesat i nadále.

3.2 DOPRAVNÍ DOSTUPNOST A INFRASTRUKTURA

Jihlava je přirozeným spádovým dopravním bodem nejen pro Kraj Vysočina, ale i z pohledu národního svou blízkostí k dálniční dopravní tepně D1. Moderní mobilitu - dopravní dostupnost a infrastrukturu - je potřeba v této souvislosti vnímat jako vzájemně propojený soubor všech módů dopravy v interakci s bezpečnou a dostupnou dopravní infrastrukturou, která uspokojuje potřeby občanů i návštěvníků města a okolí a přispívá k vytvoření kvalitního místa pro život.

Do analytické části jsou zahrnuty všechny obce Jihlavské aglomerace spadající do vymezeného území a zásadní zpracované a platné strategické materiály, které jsou různou měrou monitorovány a naplňovány. Mezi stěžejní dokument patří Strategický plán rozvoje statutárního města Jihlavy do roku 2020, který je průběžně monitorován a aktualizován a jehož platnost byla prodloužena do roku 2022. V současnosti se připravuje strategický plán statutárního města Jihlavy na období 2022-2032. Dalším rozhodujícím materiálem je Územní plán města Jihlavy a obcí v rámci aglomerace, ze kterých vychází dílčí dokumenty, jako např. Plán udržitelné mobility města Jihlavy. Analytická část je vnitřně dělena na jednotlivé mody dopravy a kapitoly týkající se bezpečnosti, která je průřezová pro všechny.

3.2.1 Silniční doprava

Jihlavská aglomerace jako celý Kraj Vysočina je charakteristická rozdrobenou sídelní strukturou a s tím související vysokou hustotou silniční sítě. Centrální poloha tohoto sledovaného regionu v rámci státu předurčuje jeho dopravně-tranzitní funkci.

Řešené území aglomerace Jihlavy se vyznačuje radiálním uspořádáním silniční sítě, která paprskovitě směřuje do krajského města. Hustá síť silnic II. a III. třídy, která je dána velkým počtem malých sídel, je ve vlastnictví Kraje Vysočina. Údržbu těchto silnic zajišťuje Krajská správa a údržba silnic Vysočiny. Jejich stav má v posledních letech zlepšující se tendenci díky využívání finančních prostředků EU, SFDI i krajského rozpočtu, stále však některé úseky nevyhovují svým technickým stavem modernímu pojetí bezpečnosti silničního provozu. Kraj Vysočina má zpracovanou tzv. páteřní silniční síť, která identifikuje nejdůležitější silnice, které by měly být prioritně udržovány a finančně podporovány. Velkou výhodou předmětného území je, že velká část obcí je napojena na silnice I. třídy nebo železnici.

V řešeném území aglomerace patří mezi hlavní silniční komunikace tyto: dálnice D1, silnice I. třídy I/38 (Havlíčkův Brod – Jihlava – Moravské Budějovice), silnice II. třídy II/406 (Jihlava – Telč) a silnice II/602 (Velké Meziříčí – Jihlava – Pelhřimov), tyto čtyři patří mezi silniční úseky s nejvyšší intenzitou dopravy v rámci aglomerace. Nejzatíženější úsek je od spojení silnic II/406 a II/602 směrem k Jihlavě a dále až ke spojení silnic II/602 a II/353. Touto částí označenou jako silnice II/602 projede v rozmezí cca 9,5 až 12 tisíc vozidel za den. Dále v zájmovém území vedou silnice II/405 (Jihlava – Třebíč), II/352 (Jihlava – Polná) a II/353 (Jihlava – Žďár nad Sázavou).

Celá oblast nacházející se na Českomoravské vrchovině je charakteristická z hlediska dopravy komplikovanými klimatickými podmínkami, které především v zimním období zapříčiňují dopravní problémy jak na dálnici D1, tak také na regionálních silnicích.

Nemalým problémem jednotlivých obcí v rámci území je také nevyhovující technický stav místních komunikací a mostů. V rámci aglomerace je třeba řešit plynulost a bezpečnost dopravy a s tím spojenou hlučnost a další negativní ekologické dopady v některých lokalitách z důvodu vysoké intenzity nákladní i osobní automobilové dopravy či rizikovosti podmínek dopravního provozu. Dopravní obslužnost některých částí města (zejména částí města nacházejících se v okrajových oblastech jeho správního území) je třeba v některých ohledech považovat za nedostatečnou jak z hlediska potřebné kapacity komunikací, tak i z hlediska četnosti dopravních spojů MHD. Z tohoto pohledu je potřeba vnímat jako důležité budoucí kroky dokončení obchvatu Jihlavy, vybudování vnitřního okruhu Jihlavy, opravy stávajících mostů na sledovaných komunikacích, postupná modernizace stávající silniční sítě v souladu s požadavky evropské směrnice 2008/96/ES o řízení bezpečnosti silniční infrastruktury na komunikacích a rovněž zavedení systému řízení a ovlivňování dopravy a informovanosti uživatelů silniční dopravy.

3.2.2 Železniční doprava

Rozvoj železniční dopravy v aglomeraci má význam v rámci příměstské kolejové dopravy v návaznosti na městskou hromadnou dopravu pro potřeby denní dojížděky za prací a do škol do krajského města, ale i napojení celé aglomerace na sousední kraje a regiony. Konkurenceschopnější železniční doprava je podmíněna nejen stavebně technickým stavem železniční sítě, ale i technickým stavem související infrastruktury (stanice, zastávky aj.).

Územím aglomerace prochází jednokolejná neelektrifikovaná železniční trať č. 240 Jihlava – Brno spojující region s Jihomoravským krajem a jednokolejná elektrifikovaná trať č. 225 Havlíčkův Brod – Jihlava – Veselí nad Lužnicí (napojení na Jihočeský kraj a na významný železniční uzel v Havlíčkově Brodě), od které se v Kostelci odpojuje regionální jednokolejná trať č. 227 do Slavonic. Z obce Dobronín do Polné vede trať č. 242 dlouhá 6 km, která má charakter lokálky a v současné době na ní žádný osobní vlak nejezdí.

Uzlovým bodem železniční sítě je nádraží ČD Jihlava, a to jak pro osobní, tak i nákladní železniční dopravu. Do budoucna je plánována možnost přemístění stávajícího hlavního vlakového nádraží ležícího v severní části města na stávající městské vlakové nádraží nacházející se nedaleko centra města, s nímž by bylo spojeno vybudování přestupního terminálu a přístupové komunikace, čímž by v rámci krajského města došlo ke vzniku nového dopravně-obchodního uzlu a zlepšení návaznosti jednotlivých druhů veřejné hromadné dopravy. Výhledově (v řádu 20 let) je taktéž plánováno umístění terminálu vysokorychlostní trati Praha – Brno² v oblasti Pávova, což je důležitý aspekt pro celkový rozvoj území i provázanosti na ostatní mody dopravy.

3.2.3 Veřejná doprava

V rámci kraje je od roku 2017 připraven, a částečně funguje, komplexní dopravní systém, tzv. Veřejná doprava Vysočiny (VDV), který vzájemně propojuje různé druhy veřejné dopravy s jednotným tarifem, přepravními podmínkami a pravidelnými intervaly mezi spoji. Zásadní z pohledu skutečného fungování systému je zavedení částečné integrace jednotné přestupní jízdenky mezi dopravci a zónového relačního tarifu od 1. 3. 2020. Postupně se připravuje také integrace jednotlivých MHD, včetně jihlavské, které nejsou doposud do systému integrovány, což je jedním z vážných problémů. Plnohodnotný integrovaný systém založený na elektronických jízdenkách plánuje Kraj Vysočina zavést po výběrovém řízení na zajišťování dopravní obslužnosti, kdy je také plánováno spuštění e-shopu a možnost placení jízdného platebními kartami. Velmi důležitým aspektem je pro skutečné fungující fungování integrovaného systému, který bude sloužit všem občanům kraje, jeho centrální koordinace, zajištění provázanosti silniční a železniční dopravy, a především jednotlivých dopravců tak, ať nevznikají paralelní linky a nedochází k roztříštěnosti dopravní obslužnosti území.

Na území aglomerace Jihlavy je dominantním modelem autobusová doprava. Hlavním dopravcem je ICOM transport a.s. provozující především místní linky. Dalšími dopravci s podstatně menším podílem na obsluze území jsou ČSAD Benešov, ČSAD Jindřichův Hradec, TRADO BUS, ARRIVA Východní Čechy, ZDAR a.s. a další dopravci zajišťující především dálkovou dopravu. Veřejnou meziměstskou silniční dopravu zajišťuje centrální autobusové nádraží umístěné nedaleko centra Jihlavy, které odbavuje regionální i dálkové linky včetně mezinárodních.

Osobní železniční dopravu zajišťují České dráhy a.s. Umístění Jihlavy na železniční křižovatce a v blízkosti železničního uzlu Havlíčkův Brod ovlivňuje i pohled na autobusovou dopravu.

Dopravní obslužnost území aglomerace je dána v prvé řadě požadavky cestujících na zajištění dopravy do ostatních spádových obcí (Třešť, Polná, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Kostelec u Jihlavy, Kamenice), tak zajištěním spojení s ostatními významnými městy kraje (Velké Meziříčí, Telč, Pelhřimov, Humpolec, Havlíčkův Brod, Chotěboř, Velká Bíteš, Třebíč, Náměšť nad Oslavou, Žďár nad Sázavou, Počátky, Kamenice nad Lipou, Světlá nad Sázavou).

² Studie Vysokorychlostní trať Praha – Brno, Ministerstvo dopravy ČR, 6/2010. Územně technická studie VRT Benešov –Brno, ÚTS (2014), Studie proveditelnosti VRT Praha – Brno – Břeclav 2018–2019.

Z důvodu umístění Jihlavy mezi hlavním městem Prahou a městskou aglomerací Brna jsou výborně zajištěna dopravní spojení autobusem na obě velká města, a tím i propojení na další oblasti České republiky. Určitým problémem je přímé autobusové napojení Brno – Jihlava – Praha, kdy do Jihlavy zajiždí málo spojů, což je způsobeno především prodloužením cestovního času o 20 minut.

Neopomenutelným aspektem pro kvalitní fungování veřejné dopravy je výstavba nového moderního dopravního terminálu, který usnadní cestujícím vzájemné přestupy mezi vlakovou dopravou, linkovou autobusovou dopravou a městskou hromadnou dopravou. Město Jihlava spolu s dalšími partnery prosazuje vznik terminálu v místě stávajícího vlakového nádraží Jihlava město, k němuž bude přesunuto stávající autobusové nádraží. Realizací tohoto záměru, kdy veřejná doprava je integrovaně přivedena do blízkosti centra města, by se tak Jihlava přiřadila mezi moderní evropská města.

3.2.4 Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava je provozována v krajském městě Jihlavě Dopravním podnikem města Jihlavy a.s. (DPJM). Dále DPMJ zajišťuje dopravu do obcí Velký Beranov, Malý Beranov, Hybrálec, Smrčná, Štoky a do průmyslové zóny obce Střítež. Tato doprava je realizována na principu úhrady veřejné služby a v případě zajišťování základní dopravní obslužnosti je částečně dotována Krajem Vysočina. Páteří část sítě MHD v Jihlavě tvoří trolejbusové linky zajišťující obsluhu především v území města a autobusové linky doplňují obsluhu i do okrajových částí města a přilehlých obcí. V roce 2019 bylo na trolejbusových linkách ujet 1 345 478 km, na autobusových potom 1 677 711 km, celkem 3 023 189 km. Na autobusových linkách se dařilo přednostně nasazovat autobusy s pohonem na zemní plyn.

DPMJ vlastní 29 trolejbusů s průměrným stářím 10,2 let, 40 autobusů s průměrným stářím 9 let a 2 zájezdové autobusy. Z hlediska vozového parku především u autobusů patří DPMJ k průkopníkům nízkoemisní dopravy (významný podíl CNG vozidel) a standardem je zde nízkopodlažnost. Celkem je v provozu 7 trolejbusových a 11 autobusových linek. Cestujících v roce 2019 bylo přepraveno celkem 16 047 024. Na linkách MHD je denně přepravováno v průměru 43 964 cestujících, což je potvrzením významu MHD pro život města Jihlavy.

Z hlediska dopravního schématu se všechny linky MHD stýkají v hlavním přestupním bodě na Masarykově náměstí, odkud je paprskovitě rozvedena doprava po celém území města Jihlavy a přilehlých částí. V roce 2014 byl uveden do provozu komplexní systém dopravní telematiky pro zajištění preference MHD ve statutárním městě Jihlava, který zajišťuje plynulý průjezd vozidel MHD přes světelná signalizační zařízení ve městě. Na území města Jihlavy však nejsou dostatečně řešeny systémy řízení a ovlivňování dopravy, které je nezbytné řešit, a to i ve vazbě na MHD. Rovněž dochází k zastarávání systémů v oblasti telematiky a je nutná jejich modernizace či rozšíření.

Od roku 2010 lze v rámci MHD využít platbu elektronickou peněženkou uloženou na Jihlavské kartě, což přispělo ke zlepšení odbavovacích a přepravních služeb. V současné době však poskytované služby již neodpovídají nastaveným standardům v oblasti přepravy cestujících, např. není umožněna platba platební kartou apod.

DPMJ v rámci modernizace sítě realizuje projekt chytrých zastávek, který v sobě kloubí moderní IT technologie s moderním designem. Cestující mají informace, kdy který spoj dorazí do zastávky a jaké je jeho aktuální zpoždění. Systém rovněž zajišťuje komunikaci s osobami se zhoršenou orientací. Díky nové výstavbě na území aglomerace a především v zázemí Jihlavy se jeví nutností další rozvoj stávající sítě trolejbusových i autobusových linek a zefektivnění fungování celého systému, a to i ve vztahu k VDV. DPMJ, i přes jeden z nejmladších vozových parků v ČR, by měl dále pokračovat v nastoleném trendu modernizace a ekologizace, a to např. pořízováním především parciálních vozidel, které umožní provoz jak na trolejové síti, tak i mimo ni, ale i dalších nízkoemisních a bezemisních vozidel. Dále je potřeba pokračovat v modernizaci zastávek a zázemí pro cestující a v modernizaci a rozvoji zázemí a technické infrastruktury DPMJ. Společným projektem s veřejnou dopravou je vybudování přestupního terminálu.

3.2.5 Doprava v klidu

Jihlava je hlavním spádovým územím pro celou aglomeraci, zejména se jedná o dojížděku do zaměstnání, škol, za službami i úřady, příp. využití volného času.

Město a okolní obce se potýkají s nedostatkem parkovacích míst. Především v centru a v okrajových částech města včetně velkých sídlišť nejsou vytvořeny efektivní parkovací systémy. Velké zatížení dojížděkou vykazuje zejména centrum města, kde jsou koncentrovány důležité úřady, instituce, školy, obchody a jiné služby. Dále je zatížena oblast v okolí významných sportovních areálů a okrajových částí města. Město má zpracovanou koncepci parkovacího systému, kterou plánuje aktualizovat.

Základním stavebním kamenem pro všechny souvislosti v oblasti dopravy v klidu bude připravovaná studie rozšíření rezidentské parkovací zóny, zpracovaná současně s řešením pro návštěvnické parkování. Tato studie v celoměstském pohledu prověří různé varianty regulace parkování, a to jak na úrovni územního rozsahu, tak i způsobu regulace. Vycházet bude z pasportizace parkovacích míst, průzkumu/výpočtu parkovacího deficitu a rozlišení skupin uživatelů (alespoň v úrovni rezident, zaměstnanec, návštěvník). Výstupem studie bude návrh zajištění parkování pro uvedené skupiny, jak uvnitř parkovací zóny, tak i formou záchytného parkování mimo ni. Předpokládá se, že zejména zaměstnanecké parkování bude umístěno mimo uliční prostor a do lokalit, které snadněji pojmu časově i početně náročnou poptávku zaměstnanců po parkování.

3.2.6 Cyklistická a pěší doprava

Důležitou složkou veřejné dopravy se stává cyklistická doprava. Ta je vedena jednak odděleně po cyklostezkách s vyloučením motorových vozidel, ale stále častěji také pomocí vhodných integračních opatření v hlavním dopravním prostoru. Cyklostezky jsou budovány v intravilánu a extravilánu města Jihlavy pro bezpečnější, plynulejší a rychlejší cyklistickou dopravu. Význam mají i v rámci aglomerace a mezi obcemi pro každodenní dojížděku za prací či do škol a pro volnočasové účely. Pro zajištění cyklistické dopravy v rámci aglomerace je využíváno jak cyklistických stezek, tak pozemních komunikací s minimálním automobilovým provozem z důvodu vyšší bezpečnosti (místní komunikace, polní a lesní cesty).

Cyklistické trasy v Jihlavské aglomeraci navazují na celostátní systém tzv. dálkových cyklotras, a to konkrétně na cyklistickou trasu II. třídy č. 16 spojující Jihlavu na severozápadě s Polnou a Hlinskem či na jihu s Telčí a Slavonicemi, dále trasu č. 26 Jihlava-Třebíč-Raabs. Přes řešené území procházejí rovněž cyklotrasy IV. třídy, konkrétně se jedná o cyklotrasy, č. 1114 Jihlávka - Kamenice nad Lipou, č. 4157 Rušínov – Polná, č. 5090 Třešť – Rohozná, č. 5091 Třešť – Telč. 5093 Třešť - Šibeniční vrch, č. 5111 Číchove – Přibyslavice, č. 5128 Jihlávka – Spělov, č. 5129 Třešť – Pelhřimov, č. 5200 Třešť – Aleje a č. 5215 Luka nad Jihlavou – Luka nad Jihlavou.

Síť cyklistických stezek se na území Jihlavské aglomerace v posledních letech dále rozvíjí, především díky využívání dotačních prostředků EU a národních zdrojů, nicméně stále existují chybějící či nedostatečné úseky cyklostezek a cyklotras. Nedostatečné je v Jihlavské aglomeraci řešeno zázemí pro každodenní cyklistiku, nejsou k dispozici dobíjecí stanice pro elektrokola, nefunguje zde sdílení kol (tzv. bikesharing), ani nejsou k dispozici parkoviště či kapacitní odstavné plochy.

Na základě rostoucího využívání se jeví jako účelné síť cyklistických tras a cyklostezek a jejího zázemí udržovat se zřetelem na bezpečnost účastníků silničního provozu a dále rozvíjet, a to jak z pohledu místního významu, tak i s posílením vazby na mezinárodní cyklostezky.

V rámci nemotorové dopravy je nutno vnímat jako neopomenutelnou složku, a to především v intravilánech, pěší - chodce. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že jak v Jihlavě, tak i dalších obcích aglomerace jsou v nedostatečné kvalitě nebo chybí chodníky pro zajištění bezpečného pohybu pěších, vč. osob s poruchou mobility. Toto téma je nutné reflektovat v rámci rekonstrukcí a rozvoje infrastruktury, kde je zároveň nutné brát zřetel na vyhodnocení bezpečnostních rizik plynoucích z kolize motorové a nemotorové dopravy na základě předpokládaných intenzit chodců/cyklistů a motorové dopravy.

Bezpečnost chodců na přechodech pro chodce i v blízkosti frekventovaných komunikací je důležitým aspektem silničního provozu. Křížení komunikací jsou jedním z nejnebezpečnějších míst v městské dopravě. Na území města Jihlavy je průběžně prováděno (ve spolupráci s Dopravním inspektorátem Policie ČR)

vyhodnocení bezpečnosti přechodů pro chodce. Výsledkem jsou zjištění, že musí být pokračováno v realizaci nasvícení přechodů, které sníží riziko ohrožení chodců a zlepší podmínky pro jejich bezpečnost.

3.2.7 Letecká doprava

Na území města Jihlava leží veřejné vnitrostátní letiště Jihlava (Jihlava – Henčov), jehož hlavním provozovatelem je Aeroklub Jihlava. Jedná se o sportovní letiště, které je v současnosti využíváno pouze k cvičným a sportovním účelům. Není zrealizovaný projekt na vybudování nové přistávací dráhy s noční navigací.

Mezinárodní letecká doprava je dostupná z Letiště Praha Ruzyně, Mezinárodního letiště Brno – Tuřany, či Mezinárodního letiště ve Vídni, která jsou z Jihlavy vzhledem k dálnici D1 dosažitelná v poměrně krátkém čase. Do letecké dopravy lze zahrnout i dopravu pacientů v rámci neodkladné lékařské péče. K tomuto účelu lze využít heliport, který je lokalizován v areálu Zdravotní záchranné služby.

3.2.8 Dopravní bezpečnost

Ochrana a bezpečnost všech účastníků dopravy je jedním z prioritních témat, a to ve všech modech dopravy. V roce 2019 bylo způsobeno na území Kraje Vysočina 4 810 dopravních nehod při provozu na pozemních komunikacích, z toho 168 pod vlivem alkoholu nebo drog (tj. 3,5 % z celkového počtu). Proti předchozímu roku se počet nehod zvýšil o 8,1 procenta. Za posledních jedenáct let je to nejvyšší počet dopravních nehod zaznamenaných v jednom roce. Za celé sledované období došlo na Vysočině ke 39 473 nehodám. V porovnání s ostatními kraji je Vysočina pod celostátním průměrem. Nejzávažnějším důsledkem dopravních nehod je úmrtí a zranění osob. V roce 2019 zemřelo v Kraji Vysočina při nehodách na pozemních komunikacích 40 osob a 1 374 bylo zraněno, z toho 104 zranění bylo hodnoceno jako těžká. Od roku 1996 zemřelo na silnicích celkem 1 326 osob, bylo evidováno 5 216 těžce zraněných a 35 762 lehce zraněných. Za nejtragičtější lze označit rok 2003, kdy bylo usmrceno 89 lidí.

Jako hlavní oblasti vzniku dopravních nehod jsou identifikovány: kvalita dopravní infrastruktury, chování účastníků silničního provozu a kvalita dopravních prostředků. V rámci analýzy byly identifikovány tyto nedostatky:

- nedůsledná aplikace požadavků evropské směrnice 2008/96/ES o řízení bezpečnosti silniční infrastruktury na komunikacích na síti TEN-T a použití nástrojů této směrnice na dobrovolné bázi na ostatních komunikacích,
- nedostatečná výstavba obchvatů měst a obcí,
- nedostatečné zavádění prvků dopravního zklidnění na komunikacích v intravilánu,
- nedostatečné úpravy křižovatek,
- nedostatečná ochrana dalších účastníků silničního provozu (cyklisti, chodci),
- nedostatečná kvalita a bezpečnost přechodů pro chodce a cyklisty,
- přetrvávající nedostatečné zabezpečení železničních přejezdů,
- nedostatečná aplikace systémů ITS pro monitorování a řízení provozu na pozemních komunikacích.

Tato kapitola je průřezová pro všechny módy dopravy a při realizacích jednotlivých investičních záměrů je potřeba brát zřetel na kvalitní bezpečnostní opatření pro zamezení či zmírnění dopravních nehod.

Tabulka 4: SWOT analýza – Dopravní dostupnost a infrastruktura

Silné stránky	Slabé stránky
• Strategická dopravní poloha v rámci ČR na dálnici D1 a silnici I/38 • Postupná modernizace systému městské hromadné dopravy včetně její ekologizace a bezbariérovosti	• Chybějící komplexní přestupní terminál veřejné dopravy • Nedořešené parkování v centru Jihlavy a v navštěvovaných lokalitách (sportoviště), včetně propojení na MHD, a nedořešené parkování v

• Rozvinutá síť trolejbusové dopravy • Radiální prostorové uspořádání silniční sítě umožňující kvalitní dopravní napojení a propojení území JA • Postupně zlepšující se stav silniční sítě II. a III. třídy • Relativně hustá síť cyklistických tras a podpora cyklistické dopravy ze strany obcí • Zpracovaný Plán udržitelné městské mobility statutárního města Jihlava a dalších koncepčních dokumentů v oblasti dopravy	dalších obcích • Neřešená problematika záchytných parkovišť P+R • Nevyhovující stav některých krajských silnic II. a III. třídy a místních komunikací v obcích • V rámci ČR málo konkurenceschopná železniční doprava oproti dopravě automobilové a autobusové • Nevýhodné umístění hlavní železniční stanice vůči centru města • Nedostatečná síť MHD v některých okrajových částech Jihlavy a nedostatečné zázemí MHD • MHD není provázaná s linkami veřejné dopravy – nenávaznost spojů • Neodpovídající technické zázemí MHD • Nejednotnost a zastaralost odbavovacích a platebních systémů • Nedostatečné systémy řízení a ovlivňování dopravy a informovanosti uživatelů dopravy • Chybějící či nepropojené bezpečné pěší a cyklistické stezky pro každodenní docházku/dojížděku • Nedostatečné bezbariérové úpravy chodníků pro osoby s poruchou mobility • Nedostatečné zázemí pro každodenní cyklistiku – chybí systém sdílení, bezpečné odstavy kol, zázemí u zaměstnavatelů • Nevyhovující technický a bezpečnostní stav mostů • Zvýšená hladina hluku z dopravy v okolí hlavních silničních tahů • Nedokončený obchvat Jihlavy a vnitřní okruh • Chybějící zpevněná přistávací dráha na letišti Jihlava – Henčov
Příležitosti	Hrozby
• Dokončení rekonstrukce a zkapacitnění dálnice D1 a zvýšení bezpečnosti provozu • Začlenění železnice do systému kombinované dopravy, vznik nového dopravně-obchodního uzlu s možností zbudování návazných přestupních uzlů vlak – MHD • Rozvoj integrovaného dopravního systému kraje - Veřejná doprava Vysočiny • Rozvoj integrovaných dopravních systémů v rámci aglomerace (P+R, B+R, dopravní terminál...) • Rozvoj moderních parkovacích systémů • Další rozvoj, ekologizace a zvýšení atraktivity veřejné dopravy • Rozšíření a propojení sítě cyklostezek a cyklotras pro využití v rámci cestovního ruchu a každodenní dojížděky, • Modernizace letiště Jihlava – Henčov • Napojení na vysokorychlostní železniční trať • Využití externích zdrojů financování v oblasti dopravy	• Nárůst intenzity automobilové dopravy s negativním dopadem na bezpečnost, technický stav komunikací a životní prostředí • Časově náročná příprava a realizace dopravních staveb, nedostatek financí • Složitější klimatické podmínky ovlivňující bezpečnost dopravy • Snížení konkurenceschopnosti železniční dopravy a ohrožení reálnosti převedení výraznějších přepravních objemů na železnici • Nedostatečná dopravní dostupnost v okrajových částech aglomerace veřejnou dopravou • Plánované naplnění rozvojových ploch na jihu Jihlavy bez dobudování jižní části silničního okruhu • Nevyhovující stav železničních tratí a nedostatečná infrastruktura pro rozvoj kombinované dopravy

• Významné využívání chůze jako prostředku mobility	

Doprava – souhrn

- Město Jihlava má dobré předpoklady pro rozvoj udržitelných forem dopravy – je kompaktní, má živé a dostupné centrum města, s dobrými podmínkami pro chůzi a MHD.
- Ve srovnání podobných evropských měst má Jihlava příznivý podíl uživatelů veřejné dopravy, zatímco v oblasti cyklistiky zůstává za svým potenciálem.
- Aktuální a moderně zpracovaný Plán udržitelné dopravy města Jihlavy, který je základem pro rozvoj udržitelné mobility celé aglomerace.
- Velmi kvalitní MHD, ať již vysokým podílem ekologické trakce, tak stabilním počtem cestujících, prakticky plnou bezbariérovostí a preferencí MHD v řízení dopravy.
- Nedostatkem MHD je chybějící tarifní integrace s regionální dopravou, složitá je také prostorová vazba mezi vlaky a autobusy. Systémy veřejné dopravy nespolečupují.
- Z hlediska rozvoje MHD byla analyzována potřeba rozvoje trolejové trakce v kombinaci s parciálními vozidly, pokračování v modernizaci vozového parku k nízkoemisním a bezemisním vozidlům se zachováním standardu bezbariérovosti a s těmito aktivitami související potřeba modernizace technického zázemí DPMJ. V neposlední řadě byla analyzována také potřeba modernizace platebních a odbavovacích systémů, které by odpovídaly současným standardům v oblasti přepravy cestujících, a které by zvýšili atraktivitu MHD.
- Výzvou a zásadním projektem je výstava dopravního terminálu v prostoru železniční stanice Jihlava – město.
- Pro automobilovou dopravu je velkou výhodou fungující obchvat města po silnici I/38. I přesto je potřeba pokračovat s dostavbou obchvatu a navazující dopravní infrastruktury v souvislosti s vnitřním okruhem a zavedení systému řízení a ovlivňování dopravy a informovanosti uživatelů silniční dopravy.
- Parkování je tak jako ve většině spádových center problémem. Je potřeba řešit jak parkování samotných obyvatel města a obcí v aglomeraci, tak řešit problematiku záchytných parkovišť (P+R) s propojením na VD.
- I přes vysoký podíl bezbariérových komunikací ve městě se najdou lokality, které absencí chodníků či cyklostezek jsou obtížně dostupné. O to více toto platí v obcích aglomerace.
- Síť cyklistické dopravy je rozvinutá, bohužel často nespojitá, s chybějícím zázemím - půjčovny kol či systém jejich sdílení, rovněž neexistují bezpečné odstavy kol, rozvinuté není ani zázemí u zaměstnavatelů. Obecně je podporována integrace cyklistiky do dopravního prostoru ulic.
- Potenciál pro rozvoj jihlavského letiště včetně dobudování nové přistávací dráhy.

3.3 VZDĚLÁVÁNÍ

Obyvatelstvo v aglomeraci má v porovnání s ostatními správními obvody kraje příznivou vzdělanostní strukturu obyvatelstva (nejlepší po Žďáru nad Sázavou, Novém Městě na Moravě a Havlíčkově Brodě). To je ovšem do určité míry dáno i tím, že je Jihlava krajským městem. Naproti tomu je v aglomeraci řada obcí, jejichž obyvatelstvo mělo dle SLDB v roce 2011 z více než 30 % jen základní vzdělání (Cerekvička-Rosice, Otín, Suchá, Věžnička, Ždírec). Jsou to zpravidla obce s ekonomickou základnou tvořenou zejména zemědělstvím a s nízkou úrovní občanské vybavenosti. Většinou jsou to také obce s vyšším podílem obyvatel ve věku 65 a více let.

Vyšší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním měly většinou obce s celkově vyšší dynamikou rozvoje, zpravidla také obce větší, kde se díky existenci řady zařízení občanské vybavenosti zvyšují požadavky na kvalifikaci pracovníků a také obce s dobrou dostupností do měst, zejména Jihlavy. Vyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním je v obcích Bílý Kámen, Jihlava, Plandry, Rančířov, Rybné, Stáj a Zhoř. Příznivý vliv na vzdělanostní strukturu jádrového města aglomerace má přítomnost Vysoké školy polytechnické v Jihlavě a skutečnost, že Jihlava je krajským městem. Celkem mělo v roce 2011 ve správním obvodu ORP Jihlava vysokoškolské vzdělání více než desetina obyvatelstva, zhruba o 2 % méně, než je celostátní průměr, ale mírně více než v Kraji Vysočina.

Tabulka 5: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let v ORP Jihlava ve srovnání s Krajem Vysočina a ČR v % v roce 2011

Území	Bez vzdělání	Základní vzdělání	Střední vč. vyučení	Úplné střední	Nástavbové studium	Vyšší odborné	Vysokoškolské
ORP Jihlava	0,4	17,4	37	27,6	2,6	1,3	10,1
Kraj Vysočina	0,4	18,5	37,5	27,1	2,7	1,3	9,5
Česká republika	0,5	17,6	33	27,1	2,8	1,3	12,5

Zdroj: ČSÚ SLDB 2011

Dle dat Výběrového šetření pracovních sil z roku 2019 je patrné, že ve vzdělanosti populace ČR dochází k rostoucímu trendu. Kraj Vysočina však stále zaostává za průměrem ČR a v některých ukazatelích (např. podíl vysokoškolsky vzdělané populace) se rozdíl dokonce prohloubil.

Tabulka 6: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let v Kraji Vysočina ve srovnání s ČR v % v roce 2019

Území	Základní vzdělání a bez vzdělání	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vysokoškolské
Kraj Vysočina	12,9	37,4	35	14,6
Česká republika	13,7	33,1	34	19,2

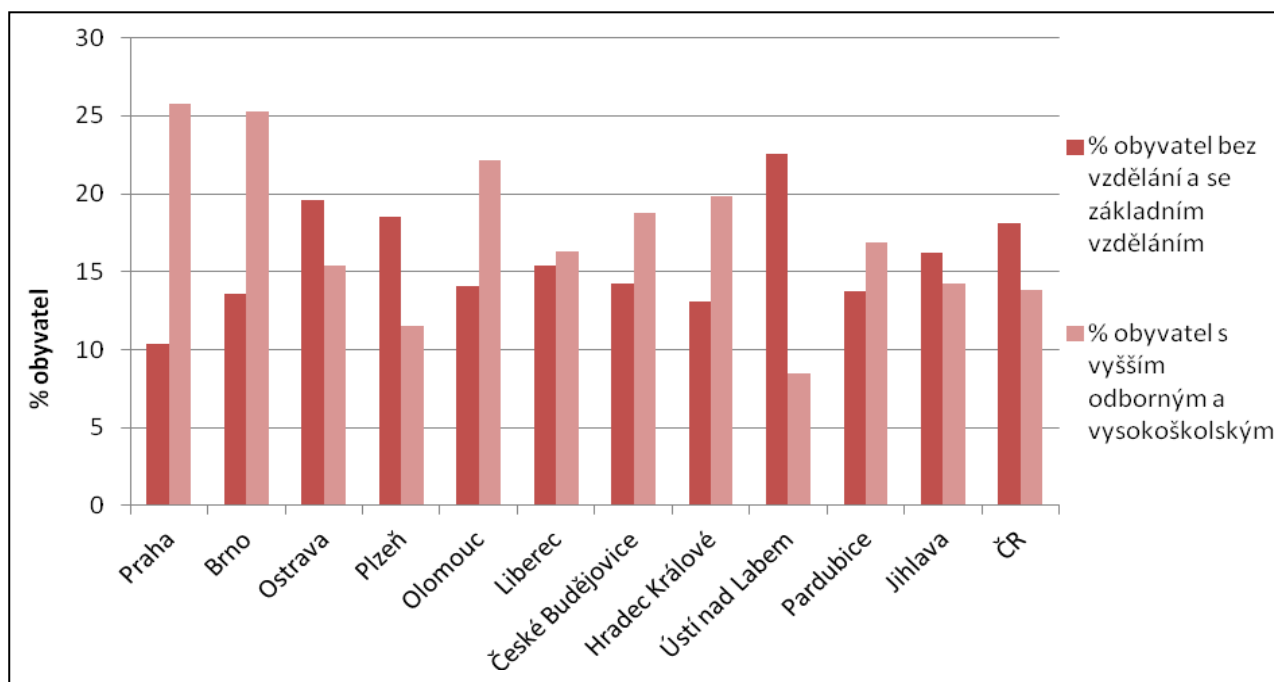
Zdroj: ČSÚ VŠPS 2019. Pozn: Dle Pasportizace Kraje Vysočina realizované Agenturou pro podporu podnikání a investic Czech Invest je podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v Kraji Vysočina v roce 2019 18,9 %.

V rámci Kraje Vysočina obecněji platí, že nejlepší vzdělanostní strukturou se mohou prezentovat ty ORP, jejichž střediska byla zároveň okresními městy.

Rovněž lze pozorovat velmi výraznou závislost vzdělanostní úrovně obyvatelstva na velikostní skupině obcí. S rostoucí velikostí obce celkově klesá podíl obyvatel se základním a středním vzděláním bez maturity, naopak zvyšuje se zastoupení obyvatel s úplným středním a vyšším vzděláním i absolventů vysokých škol. Jedinou výjimkou je v tomto směru Jihlava, jediné město v kraji s více než 50 000 obyvateli, v němž je úroveň vzdělanosti obyvatel o málo nižší než ve městech s 20 000 až 49 999 obyvateli.

Významná změna ve vzdělávacím systému proběhla během roku 2020 z důvodu šíření onemocnění COVID-19, což přineslo nové výzvy ve vzdělávání – způsob vyučování, studování, vzájemné komunikace a spolupráce v nových podmínkách na online platformách. I přes využívání dostupných online nástrojů a sdílení příkladů dobré praxe, vyžaduje řešení situace s učením na dálku inovační přístupy, přičemž je potřeba zajistit a udržet kvalitu vzdělávání a odborné přípravy (více viz kapitola Bezpečnost).

Obrázek 5: Struktura obyvatel podle dosaženého vzdělání v 10 největších městech Česka a Jihlavě, 2011

Zdroj: ČSÚ SLDB 2011

3.3.1 Mateřské školství

V aglomeraci je celkem 32 mateřských škol, z nichž 3 jsou soukromé (Kvítek, lesní a Meruzalka). V aglomeraci se dle Asociace lesních MŠ nachází jedna lesní školka (Jihlava). Oproti předcházejícím letům jsou v současnosti kapacity mateřských škol relativně dostatečné. Vzhledem k demografickému vývoji na území aglomerace mají zejména malé obce problémy s udržení potřebného počtu dětí ve školách. Je zde silná tendence posílat děti do lépe vybavených městských škol, nebo jde jenom o proces, kdy dítě jede do školy, která je v místě pracoviště jednoho z rodičů. Šolkám ve větších městech, popř. větších obcích, nabídl své zázemí například družiny, které jsou při ZŠ a byla tak otevřena alespoň jedna třída navíc. V současnosti však už je situace vyrovnaná a v dohledných letech se neočekávají další náporů na kapacitu místních školek.

Jihlava se stala prvním městem v kraji, které dokončilo mateřskou školku s internátním provozem. Nedostatečná kapacita mateřských škol a zvýšená poptávka významných zaměstnavatelů v regionu po zajištění dostatečného počtu míst pro děti zaměstnanců, vedla k vybudování nové mateřské školy s kapacitou pro 100 dětí, která je s internátním provozem.

Budovy MŠ a ZŠ jsou postupně rekonstruovány, probíhá dobrá spolupráce škol v oblasti projektové činnosti při využívání evropských fondů i při získávání jiných dotací. Vybavenost škol je velmi dobrá zejména u větších škol, horší situace je v menších obcích, kde je často také nedostatečná kvalita zázemí MŠ. Co se týče personálního obsazení MŠ, v aglomeraci je dostatečný počet aprobovaných učitelů.

3.3.2 Základní školství

V současnosti se na území aglomerace vyskytuje 38 základních škol, z čehož je 1 zřízena Brněnským biskupstvím, 2 jsou soukromé, 1 je zřízená MŠMT a 1 je speciální. V Kraji Vysočina je celkem 255 základních škol. Podíl aglomerace na tomto počtu je 14,9 %.

U ZŠ patří mezi nejfrekventovanější oblasti inovace vzdělávacího procesu rozvoj čtenářské gramotnosti, prevence sociálně patologických jevů a environmentální výchova. Na druhé straně je věnována nižší pozornost tématům výchova k podnikání, iniciativě a kreativitě a využívání cizích jazyků v neязыkových předmětech.

V aglomeraci působí celkem 3 základní umělecké školy (Základní umělecká škola Jihlava, příspěvková organizace, Základní umělecká škola Polná a Základní umělecká škola Třešť), na kterých probíhá hudební, taneční a výtvarný, literární - dramatický obor, hudebně - pohybová příprava, kurzy pro děti a dospělé, prodávají hudební nástroje a radí při jejich nákupu. Pořádají koncerty, soutěže, účastní se různých akcí, kde vystupují žáci školy. Učitelé zajíždí i do Luk nad Jihlavou, kde také působí na ZŠ. Zapůjčují hudební nástroje a poskytují kvalitní umělecké vzdělávání. Tuto činnost by bylo potřeba rozšířit i do dalších obcí, které mají o výuku pedagogů ZUŠ zájem.

U základních škol jsou zřizovány přípravné třídy pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí (v Jihlavě bylo zřízeno 5 přípravných tříd), kde se připravují na vstup do 1 třídy. Jsou zde umístěny i děti s odkladem školní docházky, které se pak mohou lépe připravit na povinnou školní docházku v základních školách. Stále více škol podporuje inkluzivní přístup, snaží se, aby rovný přístup ke vzdělání měli všichni žáci.

V Jihlavě byla ve školním roce 2021/2022 otevřena první třída s inovativním přístupem ke vzdělávání při ZŠ Jungmannova.

Většinou jsou na ZŠ kvalifikované a aprobované pedagogické sbory, které se podílejí na výuce i na organizování školních, mimoškolních a víkendových akcí. Učitelé jsou zapojeni do zájmové a volnočasové činnosti. Na školách se zaměřují na technické a přírodovědné vzdělávání, spolupracují s podniky, s Úřadem práce, Okresní hospodářskou komorou atd. a působí na své žáky v oblasti volby povolání.

Pro ORP Jihlava je charakteristický velký počet malých obcí a také velký počet málotřídek, které nemohou samozřejmě konkurovat velkým školám, co se týká vybavenosti i aprobovanosti pedagogů, obzvláště v jazykové výuce a informatice. Scházejí jim pomůcky pro integraci zdravotně postižených dětí, k motivaci žáků pro vzdělávání v řemeslných oborech, je zde nízká úroveň digitalizace, chybí odborné učebny i dílny pro praktickou výuku. Pedagogové zatěžuje neustálé zvyšování administrativy a také dalších povinností a úkolů, ať už se týkají výuky nebo mimo ni.

Kromě technické vybavenosti mají menší školy rovněž problém i s nedostatkem sportovních zařízení. V hodně obcích je zájem vybudovat kvalitní hřiště a tělocvičny, které by nevyužívala jen škola a sportovní kluby, ale provozovala by se zde zájmová činnost starší mládeže a dospělých. S tímto požadavkem souvisí také špatná dostupnost a nedostatek míst ve volnočasových zařízeních jako např. DDM a ZUŠ, kde je omezený počet míst a pro velkou vzdálenost je nemohou využívat další zájemci. Budováním odloučených pracovišť s využitím prostor škol by se tato specializovaná zájmová činnost dostala ke všem zájemcům. Vše samozřejmě souvisí s financemi obce nebo státu.

3.3.3 Střední a vyšší odborné školství a učiliště

V aglomeraci má sídlo 14 středních škol a vyšších odborných škol, z toho jedna je církevní a sedm soukromých. VOŠ je ve třech případech součástí SŠ a v jednom případě samostatně. Pouze v případě jedné VOŠ je zřizovatelem kraj, zbytek VOŠ je soukromých. V Kraji Vysočina je celkem 54 středních a vyšších odborných škol. Podíl aglomerace na tomto počtu je 25,9 %. Dále se zde nachází učiliště, a to v Jihlavě, Třešti a v Polné jako součást středních škol.

V zaměření jednotlivých škol převažují humanitní a společenské obory (přibližně čtvrtina), dále technické obory, zdravotnické, grafické, obory zaměřené na cestovní ruch a gymnázia.

V případě sociálně patologických jevů se v celém Kraji Vysočina uvádí záškoláctví, užívání návykových látek, krádeže, šikana a další.

U SŠ patří mezi nejfrekventovanější oblasti inovace vzdělávacího procesu čtenářská gramotnost, matematická gramotnost, polytechnická výchova (rozvoj přírodních a technických kompetencí), environmentální výchova (vzdělávání k udržitelnému rozvoji), rozvoj osobnostních kompetencí žáků, finanční gramotnost, prevence sociálně patologických jevů, společné vzdělávání žáků se SVP, volba povolání a orientace žáků na trhu práce, podpora nadaných žáků, využívání ICT kompetencí mimo předmět ICT. Méně frekventované je „Využívání cizích jazyků v nejazykových předmětech“ a „Výchova k iniciativě a kreativitě (školní časopis, studentské společnosti, akce školy realizované žáky)“.

Mezi partnery SŠ patří převážně oborově zaměřené podniky, města, úřady práce, poradenská pracoviště, hospodářské komory, svazy, cechy, kulturní a společenská zařízení místní i celostátní působnosti, podnikatelé v různých oblastech, humanitární organizace, nemocnice, chráněné krajinné oblasti, zemědělské podniky, neziskové organizace, dětské domovy a oblastní charita.

V dalším rozvoji kariérového poradenství školám nejčastěji brání nedostatek finančních prostředků (52 %), malý zájem o tuto problematiku ze strany žáků a rodičů (48 %) a nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (42 %).

3.3.4 Vysoké školství

V aglomeraci má sídlo jediná vysoká škola, a to Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ). VŠPJ je veřejná vysoká škola zaměřená na aplikovanou vzdělanost, jejímž posláním je poskytovat odborně různorodé studijní programy zaměřené zejména na potřeby regionálního trhu práce, pěstovat intenzivní spolupráci s aplikační sférou, odpovídající tvůrčí činnost a aplikovaný výzkum, poskytovat pestrou nabídku celoživotního vzdělávání a napomáhat kulturnímu a obecně vzdělanostnímu rozvoji regionu. VŠPJ nabízí akreditované studijní programy bakalářského typu a kurzy celoživotního vzdělávání. VŠPJ v současnosti (rok 2021) nabízí výuku ve dvanácti bakalářských studijních programech v prezenční i kombinované formě studia (čtyři programy s technickým zaměřením, dva se sociálně-zdravotnickým a po dvou v oblasti cestovního ruchu, informatiky a ekonomiky) a dále čtyři magisterské studijní programy se zdravotnickým a technickým zaměřením v kombinované formě studia. Rovněž provozuje Univerzitu třetího věku a kurzy celoživotního vzdělávání (jazykové, počítačové kurzy, arteterapie aj). Uplatnění absolventů školy je podporováno také např. zapojením studentů a studentek do stáží či organizací pracovního veletrhu JOBstart. VŠPJ rovněž plánuje výstavbu vysokoškolského kampusu v příštích letech.

Kraj Vysočina disponuje poměrně omezenou výzkumnou základnou, přičemž oborové zaměření výzkumných institucí nepokrývá v dostatečné šíři potřeby místního podnikatelského sektoru. Výzkumné aktivity probíhají aktuálně pouze v šesti výzkumných organizacích se sídlem nebo pobočkou v Kraji Vysočina (Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i., ÚJV Řež, a.s., Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o., Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. a Centrum Telč (dříve Centrum Excellence Telč), Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR), přičemž v aglomeraci se jedná pouze o VŠPJ.

VŠPJ od září 2017 realizuje dva pětileté významné projekty z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV“), jednak projekt ESF s názvem Strategický rozvoj VŠPJ a jednak projekt ERDF Technický rozvoj VŠPJ. Oba projekty podporují rozvoj VŠPJ i v oblasti využívání nejnovějších informačních technologií a v modernizaci technického vybavení vysoké školy. V roce 2019 byla vyhlášena Interní grantová soutěž, která je efektivním nástrojem pro podporu projektového financování a pro mnohé řešitele je realizace předstupněm pro přípravu rozsáhlejších projektů financovaných z externích zdrojů. Akademickým pracovníkům bylo umožněno připravit dvouleté projekty s realizací v letech 2019-2020. Tuto možnost využili právě řešitelé tvůrčích projektů, které jsou náročnější na realizaci a zpracování kvalitních výstupů. Do projektů realizovaných v rámci IGS jsou aktivně zapojováni studenti VŠPJ. V roce 2019 se VŠPJ rovněž podílela v pokračování realizace již probíhajících výzkumných projektů „Česko s dobrovolnictvím počítá“ a „Vývoj kol a brzd pro podvozky malých a středních letadel“.

3.3.5 Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém - jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému. Realizace konceptu celoživotního vzdělávání znamená užší propojení existujícího školského systému se sektorem dalšího vzdělávání, s politikou zaměstnanosti a se sociální politikou. Zdůrazňuje se význam učení mimo rámec vzdělávací soustavy, tedy co největší prostupování oblasti učení a práce.

V rámci Kraje Vysočina existuje přes dvě stě právnických osob a kolem tisíce fyzických osob vykonávajících činnost zaměřenou na vzdělávací služby pro dospělé. Střední a základní školy se podílejí na organizaci odborně zaměřených vzdělávacích kurzů. Střední školy mimo jiné spolupracují s úřady práce a na základě jejich požadavků zajišťují kvalifikační a rekvalifikační kurzy pro veřejnost a kurzy pro zaměstnance škol a školských zařízení zakončené odborným přezkoušením nebo státní zkouškou. Mezi kurzy, které pořádají školy, převažují především rekvalifikační kurzy pro uchazeče o zaměstnání, dále pak kurzy jazykové, kurzy pro rozšíření znalostí v řemeslných živnostech, kurzy autoškol, sportovní kurzy, svářečské školy, kurzy práce s výpočetní technikou aj.

Možnosti neformálního vzdělávání byly v uplynulých dvou letech ovlivněny pandemií Covid-19, např. z hlediska možnosti pořádání vzdělávacích kurzů. Stejně tak dochází ze stejného důvodu k proměně trhu práce, např. v oblasti digitalizace, na kterou musí vzdělávací aktivity umět reagovat. Tématem je např. počítačová gramotnost, digitální vybavenost vzdělávacích zařízení aj.

3.3.6 Věda a výzkum

Výzkumné aktivity veřejného sektoru jsou na Vysočině velice omezené (1 % celkových výdajů na VaV), proto jsou rozhodujícím faktorem úrovně inovační výkonnosti aktivity firem, včetně firemních investic do VaV. Dle RIS3 Strategie Kraje Vysočina z hlediska sektorového členění dominuje VaV na Vysočině podnikatelský sektor, ve kterém působí více než 95 % těchto pracovníků. Na republikové úrovni je to zhruba 57 %. Tento nepoměr souvisí s omezeným počtem výzkumných ústavů a existencí VŠ pouze neuniverzitního typu bez nabídky doktorských studijních programů, které plní primárně vzdělávací funkce s menší mírou výzkumu a vývoje.

Co se týče spolupráce firem na výzkumných a vývojových aktivitách s jinými organizacemi, většina firem nespolupracuje s univerzitami a výzkumnými ústavy a jen málo z nich takovou spolupráci plánuje. Důvodem může být mj. administrativní náročnost takové spolupráce, což potvrzuje i RIS 3 strategie kraje, která dále doplňuje také problém s právy duševního vlastnictví. Při řešení výzkumných a vývojových úkolů probíhá častěji spolupráce mezi jednotlivými firmami (zejména v rámci dodavatelských řetězců v automobilovém průmyslu, v energetice a strojírenství). Významnější spolupráce s univerzitami a výzkumnými ústavy se týká pouze úzkého okruhu firem, které se často nalézají na vyšších stupních dodavatelských žebříčků a věnují se výzkumným aktivitám soustavněji. VŠPJ rozvoj spolupráce podporuje účastí v aplikovaných výzkumech TAČR, MPO ale také ve formě smluvního výzkumu (např. probíhající výzkum pro IBM) a přímé spolupráce formou tzv. inovačních voucherů. Pro výuku technických oborů a pro vlastní či smluvní výzkum disponuje VŠPJ laboratořemi elektrotechniky a informatiky, automatizace a mikroprocesorové techniky, počítačových řídicích systémů, zpracování signálu a multimédií i špičkovou laboratoří experimentálního měření, kde je možné realizovat experimentální měření zaměřené na analýzu materiálů, kontrolu tvaru a kvality povrchů, testování strojních součástí a mechanismů v oblasti stanovení statické či dynamické pevnosti, únavy a životnosti, virtualizace nebo automatizace.

Kompetenční centra na Vysočině jsou spjata s obory, které v sobě mají významný inovační potenciál, jako automobilový, strojírenský a energetický průmysl, ale i informační technologie, potravinářství a uměleckou oblast. V rámci vývoje spolupracují zdejší společnosti jak s předními výzkumnými organizacemi v ČR (např. ČVUT, VUT, Západočeská univerzita v Plzni, Mendelova univerzita v Brně, Technická univerzita v Plzni, Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Výzkumný a zkušební ústav Plzeň, řada státních či soukromých výzkumných a zkušebních ústavů a další), tak s významnými koncovými výrobci či uživateli v daném oboru. Zaměření VŠPJ tomuto inovačnímu

potenciálu částečně odpovídá svým zaměřením na technické a ekonomické obory. Významná část vysoké školy se však zaměřuje na obory s významem pro regionální trh práce, ale s nižším inovačním potenciálem pro firmy (sociální a zdravotní obory, sport a cestovní ruch). Toto rozdělení reflektuje také výsledky výzkumu VŠPJ, kde Katedra ekonomických studií a Katedra technických studií zcela převyšuje výsledky ostatních pracovišť. RIS 3 strategie také potvrzuje, že v kraji má trvalý pobyt cca 4 tis. osob studujících přírodovědné, technické a ICT obory, nicméně v kraji je kapacita těchto oborů pouze 400.

Z hlediska možných intervenčních nástrojů byl ze strany firem zjištěn největší zájem o vzdělávání jejich zaměstnanců v inovačním managementu, poté o pomoc se zajištěním dostatečného množství kvalifikovaných pracovníků. Průměrný zájem firem byl zaznamenán u transferu technologií a poradenství v této oblasti, u podpory spolupráce na výzkumných a vývojových aktivitách s univerzitami, výzkumnými ústavy a jinými firmami a u asistence při zajištění financování výzkumných, vývojových a inovačních projektů prostřednictvím dotačních a dalších finančních nástrojů (např. rizikový kapitál).

Tabulka 7: SWOT analýza – Vzdělávání

Silné stránky	Slabé stránky
- Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ) - Rozsáhlá nabídka stávajících studijních oborů SŠ, VOŠ a bakalářských VŠ programů s návazností na regionální trh práce - Existence Univerzity třetího věku (při VŠPJ) a kurzy celoživotního vzdělávání - Dostatečná kapacita sítě ZŠ - MŠ s nepřetržitým provozem (možnost přespání dětí) - Postupná rekonstrukce školních budov a budování odborných učeben	- Chybějící navazující a doktorské studijní programy na VŠPJ a omezená nabídka oborů ve vazbě na sektory s největším inovačním potenciálem v kraji - Oborové zaměření výzkumných institucí KV příliš nepokrývá potřeby místního podnikatelského sektoru - Poměrně slabá výzkumná základna v celém Kraji Vysočina - Nedostatečná spolupráce firem na výzkumných a vývojových aktivitách s jinými organizacemi - Rozdílnost ve stupni vzdělání mezi městy a venkovem - Nedostatečná kvalita podmínek MŠ - Nižší podíl VŠ vzdělaných obyvatel oproti ČR - Značné rozdíly ve vybavenosti škol pro rozvoj klíčových kompetencí - Nedostatek kapacit sportovních zařízení ve školách - Nízká úroveň digitalizace ve vzdělávacích institucích - Nedostatek kapacit ve volnočasových zařízeních - Nižší úroveň kariérového poradenství ve školách
Příležitosti	Hrozby
- Podpora a rozvoj technického vzdělávání (také v souvislosti s pandemií COVID-19) - Zpracování revizí kurikulárních dokumentů a provedení některých systémových změn ve vzdělávání - Další rozvoj spolupráce mateřských škol s dalšími institucemi a s širší veřejností - Využívání cizích jazyků i v nejazykových předmětech - Podpora výzkumu a inovací včetně jejich uplatnění v aplikační sféře - Podpora partnerství vzdělávacích zařízení, podniků a výzkumných institucí - Spolupráce firem a škol, zatraktivnění technického a přírodovědného vzdělání	- Odliv vysokoškolsky vzdělaných obyvatel do jiných regionů ČR a do zahraničí - Vznik nových oborů na VŠ je limitován demografickým vývojem a také konkurencí vysokých škol v Praze či Brně - Výskyt sociálně-patologických jevů u studentů (šikana, krádeže, záškoláctví apod.) - Omezení fungování VŠPJ nebo nabídky studijních programů zde realizovaných - Nižší zájem o technické obory a řemesla - Dopady pandemie COVID-19 - Nedostatečná digitalizace ve školství a zastarávání techniky

• Zpracování a realizace MAP • Inkluze ve vzdělávání • Podpora školních poradenských pracovišť a školských zařízení • Podpora škol a školek v menších městech • Rozšíření výuky na ZUŠ i v dalších obcích	• Nepřízpůsobení neformálního a celoživotního vzdělávání proměňujícím se požadavkům společnosti a požadavkům na trhu práce
---	--

Vzdělávání – souhrn

Jihlava vyniká vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných lidí oproti průměru Kraje Vysočina a nižším podílem osob se základním vzděláním. Nedosahuje však průměru v ČR.

Obecně lze říci, že s rostoucí velikostí obce celkově klesá podíl obyvatel se základním a středním vzděláním bez maturity, naopak zvyšuje se zastoupení obyvatel s úplným středním a vyšším vzděláním i absolventů vysokých škol.

Postupně probíhá rekonstrukce školních budov, vybavenost škol je relativně na velmi dobré úrovni zejména ve větších městech, počet učitelů je dostatečný. Kromě technické vybavenosti mají menší školy rovněž problém i s nedostatkem sportovních zařízení. Činnost ZUŠ by bylo potřeba rozšířit i do dalších obcí, které mají o výuku pedagogů ZUŠ zájem.

Agglomerace disponuje poměrně slabou výzkumnou základnou, přičemž oborové zaměření výzkumných institucí příliš nepokrývá potřeby místního podnikatelského sektoru. Rozhodujícím faktorem úrovně inovační výkonnosti jsou tak aktivity firem, včetně firemních investic do VaV.

V aglomeraci má sídlo jediná vysoká škola, a to Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ), jejímž posláním je poskytovat odborně různorodé studijní programy zaměřené zejména na potřeby regionálního trhu práce, pěstovat intenzivní spolupráci s aplikační sférou, odpovídající tvůrčí činnost a aplikovaný výzkum, poskytovat pestrou nabídku celoživotního vzdělávání a napomáhat kulturnímu a obecně vzdělanostnímu rozvoji regionu. V současnosti nabízí výuku ve dvanácti bakalářských studijních programech v prezenční i kombinované formě studia v programech s technickým a sociálně-zdravotnickým zaměřením, dále v oblasti cestovního ruchu, informatiky a ekonomiky) a čtyřech magisterských studijních programech se zdravotnickým a technickým zaměřením v kombinované formě studia. Rovněž provozuje Univerzitu třetího věku a kurzy celoživotního vzdělávání (jazykové, počítačové kurzy, arteterapie a další). VŠPJ je zaměřena do několika smluvních i grantových výzkumů, a to především na pracovištích ekonomických a technických oborů.

3.4 SOCIÁLNÍ OBLAST

3.4.1 Sociální služby

Na území Jihlavské aglomerace působí jako poskytovatelé sociálních služeb organizace zřizované obcemi nebo krajem jako příspěvkové organizace, dále občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti a účelová zařízení církví. Poskytovatelé sociálních služeb jsou koncentrováni především do Jihlavy, ale působí i v dalších obcích aglomerace.

Pro zachování sociálního smíru je nutná koncepční a kontinuální podpora sociální práce vykonávané obcí a její dostatečné personální zabezpečení. Statutární město Jihlava zpracovalo Komunitní plán sociálních služeb statutárního města Jihlavy, jenž byl schválen zastupitelstvem města v roce 2016. Tento dokument představuje základní analýzu jak poskytovatelů sociálních služeb, tak uživatelů sociálních zařízení a je každoročně aktualizován. Na základě této analýzy byla připravena komunitní metodou strategie rozvoje sociálních služeb v Jihlavě, která však svými dopady jednoznačně ovlivňuje také zbytek Jihlavské aglomerace. Z pohledu uživatelů sociálních služeb strategie cílí na tři základní skupiny využívající sociální služby, a to seniory a osoby se zdravotním postižením, rodiny včetně dětí a mládeže a do poslední skupiny patří osoby bez zaměstnání, osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené a osoby závislé a ohrožené závislostmi. V současné době je připravován nový střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro ORP Jihlava.

Z komunitního plánu vyplývají níže uvedené nedostatky v sociální oblasti, které je nutné řešit prioritně. U seniorů a osob se zdravotním postižením se jedná zejména o podporu

- nezávislého bydlení
- osobní asistence,
- sociálně aktivizačních služeb,

U cílové skupiny rodina, děti a mládež se jedná zejména o podporu

- bydlení (azylové domy),
- sociálně aktivizačních služeb,

V případě cílové skupiny občané bez zaměstnání, sociálně nepřizpůsobiví, ohrožení závislostmi se zejména jedná o podporu

- poskytnutou osobám sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených a osob závislých a ohrožených závislostmi
- mládeže ohrožené sociálním vyloučením bez zaměstnání a s nízkou úrovní vzdělání a kvalifikace
- cizinců, migrantů a uprchlíků

Oblast poskytování sociálních služeb je velmi různorodá, což souvisí jak s rozmanitou strukturou poptávky po těchto službách, tak i s množstvím různých aktérů zabezpečujících tyto služby. Současně je to i značně dynamická oblast, neboť struktura poptávky se v průběhu socioekonomických změn ve společnosti s časem mění. Jak vyplývá ze studie „Projekce obyvatelstva Kraje Vysočina do roku 2050“, Kraj Vysočinu čeká proces úbytku obyvatel a demografické stárnutí. Pokles počtu obyvatel na Vysočině přitom bude patřit k nejvyšším v mezikrajském srovnání. Prognóza pro předproduktivní a produktivní věk bude mít klesající tendenci za současného nárůstu osob v postproduktivním věku. Z této kategorie pocházejí zpravidla uživatelé sociálních služeb pro seniory. Z hlediska sociálních služeb je důležité i to, že vzhledem k nárůstu počtu starých lidí bude muset být přehodnoceno zejména vybavení službami pro seniory. Tento vývoj povede zejména ke zvýšení poptávky po terénních službách pro seniory a vyžádá si zaměření na efektivitu systému poskytování sociálních služeb uvedené cílové skupině. V současné době funguje iniciativa „Život 99“, která podporuje to, aby senioři zůstali co nejdéle v domácím prostředí, se zajištěním pomoci (dojíždka, pomoc s řešením každodenních problémů). Iniciativa „Život 99“ pomáhá nejen seniorům, ale také osobám se zdravotním postižením v oblasti osobní asistence, tísňové péče a také v oblasti volnočasových aktivit.

Ve správním obvodu ORP Jihlava se nachází přes 30 zařízení poskytujících sociální služby. Některé služby organizací se sídlem v Jihlavě jsou poskytovány i v rámci okolních obcí (např. Denní a týdenní stacionář Jihlava, příspěvková organizace, Centrum pro zdravotně postižené Kraje Vysočina, o.p.s.), či v rámci celého Kraje Vysočina. V Třešti sídlí a působí Pečovatelská služba Třešť, obdobně také ve městě Polná.

Z celkového počtu 70 služeb v Jihlavě je 65 služeb využíváno přímo klienty z Jihlavy. Klienti z okolních obcí využívají 51 služeb a ze vzdálenějších obcí Kraje Vysočina je využíváno 38 služeb. Sociální služby využívají také klienti, kteří bydlí za hranicí Kraje Vysočina (24 služeb).

Poskytovatelé sociálních služeb působící v aglomeraci nabízí svým klientům širokou škálu služeb. Nejčastěji je klientům poskytováno sociální poradenství, které je dle zákona o sociálních službách povinností každého poskytovatele. Většina poskytovatelů sociálního poradenství již poskytuje víceméně automaticky (často je výkon nějaké služby spojen s poskytnutím detailnějších informací nejen o poskytované službě, ale také o navazujících službách a dalších možnostech pomoci klientovi). Sociální poradenství však většinou není tím, co je hlavní náplní poskytované služby. Nejčastěji tvoří těžiště činnosti pouze u klasických svazů, které sdružují osoby s určitým typem postižení. To také souvisí s faktem, že v Jihlavě je významný počet sociálně aktivizačních služeb pro seniory a zdravotně postižené. Právě s těmito činnostmi se často poskytování sociálního poradenství pojí. Dále byl zaznamenán větší počet služeb poskytujících sociální rehabilitaci. Posledními nejčastěji nabízenými službami jsou služby pečovatelské. Ve městě Jihlavě jsou jako poskytovatel sociálních služeb zaregistrována ještě zdravotnická zařízení lůžkového typu: Nemocnice Jihlava a Psychiatrická nemocnice Jihlava.

Největší počet služeb v Jihlavě je zaměřen na starší věkové kategorie. Nejméně služeb je orientováno na děti do sedmi let. Nejvíce naopak služby využívají klienti ve věku 30-39 a 50-59 let. Nejvíce služeb je poskytováno ambulantně, v terénu a v domácnostech. Šest služeb se zařadilo do kategorie „jiného typu“ – například vyvažování obědů (Integrované centrum sociálních služeb Jihlava, příspěvková organizace), rekondiční pobyty v pronajatých objektech (Svaz postižených civilizačními chorobami Jihlava) nebo poskytování služeb telefonicky a elektronickou poštou (Občanská poradna Jihlava).

Celkem 16 poskytovaných služeb se zaměřuje zejména na seniory a osoby se zdravotním postižením.

Významný počet služeb v Jihlavě se orientuje na osoby se zdravotním postižením a z větší části se jedná o centra denních služeb, stacionáře či osobní asistenci. Dvě ze zastoupených služeb se dají označit jako rezidenční a jen minoritní podíl služeb se zaměřuje na péči o mentálně a duševně postižené. Naopak převažují služby orientované na péči o osoby se smyslovým postižením.

Celkem 6 poskytovatelů sociálních služeb se zaměřuje na rodinu, děti a mládež. Řadí se sem i služby, které svou péčí směřují k postiženým dětem a mládeži. Zařazeny jsou zde proto, neboť často zahrnují a aktivizují celou rodinu a nepomáhají tak pouze lepšímu psychosociálnímu fungování jedince, ale v rámci toho i širším rodinným útvarům.

Na osoby bez zaměstnání, osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené a osoby závislé a ohrožené závislostmi se orientuje celkem 6 služeb a z převážné části se jedná o ambulantní a terénní služby.

Mezi zařízeními/organizacemi poskytujícími sociální služby je zastoupeno 5 právních forem, a to spolky, pobočné spolky a zapsané ústavy (dříve občanská sdružení), obecně prospěšné společnosti, organizační složky státu, účelová zařízení církví a organizace zřizované obcí či krajem (příspěvkové organizace).

K nejčastějším zřizovatelům patří statutární město Jihlava (celkem 8 poskytovaných služeb) a Diecézní charita Brno – Oblastní charita Jihlava (rovněž 8 poskytovaných služeb). Nadpoloviční počet služeb poskytují spolky, pobočné spolky, zapsané ústavy či obecně prospěšné společnosti, které jsou samy sobě zřizovateli.

U neziskových organizací jsou nejčastějším a největším zdrojem příjmů státní dotace, příspěvky od kraje a dále od obce či města. V omezenější míře jsou zdrojem financí platby klientů za poskytnutí služby. Významnou část tvoří soukromé zdroje (nadace apod.) a také příspěvky z Úřadu práce.

Státní dotace a příspěvky kraje hrají velkou roli u církevních organizací, kde tvoří vysoký podíl v souhrnu zdrojů financí. Významnou úlohu rovněž hrají granty EU. Další zdroje financování tvoří rovněž soukromé zdroje (nadace apod.) a úhrady od uživatelů.

Významnou platformou pro oblast sociálních služeb je „Sociální portál Kraje Vysočina“, který přináší základní informace lidem, kteří hledají pomoc s využitím jednotlivých služeb, a směřuje je na informační stránky poskytovatelů služeb, kde mohou nalézt řešení svých problémů. Sociální portál dále přispívá ke komunikaci a zprostředkování informací mezi krajským úřadem a obcemi, zainteresovanými organizacemi i jednotlivými uživateli sociálních služeb a laiky. Jsou zde uvedeny informace o jednotlivých klíčových aktivitách, o plánování sociálních služeb na krajské úrovni, o transformaci sociálních služeb a informuje rovněž o možnostech získání sociálních dávek, příspěvků a další podpory, kterou poskytuje stát občanům v nouzi.

Důležitým aspektem v oblasti sociálních služeb je činnost dobrovolníků. Dobrovolníci představují významnou pomoc při budování vzájemného vztahu mezi poskytovateli sociálních služeb a jejich klienty, čímž významně stimulují sociální soudržnost. Největší množství dobrovolníků pracuje v zařízeních organizace Oblastní charity Jihlava (96 dobrovolníků) a Domácího hospice Vysočina, o.p.s. (35 dobrovolníků). Polovina z celkového počtu 35 organizací dobrovolníky nedisponuje vůbec. Dá se tedy říci, že využitelnost potenciálu dobrovolnictví bohužel není příliš vysoká. Svědčí o tom i srovnání počtu zaměstnanců a dobrovolníků – dobrovolníků je v počtu osob téměř třikrát méně než zaměstnanců, nehledě na takzvané přepočtené úvazky. Tento rys se dá považovat za poměrně negativní, protože dobrovolníci představují motivovanou pracovní sílu, která neklade nároky z hlediska financí a současně vytváří vztah členů komunity k sociálním službám a jejich klientům, stimuluje tedy sociální soudržnost.

Nejvyužívanější službou je ubytování v azylových domech, poskytování sociálního poradenství, centrum pro uživatele drog – K centrum, poté následuje sociální rehabilitace a nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.

Se stávajícími sociálními službami jsou uživatelé ve většině případů spokojeni. Pokud jde o kapacitu zařízení, která poskytují sociální služby, je nedostačující pouze v azylovém domě. Díky projektu Bydlení především: Testování konceptu Housing First v Jihlavě, který od října 2019 realizuje statutární město Jihlava ve spolupráci s partnerem Oblastní charitou Jihlava, se dosud podařilo v bytech zabydlet 49 osob, 29 dospělých a 20 nezletilých dětí. I přes tento úspěšný projekt je ve struktuře jihlavských služeb stále nízká kapacita služby chráněné bydlení a chráněných pracovních míst. Dále obecně chybí v obcích JA noclehárny, krizová pomoc (ubytování a pomoc pro osoby, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví a života), dům na půli cesty, zprostředkování zaměstnání, poskytování poradenství na oddlužení zdarma, služby psychologické poradny a terénní pracovníci (asistenti prevence). Absence kapacit a služeb tohoto druhu je také reflektována ve „Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Kraje Vysočina“ a jejich potřeba je vnímána napříč širokým spektrem.

Dostupnost a kapacita ambulantních a terénních služeb mimo území Jihlavy je značně nižší, v závislosti na vzdálenosti od větších obcí. V obcích JA jsou obecně nízké kapacity ambulantní psychiatrické péče (a zvláště pak nedostatek dětských psychiatrů) a dále služeb a pracovníků v oblasti psychologie a adiktologie. Problémy s nedostatečnou kapacitou jsou dnes zaznamenávány zejména u pobytových zařízení. Nejvíce se tento problém projevuje v domovech pro seniory, což souvisí s demografickým vývojem populace nejen ve správním obvodu ORP Jihlava, ale v celé ČR. Narůstá počet osob starších 65 let a s prodlužující se dobou aktivního zaměstnání a odchodu do důchodu narůstají i požadavky na péči o seniory. Řízení a plánování sociálních služeb se odvíjí od demografických trendů, vývoji ve společnosti, stejně tak od změn legislativy. Dále se problém kapacit a nedostatečné infrastruktury projevuje u pobytových zařízení osob v nouzi a u nízkopříjmových osob (nedostatek azylových domů), při odlehčovací službě a podpoře samostatného bydlení, zejména u osob se zdravotním postižením (chráněného bydlení), a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež pro poskytování aktivizačních aktivit. Stavební modernizace

a zvýšení kvality ubytování je tedy žádoucí a klíčové pro další rozvoj a poskytování služby. V případě nízkoprahového centra došlo k jeho přemístění z centra Jihlavy do okrajové části města, čímž se zhoršila jeho dostupnost. Dále chybí dostatečné kapacity na propojování sociálních služeb – podpory bydlení, sociálních služeb a aktivit směřujících k podpoře klientů a jejich umístění na trhu práce. Důležité je zdůraznit, že řešením výše uvedené problematiky nedostatečných kapacit ať už azylových domů, nocleháren, či dalších zařízení v rámci JA, není pouze vytvořit zařízení nová, která by pokryla nutné potřeby oblasti JA. Účelné je hledat nové možnosti, jak dosáhnout celkové změny společnosti, tak aby klienti těchto zařízení nebyli vyloučeni na okraj společnosti, a aby měli vhodné podmínky pro opětovné začlenění. S tímto úzce souvisí potřeba zdrojů financí na rekonstrukci sociálních bytů v běžné zástavbě měst a obcí JA.

3.4.2 Sociální vyloučení

Sociální vyloučení můžeme definovat jako proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavovány možnosti zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti. Proces sociálního vyloučení je především důsledkem chudoby a nízkých příjmů, přispívají k němu však také jiné faktory, jako je diskriminace, nízké vzdělání či špatné životní podmínky. Projevem sociálního vyloučení je dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, život v prostorově vyloučených částech obcí, nízká kvalifikace, špatný zdravotní stav a také ztráta sebeúcty.

Podle analýzy sociálně vyloučených lokalit, provedené firmou Gac spol. s.r.o. v roce 2015, bylo v Kraji Vysočina identifikováno 13 sociálně vyloučených lokalit, což je po Hlavním městě Praha nejnižší hodnota mezi kraji. Z hlediska počtu obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách je počet těchto obyvatel mezi kraji výrazně nejnižší, a to 600–1000 obyvatel.

Tabulka 8: Analýza sociálně vyloučených lokalit dle krajů

Kraj	Počet sociálně vyloučených lokalit	Počet obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách	Průměrný počet obyvatel na jednu vyloučenou lokalitu
Hl. město Praha	7	5400 - 7400	971
Jihočeský	38	2000 - 2600	58
Jihomoravský	28	8000 - 9500	61
Karlovarský	61	6000 - 8000	120
Královéhradecký	36	2500 - 3000	75
Liberecký	48	3000 - 4000	77
Moravskoslezský	72	19 000 - 23 000	317
Olomoucký	62	3000 - 5000	63
Pardubický	24	1500 - 2000	79
Plzeňský	42	2000 - 3000	60
Středočeský	64	4000 - 5500	98
Ústecký	89	36 000 - 38 500	471
Vysočina	13	600 - 1000	92
Zlínský	22	2000 - 2500	86

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit, Gac spol. s.r.o, 2015

V rámci výzkumu Vstupní analýzy města Jihlavy 2019 (zaměřena na oblasti: dluhy, zdraví, bezpečnost a zaměstnanost) bylo zjištěno, že v souvislosti s lokalizací sociálního vyloučení v Jihlavě můžeme hovořit o mikrolokalitách, kde většina obyvatel znaky sociálního vyloučení nenese, nebo o objektech s vyšším podílem osob ohrožených sociálním vyloučením. Řada těchto lidí žije v podmínkách, které se sociálnímu vyloučení blíží, nebo jsou s ním totožné. Jde zejména o obyvatele nájemních domů v centru Jihlavy, obyvatele některých ubytoven a obyvatele azylových domů. Mnohé z těchto osob vykazují znaky sociálního

vyloučení jako je nezaměstnanost, zadlužení, užívání návykových látek, záškoláctví, nízká finanční gramotnost a s nimi související riziko páchaní trestné činnosti.

Pro eliminaci důsledků sociálního vyloučení je důležité využívání takových nástrojů, které podpoří začlenění dotčené skupiny osob do majoritní společnosti už v rámci předškolního a školního vzdělávání. To se v Kraji Vysočina daří podstatně lépe než v jiných krajích ČR a díky tomu není otázka sociálního vyloučení považována za až tak závažný problém a soužití většinové společnosti a romského etnika je v relativním měřítku bezkonfliktní.

3.4.3 Sociální bydlení

Dostupnost bydlení je pro sociálně vyloučené různá. Obce se zpravidla zbavily svého bytového fondu. V minulosti ve větších městech bydlela většina sociálně vyloučených osob v bytech panelových domů s plnou vybaveností. V současné době jsou těmto občanům přidělovány jen byty ve standardní, případně nižší kvalitě, přičemž jen malé procento z nich je vlastníkem objektu, ve kterém žijí. Kvůli jejich špatné finanční situaci začíná být bytová situace v SVL kritická. Prakticky malá dostupnost nového bydlení způsobuje vznik vícegeneračních bytů, které pro takovou kumulaci osob nejsou vhodné, a dochází v nich ke kumulaci mnoha sociálních problémů. Dalším častým typem ubytování jsou soukromé ubytovny, ve kterých žije velká část sociálně vyloučených občanů.

V krajském městě Jihlava jsou vyčleněné byty pro osoby ohrožené ztrátou bydlení nebo s nevyhovujícím bydlením, tzv. sociální byty. Město Jihlava vlastní 788 bytů, z toho 351 bytů v bytových domech ve vlastnictví města, 101 bytů v privatizovaných domech a 336 bytů v domech s pečovatelskou službou. Pro přidělení bytu je třeba splnit základní podmínky, které se však sociálně slabým obyvatelům nedaří plnit. Nejčastější příčinou ztráty bydlení jsou dluhy na nájemném a na službách spojených s užíváním bytu. Nejčastější strategií sociálně vyloučených rodin bez přístřeší je nastěhování se k příbuzným, což vede k častým problémům v bytě dosud spořádaného nájemce. Stále více využívají obyvatelé SVL azylové domy a ubytovny, čímž se pozvolna vytrácejí tradiční rodinné vazby. Také obyvatelé menších obcí se potýkají s ekonomickými problémy, často většími než obyvatelé větších měst.

Stavby sociálního bydlení by měly splňovat požadavky na moderní současné bydlení a zároveň být vhodně zapojeny do fyzického i sociálního plánování a správy obcí.

Počet bytů určených pro obyvatelstvo s nízkými příjmy je dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit z roku 2015 velmi nízký. V tomto období probíhala zřejmě poslední vlna privatizace městských bytů, která znesnadňuje bytovou situaci sociálně slabým obyvatelům, a ti proto migrují do ubytoven či k soukromým pronajímatelům.

Na začátku roku 2019 město Jihlava uzavřelo memorandum s Agenturou pro sociální začleňování, přičemž již v roce 2018 vznikla pracovní skupina sociálního bydlení, která byla vyhodnocena jako úspěšná platforma zamýšlených změn. Cílem je navázat úzkou spolupráci a vzájemnou koordinaci pro vytváření komplexních strategií v oblasti sociálního začleňování na území města Jihlavy.

3.4.4 Podíl nízkopříjmových obyvatel

Pro hodnocení příjmové chudoby se používá mezinárodně srovnatelný indikátor „Míra ohrožení příjmovou chudobou“, který je podílem osob žijících v domácnostech, jejichž příjem je nižší než obvykle stanovená hranice na úrovni 60 % mediánu vyrovnaného disponibilního příjmu na spotřební jednotku. V České republice, která patří v dlouhodobém horizontu mezi státy EU s nejnižší mírou příjmové chudoby, dosáhla její úroveň 10,1 % v roce 2019, příjmová chudoba se tak týkala zhruba 1 milionu obyvatel ČR.

V roce 2018 celkově na Vysočině klesl podíl domácností s nižšími příjmy a vzrostl podíl domácností lépe situovaných.

Tabulka 9: Domácnosti podle čistého příjmu na osobu podle krajů v roce 2018

	Podíl domácností ve skupině podle čistého měsíčního příjmu na osobu v Kč (%)								
	do 6 000	6 001 – 8 000	8 001 – 10 000	10 001 – 12 000	12 001 – 15 000	15 001 – 20 000	20 001 – 30 000	30 001 – 50 000	50 001 a více
Česká republika	2,0	3,0	6,7	13,9	25,1	23,6	18,2	6,2	1,3
v tom kraje:									
Hl. m. Praha	1,1	1,4	4,1	6,5	16,7	25,1	26,4	14,0	4,7
Středočeský	1,6	2,6	6,6	11,5	26,6	25,1	19,1	6,3	0,7
Jihočeský	1,4	2,5	7,9	15,1	27,7	23,1	17,5	3,8	1,1
Plzeňský	1,6	1,6	8,2	14,8	26,2	20,8	18,9	7,7	0,2
Karlovarský	3,5	2,8	5,8	9,6	22,6	25,8	22,6	5,8	1,5
Ústecký	4,6	4,5	8,8	14,3	24,9	22,0	15,2	4,6	1,0
Liberecký	2,1	2,6	4,7	14,2	27,9	26,1	17,5	4,2	0,7
Královéhradecký	1,0	3,2	3,9	16,9	29,9	23,2	17,4	3,8	0,8
Pardubický	2,2	4,3	7,7	18,5	24,5	22,2	17,4	2,6	0,5
Vysočina	1,4	3,9	7,0	17,1	27,3	22,7	16,5	3,9	0,2
Jihomoravský	1,9	3,1	5,8	14,2	28,5	21,6	16,8	7,3	0,7
Olomoucký	2,1	4,2	7,2	15,2	25,9	23,6	16,6	4,4	1,0
Zlínský	1,3	3,2	8,0	19,3	25,6	27,0	12,0	2,9	0,7
Moravskoslezský	2,8	3,5	8,6	16,3	25,1	23,0	15,3	4,8	0,7

Zdroj: ČSÚ, 2020

Tabulka 10: SWOT analýza – Sociální oblast

Silné stránky	Slabé stránky
• Převažuje spokojenost uživatelů sociálních služeb • Na úrovni krajů nejnižší počet sociálně vyloučených lokalit • Zpracovaný Komunitní plán sociálních služeb statutárního města Jihlavy (z r. 2016) • Fungující systém stávajících sociálních služeb pokrývajících celé území aglomerace, fungující spolupráce v sociální oblasti • Významný počet sociálně aktivizačních služeb pro seniory a zdravotně postižené ve městě Jihlava • Existence Sociálního portálu Kraje Vysočina • Fungující kontaktní místo pro bydlení • Realizace pilotních projektů v sociální oblasti Housing First – Bydlení především, Zavedení asistentů prevence kriminality • Přítomnost vzdělávací instituce (VŠPJ) poskytující vzdělání v oboru zdravotně sociální pracovník • Příprava Střednědobého plánu sociálních služeb pro ORP Jihlava	• Poskytovatelé sociálních služeb koncentrováni ve městě Jihlava (35 poskytovatelů), v okolních obcích soustředění méně • Nízká kapacita služeb chráněného bydlení a návazných pracovních míst • Zvyšující se počet osob ohrožených sociálním vyloučením • V oblasti JA chybí noclehárny, krizová pomoc, dům na půli cesty • Nedostatečné zajištění zprostředkování zaměstnání a poskytování poradenství (dlužníci, psychické problémy, aj.) sociálně vyloučeným nebo ohroženým osobám, a chybí jejich propojení směrem k uplatnění na trhu práce • Nízká dostupnost ambulantních a terénních služeb, nízké kapacity ambulantní psychiatrické péče (nedostatek dětských psychiatrů) a služeb psychologie a adiktologie • Nedostatečná provázanost v poskytování sociálních služeb – služby, podpora bydlení, zapojení znevýhodněných do pracovního trhu • Absence dostatečného sociálního bydlení, osobní asistence a sociálně aktivizačních služeb (zejm. u seniorů) • Absence bydlení a sociálně aktivizačních služeb (zejm. u rodin, dětí a mládeže) • Absence nízkoprahových zařízení v centru Jihlavy • Nedostatečná kapacita odlehčovacích služeb pro

	osoby se zdravotním postižením • Využití potenciálu dobrovolnictví není příliš vysoké
Příležitosti	Hrozby
• Rozšíření služeb pro seniory vzhledem k nárůstu osob v postproduktivním věku • Podpora a rozvoj terénních služeb • Posílení a podpora činnosti dobrovolníků, jejichž potenciál není doposud plně využit • Podpora modernizace a zvýšení kvality sociálního bydlení a ubytování (např. azylový dům) • Rozvoj aktivit v oblasti sociálního začleňování	• Předpoklad nejvyššího poklesu počtu obyvatel v mezikrajském srovnání – proces úbytku obyvatel a demografické stárnutí • Nepřípravenost sítě sociálních služeb na některé společenské jevy (stárnutí, rozvodovost, dluhy ...) • Možný vznik sociálně vyloučených lokalit • Nízká atraktivita oblasti z důvodu nízkých platů • Nedostatečná kvalita a kapacita služeb pro osoby sociálně vyloučené či ohrožené sociálním vyloučením

Sociální oblast – souhrn

Poskytovatelé sociálních služeb jsou koncentrováni především do města Jihlavy. V budoucnu se předpokládá demografické stárnutí. Pokles počtu obyvatel na Vysočině přitom bude patřit k nejvyšším v mezikrajském srovnání. Se stávajícími sociálními službami jsou uživatelé ve většině případů spokojeni. Nedostatečná je kapacita v azylovém domě, nízká kapacita je u služeb chráněného bydlení a chráněných pracovních míst, pobytových zařízení, chybí noclehárna, krizová pomoc, dům na půl cesty, zprostředkování zaměstnání, poskytování poradenství na oddlužení zdarma, služby psychologické poradny apod.

Kraj Vysočina patří mezi kraje s nejnižším počtem sociálně vyloučených lokalit. Malá dostupnost sociálního bydlení způsobuje vznik dalších sociálních problémů.

3.5 ZDRAVOTNICTVÍ

Kraj Vysočina zřizuje na území aglomerace několik poskytovatelů zdravotních služeb, jimiž jsou Nemocnice Jihlava, příspěvková organizace, Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, příspěvková organizace a Dětské centrum Jihlava, příspěvková organizace. Dále to je Psychiatrická nemocnice Jihlava, státní příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Dále na území aglomerace působí samostatné ambulantní zařízení a další.

Prakticky celá ČR řeší problémy s vážným nedostatkem kvalifikovaných lékařů, sester a dalších pracovníků. Systém odborné přípravy často není dostatečně vyvážený. Současně vzniká problém s rostoucí vysokou věkovou strukturou lékařů, který bez systémového řešení v oblasti vzdělávání zdravotnických pracovníků negativně ovlivní provoz poskytovatelů zdravotní péče.

Stabilizace zdravotnického personálu s cílem zabezpečit lidské zdroje potřebné pro zajištění zdravotní péče u poskytovatelů zdravotních služeb zřizovaných Krajem Vysočina je v současné době podporována prostřednictvím stáží, stipendií a čerpáním náborových příspěvků. Možnost čerpání těchto prostředků má vést k dlouhodobému plánování personalistiky v oblasti zajišťování dostatečného počtu a odborné kvality lékařů pro jednotlivá oddělení poskytovatelů zdravotních služeb. Z hlediska věkové struktury personálu se jedná o nábor mladých, perspektivních lékařů.

Mezi primární zdravotní péči, kterou lze definovat jako všeobecně přístupnou péči, místo prvotního kontaktu pacienta se zdravotnickým systémem, patří všeobecné praktické lékařství, pediatrie, zubní lékařství a gynekologie a porodnictví. V současné době je u všech obcí místní dostupnost této péče zajištěna. Velkým rizikem a problémem v oblasti primární péče je však nedostatek zájemců o práci všeobecných praktických lékařů, a to zejména mimo velká města, a vysoký věkový průměr všeobecných praktických lékařů. Největší problémy lze očekávat již v horizontu cca 5-15 let, kdy početně silné generace lékařů (kterým je nyní cca 55-64 let) začnou opouštět zdravotnický systém.

V rámci preventivní péče Kraj Vysočina realizuje projekty „První pomoc do škol“ a „Prevence dětských úrazů“ ve školách Kraje Vysočina. Tyto projekty jsou realizovány v souladu s Programem rozvoje Kraje Vysočina a Programem zdraví 21 pro Kraj Vysočina již od roku 2004.

Lůžkovou zdravotní péči v aglomeraci zajišťuje Nemocnice Jihlava. V rámci svého působení zajišťuje nemocnice ambulantní a lůžkovou základní a specializovanou diagnostickou a léčebnou péči, a kromě toho se věnuje rovněž nezbytné preventivní péči a lékárenské činnosti. Nemocnice Jihlava v roce 2019 poskytovala 706 lůžek a 520 lůžek připadalo na druhý největší zdravotnický subjekt Psychiatrickou nemocnici Jihlava. Rozšiřovat by se do budoucna měla především následná a rehabilitační péče. Měla by vzniknout také ucelená síť komplexní paliativní péče.

Ambulantní péči v oboru psychiatrie zajišťují také privátní poskytovatelé zdravotních služeb, kteří jsou velice nerovnoměrně rozloženi. V rámci reformy psychiatrické péče by do budoucna měla vznikat centra duševního zdraví i pro další cílové skupiny. Neopomenutelnou péči v oblasti duševního zdraví zajišťují sociální služby.

Dětské centrum Jihlava, příspěvková organizace, disponuje 43 lůžky pro děti a dvěma lůžky pro matky s dětmi. Péče o děti je v nepřetržitém provozu, jedná se o děti novorozené, předčasně narozené, o děti se závažným zdravotním postižením, a také děti v hospicové péči. Nabízí i respitní péči (odlehčovací služby). V rámci ambulantní složky poskytují fyzioterapeutické služby a psychologickou péči. Obě organizace poskytují mimo jiné i akutní a neodkladnou péči ohroženým dětem nepřetržitě po dobu 24 hodin. Dále poskytují pobytové, zdravotní a sociální pobyty pro děti společně s matkami, připravují děti do některé z forem náhradní rodinné péče (NRP), poskytují sociální poradenství, školí a edukují žadatele o NRP, provádí diagnostiku dětí do NRP.

Mezi další zdravotnické zařízení na území aglomerace patří Poliklinika Třešť, která sídlí ve městě Třešť. V areálu polikliniky Třešť se nachází gastroenterologie, gynekologie, chirurgie, interní a diabetologická

ambulance, kardiologická a interní ambulance, kožní, neurologie, oční, ortopedie, praktický lékař, urologie, ORL, zubní. V objektu polikliniky se nachází také dopravní zdravotní služba, laboratoř, lékárna, přístrojová lymfodrenáž, rentgen s ultrazvukem, sterilizační centrum a centrum rehabilitace.

Ve Zdravotním středisku Polná ve městě Polná se vyskytuje gynekologie, neurologie, ortopedie, praktický lékař, rehabilitace a fyzikální medicína, stomatologie a stomatologická laboratoř. Mimo Jihlavu jsou tedy zdravotnické služby poskytovány ve větší míře především ve větších obcích aglomerace. Lékařská praxe (především praktici, dětské lékaři či zubaři) je poskytována také v privátních nebo obecních prostorech.

Přednemocniční neodkladnou péči zajišťuje jediná příspěvková organizace zřizovaná Krajem Vysočina - Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina (ZZS KV). ZZS KV také obstarává odborné i laické veřejnosti školení v první pomoci a základech resuscitace. Na území aglomerace se ZZS KV nachází v Jihlavě. Síť založen je v kraji dostačující a nebude se dále rozšiřovat, bude se pouze modernizovat a obnovovat.

Vznik a provoz specializovaných pracovišť je trend moderní medicíny, který bude nadále pokračovat. Záměrem je vytvořit síť specializovaných center a pracovišť pokrývajících základní potřeby regionu, která vychází z podmínek jednotlivých nemocnic a zamezit tak migraci pacientů mimo tento region za touto péčí. Nemocnice Jihlava zajišťuje většinu těchto center – komplexní onkologické centrum, onkogynekologické centrum, kardiovaskulární centrum, iktové centrum, perinatologické centrum intermediární péče, pracoviště s oprávněním indikace „biologické“ léčby a další.

Od roku 2011 funguje 15-ti lůžkové oddělení paliativní péče v rámci Oddělení geriatrické a následné péče Nemocnice Jihlava. V krajské nemocnici rokem 2016 začal 2letý projekt rozvoje nemocničního týmu paliativní péče. Systém paliativní péče se v Kraji Vysočina potýká s mnoha problémy, které bude muset do budoucna řešit. Hlavními problémy je zejména skutečnost, že nabídka paliativní péče v kraji není z hlediska kapacit a kvality rovnoměrná, není stabilizovaná struktura a dostatečný počet kvalifikovaného odborného personálu, jsou omezené finanční prostředky, nejsou stanovena pravidla spolupráce poskytovatelů paliativní péče a další.

Kraj Vysočina dlouhodobě podporuje a jeho cílem je propojit systémy zajišťující zdravotní a sociální potřeby občanů a odstranit problémy, které vznikají na tzv. „zdravotně-sociálním pomezí“. V rámci současného nastavení systému dlouhodobé péče v ČR klienti s podobným zdravotním stavem mohou být umístěni jak v zařízeních zdravotnických, tak v sociálních, jež jsou však financována odlišným způsobem.

Tato rozdrobenost a neprovázanost služeb vede ke vzniku značných nerovností v péči o klienty se srovnatelnými potřebami, ale také k neefektivitě. Rovněž nedochází ke koordinovanému kontinuálnímu přechodu uživatele mezi systémem poskytování zdravotní a sociální péče. Rozdílný vývoj zdravotní a sociální péče (řízení dvěma ministerstvy, odlišný systém financování, nedostatečná koordinace) byl identifikován jako klíčová hrozba.

Odbor zdravotnictví a Odbor sociálních věcí Krajského úřadu Kraje Vysočina zahájil v roce 2018 spolupráci na realizaci projektu, který se bude detailně zabývat a postupně řešit otázku spolupráce v oblasti zdravotní a sociální péče pro vytvoření fungujícího systému a současně stanoví základní pilíře, standardy pro všechny zainteresované subjekty v rámci zdravotně-sociálního pomezí.

Infrastruktura ve zdravotnictví v některých případech neodpovídá požadavkům medicíny 21. století. Poskytovatelé zdravotních služeb zřizovaní Krajem Vysočina se potýkají se zastaráváním infrastruktury, a to včetně zdravotnické techniky, přístrojového vybavení a nevyhovujícího technického stavu zdravotnických zařízení (pavilonů a ostatních nemovitostí). Špatný technický stav pavilonů v některých nemocnicích zřizovaných Krajem Vysočina může v budoucnu vést k uzavření některých oddělení. Pro občany kraje by to znamenalo velmi výrazné omezení dostupnosti základní zdravotní péče, dokonce i částečné vyloučení ze spotřeby tohoto veřejného statku. Jednalo by se o omezení dostupnosti geografické, časové, finanční i profesionální. Nedostatečné technické zázemí poskytovatelů zdravotní péče může vést též k chybným nebo pozdním diagnózám, odlivu pacientů z regionu v rámci mezikrajové migrace.

Dalším výrazným problémem je nedostatečné nasazení moderních prostředků ICT a elektronizace zdravotnictví (eHealth). S elektronizací zdravotnictví velice úzce souvisí bezpečnost pacienta, zdravotnického personálu, včasná a přesná (bezchybná) diagnostika. Díky elektronizaci je zajištěn nepřetržitý a bezpečný přístup k datům bez dalších administrativních a finančních nároků, jak pro samotné poskytovatele zdravotní péče, tak pro pacienty (občany kraje).

Důležitou oblastí je zajištění obnovy a modernizace infrastruktury Zdravotnické záchranné služby Kraje Vysočina. Obnova je nezbytná pro zajištění rychlé přednemocniční péče pro všechny pacienty. Jedná se zejména o sanitní vozidla. U starších sanitních vozidel narůstají náklady na opravy a snižuje se jejich akceschopnost. Vozidla musí splňovat přísná kritéria na bezpečnost a spolehlivost provozu tak, aby byla zajištěna bezpečnost posádek i pacientů a zvýšen komfort během přepravy.

Kraj Vysočina se dlouhodobě podílí na řízeném vzdělávání zaměstnanců jím zřizovaných zdravotnických organizací. Cílem je vytvářet vhodné (atraktivní) podmínky k udržení kvalifikovaných lékařů a dalšího zdravotnického personálu, zajistit systém celoživotního vzdělávání zdravotnických pracovníků, nabízet možnost dalšího profesního růstu jak v odborných, tak v manažersko-komunikačních dovednostech, a to nejen u zdravotnických, ale i nezdravotnických pracovníků. Celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků je velmi důležitým kritériem pro správný a kvalitní výkon jejich profese.

Nemocnice Jihlava pořádá od roku 2015 odborné semináře a konference v rámci vzdělávací aktivity Jihlavské medicínské akademie (JIMEA).

Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ) v současnosti (2021) nabízí mj. dva bakalářské studijní programy se sociálně-zdravotnickým zaměřením v prezenční i kombinované formě studia a dále dva magisterské studijní programy se zdravotnickým zaměřením v kombinované formě studia.

Tabulka 11: SWOT analýza – Zdravotnictví

Silné stránky	Slabé stránky
• Přítomnost několika větších zdravotnických zařízení zřízených Krajem Vysočina • Dostačující síť základů záchranné služby • Existující projekty preventivní péče (První pomoc do škol, Prevence dětských úrazů) za podpory kraje • Aktivita Jihlavské medicínské akademie (JIMEA) v oblasti vzdělávání odborné veřejnosti • Primární zdravotnická péče zajištěna u všech obcí • Existující podpora zdravotnického personálu prostřednictvím stáží, stipendií, příspěvků aj. • Přítomnost vzdělávací instituce (VŠPJ) poskytující vzdělání v nelékařských zdravotnických oborech	• Nedostatek některých kvalifikovaných profesí – lékařů, sester, zdravotnického personálu • Nerovnoměrně rozložená kapacita, úroveň kvality a nedostatek kvalifikovaného personálu paliativní péče • V některých zařízeních chybí moderní medicínská infrastruktura • Nerovnoměrné rozložení privátních poskytovatelů ambulantní péče v oboru psychiatrie • Nedochází ke koordinovanému kontinuálnímu přechodu uživatele mezi systémem poskytování zdravotní a sociální péče
Příležitosti	Hrozby
• Rozšiřovat následnou a rehabilitační péči • Modernizace stávající sítě základů záchranné služby • Podporovat financování a spolupráci poskytovatelů paliativní péče • Podporovat vznik a provoz specializovaných pracovišť • Podpora propojení systémů zdravotnických a sociálních služeb a řešení problémů vznikajících na zdravotně-sociálním pomezí • Rozvoj partnerství Kraje Vysočina a obcí při zajištění sociálních služeb a provázání se zdravotními službami	• Nedostatek zájemců o práci všeobecných lékařů, zvláště mimo města • Špatný technický stav některých zdravotnických zařízení a zastaralé technické vybavení • Nedostatečná elektronizace zdravotnictví a nedostatečné nasazení moderních prostředků IT, což může negativně ovlivnit správnou diagnostiku pacientů • Zastarávání zdravotnické infrastruktury včetně zdravotnické techniky, přístrojového vybavení a nevyhovujícího technického stavu zdravotnických

	zařízení a vozidel • Vysoký věkový průměr praktických lékařů a dalších specialistů a jejich odchod do důchodu • Dlouhodobější působení pandemie typu COVID-19
--	--

Zdravotnictví – souhrn

V současnosti je ve všech obcích zajištěna dostupnost primární zdravotní péče. Velkým rizikem a problémem v oblasti primární péče je však nedostatek zájemců o práci všeobecných praktických lékařů, a to zejména mimo velká města, a vysoký věkový průměr všeobecných praktických lékařů. Do budoucna by se měla rozšiřovat především následná a rehabilitační péče ve všech nemocnicích v kraji. Síť základní Zdravotnické záchranné služby Kraje Vysočina je dostačující a nebude se dále rozšiřovat, bude se pouze modernizovat a obnovovat. Nemocnice Jihlava zajišťuje většinu specializovaných pracovišť v kraji.

Hlavními problémy v případě paliativní péče je zejména skutečnost, že nabídka není z hlediska kapacit a kvality rovnoměrná, není stabilizovaná struktura a dostatečný počet kvalifikovaného odborného personálu, jsou omezené finanční prostředky, nejsou stanovena pravidla spolupráce poskytovatelů paliativní péče a další. Rovněž nedochází ke koordinovanému kontinuálnímu přechodu uživatele mezi systémem poskytování zdravotní a sociální péče. Infrastruktura v některých případech neodpovídá požadavkům moderní medicíny. Dalším výrazným problémem je nedostatečné nasazení moderních prostředků ICT a elektronizace zdravotnictví (eHealth).

3.6 BEZPEČNOST

3.6.1 Krizové řízení

Krizové řízení je souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností, prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. Nedílnou součástí krizového řízení je i předcházení mimořádným událostem. Pracovními orgány pro řešení krizových situací jsou krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností.

Z důvodu nezbytné spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí vznikl integrovaný záchranný systém. Integrovaný záchranný systém se využívá při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

Na území ORP Jihlava vzniklo v roce 2019 celkem 1 760 událostí, z toho nejvíce událostí byly technické havárie (1 051), požáry (226), dopravní nehody (200) a úniky nebezpečných chemických látek. V Kraji Vysočina a Karlovarském kraji byl v roce 2019 zaznamenán nejvyšší počet událostí na 1 000 obyvatel, z toho nejvíce technických zásahů a planých poplachů.

Z důvodu odpovídající přípravy na řešení krizových situací nebo mimořádných událostí je v teritoriu aglomerace nutné znát hrozby, které mohou způsobit mimořádnou událost nebo krizovou situaci. Konkrétně byly pro území aglomerace jako nejpravděpodobnější vytipovány níže uvedené hrozby.

Únik nebezpečných škodlivin ze stacionárního zdroje

- Mrazírny Brtnice a.s., Horní město 6, Brtnice,
- Moravia Lacto a.s., Jiráskova 94, Jihlava,
- Horácký zimní stadion, Tolstého 23, Jihlava,
- Kostelecké uzeniny a.s., Kostelec u Jihlavy 60,
- Mlékárna Polná s.r.o., Za Nádražím 680, Polná,
- EPC Česká republika – sklad Rančířov, Rančířov,
- JIPOCAR logistic s.r.o., Střítež u Jihlavy.

Území ohrožená zvláštní povodní – narušení hráze vodního díla, postup průlomové vlny

- Vodní dílo Hubenov,
- Vodárenský rybník – Lukáš,
- Vodárenský rybník – Lužný,
- Vodárenský rybník – Vodárenský.

Kromě výše uvedených mohou nastat rizikové situace i u dalších vodních děl s možnými škodami v Jihlavské aglomeraci (např. poškození či přetečení hráze aj.).

Území ohrožená přírodní povodní – záplava

- Řeka Jihlava
- Řeka Jihlávka
- Koželužský potok

Dále se mohou aglomerace týkat následující krizové situace:

Tabulka 12: Možné krizové situace

Přehled možných hrozeb	Předpokládané následky působení	Působení hrozeb na obce
Narušení dodávek elektrické energie	– ohrožení života a zdraví obyvatelstva, – omezení nebo nemožnost zajištění	<i>Obce nad 1000 obyvatel a obce s ústavy sociální péče, zdravotnickými zařízeními</i>

Přehled možných hrozeb	Předpokládané následky působení	Působení hrozeb na obce
	základních sociálních služeb obyvatelstvu, – ohrožení života a zdraví obyvatelstva v důsledku vzniku sekundárních krizových situací (např. riziko vzniku epidemií, narušení dodávek potravin a pitné vody, narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu apod.).	<i>nebo více obcí, zejména Jihlava, Třešť, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Dobronín, Dolní Cerekev, Polná, Stonařov, Velký Beranov.</i>
Narušení dodávek plynu	– ohrožení zdraví obyvatelstva (s ohledem na aktuální roční období), – omezení nebo nemožnost zajištění základních sociálních služeb obyvatelstvu.	<i>Obce nad 1000 obyvatel a obce s ústavu sociální péče, zdravotnickými zařízeními nebo více obcí, zejména Jihlava, Třešť, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Dobronín, Dolní Cerekev, Polná, Stonařov, Velký Beranov.</i>
Narušení dodávek tepla	– ohrožení zdraví obyvatelstva s ohledem na aktuální roční období (zdravotnická zařízení, ústavy sociální péče, velká města s centrálním vytápěním apod.), – omezení nebo nemožnost zajištění základních sociálních služeb obyvatelstvu.	<i>Obce nad 1000 obyvatel a obce s ústavu sociální péče, zdravotnickými zařízeními nebo více obcí, zejména Jihlava, Třešť, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Dobronín, Dolní Cerekev, Polná, Stonařov, Velký Beranov.</i>
Narušení dodávky pitné vody z vodního zdroje Hubenov	– úmrtí nebo hromadná onemocnění požitím kontaminované pitné vody, – vznik epidemií nebo hromadných onemocnění, – omezení činnosti zdravotnických a dalších zařízení, – vysoké náklady na dopravu vody a úhrady souvisejících služeb, – časově omezené dopady způsobené nedostatečnou nebo regulovanou dodávkou pitné vody (ve výrobě, zdravotnictví, školství a domácnostech).	<i>Obce nad 1000 obyvatel nebo více obcí zasažených odstávkou pitné vody, zejména město Jihlava.</i>
Vznik přirozené povodně velkého rozsahu v důsledku abnormálního stavu vody na řece Jihlavě (přirozená povodeň)	– možnost úmrtí a poškození zdraví u velkého počtu osob, které nestačily evakuovat, spojené s jejich nesnadným nebo nemožným vyhledáním na postiženém území, – zničení nebo silné poškození majetku, budov, výrobních kapacit a infrastruktury na postiženém území.	<i>Obce stanovené povodňovým plánem.</i>
Vznik zvláštní povodně narušením hráze vodního díla Hubenov a vodního díla pístovské rybníky (zvláštní povodeň)	– možnost úmrtí a poškození zdraví u velkého počtu osob, které nestačily evakuovat, spojené s jejich nesnadným nebo nemožným vyhledáním na postiženém území, – zničení nebo silné poškození majetku, budov, výrobních kapacit a infrastruktury na postiženém území.	<i>Obce stanovené operačním plánem.</i>
Radiační havárie v jaderné elektrárně Dukovany	– ozáření osob a následné poškození jejich zdraví, – znečištění a kontaminace životního prostředí, potravin, vody a krmiv radioaktivními látkami.	<i>Území a obce určené Vnější havarijním plánem pro zónu havarijního plánování JE Dukovany.</i>

Přehled možných hrozeb	Předpokládané následky působení	Působení hrozeb na obce
Dálnice: D1-E50, E65 Silnice 2. Třídy: 352, 602, 405, 523, 406, 131, 404, 351, 348, 639 Silnice 1. Třídy: 38 Letiště: Henčov	- dopravní nehody s možností úmrtí a poškození zdraví velkého počtu osob, - omezení nebo nemožnost zajištění základních sociálních služeb obyvatelstvu.	<i>Obce nad 1000 obyvatel nebo více obcí, zejména Velký Beranov, Kamenice, Dobronín, Luka nad Jihlavou, Brtnice, Polná, Třešť, Jihlava.</i>
Extrémní vítr (vichřice)	- ohrožení života a zdraví obyvatelstva v důsledku zničení staveb, - poškození infrastruktury ve velkém rozsahu, - omezení nebo nemožnost zajištění základních sociálních služeb obyvatelstvu.	<i>Obce nad 1000 obyvatel nebo více obcí, zejména Jihlava, Třešť, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Dobronín, Dolní Cerekev, Polná, Stonařov, Velký Beranov.</i>
Požáry v prostorech s rozsáhlými lesními plochami (lesní požár)	- značné ztráty z pohledu životního prostředí a z pohledu lidských potřeb, - rozvrat ekologické stability území.	<i>Lesní plochy v okolí většiny obcí</i>
Požáry v oblasti s vysokou hustotou lidí, v zástavbě a průmyslu	- ohrožení života a zdraví obyvatelstva v důsledku vážných nehod, - značné ztráty z pohledu životního prostředí a z pohledu lidských potřeb, - rozvrat ekologické stability území.	<i>Obce nad 1000 obyvatel nebo více obcí, turistické oblasti,</i> <i>Průmyslové lokality – Jihlava, Kostelec u Jihlavy.</i>
Epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů)	- ohrožení života a zdraví obyvatelstva v důsledku hromadné nákazy skotu, prasat, drůbeže, - ohrožení životního prostředí (vodní zdroje, ovzduší) v souvislosti s asanačními činnostmi, - omezení služeb poskytovaných obyvatelstvu v uzavřených obcích (karanténa).	<i>Ohrožené obce s chovem drůbeže: Cejle, Dolní Cerekev, Kostelec, Spělov - Dolní Cerekev</i> <i>Ohrožené obce s chovem prasat: Puklice, Smrčná, Hybrálec, Ždírec, Kamenná, Střítež, Kamenice, Zhoř, Brtnice</i> <i>Ohrožené obce s chovem skotu: Ústí u Humpolce, Brzkov, Stonařov, Dobronín, Ždírec na Moravě, Stáj, Vysoké Studnice, Polná, Věžnice, Zhoř u Jihlavy, Hubenov, Dušejov, Třešť, Velký Beranov, Kozlov, Zbílidy, Kamenice.</i>

Zdroj: www.jihlava.cz – Krizové řízení, 2020

3.6.2 Povodňový plán

Digitální povodňový plán (DPP) ORP Jihlava byl vytvořen za účelem zlepšení informovanosti povodňových orgánů obcí a obyvatelstva. Byla vybudována síť hladinoměrů na vodních tocích monitorující stav hladin včetně zasílání SMS zpráv s upozorněním na překročení 2. a 3. stupně povodňové aktivity. Dále byla vytvořena síť srážkoměrů monitorujících stav srážek na území ORP Jihlava. Digitální povodňový plán obsahuje mimo jiné kontakty na povodňové komise jednotlivých obcí a na další důležité organizace, taktéž uvádí seznamy hlášených profilů pro povodňovou službu a také údaje o nebezpečných místech a o konkrétních nemovitostech ohrožených v době povodně.

Od r. 1975, kdy byly dokončeny úpravy koryta řeky Jihlavy na Q₂₀ - Q₁₀₀ je ohrožení města Jihlavy povodní značně omezeno.

3.6.3 Prevence kriminality

Pro prevenci kriminality slouží městská policie, často ve spolupráci s Obvodním oddělením PČR a také se Střední policejní školou MV v Jihlavě. Při pořádání akcí většího rozsahu se organizátoři těchto akcí mohou spolehnout i na pomoc České armády a Hasičského záchranného sboru. V rámci boje s kriminalitou se strážníci snaží působit především na mladou generaci a seniory.

Městská policie dlouhodobě provozuje kamerový dohlížecí systém. Většina kamer je umístěna v centru města, kamery v okrajových částech byly umísťovány na základě požadavků na řešení závažných bezpečnostních problémů v konkrétních lokalitách. V roce 2018 bylo v kraji registrováno 5 312 trestných činů, z nichž u většiny se jednalo o obecnou kriminalitu. V aglomeraci se odehrála necelá třetina registrovaných trestných činů. Objasněnost těchto případů v kraji činila ve stejném roce 59,3 % a v aglomeraci odpovídala přibližně stejné hodnotě. Index kriminality v aglomeraci převyšuje index kriminality Kraje Vysočina. Obecně je Kraj Vysočina vnímán jako kraj s nízkou kriminalitou.

V oblasti prevence sociálně-patologických jevů působí v Jihlavě více organizací, jejichž činnost je zaměřena na různé cílové skupiny v populaci města. Nejčastější formou je primární prevence, tedy zejména přednášky či besedy se žáky a studenty všech typů škol na různá témata, odvislá od předmětu činnosti organizace, která službu poskytuje. Od roku 2020 působí ve městě čtyři asistenti prevence kriminality.

V rámci Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017-2022 mají plnit obce a města základní úroveň prevence kriminality, přičemž jejich seznámení s konkrétními aktivitami a jejich podílem na realizaci opatření obsažených v koncepci, jakož i seznámení s průběhem naplňování opatření probíhá na pravidelných poradách se starosty a tajemníky obcí. Jednotlivá opatření směřují zejména na pomoc skupin zvláště zranitelných obětí (dětí, seniorů, osoby zdravotně či mentálně hendikepované, oběti domácího násilí apod.), snížení podílů recidivistů, prevenci užívání alkoholu a návykových látek a další.

Ve spolupráci s Krajem Vysočina, statutárním městem Jihlavou a IZS se v současnosti nabízí možnost vybudování školicího střediska IZS v bývalých kasárnách v lokalitě Pístov, což představuje poměrně velký potenciál pro Jihlavskou aglomeraci stát se celorepublikovým výcvikovým střediskem.

V Třešti se v lokalitě „Pouště“ nachází areál v současné době využívaný dopravní policií k nácviku nejrozličnějších situací. Výuku zde mají také studenti policejní školy. Policejní prezidium České republiky uvádělo zájem zrealizovat zde multifunkční výcvikové centrum, které bude sloužit policistům na všech útvarech a krajských ředitelstvích v celé České republice.

3.6.4 Kyberbezpečnost

Internet je stále více provázán s každodenními činnostmi člověka v reálném světě a stává se jedním z hlavních, ne-li většinových, zdrojů informací. Bezpečnost kyberprostoru, která bývá mnohdy podceňována, má přímý vliv nejen na jednotlivé občany, právnické osoby, firmy, státní instituce, ale také na bezpečnost České republiky jako celku. Lze říci, že se v rámci Evropy Česká republika v oblasti kybernetiky velmi zajímá o inovace a pokrok v oblasti kybernetické bezpečnosti a Kraj Vysočina je v této problematice dlouhodobě aktivní a inovativní.

V oblasti kyberbezpečnosti se lze řídit dle nadřazené Strategie elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina 2018–2021, kde je uveden soubor opatření, která mají posílit míru kybernetické bezpečnosti. Tento dokument navazuje na Strategii elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina 2014–2017, a oba dokumenty jsou v souladu se základními dokumenty týkajícími se prevence kriminality a kybernetické kriminality v České republice. Krajem Vysočina byla v roce 2010 vytvořena odborná pracovní skupina pro elektronickou bezpečnost, mezi jejíž priority na regionální úrovni patří zejména:

- ochrana dětí a mládeže, seniorů,
- ohrožení malých a středních firem,
- preventivní akce pro odbornou veřejnost,

- shromažďování a vyhodnocování statistických dat a zmapování ekonomických ztrát způsobených elektronickou kriminalitou v soukromém i veřejném sektoru,
- péče o majetek.

V současné době jsou hlavními hrozbami v oblasti kyberbezpečnosti:

- fleecwarové aplikace (vylákání neúměrné částky peněz od uživatelů za jednoduché služby),
- phishing (podvodné e-maily za účelem získávání osobních údajů nebo peněz),
- rizika propojení s chytrým telefonem,
- škodlivé typy malware,
- kyberterorismus (zvláště pak hrozby, kdy je úzce propojen počítačový systém a např. energetika),
- šíření dezinformací a nízká míra digitální gramotnosti,
- slabá úroveň zabezpečení (hesla).

Útoky na hesla zůstávají nejvýznamnější hrozbou v ČR.

V Kraji Vysočina bylo, dle údajů uvedených ve Strategii kybernetické bezpečnosti Kraje Vysočina 2018–2019, největší množství trestných činů zaznamenáno v kategorii podvod prostřednictvím internetové sítě (elektronický obchod, podvody – především o nákupy na aukčních portálech, internetových bazarech), neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (elektronická komunikace), útoky na počítačová data a manipulace s nimi, výhrůžky, vydírání a šíření poplašných zpráv, mravnostní kriminalita v síti, extrémismus, monitorování sítě a operativní vyhodnocování dat pomocí specializovaného software, trestná činnost v souvislosti s porušováním autorských práv, porušování duševního vlastnictví neoprávněným užíváním softwaru, výroba nelegálního softwaru, neoprávněné užití databází. Mezi ostatní druhy jevů, které nejsou vždy nutně řešeny dle trestního a přestupkového práva, ale do sféry kyberbezpečnosti spadají: zneužívání sociálních sítí, kyberšikana dětí, kyberstalking, kybergrooming, sexting, happy slapping, šíření hoaxy a spam.

V oblasti elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina je dle Strategie hlavním cílem informování široké veřejnosti o nebezpečí, které hrozí uživatelům informačních a komunikačních technologií. K naplňování tohoto cíle slouží výčet následujících opatření:

1. koordinace aktivit a spolupráce s dalšími subjekty a s národními institucemi,
2. vzdělávání v problematice elektronické bezpečnosti (hlavně spolupráce se školami),
3. monitorování, sběr a analýza dat a informací (zvláště o bezpečnostních incidentech),
4. propagace a medializace (jako nástroj šíření osvěty a prevence),
5. podpora drobným a středním podnikatelům,
6. elektronická bezpečnost subjektů veřejné správy (Kraj Vysočina jako lídr aktivit v oblasti kyberbezpečnosti systémů krajského úřadu a příspěvkových organizací kraje),
7. získání finančních prostředků na zajištění základních kroků strategie a případný rozvoj problematiky elektronické bezpečnosti v regionu.

Realizace výše uvedených opatření, zaměřených na cílové skupiny, zajistí dostatečnou informovanost uživatelů o rizicích v oblasti kyberbezpečnosti a možnostech ochrany před nimi. Zároveň je naplňován Akční plán elektronické bezpečnosti pro rok 2020, který navazuje na dřívější akční plány. V r. 2020 se pracovní skupina elektronické bezpečnosti zaměřuje na vzdělávání v oblasti elektronické bezpečnosti dětí, rodičů i odborníků v oblasti IT. Kraj Vysočina je nejen aktivním členem, ale také od roku 2016 vedoucím krajem projektu „Kraje pro bezpečný internet“, který vznikl v roce 2014, pod záštitou Asociace krajů ČR, kdy Kraj Vysočina byl jedním z iniciátorů projektu. Díky tomuto projektu dochází k výměně zkušeností v oblasti kyberbezpečnosti mezi jednotlivými kraji v České republice, a ke zvýšení informovanosti o rizicích, prevenci a možné pomoci v oblasti kyberbezpečnosti.

V rámci aktivit Kraje Vysočina a fungující pracovní skupiny elektronické bezpečnosti jsou vyhlašovány soutěže pro studenty základních a středních škol z Kraje Vysočina. Tématy soutěží byla např. podpora seniorů dětmi v oblasti výuky elektronické bezpečnosti, bezpečnost na internetu, fake news, dezinformace a důvěryhodnost na internetu. Na vyhlášená témata mohou studenti vytvářet videa, plakáty, komiksy, hry a jiné. Každý rok na podzim pořádá Kraj Vysočina ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie Kraje Vysočina a Policejní akademií mezinárodní konferenci „Řešení elektronického násilí a kyberkriminality“.

Zdravotnické organizace čelí nutnosti účelné ochrany důležitých informací o pacientech (bezpečné nakládání s osobními a zdravotními údaji testovaných lidí). Problematické nejsou pouze cílené útoky hackerů (např. na nemocnice v Brně a Benešově) ale zvláště pak tisková zdravotnická dokumentace, kde hlavní závažný problém vzniká při nechráněném tisku dokumentů u nemocničních a laboratorních tiskáren, kdy může lehce dojít ke zcizení citlivých dokumentů. Obecně, nejen u nemocnic, ale i u státních organizací a soukromých firem bývají mnohdy tiskárny umístěny mimo počítač zaměstnanců a tím pádem může dojít k naplnění hrozeb. Jako nejdůležitější v oblasti zvýšení bezpečnosti se jeví:

- vhodné zabezpečení tisku (tisk do zabezpečené tiskové fronty a individuální ověření zaměstnance),
- kvalitní správa tisku
- digitalizace dokumentů (eliminace množství papírových kopií ve zdravotnických zařízeních a na úřadech).

Evropská komise v červenci roku 2020 uveřejnila obrysy nové pětileté strategie posílení bezpečnosti, kdy je hlavní důraz kladen na obranu proti hackerským útokům či ochranu dětí a mladistvých proti zneužívání na internetu. Hlavními oporami v oblasti kyberbezpečnosti ve veřejné správě jsou Centrum kybernetické bezpečnosti, Národní centrum kybernetických operací (NCKO, pod Vojenským zpravodajstvím), a zároveň je důležitá změna legislativního rámce, která určí základní pravomoci a působnost orgánů zainteresovaných v kybernetické obraně, včetně mechanismů kontroly.

3.6.5 Rizika a potenciální dopady pandemie SARS 2 – Cov 19

Život v České republice již od jara 2020 významně ovlivnila pandemie způsobená virem SARS 2–COV19 (zjednodušeně COVID - 19). Pandemie si vyžádala bezprecedentní opatření na mezinárodní, národní i místní úrovni. Dopady těchto opatření výrazně ovlivňovaly, ovlivňují a pravděpodobně budou v nejbližší budoucnosti i nadále ovlivňovat ekonomiku a společnost. S ohledem na tuto situaci byla zpracována také tato subkapitola integrované strategie. Jedním z cílů je upozornit samosprávné orgány města Jihlavy, Řídicí výbor strategie, pracovní skupiny i ostatní stakeholdery na to, že se při plnění cílů a opatření strategie dá očekávat krátkodobý i dlouhodobý vliv na průběh její přípravy a realizace.

Tento vliv se může projevit již při přípravě strategie limitováním formy jednání zadavatele a zpracovatele, případně řídicího výboru a pracovních skupin pouze formou videokonferencí. Proces projednávání tím ale zásadně nemůže ani nesmí být významně ovlivněn, přičemž lze vycházet ze zkušeností s přípravou obdobných dokumentů, které probíhaly již v situaci rozvinutých vlivů epidemie.

Svým způsobem lze vliv situace považovat za jednu z významných slabých stránek (příprava strategie) i hrozeb (implementace strategie) ve smyslu formalizace zjištění analýzy (SWOT analýza). Tyto slabé stránky a hrozby nebyly pro přehlednost rozděleny do jednotlivých SWOT za dílčí témata, ale shrnuta přehledně zde.

3.6.5.1 Potenciální dopady SARS 2 – Cov 19 na jednotlivé oblasti integrované strategie

Následující tabulka shrnuje potenciální dopady pandemie řazené do jednotlivých oblastí života území JA. Předpokládá se, že uvedené dílčí podoblasti mohou být následkem pandemie dotknuty spíše negativně (hnědé podbarvení), ale v některých případech připadají do úvahy také pozitivní dopady (zelené podbarvení).

Tabulka 13: Očekávané negativní a pozitivní dopady pandemie na jednotlivé oblasti integrované strategie (vlastní zpracování)

Oblast	Podoblast	Potenciální dopady
Dopravní dostupnost a infrastruktura	<i>Dobudování a modernizace silniční infrastruktury</i>	• prodloužení termínů staveb • snížení finančních zdrojů, rušení velkých investičních záměrů • předpokládaný nárůst individuální automobilové dopravy vlivem zvýšeného zájmu o domácí cestovní ruch a obavy z cestování veřejnou dopravou (tlak na stávající silniční komunikace)
	<i>Zkvalitnění dopravní obslužnosti území</i>	• zvýšené náklady v souvislosti s prevencí přenosu nákazy ve veřejné dopravě (pravidelná dezinfekce vozidel) • ekonomický tlak na provozovatele hromadné dopravy v důsledku výrazného poklesu cestujících hromadnou dopravou (pokles domácích i zahraničních klientů, prevence, psychologické bariéry)
	<i>Podpora nemotorové dopravy</i>	• rostoucí zájem o individuální nemotorovou dopravu (vyšší bezpečnost pěší a cyklo dopravy; náhrada části hromadné dopravy)
Vzdělávání	<i>Zajištění kvality vzdělávání a uplatnitelnost absolventů</i>	• omezení (kvality) vzdělávání v důsledku opatření proti šíření SARS 2–COV19
		• rozvoj on-line vzdělávání, nových forem a metod ve vzdělávání • rozvoj nových dovedností a IT gramotnosti učitelů
Sociální služby	<i>Zkvalitňování a rozvoj sítě sociálních služeb</i>	• nedostatek nebo únava kvalifikovaného personálu sociálních služeb (nemocenská, ošetrovné a karanténa personálu napříč sociálními zařízeními) • zvýšené náklady na nákup ochranných prostředků i platy pracovníků • sociální i zdravotní dopady na klienty sociálních služeb v dlouhodobé povinné izolaci, vyšší četnost úmrtí
	<i>Zmírňování sociálního vyloučení</i>	• zadlužování obyvatelstva (růst nezaměstnanosti, náhlá ztráta zaměstnání), dluhová past => zvýšené riziko u soc. slabších a finančně méně gramotných obyvatel • vyšší sociální odloučení seniorů z důvodu prevence před onemocněním • tlak na samoživitele a sociálně vyloučené skupiny (domácí vzdělávání, ztráta zaměstnání), nárůst počtu obyvatel žijících na hranici chudoby
Zdravotnictví	<i>Optimalizace systému zajišťování zdravotní péče</i>	• ekonomické dopady na zdravotnická zařízení v době pandemie (snížení příjmů v důsledku odkládaných návštěv i lékařských zákroků, zvýšené náklady na nákup ochranných prostředků, navýšení mzdových prostředků) • nedostatek nebo únava kvalifikovaného zdravotnického personálu při větším rozsahu pandemie (nemocenská, ošetrovné a karanténa personálu napříč zdravotnickými zařízeními) • zvýšení závažných onemocnění z důvodu odložené prevence
		• další podpora telemedicíny (např. u skupiny seniorů)
Bezpečnost	<i>Rozvoj krizového řízení a integrovaného záchranného systému</i>	• vyšší bezpečnostní rizika spojená s vyšší mírou digitalizace (kyberútoky na nemocniční zařízení apod.)
		• vyšší pozornost a poptávka věnovaná krizovému řízení – modernizace, nové zkušenosti, zlepšování systému • snížení kriminality
Životní prostředí	<i>Snižování negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí</i>	• vlivy zvýšené individuální automobilové dopravy na ŽP (omezování hromadné dopravy v důsledku obav)
		• přechodné snížení emisí škodlivin a hluku v důsledku omezení výroby a dopravy • snižování objemu dopravy na základě zkušeností s prací na dálku (home office) a vyšším využitím online nástrojů komunikace (videokonference) • rozvoj nemotorové dopravy
		• zvýšení spotřeby jednorázových plastových obalů a materiálů (např. plastové obaly pro výdej a rozvoz jídel, balené pečivo, rukavice atd.) • zvýšení produkce nebezpečného odpadu (kontaminované ochranné prostředky), včetně souvisejícího poklesu podílu třídění komunálního odpadu • dočasné omezení třídění odpadů osob nemocných či v karanténě, pokles ochoty třídít i do budoucna • nárůst psychologických bariér, nedůvěra v nebalené zboží
	<i>Zavádění prvků cirkulární ekonomiky a zefektivnění odpadového hospodářství</i>	• podpora principů cirkulární ekonomiky, jako jedné z cest šetření zdrojů (prostor pro osvětu)

Oblast	Podoblast	Potenciální dopady
	<i>Adaptace na dopady klimatické změny</i>	- riziko změny priorit a snížení státní podpory pro adaptaci na dopady klimatické změny a snížení zájmu veřejnosti - synergie dopadů klimatické změny a vlivů epidemie (kombinovaná zátěž pro podnikatele i obyvatele)
	<i>Ochrana přírody a péče o krajinu</i>	- snížení disponibilních finančních prostředků na opatření v oblasti ochrany přírody - zvýšení tlaku intenzivního cestovního ruchu na cenná, resp. chráněná území v důsledku podpory CR v ČR a omezení možností vycestování do tradičních zahraničních cílů - snížení zájmu veřejnosti o ochranu přírody a krajiny
Energetika	<i>Energetické úspory</i>	omezení podpory nízkooenergetických řešení a omezení preference OZE (přesměrování podpory, změna priorit a politických rozhodnutí)
		nutnost finančních úspor vyvolá větší potřebu po energetických úsporách
Technická infrastruktura	<i>Výstavba a modernizace technické infrastruktury</i>	- snížení dostupných finančních prostředků (včetně dotačních) na rozvoj a udržování vodohospodářské infrastruktury (pitná voda, čištění odpadních vod) - nedostatek investic na modernizaci technologií pro efektivnější nakládání se zdroji, včetně nakládání s nimi
		důraz na lokální rozvoj páteřního internetu
Veřejná správa	<i>Efektivní fungování magistrátu města a organizací zřizovaných městem Jihlavy a obcemi ITI</i>	- pokles daňových příjmů do rozpočtu - akcelerace eLegal a eGovernmentu - pozitivní image v případě adekvátních reakcí na požadavky obyvatel v krizové situaci a provozování nadstandardních služeb - podpora dobrovolnictví (marketing, finanční podpora, propojování nabídky a potřeby)
	<i>Plánování a řízení rozvoje území ITI</i>	nižší participace obyvatel při strategických aktivitách, omezení veřejných aktivit
	<i>Rozvojová spolupráce</i>	pozastavení/zpomalení rozvoje (mezinárodní) spolupráce v některých oblastech
Bydlení		- snížení disponibilních prostředků nízkopříjmových skupin obyvatel a skupin, které ztratily příjmy v důsledku pandemie - nedostatek finančních zdrojů nebo opatrné investování může odklonit poptávku po kvalitním, nízkooenergetickém apod. bydlení směrem k méně kvalitním řešením
Ekonomika, zaměstnanost, trh práce	<i>Podnikání</i>	- snížení poptávky a z ní vyplývající dopady na ekonomiku malých a středních podniků (oblast kultury, pohostinství, ubytovací a rekreační služby – riziko zastavení až ukončení činnosti částí podniků) - krátkodobý šok může ovlivnit dostatek finančních prostředků pro rozvoj podnikání – zhoršená platební morálka, prodlužování splatnosti faktur, druhotná platební neschopnost, zadlužování - zasažení odvětví závislých na dovozu a mobilitě pracovních sil (omezení dovozu, výroby v zahraničí) i na produkci subdodavatelů (narušení řetězců dodavatelů, narušení dodávek just-in-time) - rozvoj on-line nakupování, e-shopů, e-slужeb - dostupnější pracovní síla - posílení loajality zaměstnanců
	<i>Posílení inovačního ekosystému</i>	- nedostatečné finanční prostředky pro inovační aktivity v podnicích (např. obnova a nákup strojů, investice do vzdělávání zaměstnanců apod.) - opatrnost při investování, strach podnikatelů z vývoje, obavy z délky trvání epidemie, odsun velkých investic - snížení dotačních finančních prostředků - vyšší dynamika nástupu digitalizace, automatizace a inovací - urychlení rozvoje automatizace ve výrobě - větší otevřenost chytrým řešením
	<i>Podpora zaměstnanosti a rovných příležitostí</i>	- zvýšená nezaměstnanost vlivem propouštění a ukončení činnosti firem - druhá vlna propouštění pracovníků po uklidnění situace, kteří byli přijati během krizového období (např. prodejny, sklady e-shopů, řidiči apod.) - omezení celoživotního vzdělávání, včetně zvyšování kvalifikací (viz omezení investic)

Oblast	Podoblast	Potenciální dopady
		vyšší flexibilita práce díky postupující digitalizaci, lepší dostupnost kvalifikovaných zaměstnanců, sladování pracovního a osobního života (rozvoj home-office a dalších forem), pozitivní dopad na rovné příležitosti
Rozvoj cestovního ruchu	Péče o kulturní dědictví	omezení návštěvnosti kulturních památek s finančními dopady na jejich provoz a obnovu
	Rozvoj cestovního ruchu	- restrikce (omezený pohyb osob, uzavření hranic, nejistota) a tím i pokles zahraničních návštěvníků, omezený pohyb osob - omezení v cestovním ruchu z důvodu prevence nákazy (roušky, dezinfekce prostor, omezení provozů) - ukončení činnosti významného množství podniků v oblasti hotelnictví, pohostinství a služeb - ekonomické dopady na zařízení lázeňské péče (omezení provozu, ztížené podmínky provozu po uvolnění nouzového stavu) - nadlimitní návštěvnost oblíbených turistických cílů v souvislosti s nárůstem cestovního ruchu v ČR
		nárůst domácího cestovního ruchu v rámci ČR
Občanská vybavenost, infrastruktura pro kulturu, sport a volný čas	Zlepšování podmínek pro kulturní, sportovní a volnočasové aktivity	- zrušení/odsun více početných sportovních a kulturních akcí (ztráta příjmů, vyšší riziko ztráty investic do infrastruktury) - hrozba zániku kvalitních organizací zejména v oblasti umění a kultury (dlouhodobé existenční problémy a tím i provozování stávající infrastruktury)

Tabulka 2: SWOT analýza – Bezpečnost

Silné stránky	Slabé stránky
- Dostupnost složek integrovaného záchranného systému - Existence a ověřený provoz kamerového systému městské policie v Jihlavě - Digitální povodňový plán a systém monitoringu zvýšených povodňových průtoků, omezení povodňových rizik protipovodňovými opatřeními - Varovný a vyznamovací systém - Osvěta v prevenci sociálně-patologických jevů (a jiných) na všech typech škol a také např. v domovech seniorů - Působení asistentů prevence kriminality - Aktivní iniciativa Kraje Vysočina při řešení kybernetické bezpečnosti, naplňování Strategie kybernetické bezpečnosti Kraje Vysočina - Spolupráce se školami v oblasti el. bezpečnosti (tradice soutěží)	- Nejvyšší počet událostí na 1000 obyvatel za rok 2019 (v ČR dva kraje: Kraj Vysočina a Karlovarský kraj) - Nedostatečné řešení protipovodňových opatření v aglomeraci - Nedostatečná technická vybavenost některých složek Integrovaného záchranného systému - Nízká míra digitální gramotnosti (u zaměstnanců veřejné správy i soukromých subjektů)
Příležitosti	Hrozby
- Podpora organizací v oblasti prevence sociálně-patologických jevů - Další postupný rozvoj integrovaného záchranného systému včetně možnosti vzniku celorepublikového výcvikového střediska IZS - Posilování kyberbezpečnosti u veřejných subjektů – úřady, nemocnice aj. - Další podpora spolupráce se školami v oblasti kyberbezpečnosti a rozšíření i do dalších oblastí – např. sociální a zdravotní služby, seniři ...	- Únik nebezpečných škodlivin ze stacionárních zdrojů, zvláštní povodně (narušení hráze vodního díla, postup průlomové vlny), přírodní povodně (záplava), narušení dodávek elektrické energie, plynu, tepla, pitné vody, extrémní vítr, požáry, hromadné nákazy zvířat - Radiační havárie v JE Dukovany - Výskyt extrémních meteorologických jevů ve vazbě na změny klimatu - Riziko kyberútoku na některou složku veřejné správy

• Rozvoj kamerových systémů v obcích • Podpora vzdělávání a osvěty široké i odborné veřejnosti v oblasti kyberbezpečnosti	• Kyberbezpečnostní rizika: zvláště podvody při el. obchodování, neoprávněné přístupy, útoky na data a manipulace s nimi, porušování autorských práv, mravnostní kriminalita, zneužití sociálních sítí apod. • Omezení a řada potenciálních dopadů způsobených pokračováním pandemie COVID – 19 • Podceňování důležitosti elektronické bezpečnosti v běžném životě a rutinních úkonech (obyvatelé ohroženi fleecwarovými aktivitami, phishingem, šíření fake news, Hoax apod.)
---	--

Bezpečnost – souhrn

Pracovními orgány pro řešení krizových situací jsou krizový štáb kraje a krizový štáb obce s rozšířenou působností. Na území ORP Jihlava vzniklo v roce 2019 celkem 1 760 událostí, z toho nejvíce událostí byly technické havárie, požáry, dopravní nehody a úniky nebezpečných chemických látek. Kraj Vysočina byl jedním ze dvou krajů, ve kterém byl v roce 2019 zaznamenán nejvyšší počet událostí na 1 000 obyvatel, z toho nejvíce technických zásahů a planých poplachů. Mezi hrozby, které mohou způsobit mimořádnou událost, nebo krizovou situaci patří únik nebezpečných škodlivin ze stacionárního zdroje, zvláštní povodně (narušení hráze vodního díla, postup průlomové vlny), přírodní povodně (záplava), narušení dodávek elektrické energie, plynu, tepla, pitné vody z vodního zdroje Hubenov, extrémní vítr, požáry, hromadné nákazy zvířat a další.

V oblasti prevence kriminality se městská policie snaží působit zejména na mladou generaci. Zároveň provozuje kamerový systém. V rámci sociálně-patologických jevů se organizace působící v Jihlavě zaměřují především na přednášky a besedy se žáky a studenty všech typů škol na různá témata.

Důležitým rizikem, které je třeba reflektovat, je možnost kybernetických útoků, které mohou nastat ve více podobách. Této oblasti se intenzivně věnuje Kraj Vysočina v rámci koncepce „Strategie elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina 2018–2021“ a na ni navazujících aktivit.

Velké množství dopadů na různé oblasti má, a také nadále může mít, pandemie COVID -19. Tyto dopady jsou většinou negativní, v řadě oblastí současně může urychlit rozvoj – např. v digitalizaci, online podnikání, eGovernmentu, flexibilnější práce, školství a další.

3.7 VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Za veřejná prostranství jsou považovány všechny nezastavěné veřejné prostory volně přístupné všem, ve kterých se lidé setkávají, diskutují a tráví volný čas a ve kterých probíhají vzájemné interakce. Hodnotu veřejných prostranství lze spatřovat v tom, že jsou místem k setkávání, učení a výměny informací, zdrojem inspirace a zážitků, místem pro toleranci a inkluzi, fórem pro politickou reprezentaci a další.

Empirický výzkum v dokumentu Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR (2019) ukázal, že téměř 60 % měst v České republice (58,8 %) prošlo v posledních letech procesem významnější revitalizace městského centra. Větší podíl byl zaznamenán ve skupině měst s dominantním postavením průmyslu (72,7 %) a v městech s rostoucí centrální funkcí (77,3 %). Naopak menší podíl vykázala města ve velikostní kategorii 3–5 tisíc obyvatel (50,0 %). Z hlediska časového průběhu lze uvést, že proces revitalizace městských center započal hned na počátku hospodářské a sociální transformace, to znamená na počátku 90. let 20. století. Jelikož v České republice neexistoval žádný podpůrný program, který by byl jednoznačně zaměřen na revitalizaci městských center, tak se zvláště v počátcích jednalo o změny, které nebyly součástí nějakých komplexnějších strategií.

Co se týká obcí Jihlavské aglomerace, jako nejvýznamnější problémy týkající se veřejných prostranství je vnímán stav na náměstích, stav ulic v okolí centra obcí, stav v okolí zastávek hromadné dopravy a stav veřejných parků (čistota v blízkosti odpočinkových míst, údržba zeleně). Obecně nejvýznamnějším problémem městských center (70,2 %) je rovněž kvalita konkrétních veřejných prostorů – ulic, náměstí, parků a údržby zeleně v nich, včetně např. nastavení vhodného harmonogramu kosení. Jako klíčové téma to zdůrazňují města nad 50 tisíc obyvatel (80,0 %), do kterých patří také Jihlava.

Další významnou tematickou oblastí je dopravní infrastruktura a mobilita (62,3 %). V případě měst nad 20 tisíc obyvatel se jedná o daleko nejvýznamnější problém středů měst (80–90 %). Jak bude uvedeno níže, jedná se o oblast, v níž se setkáváme s četnými zájmovými konflikty. Na jedné straně existují snahy o regulaci, resp. zklidnění dopravy, odvedení dopravy mimo městské centrum, podporu městské hromadné dopravy, cyklo dopravy a pěší dostupnosti. Často se hovoří o alternativních formách mobility, včetně rozvoje elektromobility. Na druhé straně mnozí lidé, zvláště místní obyvatelé a podnikatelé volají po větším množství parkovacích míst, výstavbě parkovacích domů apod. Prosazování myšlenek udržitelné dopravy spojené s vytěsňováním dopravy z městských center je významný trend, který v posledních letech sílí a je zapotřebí na něj reagovat. Města v celé ČR stále musí řešit problémy s nedostatečnou dopravní infrastrukturou, které vznikly v minulosti.

Třetím klíčovým problémem je péče o kulturní dědictví (památky). Takto se vyjádřilo 50,0 % měst. Ve zvýšené míře toto téma řeší města nad 50 tisíc obyvatel (70 %) a střediska cestovního ruchu (68,4 %). Péče o kulturní dědictví je však samozřejmě důležitá i u jiných měst a obcí v aglomeraci bez ohledu na jejich velikost, např. v Třebízi, Polné nebo Brtnici.

Čtvrtým okruhem problémů je obecně atraktivita městských center. Atraktivita pro bydlení, nakupování, trávení volného času, ale také podnikání. Fenomén městských center úzce souvisí se stěhováním obyvatel a podnikatelských aktivit do zázemí měst v rámci procesu suburbanizace (rezidenční a komerční suburbanizace). Ztrátu atraktivity městského centra uvedlo každé čtvrté město (28,1 %) v ČR. Situace je naopak lepší v městech – střediscích cestovního ruchu (10,5 %), v městech s růstem centrální funkce (13,6 %) a v nejmenších městech patřících do velikostní kategorie 3–5 tisíc obyvatel (6,7 %).

Také struktura obyvatelstva měst, včetně jejich center prodělává změnu, která se projevuje jak stárnutím obyvatelstva, tak i poklesem bydlícího obyvatelstva. Klesající počet bydlícího obyvatelstva trápí asi čtvrtinu měst (25,4 %), např. města nad 50 tisíc obyvatel (60,0 %) a města s poklesem centrální funkce (43,8 %).

Stále významnější roli v rámci revitalizace městských center sehrává oblast kvality životního prostředí (25,4 %). Čím větší města, tím více je tato otázka reflektována. V případě měst nad 20 tisíc obyvatel tuto

oblast řeší každé druhé město. Kvalita životního prostředí úzce souvisí s dopravou, s kvalitou ovzduší, kvalitou veřejných prostorů a zelení a v posledních letech také vodou.

Stejně tak je tomu s brownfieldy a dalšími nevyužívanými budovami a pozemky, což jako jeden z nejvýznamnějších problémů, resp. klíčové téma revitalizace městského centra, uvádí 1/3 měst (33,3 %). Jako významné téma to uvádí častěji města postindustriální (43,5 %) a střediska cestovního ruchu (47,4 %). Bezpečnostní situaci jako problém městských center uvádí v průměru 11,4 % měst. Existují ale značné rozdíly z hlediska velikosti. Jestliže města ve velikostní kategorii 5–20 tisíc tento problém zmiňují v 4–5 %, ve velikostní kategorii nad 50 tisíc obyvatel je to již 40 %. Problematika nevyužívaných objektů a areálů (brownfields) se týká velké části obcí bez ohledu na jejich velikost. V menších obcích a městech jsou to např. bývalé zemědělské nebo jiné výrobní areály, kde byla výroba ukončena nebo jsou využívány neefektivně.

Tzv. modro-zelenou infrastrukturu ve městech tvoří propustné plochy, městská zeleň a vodní prvky včetně retenčních a akumulačních ploch. Doplnuje tak „šedou infrastrukturu“ technologií a budov a tvoří její rámec nezbytný pro život lidí ve městě. Pozornost je zaměřena na snižování městských tepelných ostrovů a zvyšování podílu veřejné zeleně v městských aglomeracích. Nutno dodat odpovídající veřejné zeleně, která se do měst hodí a je zároveň schopná lépe odolávat současným výkyvům počasí.

Vegetace v městském prostředí zkrášluje veřejná prostranství, vytváří stín a v létě snižuje vysoké teploty z rozpálených povrchů. Pro zlepšení situace ve městech jsou tyto funkce zcela klíčové, jelikož vegetace dešťovou vodu nejprve zadrží (tzv. intercepce), umožní vsakování, zpomalí povrchový odtok, a především podpoří výpar do ovzduší. Z rostlin tvoří nejlépe zastínění zejména listnaté stromy, čímž snižují intenzitu slunečního záření. Teplotu vzduchu mohou snížit až o 4 °C a povrchovou teplotu až o 12 °C. Stromy jsou také výborným pohlcovačem nečistot v ovzduší, při nesprávném umístění však mohou mít opačný efekt – zabraňovat odvedení znečištěného vzduchu z ulice.

Veřejná prostranství by měla pomocí modro-zelené infrastruktury zajistit splnění následujících tří základních požadavků. Pokud to umožňuje struktura ploch, je třeba na veřejných prostranstvích zadržet a efektivně využít srážkovou vodu. Především při intenzivních srážkách je nutné omezit zrychlený povrchový odtok do jednotného kanalizačního systému a jeho následné přímé přetoky do vodních toků. V souvislosti s adaptací veřejných prostranství na klimatické změny se požaduje podpořit výpar z vodních ploch, mokřadů a zeleně, a tak snížit vliv přehřátých povrchů městské krajiny, zejména v oblastech tepelných ostrovů měst. Dochází k omezení rizika povodní, podpoře a ochraně hydrologického cyklu. Přírodě blízké prvky napomáhají eliminaci zdrojů znečištění odtoku vody. Klíčový je příspěvek k tvorbě lepšího a udržitelného prostředí k životu lidí. A v neposlední řadě je významný také přínos pro životní prostředí organismů žijících v městské krajině.

Dosáhnout vhodných klimatických podmínek na veřejných prostranstvích lze různým prostorovým uspořádáním, použitím vhodných druhů materiálů, vegetace, vody nebo technickými prvky. Při vysokých teplotách vzduchu je důležité pro pocit tepelného komfortu využít stínění (vegetací nebo umělé), evaporaci (trysky stříkající vodu, mlžící systémy), případně uměle vytvořené proudění vzduchu.

Vegetace ovlivňuje lokální rozptýlení znečišťujících látek, což může ovlivňovat kvalitu ovzduší. Městská zeleň dokáže velmi efektivně tlumit hluk. Běžná protihluková stěna většinou zvuk pouze odráží. Stromy produkují látky, které pozitivně působí na naši psychiku a spolu s pohledem na zeleň snižují náchylnost k depresi. Tam, kde existují zelení bohatá veřejná prostranství v docházkové vzdálenosti, jsou na tom obyvatelé zdravotně po psychické a fyzické stránce lépe nežli obyvatelé čtvrtí, kde zeleň chybí.

Pasporty týkající se zeleně mají zpracována města Třešť a Jihlava. Jihlava má od roku 2010 zpracovanou inventarizaci a pasport zeleně na území města, který obsahuje informace o dané ploše – druh zeleně (např. luční trávník), intenzita údržby, výměra, svažitost nebo způsob sečení. Pasport obsahuje také dendrologické informace o dřevinách rostoucích na území města – přesnou lokalizaci jednotlivých stromů, druh stromu, obvod kmene, šířka koruny, stav, všechny provedené zásahy a další informace, které úřadu pomáhají ve správě stromů.

Ve městě Jihlava se vyskytuje asi 32 155 stromů (včetně keřů) na veřejných prostranstvích, z toho dvě třetiny (22 074 ks) rostou na pozemcích města. Nejvýznamnější zelenou plochou v Jihlavě je centrální lesopark Heulos, jehož dvě části (Malý a Velký Heulos) jsou situovány podél řeky Jihlávky. Obě části parku jsou registrovány jako významné krajinné prvky. Dalšími parky na území města Jihlava jsou například Smetanovy sady, Štefánikovo náměstí, Keťásek, park Legionářů nebo park Na Valech. Město se dlouhodobě věnuje revitalizacím městské zeleně a komplexním regeneracím veřejných prostranství. Například v rámci revitalizace Masarykova náměstí má město v plánu přidat více stromů a květin, jejichž zálivka by měla pocházet z vody zachycených retenčními nádržemi.

Údržbu zeleně v obcích JA řeší každá obec individuálně, většinou s pomocí technických služeb, pokud jsou v dané obci zřízeny. O zeleň ve městě Jihlava se stará Správa městských lesů Jihlava, s. r. o., jde zejména o sečení trávy a údržbu stávající zeleně, výsadbu a prořezávku stromů, keřů a jiné zeleně, kácení tzv. havarijních stromů, stříhání živých plotů, vysazování záhonů a mobilní zeleně, sběr listí, pravidelný úklid zelených ploch atd.

Kromě výše uvedeného pasportu zeleně, má Jihlava zpracované také pasporty pro dětské hřiště, sportoviště, kanalizace, lavičky, místní komunikace, památky, veřejné osvětlení a odpadové hospodářství, hřbitovy. Obce Jihlavské aglomerace mají zpracovány pasporty komunikací (Dobronín, Polná, Luka n. J., Brtnice, Třešť, Dolní Cerekev, Plandry), vodovodů a kanalizací (Třešť, Dolní Cerekev, Brtnice, Luka n. J., Opatov, Vílanec, Vysoké Studnice). Dále má oblast JA zpracovány pasporty hřbitovů u obcí Brtnice, Dobronín, Dolní Cerekev, Hybrálec, Jamné, Luka nad Jihlavou, Opatov, Polná, Třešť, Větrný Jeníkov a osvětlení Luka n. J., Třešť, Brtnice, Dolní Cerekev, Plandry. Pasporty týkající se odpadů a spravovaných objektů (tzn. laviček, hřišť, sportovišť, památek) mají zpracovány města Třešť a Polná.

Tabulka 13: SWOT analýza – Veřejná prostranství

Silné stránky	Slabé stránky
- Dlouhodobá podpora města při revitalizacích městské zeleně - Zpracován pasport zeleně v Jihlavě - Hodnotný centrální lesopark podél řeky Jihlávky - Zpracovány pasporty pro dětská hřiště, sportoviště, osvětlení, lavičky, místní komunikace, hřbitovy, památky, veřejné osvětlení, odpadové hospodářství v Jihlavě a některých obcích JA	- Nedostatečná kvalita veřejných prostranství tzn. ulic, zpevněných ploch, parků, náměstí a návší - Nedostatek parkovacích míst v městech a obcích JA - Vysídlování center měst a jejich nedostatečná atraktivita
Příležitosti	Hrozby
- Prosazování myšlenek udržitelné dopravy spojené s vytěšňováním dopravy z městských center - Revitalizace brownfieldů - Podpora modro-zelené infrastruktury, podpora retence vody, veřejné sídelní zeleně aj. - Řešení veřejných prostranství s důrazem na aplikaci adaptačních opatření na změny klimatu - Využití potenciálu údolí řek Jihlavy a Jihlávky	- Ztráta atraktivity center měst a obcí pro obyvatele - Proces suburbanizace (rezidenční a komerční suburbanizace) podnikatelských aktivit a nového bydlení

Veřejná prostranství – souhrn

Mezi nejvýznamnější problémy městských center obecně patří kvalita veřejných prostranství, což se týká zejména měst nad 50 tisíc obyvatel (Jihlava). Dopravní infrastruktura a mobilita je problémem zejména středů měst nad 20 tisíc obyvatel. Péče o kulturní dědictví je řešeno především v městech nad 50 tisíc obyvatel a střediscích cestovního ruchu. Problém atraktivity městských center je vnímán zejména u malých a středních měst ve velikostní kategorii 10-50 tisíc obyvatel.

Kvalita životního prostředí sehrává v posledních letech stále významnější roli a platí zde pravidlo, že čím větší města, tím větší problém. Kvalita životního prostředí úzce souvisí s dopravou, s kvalitou ovzduší, kvalitou veřejných prostorů a zelení a v posledních letech také vodou. Důležitá je tzv. modro-zelená infrastruktura, která se podílí na snižování městských tepelných ostrovů a vytváří tak vhodný prostor pro pobyt obyvatel na těchto místech. Důležitým tématem je nakládání s dešťovými vodami.

Město Jihlava se dlouhodobě věnuje revitalizacím městské zeleně a komplexním regeneracím veřejných prostranství.

3.8 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

3.8.1 Ochrana přírody

Zatímco velkoplošná chráněná území se v zájmovém území Jihlavské aglomerace dle Ústředního seznamu ochrany přírody nenachází, maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) se zde nachází celkem 20 – Národní přírodní rezervace Velký Špičák, deset přírodních rezervací a devět přírodních památek. Na území statutárního města Jihlavy jsou vyhlášena dvě maloplošná zvláště chráněná území, přírodní rezervace Zaječí skok a přírodní památka Vysoký kámen. V zájmovém území je také evidováno téměř devadesát památných stromů a stromořadí, z toho třináct je umístěno přímo na území statutárního města Jihlava. V rámci soustavy NATURA 2000 se v aglomeraci vyskytuje jedenáct Evropsky významných lokalit (např. Lužný rybník, Jankovský potok).

Z pohledu ochrany přírody a krajiny je významné také vymezení soustavy Územní systém ekologické stability (ÚSES). ÚSES je vymezen ve třech úrovních, místní, regionální a nadregionální. Území protínají čtyři nadregionální biokoridory a nachází se zde nadregionální biocentrum Špičák. Prvky regionální a místní úrovně jsou rozmístěny po celém zájmovém území.

3.8.2 Využití území a krajinný ráz

Charakter dotčené oblasti je převážně zemědělský – v roce 2018 dle katastru nemovitostí zaujímala zemědělská půda v Kraji Vysočina 408,2 tis. ha, tedy 60,1 % území kraje. Rozloha orné půdy pak činila 315,1 tis. ha (77,2 % zemědělské půdy) a rozloha trvalých travních porostů 82,4 tis. ha (20,2 % zemědělské půdy). Dle databáze CORINE Land Cover z roku 2018 je podíl zemědělských ploch v kraji 65 % celkového území a je největší v rámci všech krajů ČR. Podíl urbanizovaných ploch v kraji (4,1 %) patří naopak mezi nejnižší.

Během období 2006-2018 byly registrovány pouze málo významné změny krajinného pokryvu v kraji, které ve většině okresů nepřesáhly 1 % celkového území. Lesnatost kraje v roce 2018 byla 30,5 %, lesy v kraji tvořily převážně jehličnaté lesy (86 %), jejich poměr k listnatým lesům však v posledních letech klesá. Největší podíl jehličnanů tvořily smrky (72 %) a borovice (10,5 %). Kraj Vysočina si tak drží prvenství poměru zastoupení smrku v rámci krajů ČR. Důvodem je intenzivní lesnické hospodářství v minulosti, zejména z produkčních důvodů. Nicméně predikce následujících let ukazují, že vlivem změn klimatu dojde k úbytku lokalit vhodných k pěstování smrků, proto zřejmě půjde o nevýhodu, se kterou se bude muset kraj v budoucnosti potýkat. Obnovu lesa je do budoucna nutno vnímat také nejen z produkčního hlediska, ale také podporovat mimoprodukční funkce lesa (zadržování vody v krajině, možnost volnočasových aktivit) a udržitelnosti. V listnatých lesích převažovaly buky (4,5 %) a duby (2,5 %). Vodní plochy v roce 2018 zaujímaly 1,8 % území kraje (např. nádrž Vír, přehrada Dalešice).

V zájmovém území z jeho plochy připadalo v roce 2018 na zemědělskou půdu téměř šest desetin výměry a na lesy téměř třetina. Zornění zemědělské půdy se pohybuje kolem 74 %, mimo to na zemědělské půdě mají poměrně vysoké zastoupení trvalé travní porosty (23 %), což odpovídá situaci v Kraji Vysočina.

Za účelem posílení stability krajiny, která je v oblasti zemědělsky využívána, je vhodné budovat opatření pro zadržení vody v krajině, která zahrnují například (vsakovací průlehy, nové drobné mokřady, remízky, případně převedení části orné půdy na trvalý travní porost s nastavením odpovídajícího managementu).

Lesní půdy představují až 30 % z rozlohy území, což je předpokladem pro možné využívání mimoprodukčních funkcí lesů například pro rekreaci a relaxaci obyvatel. V současnosti je již více než 70 % smrkových porostů vytěžených po napadení kůrovcem, nebo k jejich dotěžení dojde v nejbližším období. I když počasí v roce 2020 zpomalilo expanzi podkorních škůdců, lze předpokládat, že dojde k úplné likvidaci smrkových porostů. ORP Jihlava je na tom v současné době nejhůře z celé České republiky. Obnova lesa bude probíhat dřevinami s pestřejší a stanovištně vhodnější druhovou skladbou. U části holin, vzniklých po kalamitní těžbě dřeva, se předpokládá obnova přes sukcesní stadia s využitím pionýrských dřevin.

Zbývající plochy jsou rozděleny mezi zahrady a zastavěná území, poměrně velká část je také pokryta trvalými travními porosty. Necelá 2 % Jihlavy zaujímají vodní plochy.

3.8.3 Klima a klimatická změna

Z klimatologických stanic na území Kraje Vysočina vyplývá, že průměrná teplota vzduchu v Kraji Vysočina se pohybuje okolo 7,3 °C (1981-2010), detailněji – v nadmořských výškách pod 500 m n.m. okolo 8,0 °C naopak v nejvyšších partiích kraje (nad 600 m n.m.) okolo 6,7 °C. Průměrný úhrn srážek v Kraji Vysočina (1981–2010) je 673,4 mm ročně.

Z dlouhodobých měření (od roku 1775) je patrné, že 18. století bylo provázáno nárůstem teploty, který byl v první polovině 19. století vystřídán poklesem. Od druhé poloviny 19. století se teplota postupně zvyšovala, posléze byl nárůst v polovině 20. století zpomalen, ale od počátku osmdesátých let minulého století začala teplota výrazně narůstat.

Z „Vyhodnocení sucha na území Kraje Vysočina za období 2015-2018“ vyplývá, že období 2015-2017 bylo v Kraji Vysočina teplotně nadprůměrné. Rok 2018 byl analyzován pouze za období leden až září, nicméně i tato část roku vykazuje teplotní nadprůměrnost. Rizikovým faktorem je také přibývajícím počet tropických dní (dní s teplotou nad 30 °C). Zatímco v období 1981-2010 připadalo na rok průměrně 5,3 dne, v roce 2015 bylo těchto dnů 5krát více. V roce 2016 jich bylo naopak o něco méně (oproti dlouhodobému průměru). V dalších letech bylo tropických dní opět více (2-3krát). V kombinaci s vlivem tzv. tepelného ostrova, který vzniká v důsledku vysoké absorpce tepla urbanizovanými povrchy, se předpokládá, že dojde ke snížení kvality života obyvatel a převážně pak těch s nevyhovujícím bydlením. Dále se očekávají negativní účinky na zdraví zejména zranitelných skupin obyvatel se sníženou schopností termoregulace (zejména starší a nemocné osoby a velmi malé děti).

Všechny studované roky byly srážkově podprůměrné, 2017 můžeme hodnotit jako normální, jelikož deficit byl velmi malý. Výrazně deficitní byly roky 2015 a 2016, oba měly shodně o 18 % méně srážek (oproti dlouhodobému průměru). Pouze podzimní měsíce v roce 2015 a 2017 byly srážkově bohatší (místy i dvojnásobné úhrny). Nejhorší situace byla v zimě 2015, kdy byl úhrn srážek na polovině obvyklých hodnot. Predikce do následujících let hovoří z hlediska srážek především o střídání dlouhých období beze srážek s obdobími s vysokým srážkovým úhrnem za krátké období (v letním období). Případné změny úhrnu (směrem k extrémním výkyvům) v následujících letech budou mít v sídelním prostředí (a to zejména ve větších aglomeracích) zcela zásadní dopad na kvalitu života související především s častější frekvencí povodňových událostí. Srážkový úhrn dopadající na urbanizované zpevněné plochy bez možnosti zasakování je odváděn stokovou sítí do vodních toků, část se výparem dostává do ovzduší. Prudký odtok z přívalových dešťů pak může způsobit lokální povodně, škody na životním prostředí (např. eroze koryt a půdy) i na majetku (škody v odvodňovaném i zaplavovaném území). Povrchový odtok vody z velkých ploch bez možnosti zasakování způsobuje pokles hladiny podzemních vod, což způsobuje, že zvýšenou měrou vysychají koryta toků a jsou tak ohroženy ekosystémy vázané na vodní toky. Neumožnění přirozeného (a dlouhodobého) výparu z půdy nebo vegetace pak vede k lokální změně mikroklimatu – teploty jsou vyšší, vzduch je sušší a obsahuje větší množství prachových částic.

Dopady klimatických změn jsou sledovatelné také na úrovni hydrologických poměrů krajiny – vodní toky, podzemní vody a prameniště. V letech 2015-2018 došlo k významným výskytům minimálních průtoků prakticky na celém území České republiky. Hydrologické sucho postihlo za toto období většinu vodních toků i v oblasti Kraje Vysočina. Na vině je především nízké množství sněhových zásob v zimním období, vysoké teploty vzduchu a deficit srážek (v jarním období nedocházelo k doplnění podzemní vody natolik, aby mohla nadlejšovat průtoky při epizodách sucha). V zájmovém území můžeme jako příklady vysokého výskytu nízkých průtoků zmínit Jedlovský potok (stanice Boršov), kde byl v letech 2015-2018 naměřen průtok Q_{355d} a nižší po 532 dní (nejvyšší výskyt v kraji za toto období) nebo tok Brtnice (stanice Brtnice), kde byl tento

průtok zaznamenán celkem po 381 dní. Zvýšení počtu dnů s minimálními průtoky povede ke snížení kvality vody a ohrožení některých druhů vázaných na vodní prostředí (např. ryby).

Za účelem posouzení dopadů klimatické změny a ohrožení suchem byla analyzována povodí (celkem 25 mezipovodí) území Kraje Vysočina, včetně povodí řeky Jihlavy, v oblasti JA, za účelem zjištění optimálního umístění a dimenzování malých vodních nádrží v budoucnu. Jako vstupní data posloužila pozorování za období 1961–2010 (teplota, srážkový úhrn, potenciální evapotranspirace, charakteristiky odtoku). Na základě těchto dat byly modelovány scénáře na výhledové 30leté cykly (2020–2050, 2040–2070 a 2060–2090). Byly zjištěny dva hlavní trendy (pokles celkového odtoku v jarních a letních měsících v oblasti a mírný nárůst celkového odtoku v zimních měsících, a to zejména v JV části Kraje Vysočina), což by mělo být zohledněno při plánování malých vodních nádrží.

Co se týče mělkých podzemních vod, v Kraji Vysočina je celkem 22 vrtů mělké sítě, které zasahují do kvartérního podloží, v okrese Jihlava se nachází 2 mělké vrty (oba dva na území města Jihlavy). Výsledky průběhu hladin podzemních vod z roku 2015 v rajónu, kde se tyto vrty nacházejí, vyplývá, že toto období bylo velmi suché. V roce 2016 byla situace v oblasti obdobná, sucho bylo pouze mírné z důvodu vyššího srážkového úhrnu. Od roku 2017 byla v rajónu situace z pohledu podzemní vody kritická, víceméně celý rok byly hladiny zaklesnuty pod úroveň 97 % MKP (měsíční křivka překročení), tedy v mimořádném suchu. Tento stav přetrvával i v roce 2018, s mírnými výkyvy vlivem lokálních srážek. Hlubinné vrty, které byly v letech 2015–2018 sledovány, se v Kraji Vysočina vyskytují dva, oba mimo zájmové území, nicméně oba indikují snížení zásob podzemní vody.

V Kraji Vysočina je celkem 38 sledovaných pramenů, v zájmovém území JA se vyskytují dva (Zbilidy – Maršovský, Petrovice u Štoků – U devíti studánek). Stav v roce 2015 byl v rámci rajónu celkově průměrný, nicméně stav v objektu Zbilidy se většinu roku vyskytoval v hodnotách mimořádného nebo silného sucha. Situace v roce 2016 je na této lokalitě horší, většinu roku se vyskytuje mimořádné sucho (kromě jednoho měsíce na hranici mimořádného sucha a jednoho měsíce na hranici silného sucha). V roce 2017 dochází v celé oblasti rajónu k výraznému poklesu vydatností. Víceméně celý rok 2017 lze označit jako silně suchý (mimo měsíců březen, květen a listopad). Celá skupina pramenů vykazuje pokles vydatností na 91 % MKP, u jednotlivých pramenů dokonce až pod hranici mimořádného sucha na hodnotu 97 % MKP. Stanice Zbilidy zůstává ve špatném stavu (viz rok 2016), naopak stanice v Petrovicích u Štoků vykazuje zhoršený stav jen výjimečně. V roce 2018 klesající trend vydatností pokračuje, celá skupina se od března 2018 pohybuje pod hranicí silného sucha (86 % - 94 % MKP), v měsíci srpnu dokonce na hranici mimořádného sucha (95 % MKP). Ve stanici Zbilidy panuje po celé sledované období mimořádné sucho, které se většinu času vyskytuje již i na druhé lokalitě.

Stupňování klimatické změny, resp. dopadů, představuje riziko ovlivňující prakticky každou část života obyvatelstva, ale i ekosystémů a živočichů v nich žijících. Z tohoto důvodu vypracovalo Ministerstvo Životního prostředí metodiku Adaptační strategie ŽP, která má napomoci **adaptaci na změny klimatu** v různých sférách života v krajích a obcích, ale také zvýšit resistenci ekosystémů. V současné době je zpracovávána Adaptační strategie statutárního města Jihlavy na změnu klimatu.

V urbanizované krajině představují riziko především zvyšující se extrémní teploty. Ty lze v zastavěných oblastech snižovat pomocí různých stínících prvků (markýzy, rolety, ale i například stromy), zvyšování vlhkosti vzduchu (například pomocí mlžátek, tůní nebo rybníčků), zesvětlováním povrchů (střech, komunikací atp.), které zvyšují odrazivost slunečního světla a snižují tak akumulaci tepla nebo výsadbou rostlin, které při dýchání vylučují vodu, čímž zlepšují mikroklima.

Zvýšená frekvence přívalových srážek představuje riziko především pro místa s vysokým podílem zastavěných ploch, kde nedochází k zasakování vody do půdy a jsou splavovány do kanalizací či vodních toků. Tyto situace představují zvýšené riziko povodňových událostí, a proto je žádoucí ve větších městech

a obcích zvyšovat zasakování do půdního profilu. Opatření, která napomáhají snižovat povrchový odtok, mohou být například pásy zeleně, zasakovací průlehy, zatravněvací plochy (např. dlažby nebo parkoviště), parky, záhony, zahrady nebo zelené střechy.

Pro mitigaci dopadů povodní je vhodné také využití revitalizace vodních toků a umožnění rozlivu na místech, kde nepředstavují riziko pro majetek nebo zdraví obyvatel. Revitalizační opatření zlepšují schopnost krajiny zadržovat vodu, zlepšují stav podzemní vody, poskytují ekosystémové služby ve formě čištění znečištěné vody a celkově zlepšují odolnost ekosystému proti antropogenním disturbancím (oteplování, znečištění...).

V následujících letech se očekává také intenzivní dopad změn klimatu na lesní hospodářství, zvláště pak v místech, kde jsou pěstovány monokulturní (především smrkové) lesy. V rámci zlepšení rezistence lesních ploch proti zvyšujícím se teplotám je třeba omezit pěstování jednodruhového lesa a přejít na společenstva více odpovídající lokálnímu vegetačnímu stupni. Problémem je také odvodňování lesní krajiny, které lze eliminovat stavbou tůní v oblastech s vyšším povrchovým odtokem (např. přibližovací linky po těžbě dřeva).

Adaptační opatření v zemědělské krajině představují především zvyšování retence orné půdy pomocí navyšování biologické složky půdy – humusu (např. mulčování) nebo odstraňování systémů odvodňujících půdu (meliorace). Změny klimatu přináší také zvýšené riziko vodní eroze vlivem přívalových srážek, což lze omezit vhodným hospodařením na poli (např. střídání plodin, pěstování meziplojin, orbou po vrstevnici) a tvorbou zatravněných pásů snižující splach z polí.

3.8.4 Kvalita vod

V posledních třiceti letech došlo k výraznému zlepšení kvality vod v tocích vlivem staveb čistíren odpadních vod, snížením chemizace zemědělství a změnou legislativy. Navzdory těmto opatřením zůstávají některé části znečištěné. V Kraji Vysočina byla za období 2017-2018 zjištěna v tocích převážně IV. třída jakosti – silně znečištěná voda. Na části úseku Jihlavy došlo oproti minulému období ke zhoršení o jednu třídu, a to na IV. třídu jakosti – silně znečištěná voda. Vliv na jakost toků má v kraji především komunální znečištění v důsledku chybějící nebo nevyhovující vodohospodářské infrastruktury v malých obcích a plošné znečištění ze zemědělství, dalšími možnými znečišťovateli mohou být průmyslové firmy zpracovávající kovy nebo těžící uran.

V zájmovém území představují problém v oblasti jakosti vod především malé obce bez čistíren odpadních vod (viz níže Vodovody a kanalizace) a plošné znečištění ze zemědělství. V důsledku hromadění znečišťujících látek pak dochází k eutrofizaci řek, kvetení rybníků a vodních nádrží (přemnožení sinic a řas). Hlavním tokem nacházejícím se v zájmovém území je řeka Jihlava, která je po celém svém průběhu v Jihlavské aglomeraci hodnocena jako silně znečištěná.

Největším tokem v aglomeraci je řeka Jihlava. Dalšími většími toky jsou Brtnice, Jihlávka a Šlapanka. Na řece Jihlavě i jejích přítocích je umístěno nespočetné množství jezů a splavů, většina z nich je pevná (neovladatelná). Za posledních 20 let přibýlo jezů pohyblivých, zejména ve městech za účelem snížení následků povodňových událostí. V povodí Jihlavy nejsou běžnou součástí úpravy vodního režimu v půdě, odvodnění a závlah, protierozních opatření a opatření pro zadržení vody v krajině. Naopak poměrně běžné jsou odvodňovací strouhy a upravení trasy menších vodních toků, které jsou situovány v zemědělské krajině. Na území aglomerace je situována také celá řada rybníků, které mají převážně hospodářskou a krajinnou funkci. V katastrálním území města Jihlavy se nalézá soustava Pístovských rybníků (Lužný rybník, Silniční rybník, Lukáš, Kalný rybník, Vodárenský rybník, Luční rybník a Maškův rybník).

3.8.5 Povodňová opatření

Jelikož je Jihlava a další obce lokalizována v těsné blízkosti řek (Jihlava, Jihlávka...), v následujících letech se v tomto území (vlivem měnícího se klimatu) zvyšuje riziko povodňových událostí. V roce 2012 byl vypracován digitální povodňový plán ORP Jihlava, který má za úkol zvýšit informovanost povodňových orgánů obcí a obyvatelstva. Účelem projektu byla aktualizace a digitalizace povodňových plánů obcí v rámci ORP Jihlava. Na území ORP byla na vodních tocích vybudována síť hladinoměrů monitorující stav hladin včetně zasílání SMS zpráv s upozorněním na překročení 2. a 3. stupně povodňové aktivity. Dále byla na tomto území vytvořena síť srážkoměrů monitorujících stav srážek. Data z těchto hladinoměrů i srážkoměrů jsou k dispozici online. Do tohoto projektu bylo zapojeno celkem 24 obcí, z toho 20 se zároveň nachází i v zájmovém území.

U mnoha obcí v aglomeraci je vymezeno záplavové území Q₁₀₀. U většiny z těchto obcí je také vymezena aktivní zóna záplavového území. U obcí, kde záplavové území doposud vymezeno není, jsou potenciálním rizikem extrémní hydrometeorologické jevy, např. bleskové povodně. Jako příklad možných rizik lze zmínit např. riziko poškození nebo přetečení hrází vodních děl a ohrožení nemovitostí pod nimi.

Je nutno zmínit, že oblast Jihlavské aglomerace je bohatá na množství rybníků, ne všechny však jsou ve vyhovujícím technickém stavu, což se v případě zvýšených průtoků může negativně projevit na protipovodňové ochraně v území (např. zhoršený technický stav vodního díla, nevyhovující bezpečnostní přelivy nebo absence bezpečnostních přelivů).

3.8.6 Ovzduší

Kraj Vysočina má z hlediska produkce emisí dlouhodobě (2008-2018) zlepšující se trend. Celková emisní zátěž na jednotku plochy kraje je dlouhodobě podprůměrná. Výjimkou je amoniak (NH₃), u kterého jsou emise mírně nadprůměrné. V roce 2018 emise tuhých znečišťujících látek vyprodukovaných v Kraji Vysočina pocházely především z malých stacionárních zdrojů (80,2 %), což představuje například vytápění domácností. Emise oxidu uhelnatého (CO) a oxidu siřičitého (SO₂) byly rovněž nejvíce emitovány těmito malými zdroji (79,2 % emise CO; 69,3 % emise SO₂). Emise oxidů dusíku (NO_x) pocházely především z mobilních zdrojů (66,7 %). Emise NH₃ produkované v kraji v roce 2018 souvisejí v drtivé většině se zemědělskou činností (98,8 %), dominantně s chovem hospodářských zvířat. Vznik emisí těkavých organických látek byl vázán primárně na používání a výrobu organických rozpouštědel (83,4 %).

Jelikož v Kraji Vysočina absentuje těžký průmysl, na zhoršování kvality ovzduší se podílí především doprava, malé stacionární zdroje a případně jiné zdroje mimo území kraje. V roce 2018 byl pouze na jedné lokalitě (Košetice) překročen imisní limit pro ochranu lidského zdraví vyjádřený denními 8hodinovými klouzavými průměrnými koncentracemi ozonu (O₃). Ostatní imisní limity nebyly na stanicích sítě imisního monitoringu v kraji překročeny. Dle mapy oblastí s překročením imisních limitů bez zahrnutí přízemního ozonu došlo v roce 2018 na pouze 0,2 % území kraje k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku bez zahrnutí přízemního ozonu. Při hodnocení kvality ovzduší se zahrnutím přízemního ozonu se však v roce 2018 jednalo o 56,0 % území kraje.

Na území města Jihlava se nacházejí automatizované stanice měřící obsah znečišťujících látek v ovzduší. Stanice Jihlava-Znojenská pod správou Zdravotního ústavu Ostrava je umístěna v těsné blízkosti rušné dopravní křižovatky (směr Brno a Znojmo), monitoruje tedy především vliv dopravy na ovzduší v této části města. Tato stanice kromě základních meteorologických veličin (teplota, vlhkost, směr větru...) měří také množství oxidů dusíku, prachových částic (PM₁₀, PM_{2,5}) a obsah těžkých kovů (Cr, Mn, Ni, As, Cd, Pb) v PM₁₀. Druhá stanice je spravována Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMU) a je situována v části města s bytovou zástavbou. Tato stanice oproti předchozí zmíněné stanici monitoruje navíc také stav SO₂, CO a O₃ a z těžkých kovů v PM₁₀ kromě výše zmíněných také V, Fe, Co, Cu, Zn, As a Se. Dle indexu kvality ovzduší v Jihlavě byl nejčastější stav ovzduší v Jihlavě velmi dobrý nebo dobrý (více než 60 %), dále

uspokojivý a vyhovující (okolo 30 %) a nejméně často se vyskytovaly situace se špatnou nebo velmi špatnou kvalitou ovzduší (pod 0,5 %). V průmyslové zóně Jihlavy (v areálu firmy AML) funguje automatizovaná měřicí stanice, jejíž provoz hradí již od roku 2010 společně Kraj Vysočina a statutární město Jihlava. Tato stanice měří zatížení prachovými částicemi PM₁₀ a PM_{2,5} a hodnoty oxidů dusíku. Právě tyto látky byly vyhodnoceny jako nejproblematictější při velkém monitoringu ovzduší provedeném v roce 2009. Chod této stanice zajišťuje firma Envitech Bohemia.

3.8.7 Odpadové hospodářství

Od 1. ledna 2021 platí v České republice nový zákon o odpadech, který především obcím stanovuje řadu nových povinností. Patří k nim mimo jiné zvýšení podílu separace a snížení množství odpadu, který je odvážen na skládky. Cílem do budoucna je tedy výrazně zvýšit separaci odpadů a snížit produkci směsných odpadů, čehož je možno dosáhnout zvláště pomocí: 1) sběru všech hlavních druhů separovatelných odpadů, posilovat sběr bioodpadů (bioodpad tvoří významnou část směsného komunálního odpadu) 2) usnadnění třídění odpadů (např. sběr dům od domu) a také pomocí 3) ekonomické motivace pro domácnosti.

Sdružení obcí Vysočiny realizuje v rámci odpadového hospodářství projekt ISNOV – Integrovaný systém nakládání s odpady v Kraji Vysočina, který má za cíl zkvalitnění nakládání s odpady v kraji – předcházení vzniku odpadů, maximální míru vytřídění recyklovatelných složek odpadů a jejich následné využití, optimální využití zbytkového směsného komunálního odpadu a řešení problematiky biologicky rozložitelných odpadů. Na území kraje v letech 2009-2018 vzrostla produkce odpadů více než dvojnásobně. Zároveň však dlouhodobě dochází ke snižování množství odpadů odstraněných skládkováním, snížení množství směsného odpadu a zvyšování míry recyklace. V roce 2018 bylo celkově 55,4 % čtyřsložkového (papír, plast, sklo, kovy) komunálního odpadu zrecyklováno. Spalování a energetické využití odpadů dlouhodobě zůstává v útlumu, v podílu na celkovém nakládání s odpady se spalování pohybuje dlouhodobě pod 1 % a energetické využití okolo 1 %. Největší nárůst zaznamenává oblast stavebních a demoličních odpadů, které v roce 2018 tvořili více než polovinu produkovaného odpadu, nicméně více než 95 % tohoto odpadu bylo v tomto roce (2018) využito.

Řada měst a obcí v České republice již dokázala množství produkovaného komunálního odpadu významně snížit a statutární město Jihlava je uváděno jako jeden z příkladů dobré praxe. Průměrný obyvatel Jihlavy vyprodukuje 300 kg komunálního odpadu za rok (2019), což je výrazně nižší množství, než vyprodukuje průměrný obyvatel ČR (351 kg/rok). Nižší hodnoty vykazuje také produkce směsných odpadů, ty se poslední čtyři roky drží pod 150 kg/obyv. za rok. Oproti celorepublikovému průměru je na tom lépe Jihlava i v produkci biologicky rozložitelných odpadů. Zatímco jihlavský průměr produkce biologicky rozložitelných odpadů se pohybuje okolo 45 kg/obyv. za rok (2019), průměr obyvatele ČR dosahuje téměř 180 kg/obyv. za rok (2018). Předcházení vzniku směsného odpadu město podporuje tříděním textilu a jedlých olejů a tuků. S pomocí firem FCC Česká republika, s.r.o. a Textileco s.r.o. zřídilo celkem 28 sběrných kontejnerů, pomocí nichž snižuje množství textilu ve směsném odpadu. Na území města se navíc vyskytuje jeden kontejner ve vlastnictví Diakonie Broumov, která uložený textil dále využívá a předchází tak vzniku odpadu. Ve spolupráci se společností Služby města Jihlavy s.r.o. jsou po Jihlavě rozmístěny i nádoby na jedlé oleje a tuky, celkem jich je již 38. V rámci prevence vzniku odpadů město také zřídilo na svých webových stránkách, v rámci kampaně „Jihlava bez odpadu!“, informační kanál, ve kterém nabízí široké veřejnosti osvětová témata – jak předcházet vzniku odpadu, jak využívat už jednou využitý odpad a různé další tipy. Zároveň propaguje bezobalové obchody, čajovny, nebo bistra, kde lidé mohou nakupovat. Dále je zavedena motivační sleva pro domácnosti na třídění odpadu a program pro živnostníky (www.mitjencernounestaci.cz). Od roku 2021 funguje v Jihlavě také re-use centrum.

Na snížení množství směsného odpadu mělo v Jihlavě zásadní vliv především snížení frekvence svozu nádob na směsný komunální odpad od rodinných domů v roce 2016, se současným rozšířením sběru biologicky rozložitelného odpadu, což vytvořilo tlak na vyšší třídění a vedlo ke zvýšení množství tříděného odpadu. Na efektivitu třídění má vliv také GIS aplikace pro vývoz separovaných odpadů, kterou má město

zpracováno. V této aplikaci lze najít přesné umístění vývozového kontejneru, druh odpadu vhodný do tohoto kontejneru i dobu svozu a pomocí GIS analýz mohou úředníci sledovat naplněnost jednotlivých kontejnerů. Město s ohledem na efektivitu svozu tříděných využitelných složek odpadu upravuje frekvence svozu nebo navyšuje počet kontejnerů v hnízdech vždy po vyhodnocení dvouměsíčních průměrů zaplněností. Pro hromadný svoz odpadů využívá Jihlava také tzv. mobilní svoz odpadů, který je vyhlášen vždy dopředu pro různé druhy odpadů se zaměřením na svoz bioodpadu ze zahrádkářských a chatových oblastí.

Co se týče nakládání s odpady, převažuje v Jihlavě skládkování, nicméně v posledních letech (2016-2018) roste podíl materiálového a energetického využití odpadů. Jihlava má nadprůměrnou míru třídění (43 %) oproti celorepublikovému průměru (27 %), naopak oproti krajskému průměru (55,4 %) je tato hodnota o něco nižší.

Aktuálně se na území Jihlavy vyskytují celkem tři sběrné dvory a jedna skládka odpadů (Henčov), v rámci které je obyvatelům města Jihlava k dispozici i kompostárna, kde mohou odevzdávat biologicky rozložitelný odpad. V současné době sice byla kompostárna vyhodnocena jako dostačující, avšak do budoucna zůstává otázka rozšíření kapacity kompostárny otevřená. Ve sběrných dvorech mají občané města možnost bezplatného ukládání objemného, nebezpečného, kovového a biologicky rozložitelného odpadu. Sběrné dvory slouží i jako místa zpětného odběru vysloužilého elektrozařízení. Další sběrné dvory se v rámci zájmového území nacházejí v obcích Luka nad Jihlavou, Polná, Brtnice a Třešť.

V oblasti Jihlavské aglomerace se nachází na šest desítek prioritních kontaminovaných míst zařazených mezi staré ekologické zátěže (dle databáze SEKM) a lokality brownfields. Nejvíce zatížená je obec Brtnice (17 lokalit), výrazně co do počtu kontaminovaných lokalit jsou zatížené Stonařov, Jihlava a Polná.

3.8.8 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

V oblasti EVVO působí pestrá škála aktérů: obce, města, NNO dobrovolnické a profesionální, církve, podnikatelský sektor a roste význam škol jako komunitních center zvláště na malých obcích.

Spolupráce neziskových organizací v oblasti ŽP a EVVO probíhá v rámci Koordinačního uskupení NNO Vysočiny (KOUS) v sekci životní prostředí, a jsou realizována pravidelná setkání realizátorů EVVO z řad NNO, veřejných i podnikatelských subjektů. Český svaz ochránců přírody je nevládní organizací s největším počtem základních organizací a členů v kraji.

Místních spolků funguje na území aglomerace nepřeberné množství. Zabývají se tělovýchovou, rybářstvím, myslivectvím, historií, kulturou, divadelnictvím, hudbou, vzděláváním, činností mládeže atd. Rovněž nestátní neziskové organizace jsou na území aglomerace velmi aktivní – kromě obvyklé škály činností stojí mimo jiné za konceptem nakládání s odpady, zaštiťují vzdělávací akce a semináře, zpracovávají a administrují žádosti spojené s odpadovým hospodářstvím či energetikou, zprostředkovávají osvětu v oblastech jako úspora energií, ekologické zemědělství či ekologická domácnost.

Tabulka 14: SWOT analýza – Životní prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
- Zachovalé životní prostředí – dobrá kvalita ovzduší a vod, moderní a kapacitní ČOV v Jihlavě - Relativně velký počet MZCHÚ (20), 11 lokalit evropského významu, 4 nadregionální biokoridory ÚSES - atraktivní krajina - Podpora prevence vzniku odpadů a iniciativa města v EVVO v oblasti nakládání s odpady - Vyšší míra recyklace odpadů oproti celorepublikovému průměru, zvyšující se podíl separovaného odpadu	- Silně poškozené lesní porosty v důsledku poškození smrkových monokultur kůrovcovou kalamitou - Pozůstatky starých meliorací v zemědělské krajině a „tvrdá opatření“ na drobných vodních tocích - Silně znečištěná řeka Jihlava, v minulém období pokles o jednu třídu jakosti vod níže (IV. třída jakosti, silně znečištěná voda) - Nevyhovující technický stav vodních děl - rybníků - Zvýšená hladina hluku z dopravy v okolí hlavních

• Motivační systém snížení ceny za svoz odpadu pro obyvatele • Fungující re-use centrum v Jihlavě • Relativně velké množství rybníků – krajinná funkce, retence vody v krajině, podpora biodiverzity • Digitální povodňový plán a monitoring povodňové aktivity • Absence významného těžkého průmyslu zatěžující ŽP • Množství místních spolků a dobrá vzájemná spolupráce • Tvorba Adaptační strategie statutárního města Jihlavy na změnu klimatu	silničních tahů • Sezónní znečištění ovzduší z lokálních topenišť • Nedostatečné napojení na ČOV především v malých obcích a některých částech města • Chybějící nebo nevyhovující vodohospodářská infrastruktura • Nevyužité brownfields a výskyt starých ekologických zátěží (SEZ) • Nedostatečná kapacita skládek odpadů
Příležitosti	Hrozby
• Zavádění přírodě blízkých úprav vodního režimu krajiny, protierozních opatření, opatření pro zadržení vody v krajině, protipovodňových opatření • Uplatňování adaptačních opatření v souvislosti se změnou klimatu • Rozšíření lokálních výstražných systémů a systémů varování a informování • V lesním hospodářství přechod na společenstva více odpovídající lokálnímu vegetačnímu stupni, podpora zadržování vody v lesnické krajině • Rozšíření kompostáren • Další podpora prevence vzniku odpadů a přechodu na oběhové hospodářství • Podpora NNO a škol jako komunitních center zvláště v malých obcích	• Výskyt extrémních jevů počasí (přívalové srážky, riziko přívalových povodní) a vznik tepelných ostrovů ve volné krajině i ve městě • Problém jakosti vod a eutrofizace - malé obce bez centrálního čištění splaškových vod, plošné znečištění ze zemědělství • Pokles hladiny podzemních vod • Hydrologické sucho • Zvažované úložiště radioaktivních odpadů v lokalitě Dolní Cerekve (Čertův Hrádek) • Vzdávající trend celkové produkce odpadů

Životní prostředí – souhrn

Charakter území je převážně zemědělský a v případě celého kraje se tak jedná o největší podíl v rámci všech krajů.

V případě zastoupení smrku v lesních porostech připadá Kraji Vysočina přední příčka ve srovnání s ostatními kraji, což představuje nevýhodu (v důsledku klimatických změn úbytek lokalit vhodných k pěstování smrků a extrémní dopad kůrovcové kalamity).

Vlivem změn klimatu rovněž vznikají tzv. tepelné ostrovy, které vedou ke snížení kvality života obyvatel, dochází k častějšímu výskytu extrémních jevů (vysoké teploty, povodně, sucho), apod. V povodí Jihlavy nejsou běžnou součástí úpravy vodního režimu v půdě, odvodnění a závlah, protierozních opatření a opatření pro zadržení vody v krajině. Naopak poměrně běžné jsou odvodňovací strouhy a upravení trasy menších vodních toků, které jsou situovány v zemědělské krajině.

Hlavním tokem nacházející se v zájmovém území je řeka Jihlava, která je po celém svém průběhu v Jihlavské aglomeraci hodnocena jako silně znečištěná. Problém v oblasti jakosti vod představují především malé obce bez čistíren odpadních vod a plošné znečištění ze zemědělství. V důsledku hromadění znečišťujících látek pak dochází k eutrofizaci řek, kvetení rybníků a vodních nádrží (přemnožení sinic a řas).

Kraj Vysočina má z hlediska produkce emisí dlouhodobě (2008-2018) zlepšující se trend. Na zhoršování kvality ovzduší se podílí především doprava a malé stacionární zdroje. Jihlavskou aglomeraci lze zařadit mezi oblasti s velmi dobrým stavem ovzduší.

Produkce odpadů v letech 2009-2018 vzrostla na území kraje více než dvojnásobně, zároveň však dochází ke snižování odpadů odstraněných skládkováním, snížení množství směsného odpadu a zvyšování míry recyklace. Město Jihlava podporuje prevenci vzniku odpadů a veřejnosti nabízí osvětová témata.

V oblasti EVVO působí obce, města, NNO dobrovolnické a profesionální, církve, podnikatelský sektor, roste význam škol jako komunitních center (zvláště v malých obcích) a další.

3.9 ENERGETIKA

3.9.1 Zásobování energiemi v území

Struktura a celkový stav zásobování území ITI JA elektrickou energií v části nadřazené a přenosové soustavy je vyhovující, tj. uspokojující současné a odhadnutelné požadavky a podmínky v nejbližším období. Řešené území ITI JA má dobré zázemí pro rozvoj distribuční soustavy 110 kV – nachází se mezi uzly nadřazené soustavy 400/110 kV Slavětice, 400/110 kV Mírovka a 400/110 kV Kočín. Pro zajištění bezpečného a spolehlivého zásobování území elektřinou je nutné posílení distribuční soustavy 110/22 kV novými napájecími uzly 110/22 kV v Polné a v Třešti a rozšíření soustavy v Jihlavě o transformaci 110/22 kV na severozápadě města.

V obci Věžnice se nacházejí 2 větrné elektrárny. V obci Větrný Jeníkov se nachází plošně rozsáhlejší fotovoltaická elektrárna.

V území ITI JA je vybudována rozsáhlá síť vysokotlakých (VTL) a středotlakých (STL) plynovodů, ze kterých je plynofikována většina větších sídel. Územím prochází vnitrostátní plynovod VVTL společnosti NET4GAS (přes obce Věžnice, Brzkov, Polná, Záborná, Dobrouť, Stáj). Větší část řešeného území je zásobována zemním plynem VTL, STL, NTL od společností GasNet, s.r.o. Předpokládá se postupná plynofikace území.

Územím ITI JA prochází trasa důležitého energetického vedení nadregionálního významu, trasa ropovodu „Družba“ (severovýchodní část). Provozovatelem je společnost MERO ČR, a.s.

Z hlediska vytápění je většina obcí plynofikována, tj. domácnosti mají možnost vytápění plynem. Doplnkovým zdrojem vytápění je především biomasa, ostatní druhy paliv jsou využívány méně.

3.9.2 Spotřeba paliv a energií

Město Jihlava má zpracovaný dokument „Aktualizace územní energetické koncepce města Jihlavy“ (ÚEK), který byl zpracován v roce 2019. ÚEK statutárního města Jihlavy konkretizuje dlouhodobou strategii řešení systému nakládání s energií na území statutárního města Jihlavy, a to na dobu příštích 25 let. Uvádíme zde z něj nejdůležitější informace.

Na území statutárního města Jihlavy bylo ve všech sektorech (domácnosti, veřejný sektor a podnikatelský sektor) spotřebováno (konečná spotřeba) v roce 2017 celkem 1 894 425 MWh paliv a energie. Nejvíce se na celkové konečné spotřebě podílí zemní plyn. Celková spotřeba zemního plynu na území města za rok 2017 dosáhla hodnoty 635 338 MWh a na celkové spotřebě se tedy podílí 34 %. Nejvyšší podíl na této spotřebě má podnikatelský sektor (62 %).

Druhou nejvyšší hodnotu v konečné spotřebě paliv a energie na území města má elektrická energie s celkovou spotřebou ve výši 595 091 MWh/rok a podílem na celkové spotřebě ve výši 31 %.

Třetím nejvyužívanějším palivem je biomasa s celkovou spotřebou ve výši 532 312 MWh/rok a podílem na celkové spotřebě 28 %. Nejvíce se na této spotřebě podílí podnikatelský sektor – téměř 98 %. Takto vysoký podíl je dán skutečností, že největší průmysloví spotřebitelé na území města využívají biomasu (KRONOSPAN OSB A KRONOSPAN ČR).

Z pohledu spotřeby v jednotlivých sektorech národního hospodářství byla největší spotřeba paliv a energie v Podnikatelském sektoru. Podnikatelský sektor se na celkové spotřebě podílí 77 % (1 460 916 MWh/rok). Sektor Domácností se na celkové spotřebě podílí cca 15 % (278 165 MWh/rok). Terciární sektor, tedy obchod, služby, zdravotnictví, školství, je třetím největším spotřebitelem konečné spotřeby paliv a energie na území města. Spotřeba tohoto sektoru činila ve výchozím roce 2017 8 % z celkové spotřeby paliv a energie.

Spotřeby ostatních paliv nejsou s ohledem na celkovou spotřebu zásadní.

3.9.3 Výroba elektrické energie

Na území statutárního města Jihlavy se nachází jedna výrobní elektrická energie, která dodává elektřinu do distribuční sítě (DS). Jedná se o kombinovanou výrobu elektřiny a tepla (*dále též KVET*) – konkrétně se jedná o kogenerační jednotku (*dále též KGJ*) na zemní plyn, kterou provozuje společnost ČEZ Energo. Celkový elektrický výkon této kogenerační jednotky činí 2,014 MWe a tepelný výkon činí 2,473 MWt. Vyrobená elektřina je dodávána do distribuční sítě společnosti E.ON Distribuce. Vyrobené teplo je přeprodáváno do soustavy zásobování teplem (SZT), kterou provozuje společnost Jihlavské kotelný. Dále se na území města nachází několik menších zdrojů elektrické energie.

Na území města se dále nachází několik zdrojů elektrické energie, které využívají energii z obnovitelných zdrojů. Jedná se především o FTV elektrárny a bioplynovou stanici.

Z pohledu spotřeby elektrické energie byla největší spotřeba elektrické energie v sektoru průmyslu. V tomto sektoru jsou největšími spotřebiči především výrobní zařízení a osvětlovací soustavy. Se značným odstupem se na spotřebě elektřiny podílejí domácnosti a veřejný sektor.

V současné době je na území statutárního města Jihlavy plánována realizace celkem 39 investičních akcí zaměřených na rozvoj a obnovu distribuční soustavy. Na hladině VVN jsou investiční akce předběžně plánovány až do roku 2042. Nejvyšší podíl připadá na investiční akce na hladině VVN.

3.9.4 Zemní plyn

Území města Jihlavy je z větší části plynofikováno. Z tohoto důvodu nelze předpokládat realizaci výrazné plynofikace. Spotřeba plynu se významně podílí na energetické bilanci města. Největší podíl na spotřebě mají velkoodběratelé a střední odběratelé zemního plynu (významné průmyslové podniky na území města). Spotřeba těchto subjektů v roce 2017 dosáhla hodnoty 35 364 tis.m³ (59 % z celkové spotřeby zemního plynu na území města). Spotřeba v kategorii maloodběratelů dosáhla v roce 2017 výše 9 906 tis.m³ s podílem na celkové spotřebě ve výši 17 %. Zbývající podíl připadá na domácnosti, které spotřebovaly 24 % z celkové spotřeby zemního plynu (14 161 tis.m³).

3.9.5 Zásobování teplem

Na území statutárního města Jihlavy se nacházejí celkem dva držitelé licence na rozvod tepelné energie a čtyři držitelé licence na výrobu tepelné energie. Jedná se o tyto subjekty:

- JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o. (držitel licence na výrobu a rozvod tepelné energie),
- RUMPOLD s.r.o. (držitel licence na výrobu tepelné energie),
- ČEZ Energo, s.r.o. (držitel licence na výrobu tepelné energie),
- EXCEL RENOVATIONS, s.r.o. (držitel licence na výrobu a rozvod tepelné energie).

Soustava zásobování teplem (*dále též SZT*) v Jihlavě je charakteristická vysokým počtem menších kotlen, která zásobují buď menší územní části města, případně pouze několik domů, či se jedná o domovní kotelný. Z výše uvedených subjektů, kteří jsou držiteli licence na rozvod a výrobu tepelné energie, provozuje SZT pro zásobování města takřka výhradně společnost JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o. Společnost EXCEL RENOVATIONS, s.r.o. provozuje pouze jeden teplovodní rozvod o délce 612 m, který dodává tepelnou energii (*dále též TE*) pro komplex Jihlavské terasy. Společnost ČEZ Energo provozující kogenerační

jednotku dodává teplo do soustavy společnosti JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o. Zdroj společnosti RUMPOLD s.r.o. zásobuje teplem průmyslový areál v ulici Humpolecká.

Společnost JIHLAVSKÉ KOTELNY provozuje celkem 19 zdrojů na základě licence na výrobu tepelné energie. Největším z těchto zdrojů je kotelna označením K4 U Břízek 15. Z pohledu plánovaných investic plánuje společnost JIHLAVSKÉ KOTELNY provést v příštích letech řadu investičních akcí s celkovou investicí ve výši 108 mil. Kč. Jedná se např. o výměny venkovních rozvodů, modernizace kotlen apod. Převládajícím palivem ve zdrojích TE na území města je zemní plyn – zemní plyn je výhradně používán v 18 z 19 zdrojů provozovaných na základě licence na výrobu TE. Doplnkovým palivem je biomasa. U domovních kotlen na území města je jako palivo výhradně používán zemní plyn.

Společnost JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o. působí jako dodavatel tepla nejen v rámci Jihlavy, ale také v okolních obcích, jako jsou Třešť, Telč, Dolní Cerekev, Horní Cerekev, Batelov a Polná, z nichž část je součástí Jihlavské aglomerace.

3.9.6 Vytápění domácností

Z dat ze SLDB 2011 vyplývá, že na území města je nejvíce bytů vytápěno etážovým způsobem (tento systém vytápění mírně převažuje v bytových domech), druhým nejvyužívanějším způsobem vytápění je ústřední vytápění – tento způsob vytápění výrazně převažuje u bytů v bytových domech (výrazný podíl dodávek se SZT). Ostatní způsoby vytápění již nejsou tak významné.

V oblasti rodinných domů významně převyšuje využití vlastních zdrojů tepla, a to především na zemní plyn. Toto palivo využívá téměř 86 % bytů v rodinných domech. Naopak v bytových domech je nejvíce bytů vytápěno dodávkami ze soustavy zásobování tepelnou energií (cca 52 % z celkového počtu bytů). Druhým významným druhem energie je energie ze zemního plynu (cca 41 % z celkového počtu bytů).

3.9.7 Kombinovaná výroba tepla a energií

Na území statutárního města Jihlavy se nachází celkem 6 energetických zařízení pro KVET. Většinou se jedná o menší zdroje s výkonem v řádu stovek kW. Výjimkou je KGJ, která je provozována společností ČEZ Energo. Tato KGJ o výkonu (2,014 MWe a 2,473 MWt) se významně podílí na instalovaném výkonu KVET na území města. Jednotka dodává elektrickou energii přímo do distribuční sítě. Vyrobená TE je přeprodávána společnosti JIHLAVSKÉ KOTELNY, která zajišťuje distribuci tepelné energie do SZT.

3.9.8 Bezpečnost a spolehlivost zásobování energií

Z pohledu bezpečnosti a spolehlivosti zásobování energií na území města je nejvíce ohrožena oblast zásobování elektrickou energií. V případě výpadku dodávky z centrálních zdrojů se na území města sice nachází zdroje elektrické energie pro částečné krytí potřeb kritické infrastruktury, avšak je nutné především upravit distribuční soustavu pro realizaci tzv. ostrovů v elektrizační soustavě. Provoz těchto zdrojů je v současné době plně závislý na dodávkách zemního plynu. Z tohoto důvodu je nutné zajistit spolehlivost dodávky tohoto paliva.

V oblasti zásobování zemním plynem je situace obdobná – je však nutné přihlídnout ke skutečnosti, že soustava zásobování plynem není tak zranitelná jako elektrizační soustava.

Do budoucna by tedy v oblasti bezpečnosti a spolehlivosti dodávek bylo vhodné vybudování dalších vlastních zdrojů (KVET) pro zajištění provozu elektrizační soustavy se zdroji využívající jako palivo širší palivový mix (snížení závislosti na dodávkách zemního plynu).

3.9.9 Potenciál OZE

Současný stav využití obnovitelných a druhotných zdrojů na území města poskytuje významné možnosti využití obnovitelných zdrojů energie. Tento potenciál se nachází ve využití těchto druhů OZE: sluneční

energie, energie prostředí a biomasa a bioplyn a odpadní teplo, a především pak DZE (projekt dodávek odpadního tepla do SZT).

V roce 2022 byla vypracována "Studie potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie na budovách ve vlastnictví statutárního města Jihlavy a jeho příspěvkových organizací" (dále jen „studie OZE“), která analyzuje 36 vybraných objektů z pohledu potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie. U 31 objektů byla navržena instalace fotovoltaického systému, u 4 objektů výměna zdroje tepla za tepelná čerpadla a u 2 objektů instalace fototermického systému. U jednoho objektu byla uvažována instalace vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, kde by využití kogenerace s ohledem na charakter spotřeby bylo vhodné. Vhodnými objekty pro instalaci obnovitelných zdrojů se na základě studie OZE jeví mj. MŠ, ZŠ a domy s pečovatelskou službou.

3.9.10 Potenciál energetických úspor

Na území statutárního města Jihlavy byl na základě provedené analýzy identifikován potenciál úspor energie ve výrobních, distribučních a spotřebitelských oblastech. Zvyšování účinnosti užití energie bude nutné zajistit v těchto základních směrech:

Domácnosti

- Substituce tuhých fosilních paliv ekologicky a energeticky vhodnějšími zdroji energie,
- Modernizace zdrojů tepla a regulace vytápění,
- Zvýšení tepelné ochrany vytápěných domů,
- Modernizace světelných zdrojů,
- Modernizace elektrických spotřebičů,
- Využití obnovitelných zdrojů energie.

Veřejný sektor

- Modernizace, resp. zvýšení efektivnosti systémů vytápění,
- Zvýšení tepelné ochrany budov,
- Modernizace technických systémů,
- Modernizace osvětlovacích soustav,
- Modernizace spotřebičů elektrické energie.

Podnikatelský sektor

- Modernizace a optimalizace výrobních zařízení,
- Modernizace a optimalizace zdrojů a rozvodů tepelné energie pro vytápění či výrobní zařízení,
- Optimalizace tepelně - technických vlastností budov,
- Modernizace a optimalizace systémů nuceného větrání (včetně nuceného větrání pro technologii),
- Modernizace a optimalizace systémů výroby chladu (včetně technologického chlazení),
- Modernizace a optimalizace osvětlovací soustavy.

Systémy SZT

- Zvýšení energetické účinnosti při výrobě tepla,
- Dodávky odpadního tepla do soustavy,
- Implementace kombinované výroby tepla a elektřiny,
- Modernizace, resp. zvýšení efektivnosti distribučních systémů rozvodů tepelné energie.

V následující tabulce je proveden celkový souhrn maximálního technického potenciálu úspor v jednotlivých sektorech.

Tabulka 15: Souhrn maximálního potenciálu úspor

Sektor	Ekonomicky nadějný reálný potenciál	
	[MWh/rok]	
Domácnosti	76 000	
Veřejný (terciární) sektor	43 200	
Podnikatelský sektor	184 000	
Soustavy zásobování teplem	36 000	
Celkem	339 200	

Zdroj: Zpracovatel ÚEK

Město Jihlava a další obce mají připraveny projekty v oblasti energetických úspor, které spočívají v zateplení objektů, rekonstrukci střech, výměně osvětlení, rekonstrukci kotlen, rekuperaci a dalších. Jedná se zejména o objekty MŠ a ZŠ a dalších školských zařízení, bytových domů (např. se sociálními byty), dílčí objekty Nemocnice Jihlava a další. Prověřovány jsou např. možnosti využití OZE nebo využití biomasy ve výtopně v ZOO Jihlava.

3.9.11 Cíle v oblasti energetiky a vybraný scénář

Strategické cíle ÚEK statutárního města Jihlavy jsou v souladu s cíli Kraje Vysočina. Týkají se tedy jak samotného města Jihlavy, tak jsou z velké míry platné i pro okolní obce v rámci aglomerace. Jedná se o:

- Zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti zásobování energií,
- Zlepšení hospodárnosti užití energie,
- Podpora udržitelného rozvoje.

ÚEK pro statutární město Jihlavu stanovila pro jednotlivé oblasti následující operativní cíle:

OBLAST 1: Dlouhodobě udržet co největší ekonomicky udržitelný rozsah soustav zásobování teplem.

OBLAST 2: Využít ekonomický potenciál energetických úspor.

OBLAST 3: Rozvíjet možnosti využití OZE a DZE především na majetku města.

OBLAST 4: Zvyšovat množství elektřiny vyráběné v režimu KVET především na majetku města.

OBLAST 5: Dále snižovat množství emisí škodlivin produkovaných zdroji znečištění na území města.

OBLAST 6: Zvyšovat dostupnost a spolehlivost zásobování el. energií a zemním plynem.

OBLAST 7: Udržet zásobování elektrickou energií u vybraných (strategicky důležitých) odběrných míst i v případě dlouhodobého výpadku dodávek elektřiny z přenosové/distribuční soustavy.

OBLAST 8: Napomáhat v zavádění inteligentních sítí.

OBLAST 9: Zvyšovat podíl vozidel na alternativní paliva a pohony v majetku města a jeho organizací.

Cíle obcí jsou v obecné rovině obdobné, a to s přihlédnutím k jejich specifikům a velikosti.

Tabulka 16: SWOT analýza – Energetika

Silné stránky	Slabé stránky
• Zpracovaná územní energetická koncepce města Jihlavy • Realizace množství opatření směřující k úspoře energie ve veřejném i soukromém sektoru • Funkční soustava zásobování teplem v Jihlavě,	• Relativně nižší potenciál energetických úspor ve veřejném sektoru • Absence energetického managementu • Nízký podíl využití OZE

nedochází k odpojení	
• Vysoký podíl plynofikace obcí • Zpracovaná Studie potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie na budovách ve vlastnictví statutárního města Jihlavy a jeho příspěvkových organizací	
Příležitosti	Hrozby
• Zavedení systému energetického managementu • Zvyšování efektivity technologií pro obnovitelné zdroje energie a tím i zvýšení potenciálu jejich využití • Realizace vhodných kombinací energetických opatření s adaptačními opatřeními na budovách • Potenciál rozvoje kombinované výroby tepla a energie • Významný potenciál energetických úspor napříč různými sektory • Rozvoj elektrických inteligentních sítí • Objekty ve vlastnictví obcí s potenciálem pro zavedení OZE	• Bezpečnostní riziko narušení dodávek energie • Zvyšování cen energie • Vysoká nákladnost investic v oblasti energetické infrastruktury – kotelny, rozvody aj. • Vysoká spotřeba energie v podnikatelském sektoru

Energetika – souhrn

Struktura a celkový stav zásobování území ITI JA elektrickou energií je vyhovující, tj. uspokojující současné a odhadnutelné požadavky a podmínky v nejbližším období.

V území ITI JA je vybudována rozsáhlá síť vysokotlakých (VTL) a středotlakých (STL) plynovodů, ze kterých je plynofikována většina větších sídel. Větší část řešeného území je zásobována zemním plynem VTL, STL, NTL. Předpokládá se další postupná plynofikace území. Domácnosti i podniky mají tedy možnost vytápění plynem. Doplňkovým zdrojem vytápění je především biomasa, ostatní druhy paliv jsou využívány méně.

Výchozím dokumentem pro oblast energetiky ve městě Jihlava je "Aktualizace územní energetické koncepce města Jihlavy". Ta konkretizuje dlouhodobou strategii řešení systému nakládání s energií na příštích 25 let. Dále má město Jihlava zpracovanou Studii potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie na budovách ve vlastnictví statutárního města Jihlavy a jeho příspěvkových organizací.

Nejvíce se na celkové konečné spotřebě podílí zemní plyn (34 %). Nejvyšší podíl na této spotřebě má podnikatelský sektor (62 %). Druhou nejvyšší hodnotu v konečné spotřebě paliv a energie má elektrická energie s podílem na celkové spotřebě ve výši 31 %. Třetím nejvyužívanějším palivem je biomasa s podílem 28 %. Podnikatelský sektor se na celkové spotřebě podílí 77 %, domácnosti cca 15 % a terciární sektor 8 %.

Soustava zásobování teplem v Jihlavě je charakteristická vysokým počtem menších kotlen. SZT pro zásobování města provozuje takřka výhradně společnost JIHLAVSKÉ KOTELNY, s.r.o. Ta předpokládá realizaci řady investičních akcí, jako např. výměny venkovních rozvodů, modernizace kotlen apod.

Z pohledu bezpečnosti je nejvíce ohrožena oblast zásobování elektrickou energií. V oblasti zásobování zemním plynem je situace obdobná, avšak soustava zásobování ZP není tak zranitelná jako elektrizační. Do budoucna by tedy bylo vhodné vybudování dalších vlastních zdrojů pro zajištění provozu elektrizační soustavy se zdroji využívající jako palivo širší palivový mix.

Je zde velký potenciál snížení spotřeby energie a využití obnovitelných zdrojů. Jihlava a další obce a partneři mají připraveny projekty v oblasti zateplení objektů, rekonstrukcí střech, výměně osvětlení, rekonstrukcí kotlen, rekuperací, a dalších. Prověřovány jsou i možnosti využití OZE.

Strategické cíle ÚEK jsou zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti zásobování energií, zlepšení hospodárnosti užití energie a podpora udržitelného rozvoje.

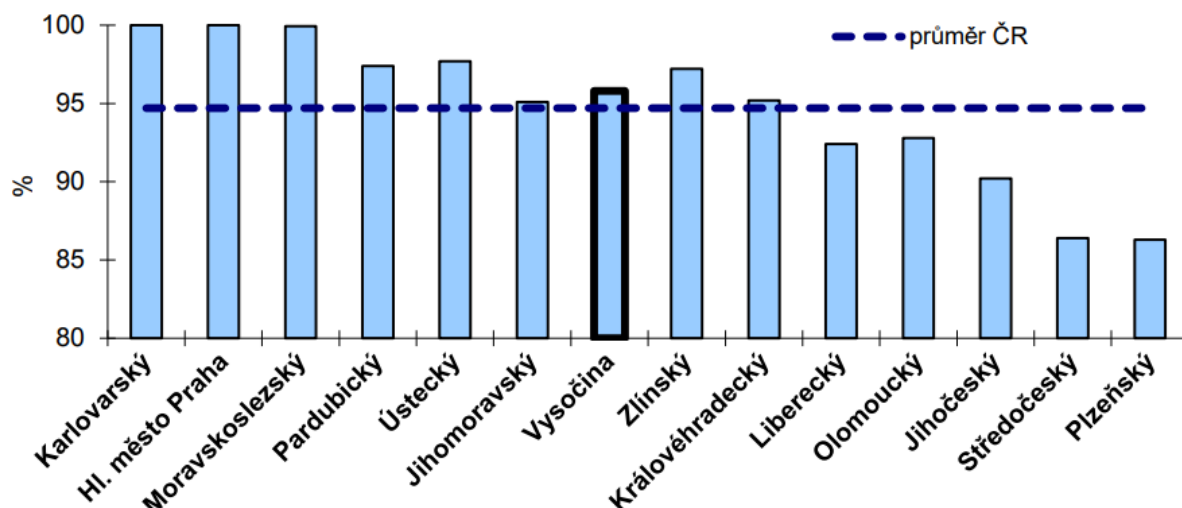

3.10 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

3.10.1 Vodovody a kanalizace

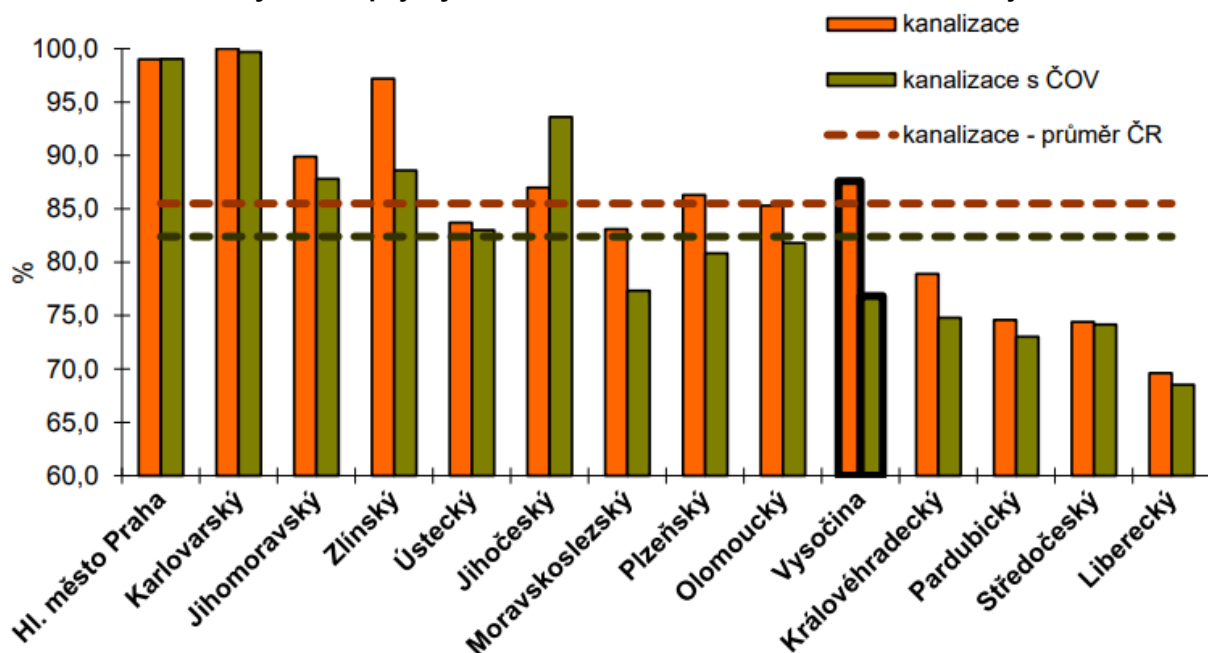
Kraj Vysočina má nadprůměrný podíl obyvatel připojených na vodovody i kanalizace. V roce 2018 činil podíl obyvatel kraje připojených na vodovody 95,8 % (v ČR 94,7 %) a na kanalizaci 87,6 % (v ČR 85,5 %). Počet obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV činil 76,8 % všech obyvatel kraje, což je pod celorepublikovým průměrem (82,4 %).

Obrázek 6: Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v krajích ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ, 2020

Obrázek 7: Podíl obyvatel napojených na kanalizaci a na kanalizaci s ČOV v krajích ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ, 2020

Vzhledem k roztržitému sídlu a převažujícímu podílu malých obcí se problém s čištěním odpadních vod týká především obcí o velikosti do 500 ekvivalentních obyvatel, které mají problém s financováním rekonstrukce či výstavby vodohospodářské infrastruktury. V roce 2018 bylo v kraji v provozu celkem 209

čističek odpadních vod. Terciární stupeň čištění má přibližně polovina ČOV v kraji, což znamená v rámci ČR mírně podprůměrný podíl. V Kraji Vysočina bylo v roce 2018 vyrobeno celkem 26,3 mil. m³ vody. Spotřeba vody v domácnostech v dlouhodobém vývoji po roce 2000 stagnuje, v roce 2018 činila 81,2 l/obyv. za den, v rámci ČR je podprůměrná.

Tabulka 14: Obyvatelé připojení na vodovod a na ČOV v obcích aglomerace v %

Obec	Obyvatelé (trvale i přechodně bydlící) připojení na vodovod (%)	Obyvatelé (trvale i přechodně bydlící) připojení na ČOV (%)
Bílý Kámen	96	0
Bítovčice	100	100
Boršov	51	51
Brtnice	98	66
Brzkov	96	0
Cejle	82	3
Cerekvička-Rosice	59	0
Čížov	26	0
Dobronín	96	97
Dobrouč	0	0
Dolní Cerekev	98	61
Dušejov	97	97
Dvorce	78	0
Hubenov	75	0
Hybrálec	74	93
Jamně	97	17
Jezdovice	0	0
Ježená	72	43
Jihlava	94	89
Kalhov	83	33
Kamenice	89	62
Kostelec	90	70
Kamenná	81	86
Kozlov	83	87
Luka nad Jihlavou	96	93
Malý Beranov	97	96
Měšín	97	0
Milíčov	86	0
Mirošov	91	0
Plandry	95	0
Polná	88	83
Puklice	97	83
Rancířov	95	0
Rantířov	70	0
Rybné	100	0
Smrčná	100	0
Stáj	100	0
Stonařov	87	95
Střítež	100	0
Suchá	86	0
Šimanov	60	60
Štoky	82	93
Třešť	98	92
Ústí	73	59
Velký Beranov	48	0
Větrný Jeníkov	97	97

Obec	Obyvatelé (trvale i přechodně bydlící) připojení na vodovod (%)	Obyvatelé (trvale i přechodně bydlící) připojení na ČOV (%)
Věžnice	95	72
Věžnice	101	0
Věžnička	68	77
Vílanec	94	84
Vyskytná nad Jihlavou	79	0
Vysoké Studnice	100	88
Záborná	0	0
Zbilidy	100	100
Zhoř	97	0
Ždírec	100	100
Jihlavská aglomerace	82	43,34

Zdroj: ČSÚ, 2020

3.10.2 Vodovody

Kraj Vysočina má výhodu v propojení některých skupinových vodovodů, což umožňuje operativní, i když nikoliv úplné nahrazení významných vodních zdrojů, u kterých by byly zjištěny problémy.

Malá hustota osídlení regionu a velký počet malých sídel na území kraje způsobuje v průměru vysoké investiční náklady na další rozšiřování vodovodních sítí a celkově i vyšší náklady na jejich provoz. Rovněž regionální průměrná spotřeba pitné vody z veřejných vodovodních sítí nedosahuje celostátního průměru.

Kvalita vyrobené vody odpovídá až na malé výjimky požadavkům vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví požadavky na pitnou vodu a rozsah její kontroly. Ve většině případů zjištěných překročení limitů ukazatelů znečištění vod se jedná o dusičnany, železo, mangan a radon, v ojedinělých případech o pesticidy, chloridy a sírany. Prakticky ve všech případech se jedná o lokální zdroje podzemní vody.

Vzhledem k nepříznivé hydrologické situaci posledních let je však třeba uvažovat o propojení dalších vodárenských systémů (skupinových vodovodů) v kraji. Kromě velkých vodovodních soustav vázaných zejména na zdroje vod povrchových existují na území kraje i méně rozsáhlé lokální systémy využívající místní zdroje zejména podzemních vod. Z hlediska zásob podzemní vody patří území Kraje Vysočina mezi chudší kraje. Nejvýznamnějšími zdroji kvalitní podzemní vody jsou Podmoklany u Chotěboře pro skupinový vodovod Havlíčkovobrodsko, Heraltice - Opatov - Předín u Třebíče pro Třebíčsko a Rytířsko u Jihlavy jako zdroj pitné vody pro úpravnu vody Velký Beranov. Na území Kraje Vysočina se však nenachází vydatnější zdroje podzemních vod, které by mohly nahradit zdroje povrchových vod (vodárenské nádrže).

Od roku 2015 dochází na většině území kraje k ohrožení vodních zdrojů dopady dlouhodobého sucha. Větší či menší problém s množstvím nebo kvalitou dodávané pitné vody mívá každoročně několik desítek obcí. Jedná se o obce, které nejsou napojeny na skupinové vodovody, a tedy na vodárenské nádrže, ale spoléhají se pouze na lokální zdroje podzemní vody mnohdy s nedostatečnou vydatností. Obce musí tyto situace řešit vyhledáním nových zdrojů podzemní vody nebo napojením na skupinový vodovod.

Srážkový deficit na území kraje v letech od roku 2015 do poloviny roku 2020 přesáhl 400 mm. Od roku 2015 jsou na území kraje rovněž vyšší průměrné teploty oproti dlouhodobému normálu, což znamená i vyšší výpar. Většina vodních toků na Vysočině v předchozích letech dosáhla značně podnormálního stavu vody a mnohdy byl překročen takzvaný ukazatel sucha, nejčastěji v letním období roku 2018. Rovněž docházelo k poklesům hladiny povrchové vody ve vodárenských nádržích. Odběry vody pro zásobování obyvatel pitnou vodou díky mimořádným manipulacím na některých vodárenských nádržích (Vír, Hubenov) však ohroženy nebyly. Srážkově velmi vydatný červen 2020 (248 % dlouhodobého srážkového normálu pro území kraje) stav zdrojů povrchových a podzemních vod, alespoň přechodně, zlepšil.

Dle Revize funkčnosti propojení a zajištění potenciálních možností nových propojení vodárenských soustav v období sucha (2020) v České republice, byly v rámci regionu vyhodnoceny obce s velkým rizikem:

Arnolec-částečně, Bítovčice-částečně, Brtnice-částečně, Brtnička, Brzkov, Cejle, Cerekvička-Rosice-částečně, Čížov, Dlouhá Brtnice-částečně, Dobronín-částečně, Dobrouť, Dolní Cerekev-částečně, Hladov-částečně, Hybrálec-částečně, Jamné, Jersín-částečně, Jihlava-částečně, Kamenice-částečně, Kamenná, Kněžice-částečně, Kostelec-částečně, Kozlov, Luka nad Jihlavou-částečně, Malý Beranov, Měšín, Nadějov-částečně, Otín-částečně, Pavlov-částečně, Plandry-částečně, Polná, Puklice-částečně, Rančířov-částečně, Rohozná-částečně, Rybné, Stáj, Stonařov-částečně, Střítež-částečně, Švábov-částečně, Velký Beranov, Věžnice, Věžnička, Vysoké Studnice-částečně, Záborná, Ždírec, Zhoř a obce se středním rizikem: Cejle-částečně, Dobronín-částečně, Dolní Cerekev-částečně, Kněžice-částečně, Rohozná-částečně.

Nejvýznamnějším zdrojem povrchových vod je v zájmovém území vodárenská nádrž Hubenov na Maršovském potoce. Účelem této nádrže je primárně akumulace pro následnou úpravu na vodu pitnou v úpravně vod v Hosově (s max. kapacitou 240 l/s). Následně je touto vodou zásobován skupinový vodovod Velký Beranov – Luka nad Jihlavou i skupinový vodovod Polná - Dobronín. V nádrži dochází ke zhoršování kvality vody a k výskytu vodního květu z důvodu intenzivního rybníčního hospodaření na přítoku Maršovského potoka. Vlivem napouštění rybníku po výloveh je do Hubenova zajištěn pouze snížený průtok, který často nestačí. Pro zlepšení zásobování pitnou vodou se přes léto využívá Jedlovský přivaděč na stejnojmenném potoce. Jiřínský přivaděč je bohužel kvůli špatné kvalitě vody zatím odstaven. Dalším významným zdrojem vody je vodárenská nádrž Nová Říše, která dodává pitnou vodu do skupinového vodovodu s možnou dodávkou pitné vody pro Jihlavu. Dalšími zdroji vody pro Jihlavu jsou například i vodárenské rybníky v Pístově.

Na Jihlavsku se touto problematikou zabývá i Svaz vodovodů a kanalizací Jihlavsko (SVAJ), které sdružuje 24 obcí (z toho 14 je z Jihlavské aglomerace) a předmětem jeho činnosti je zabezpečení zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod měst, městysů a obcí sdružených ve svazku. Přímou v Jihlavě zajišťuje správu vodovodů a kanalizací společnost Služby města Jihlavy, s. r. o.

V rámci zachování dobré funkčnosti systému a zkvalitnění dodávek pitné vody jsou na skupinovém vodovodu Jihlavsko navrženy rekonstrukce vodovodních přivaděčů, nové stavby, postupné napojování obcí, ve kterých není v současné době vybudovaný vodovod nebo je zdroj pitné vody nevyhovující (propojení vodovodů Jihlavsko a Havlíčkovobrodsko (městys Štoky a část města Jihlavy Antonínův Důl), propojení skupinových vodovodů Jihlavsko a Třebíčsko, propojení poblíž obcí Nová Říše a Šebkovice, vybudování a zkapacitnění vodovodních větví v Jihlavě a okolí). V rámci skupinového vodovodu Havlíčkovobrodsko se výhledově plánuje napojení vodovodu městysu Štoky na skupinový vodovod Želivka – Podmoklany a dále např. propojení vodojemů v městysu Štoky. Další investice je třeba vynaložit na rekonstrukce stávajících zastaralých vodovodních systémů s ohledem na jejich stáří, vykazované ztráty vody ve vodovodní síti a kontaminaci vody, k níž v těchto systémech dochází. Žádný z rozhodujících zdrojů surové vody pro úpravu na vodu pitnou na SV Jihlavsko nesplňuje svými parametry optimální hodnoty (zejména užité objemy a hloubky nádrží). U podzemních zdrojů vody se jedná zejména o jejich vydatnost, která je pro potřeby regionu nedostačující.

3.10.3 Kanalizace

Základním principem návrhů v této oblasti je technické řešení odkanalizování a čištění odpadních vod ve všech lokalitách Kraje Vysočina bez ohledu na možnosti a zdroje financování, ale na principech technicky i ekonomicky optimálního řešení. PRVKUK se nezabývá dešťovými kanalizacemi. PRVKUK jako koncepční materiál řeší mimo jiné koncepci odkanalizování a čištění odpadních vod v jednotlivých obcích kraje, ale již neřeší problematiku ovlivnění konkrétních vodních toků odpadními vodami vypouštěnými z ČOV do vod povrchových a neřeší ani konkrétní rozsah odstraňování živin (sloučenin dusíku a fosforu) na ČOV u konkrétních obcí. Je však nutno uvést, že je vhodné a potřebné, aby odstraňování živin bylo řešeno

i na ČOV v obcích o velikosti pod 2000 EO, a to zejména v územích se zvláštní ochranou vod nebo přírody především pak v blízkosti evropsky významných lokalit (soustavy Natura 2000).

Pro výpočet produkce odpadních vod je nezbytné oddělit v zásadě několik oblastí řešení. Jednak oblast produkce komunálních odpadních vod - produkce odpadních vod od trvale žijících obyvatel, rekreantů, případně z běžné občanské vybavenosti (školy, restaurace, hotely, živnostníci apod.) a oblast produkce odpadních vod průmyslových. Z dlouhodobého hlediska je nutné oddělovat průmyslové odpadní vody od vod komunálních a čistit je na samostatných průmyslových čistírnách odpadních vod, jejichž technologie budou upraveny tak, aby byly schopny odstranit specifické znečišťující látky vznikající v daném průmyslovém provozu.

Prioritním úkolem bylo do konce roku 2010 zajištění odpovídajícího způsobu odvádění a čištění odpadních vod ve všech obcích, které jsou zdrojem znečištění o velikosti nad 2 000 EO. Tyto aglomerace, jejichž zastavěné území je zdrojem znečištění o velikosti nad 2 000 EO, zajistily odkanalizování a čištění svých odpadních vod na úroveň stanovenou nařízením vlády vydaným podle ustanovení § 38 odst. 5 vodního zákona. Těchto aglomerací je v Kraji Vysočina 30, z toho 5 nacházejících se na území ITI JA (Brtnice, Jihlava, Luka nad Jihlavou, Polná, Třešť).

V Kraji Vysočina byly všechny aglomerace (zdroj znečištění o velikosti nad 2 000 EO) vyřešeny, přičemž poslední opatření byla realizována v roce 2015 (např. intenzifikace ČOV Pelhřimov a intenzifikace ČOV Třebíč, které však leží mimo dotčené území Jihlavské aglomerace). Přestože jsou tyto aglomerace vyřešeny z hlediska odpovídajícího čištění odpadních vod, je nezbytné pokračovat v dobudování a rekonstrukcích kanalizací pro snižování látkového zatížení vodních toků (pokud možno budování oddílných kanalizací, omezení nátok balastních vod a odlehčování odpadních vod).

Požadavky na vyřešení aglomerací vychází ze Směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod. Pro naplnění požadavků této směrnice je nutno:

- zajistit, aby všechny aglomerace s počtem EO větším než 2 000 byly vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod,
- zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem EO větším než 2 000 byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění,
- zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem EO větším než 10 000 byly před vypuštěním čištěny podle přísnějších požadavků (terciální čištění).

V menších obcích o velikosti pod 2000 EO na území Kraje Vysočina takto uspokojivá situace v odvádění a čištění odpadních vod zdaleka není. Z celkového počtu všech 704 obcí v kraji má pouze o něco více než 1/3 obcí zajištěno čištění odpadních vod. Za sběrný systém odpadních vod zde často slouží stávající jednotné kanalizace zpravidla ve špatném technickém stavu, kam jsou odpadní vody z jednotlivých nemovitostí odváděny buď přes septiky, nebo přímo bez jakéhokoliv předčištění. V mnoha případech jsou tyto stávající kanalizace spíše zakryté či zatrubněné povrchové příkopy, nekvalitní netěsné kanalizační trouby tzv. „na sraz“ atd. Napojení takovýchto sběrných systémů na navrhované ČOV je v podstatě nežádoucí a je třeba tuto problematiku řešit komplexně, nikoliv pouze doplněním stavby ČOV k takovému technicky nevyhovujícímu systému odkanalizování. Postupně však již dochází ke zlepšování stavu, a to vzhledem k výstavbě nových zpravidla jednotných kanalizací a ČOV a rekonstrukcím stávajících.

Pro naplnění požadavků Směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod je nutno zajistit, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami v aglomeracích s počtem EO menším než 2000 byly před vypuštěním do vod povrchových čištěny „přiměřeným čištěním“. Přiměřené čištění je čištění městských odpadních vod jakýmkoli postupem nebo způsobem zneškodňování, který zajistí, že při jejich vypouštění do recipientu budou splněny emisní limity, které stanoví místně příslušný vodoprávní úřad v souladu s nařízením vlády č. 401/2015 Sb., kterým se provádí § 38 vodního zákona. Při povolování

vypouštění nečištěných odpadních vod do vod povrchových z tzv. volných výustí jednotných kanalizací v těchto malých sídlech je potřebné stanovit omezující podmínky, zejména pak podmínku, aby obce do určitého termínu zpracovaly studie či přímo projektové dokumentace na zneškodňování svých odpadních vod.

V letech 2015-2030 je tedy prioritou řešení odvádění a čištění odpadních vod v menších obcích o velikosti pod 2 000 EO. Zejména je třeba se zaměřit na lokality se zvláštní ochranou vod nebo přírody (např. povodí vodárenských nádrží, ochranná pásma vodních zdrojů podzemních i povrchových vod, chráněnou oblast přirozené akumulace vod, soustavy Natura 2000).

Návrhy na dostavby stávajících kanalizačních systémů jsou uplatňovány především v případech stávajících kanalizací zaústěných do stávající ČOV. Jedná se většinou o větší města se stávající jednotnou kanalizací, o dostavbu kanalizačních systémů v lokalitách, kde dosud kanalizace není vybudována nebo kde došlo k realizaci nové zástavby. Společně s tímto řešením dochází často i k částečné rekonstrukci stávající kanalizační sítě, popř. intenzifikaci ČOV.

U návrhů nových kanalizačních systémů byl často navržen oddílný kanalizační systém s tím, že pokud v obci existovala stávající kanalizace s nevyhovujícími technickými parametry k odvádění odpadních vod, byla tato kanalizace ponechána pro odvádění dešťových vod a navržena nová splašková kanalizace napojena na ČOV. V zásadě bylo toto řešení uplatňováno v široké míře u menších obcí kraje, které se vyznačovaly nevyhovujícím kanalizačním systémem bez stávající ČOV. Velkou roli zde sehrálo umístění obce v terénu a vzdálenosti, charakter terénu v návaznosti na sousední obec a neexistence vhodného recipientu (vodního toku). Budování oddílných kanalizačních systémů zakončených ČOV je však zejména u malých obcí o velikosti cca do 200 EO finančně velmi náročné, v mnoha případech pak přímo nereálné, proto se u obcí této velikosti ponechala variantně možnost individuální likvidace odpadních vod. V územích zvláštní ochrany vod a přírody zejména pak v povodích vodárenských nádrží je vhodné, aby tyto obce měly zpracované technicko-ekonomické studie za účelem prokázání nejvhodnějšího řešení ve vztahu k ochraně vodních zdrojů.

Individuální způsob likvidace odpadních vod představuje bezodtoké jímky na vyvážení, domovní ČOV, popř. jiné způsoby odvádění odpadních vod v souladu s platnou legislativou (právními předpisy) v době jejich realizace. Tento způsob likvidování odpadních vod byl preferován především u malých sídel s nízkým počtem obyvatel, kde by realizace soustavné kanalizační sítě a likvidace odpadních vod představovala neúměrně vysoké finanční náklady na jednoho řešeného obyvatele, popř. kde není žádný vhodný vodní tok.

Preferuje se centrální řešení čištění odpadních vod, které však z výše uvedených důvodů nelze použít paušálně ve všech obcích.

Největším zařízením pro čištění vody v zájmovém území je čistírna odpadních vod v Jihlavě s kapacitou 99 917 ekvivalentních obyvatel. Tato ČOV zajišťuje čištění odpadních vod pro centrální město Jihlava a některé okrajové části města. Do ČOV jsou přiváděny rovněž vody dešťové a dochází k procesu mechanicko-biologického čištění. Vzhledem k technickému stavu a stáří kanalizační sítě na území města jsou průběžně připravovány a realizovány projekty zaměřené na její rekonstrukci.

Další ČOV se v roce 2015 nacházely v obcích Bítovčice, Brtnice, Cejle, Dobronín, Dušejov, Hybrálec, Jamné, Ježená, Kalhov, Kamenice, Kostelec, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Polná, Puklice, Stonařov, Šimanov, Štoky, Třešť, Ústí, Větrný Jeníkov, Věžnice, Věžnička, Vílanec, Vysoká Studnice, Zbilidy a Ždírec. V roce 2015 bylo v rámci aglomerace napojeno na vodovod přibližně 82 % obyvatel a na ČOV 43,34 % obyvatel.

V SO ORP Jihlava bylo od roku 2016 realizováno celkem 7 nových ČOV. Součástí realizace ČOV byly také rozšířeny kanalizační sítě a v některých obcích byly nově realizovány splaškové kanalizace.

Kanalizace se tedy nachází téměř ve všech obcích Jihlavské aglomerace. Problémem je však počet obcí, které nemají v současné době vyřešený koncový stupeň čištění odpadních vod a také zbývající obce, které ČOV vůbec nemají a odpadní vody jsou řešeny vypouštěním jednotnou kanalizací do vodních toků.

V současné době i v dalším období je třeba se zaměřit na řešení odvádění a čištění odpadních vod v menších sídlech, zejména v místech, kde je zvláštní zájem ochrany vod nebo přírody (např. v ochranných pásmech vodních zdrojů, v povodích vodárenských nádrží, Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Žďárské vrchy). Důvodem je plnění právních předpisů v oblasti odvádění a čištění odpadních vod. Vzhledem k roztržité sídelní struktuře na území kraje se jedná o finančně značně náročný úkol. Dále je třeba realizovat i dostavby a rekonstrukce stávajících kanalizací nebo intenzifikace ČOV ve větších sídlech.

3.10.4 Telekomunikace

Území aglomerace není dostatečně pokryto signálem hlavních mobilních operátorů poskytujících telekomunikační služby v České republice ani internetovým připojením. Televizní přenos zajišťuje v oblasti Jihlavy vysílač vysokého výkonu Jihlava – Javořice. Ve městě působí rovněž poskytovatelé internetového připojení. Obyvatelé mohou využívat jak připojení přes bezdrátovou technologii wi-fi, tak vysokorychlostní mobilní připojení nebo pevné ADSL připojení. V roce 2006 byla spuštěna krajská páteří optická telekomunikační síť ROWANet poskytující síťové služby veřejným a neziskovým organizacím na území Kraje Vysočina. Projekt vytvoření této sítě byl financován z prostředků Evropské unie (40 %), Krajského úřadu Kraje Vysočina (50 %) a ze státního rozpočtu.

Tabulka 18: SWOT analýza – Technická infrastruktura

Silné stránky	Slabé stránky
- Vysoká míra pokrytí telekomunikačních služeb (signál hlavních mobilních operátorů a internetové připojení) v městě Jihlava a blízkém okolí - Zajištěno čištění odpadních vod u obcí nad 2000 EO	- Neuspokojivý stav nakládání se splaškovými vodami u obcí do 2000 EO - Špatný stav a nedostatečná kapacita stávajících kanalizačních a vodovodních sítí - Roztržitá sídelní struktura - vysoké investiční náklady na další rozšiřování vodovodních sítí a jejich provoz - Na území JA se nenachází dostatečně vydatné zdroje podzemních vod, které by pokryly potřebu pitné vody - Do centrální ČOV v Jihlavě jsou odváděny i srážkové vody
Příležitosti	Hrozby
- Realizace výstavby či rekonstrukce vodovodních přivaděčů a budování nové technické infrastruktury pro zásobování obyvatel pitnou vodou - Podpora rekonstrukcí a zkapacitnění stávajících vodovodních systémů - Podpora rekonstrukcí stávajících kanalizačních systémů a budování nových větví (např. u nových zástaveb) za účelem odvádění odpadních vod k centrálnímu čištění na ČOV - Podpora výstavby, modernizace či intenzifikace ČOV (vč. domácích ČOV) - Legislativní požadavek na retenci nebo využití srážkových vod u nové výstavby - Podpora posílení internetového připojení v odlehlých obcích JA	- Ohrožení vodních zdrojů dopady dlouhodobého sucha a bezpečnosti - Zhoršování kvality vody ve vodní nádrži Hubenov (zásobárna pitné vody) - Problematické řešení nakládání se splaškovými vodami u malých obcí (do 200 EO) a s tímto spojené bodové znečištění povrchových a podzemních vod splaškovými vodami - Nedostatečný signál mobilních operátorů a internetové připojení na území Jihlavské aglomerace

Technická infrastruktura – souhrn

V Kraji Vysočina je nadprůměrný podíl obyvatel připojených na vodovody a kanalizace, avšak v případě zájmového území Jihlavské aglomerace se jedná spíše o podprůměrnou hodnotu. Na celém území Kraje Vysočina dochází v posledních letech k ohrožení vodních zdrojů dopady dlouhodobého sucha, proto je zvažováno propojení dalších vodárenských systémů, které mj. umožňuje nahrazení významných vodních zdrojů. Vodní nádrž Hubenov představuje nejvýznamnější zdroj vody v území, avšak opakovaně v ní dochází ke zhoršování kvality vody z důvodu intenzivního rybníčního hospodaření na přítoku Maršovského potoka, který do nádrže ústí. V rámci zachování dobré funkčnosti systému a zkvalitnění dodávek pitné vody jsou na skupinovém vodovodu Jihlavsko navrženy rekonstrukce vodovodních přivaděčů, nové stavby, postupné napojování obcí, ve kterých není v současné době vybudovaný vodovod nebo je zdroj pitné vody nevyhovující, a další.

Odpovídající způsob odvádění a čištění odpadních vod ve všech obcích nad 2 000 EO byl zajištěn již v minulých letech a momentálně jsou tedy řešeny rekonstrukce a dostavby. Neuspokojivá situace je u obcí pod 2 000 EO, jež jsou v současnosti prioritou. V následujících letech se tak bude potřeba zaměřit na řešení odvádění a čištění odpadních vod v menších sídlech, zejména v místech, kde je zvláštní zájem ochrany vod nebo přírody. Postupně je řešen také oddílný kanalizační systém, což je ovšem problematické zejména u malých obcí do 200 EO.

Území aglomerace není dostatečně pokryto signálem hlavních mobilních operátorů poskytujících telekomunikační služby v České republice ani internetovým připojením.

3.11 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Vzhledem k administrativně správní roli statutárního města Jihlavy v rámci Kraje Vysočina se ve městě nacházejí sídla veřejných institucí a organizací s různou oborovou působností. V současné době město disponuje odpovídající strukturou institucionálního prostředí, která společně s kvalitou veřejné správy představuje důležitý faktor pro jeho další rozvoj. Zejména v posledních letech se zvyšuje důraz kladený na efektivitu, transparentnost a otevřenost vůči občanům v činnosti jednotlivých institucí v této oblasti. Dochází rovněž k zjednodušování administrativních procedur, zavádění protikorupčních strategií a k celé řadě dalších opatření. Velmi dynamickým vývojem prochází využívání informačních technologií. Řada institucí dnes poskytuje služby v elektronické podobě, prezentuje svoji činnost prostřednictvím webových stránek, sociálních sítí či nabízí možnost elektronického objednání.

Tabulka 19: Instituce veřejné správy sídlící v Jihlavě

- Celní úřad Jihlava
- Energetický regulační úřad
- Finanční úřad v Jihlavě
- Katastrální úřad pro Vysočinu
- Krajské vojenské velitelství Jihlava
- Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina
- Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě
- Kraj Vysočina
- Krajská správa ČSÚ v Jihlavě
- Krajský úřad Kraje Vysočina
- Krajské státní zastupitelství v Brně – pobočka
- Krajská veterinární správa pro Kraj Vysočina – Inspektorát Jihlava
- Magistrát města Jihlavy
- Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Kraj Vysočina – regionální kancelář Jihlava
- Okresní správa sociálního zabezpečení Jihlava
- Okresní státní zastupitelství Jihlava
- Pozemkový úřad Jihlava
- Pozemkový fond ČR – Krajské pracoviště pro Kraj Vysočina
- Státní okresní archiv Jihlava
- Státní veterinární ústav Jihlava
- Územní odbor Ústředního pozemkového úřadu Kraj Vysočina
- Úřad práce České republiky, Kontaktní pracoviště Jihlava
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

Tabulka 15: Ostatní instituce a organizace na území statutárního města Jihlavy

• Agentura pro podporu podnikání a investic Czechinvest, regionální kancelář Jihlava • Regionální rozvojová agentura Vysočina • Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina • Vysoká škola polytechnická Jihlava • Krajská agrární komora Kraje Vysočina	• Krajská hospodářská komora Kraje Vysočina • Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina • Okresní agrární komora pro okres Jihlava • Okresní hospodářská komora Jihlava • Policie ČR – obvodní oddělení Jihlava

Zdroj: Vlastní šetření

Město Jihlava zajišťuje pro všechny obce Jihlavské aglomerace (kromě městyse Štoky + Věžnice) agendu spojenou se statutem obce s rozšířenou působností (evidence obyvatel, vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů, živnostenské oprávnění, výplata sociálních dávek, sociálně-právní ochrana dětí, péče o staré a zdravotně postižené atd.). Za tímto účelem přirozeně existuje úzká spolupráce s ostatními obcemi.

Dostupnost některých úkonů veřejné správy občanům statutárního města Jihlavy usnadňuje zřízení národního systému CzechPOINT. Kromě Magistrátu města Jihlavy, při kterém fungují dvě tato kontaktní místa, poskytují služby v rámci systému také vybrané pobočky České pošty, Nemocnice Jihlava a Okresní hospodářská komora. Magistrát města Jihlavy postupně zavádí také další principy e-Governmentu. Občané mohou využít jak elektronický objednávkový systém, tak elektronickou podatelnu a přístupné jsou i aplikace geografického informačního systému (GIS). Unikátním projektem bylo taktéž elektronické připomínkování připravovaného územního plánu města Jihlavy pomocí aplikace PUPík.

Metropolitní síť Kraje Vysočina začala být v Jihlavě budována od podzimu roku 2003 s cílem propojení jednotlivých organizací zřízených krajem, poskytnutí rychlého internetu a agregaci síťových služeb poskytovaných doposud komerčními poskytovateli. Jihlava měla rovněž jako první obec v České republice zpracovaný Digitální povodňový plán.

Krajský úřad Kraje Vysočina realizuje projekty zaměřené na rozvoj informačních a komunikačních technologií v oblasti zdravotnictví (e-Health) a prevence elektronické kriminality (e-Bezpečnost). Souhrn těchto aktivit přináší do institucionálního prostředí větší míru provázanosti jednotlivých agend, včetně jednotného využívání základních registrů a společných zdrojů dat.

Výsledky sociologického průzkumu z roku 2019 (Spokojenost občanů s místním společenstvím a mobilita a místní přeprava obyvatel Jihlavy) prokázaly, že respondenti (502 dotazovaných) hodnotí dostupnost základních veřejných služeb včetně fungování místní samosprávy, možnosti účastnit se místního plánování a přístupu k informacím pozitivně, méně spokojeni jsou však s dostupností a spolehlivostí služeb Magistrátu města Jihlavy včetně čekací doby, vyřizováním připomínek a stížností. Celková kvalita a vysoká adaptabilita institucionálního prostředí může příznivě ovlivňovat také aktivitu potenciálních investorů i působení místních podnikatelských subjektů.

Pro obce Jihlavské aglomerace je typická vysoká míra zapojení občanů na věcech veřejných. Na území JA mají čtyři obce statut města (Jihlava, Třešť, Brtnice, Polná) a šest obcí statut městyse (Dolní Cerekev, Kamenice, Luka nad Jihlavou, Stonařov, Větrný Jeníkov a Štoky), které vytváří přirozená centra okolním menším obcím. Typický je velký počet malých obcí (cca 2/3 obcí mají méně než 500 obyvatel a z toho 27 obcí nepřekročí ani hranici 200 obyvatel), zde je často minimální občanská vybavenost a obecně horší dostupnost k finančním prostředkům (dotačním titulům), na druhou stranu, v menších obcích jsou udržovány místní tradice a dobrovolné spolky. Na straně orgánů vykonávajících místní správu je velká iniciativa pro zapojování obyvatel do určování dalších směrů rozvoje oblasti. Realizována jsou různá šetření, na jejichž základě jsou vytvářeny koncepce a strategické plány rozvoje. Například v Jihlavě funguje specializované poradenství pro podnikatele v rámci Živnostenského úřadu.

Statutární město Jihlava je součástí Národní sítě zdravých měst (NSZM) od roku 2007 a je aktivní v rámci projektu Jihlava – Zdravé město. Obec Velký Beranov je také členem NSZM. Na území Jihlavské aglomerace najdeme několik MAS: MAS Třeštsko, MAS Loucko, MAS Telčsko, MAS Českomoravské pomezí a MAS Podhorácko. První dvě zmíněné mají území působnosti v ORP Jihlava, ostatní přesahují z jiných území. Díky aktivitám MAS obce dosahují na dotační tituly podporující obce, podporují neziskové organizace a podílejí se na podpoře rozvoje infrastruktury v území.

S ohledem na digitalizaci veřejné správy a služeb Česká republika (ČR) za ostatními státy Evropské unie (EU) výrazně zaostává. Z celkem 28 členských států Česká republika za rok 2018 v kategorii digitalizace veřejné správy obsadila 22. příčku. Navíc v pořadí využívání e-slужeb nabízených veřejnou správou se umístila až na předposledním 27. místě z 28. Ačkoli byly poslední roky, zejména díky projektům e-Občanka či Portál občana, průlomové, oblast digitalizace veřejné správy a služeb stále zůstává v porovnání s ostatními členskými státy Evropské unie značně nerozvinutá.

Pokud má být digitalizace veřejné správy a služeb úspěšná, musí cílit jak na koncového uživatele (fyzická i právnická osoba), tak na poskytovatele (stát, úřady, úřednický aparát). Digitalizace veřejného sektoru může dle Evropské unie snížit administrativní náklady komunikace mezi státem a občanem o 15 % až 20 %. Lepší přístup k datům pak umožňuje i efektivnější výběr daní, boj proti finančním podvodům či lepší alokaci sociální pomoci a dávek. Ne vždy je však tento potenciál úspěšně materializován. Často i velké a nákladné digitalizační projekty nejsou schopny poskytnout téměř jakoukoliv přidanou hodnotu či vyšší efektivitu úředních postupů. Obdobně i nově vytvořené digitalizační procesy mnohdy nebyly schopny nahradit původní administrativní postupy, což vedlo k existenci dvou analogických a paralelně běžících systémů.

Předpokladem úspěchu digitalizace veřejné správy je prioritizovat cílového uživatele. Uživatelské rozhraní veřejných služeb musí být intuitivní, snadné pro orientaci a napříč státními institucemi plně integrované. Dalším předpokladem úspěšné digitalizace je komplexní nahrazení současných úředních postupů, procesy efektivnějšími, které se budou opírat o digitální technologie. Velice často je však digitalizace veřejné správy spíše spojená s pouhou ICT automatizací současně existujících procesů, ve snaze převést fyzické dotazníky a formuláře online. Tím vzniká pouhá digitalizační iluze či digitalizační fasáda, která navenek pouze překrývá stále stejné byrokratické postupy a procesy.

Obecně významným problémem je nedostatečná koordinace výstavby liniových staveb ve vazbě na rozvoj síťové infrastruktury ICT, která souvisí s přetrvávajícím výskytem míst s nekvalitním připojením k internetu, a především s nedostatečnou ochranou majetku Kraje Vysočina při stavebních pracích. Různá úroveň vybavenosti ICT samospráv a zřizovaných organizací je zdrojem prohlubující se propasti mezi rostoucí úrovní technologií a stagnujícími znalostmi uživatelů ve veřejné sféře. Důsledky digital-divide jsou nepříjemné zejména v tom, že moderní ICT nabízejí celou řadu informací a příležitostí, od kterých jsou určité skupiny obyvatel odříznuté (například nové možnosti hledání zaměstnání, příležitosti k sebevzdělávání, sociální sítě, elektronická komunikace apod.). Internet je významný pro celou společnost a zapojení i různých „znevýhodněných“ skupin nakonec prospěje všem. Nelze opomenout stále se zvyšující nebezpečí kybernetické kriminality.

Dále byla stanovena následující rizika v oblasti veřejné správy:

- Odchod klíčových zaměstnanců
- Velké rozdíly mezi úrovní technologií a znalostmi uživatelů
- Změna strategie regionu směrem k jiným prioritám – snížení objemu financí jen na provoz
- Různá úroveň znalostí mezi informatiky měst a obcí a příspěvkových organizací
- Chybějící podpora z vedení měst a obcí moderním technologiím – stimuly a motivace
- Rostoucí finanční náročnost nových technologií
- Klesající finanční možnosti veřejné správy zejména v oblasti provozních nákladů
- Nízká koordinace na celonárodní úrovni
- Nutná široká znalost specializovaných kompetencí v oblasti ICT
- Projekty s velkým důrazem na bezpečnost dat – centralizované osobní údaje
- Velký nárůst komplikovanosti elektronických služeb – vyšší nároky na uživatele i administraci

- Projekty náročné na komunikaci a propagaci ICT Kraje Vysočina při vzdělávacích projektech pro širokou veřejnost
- Nízká motivace ICT specialistů v městských a obecních úřadech
- Nízká motivace veřejnosti pro vzdělávání v oblasti ICT
- Nevhodně definovaný obsah vzdělávání
- Zvýšení finanční náročnosti na projekt (vytvoření metodiky, procesů a kontrola jejich dodržování)
- Náročnost na disciplínu projektových týmů
- Velká finanční náročnost projektů v oblasti bezpečnosti
- Nízká možnost prokázání finanční návratnosti
- Zvýšení administrativní náročnosti
- Snížení flexibility ICT (reakce na požadavek)
- Snížení uživatelského komfortu

Tabulka 16: SWOT analýza – Veřejná správa

Silné stránky	Slabé stránky
• Dobré institucionální zázemí a kvalita veřejné správy ve městě Jihlava • Dostupnost základních veřejných služeb • Pozitivní hodnocení fungování místní samosprávy veřejností • Zjednodušování administrativních procedur, zavádění protikorupčních strategií, dynamický rozvoj IT vč. e-Governmentu • Moderní geografický informační systém • Město Jihlava je součástí Národní sítě zdravých měst • Menší obce JA jsou zapojeny v MAS	• Různá úroveň vybavenosti ICT samospráv a zřizovaných organizací – propast mezi rostoucí úrovní technologií a stagnujícími znalostmi uživatelů • Nedostatečná koordinace výstavby liniových staveb ve vazbě na rozvoj síťové infrastruktury • Nedostatečná digitalizace
Příležitosti	Hrozby
• Zvýšení transparentnosti a otevřenosti vůči občanům v činnosti jednotlivých institucí • Potenciál většího zapojení veřejnosti do rozhodování při správě věcí veřejných • Zefektivnění práce veřejné správy, digitalizace - eGovernment • Prohloubení spolupráce obcí v JA – včetně využití informačního portálu pro obce	• Zvyšující se nebezpečí kybernetické kriminality • Vznik digitalizační iluze či digitalizační fasády (pouze překrytí byrokratických postupů a procesů) • Snížení úrovně kvality veřejné správy – odchody klíčových zaměstnanců, růst finančních nákladů, zvyšování administrativní náročnosti ... • Ohrožení finanční stability měst a obcí vlivem dopadu pandemie COVID 19

Veřejná správa – souhrn

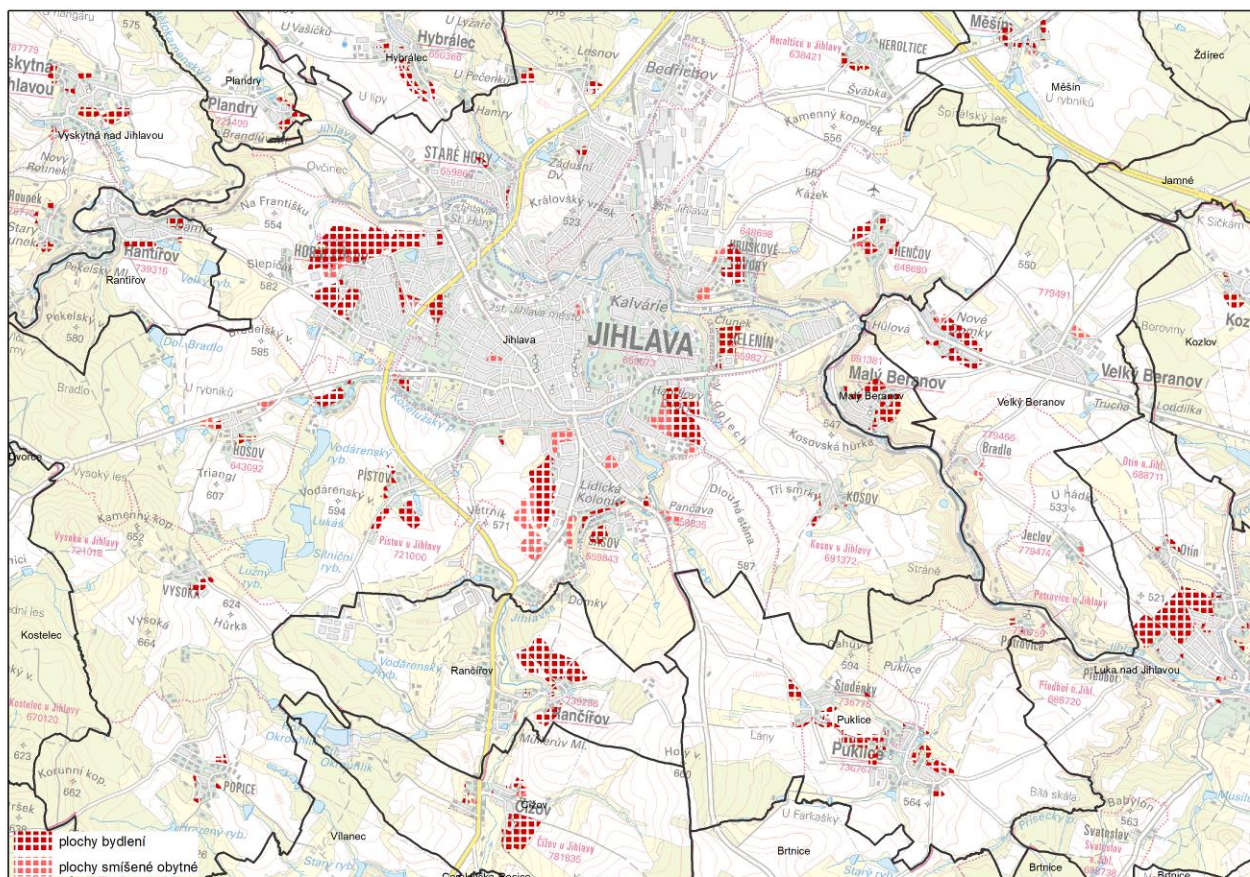
Statutární město Jihlava má v rámci aglomerace i celého Kraje Vysočina výsadní postavení, čemuž odpovídá také koncentrace sídel veřejných institucí a organizací. V současnosti město disponuje odpovídající strukturou institucionálního prostředí, která společně s kvalitou veřejné správy představuje důležitý faktor pro další rozvoj. Především v posledních letech se zvyšuje důraz kladený na efektivitu, transparentnost a otevřenost vůči občanům v činnosti jednotlivých institucí v této oblasti. Veřejnost hodnotí dostupnost základních veřejných služeb včetně fungování místní samosprávy, možnosti účastnit se místního plánování a přístupu k informacím pozitivně, méně spokojeni jsou však s dostupností a spolehlivostí služeb Magistrátu města Jihlavy včetně čekací doby, vyřizováním připomínek a stížností. Celková kvalita a vysoká adaptabilita institucionálního prostředí může příznivě ovlivňovat také aktivitu potenciálních investorů i působení místních podnikatelských subjektů.

V případě digitalizace je v celém kraji, a tudíž také v aglomeraci největším problémem nedostatečná koordinace výstavby liniových staveb ve vazbě na rozvoj síťové infrastruktury ICT. Různá úroveň vybavenosti ICT samospráv a zřizovaných organizací je zdrojem prohlubující se propasti mezi rostoucí úrovní technologií a stagnujícími znalostmi uživatelů ve veřejné sféře. Moderní ICT tak nabízejí velké množství informací a příležitostí, od kterých jsou však určité skupiny obyvatel odříznuté (například nové možnosti hledání zaměstnání, příležitosti k sebevzdělávání, sociální sítě, elektronická komunikace apod.).

3.12 BYDLENÍ

V oblasti bydlení byla hodnocena data shromážděná během Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, novější údaje zatím nejsou dostupné. Významný vliv na rozvoj bytové výstavby však mají i územně plánovací dokumentace. Platné územní plány stanovují další lokality a plochy pro rozvoj bydlení. Na základě územně analytických podkladů ORP Jihlavy (aktualizace 2020) je vymezeno celkem cca 1645 ha rozvojových ploch určených pro výstavbu individuálního bydlení, bytových domů a smíšeného bydlení.

Obrázek 8: Zastavitelné plochy pro bydlení z územně plánovacích dokumentací

Zdroj: ÚAP ORP Jihlava, 2020, příklad území centrální části města Jihlavy a okolí

Dle údajů posledního sčítání ČSÚ v březnu 2011 je domovní a bytový fond na území Jihlavské aglomerace tvořen téměř 18 000 domy. Ve skladbě bytového fondu výrazně převažují rodinné domy (vzhledem k charakteru okrajových částí města a obcí, jež jsou součástí Jihlavské aglomerace), které v roce 2011 představovaly až 88 %.

Bytových domů se na území města nalézají výrazně méně (12 % v témže období), což do jisté míry souvisí s nižší intenzitou socialistické bytové výstavby v Jihlavě ve srovnání s dalšími krajskými městy. Panelová sídliště spíše doplňují obytné urbanistické celky v částech města. Rodinné a bytové domy v Jihlavě jsou z 85 % obydleny, přičemž neobydlené byty se častěji vyskytují v rodinných domech.

Tabulka 17: Domy a byty na území Jihlavské aglomerace

Název obce	Počet domů			Počet bytů					
	druh domu			druh domu		druh vlastnictví			
	BD	RD	ostatní budovy (RD a BD)	bytový dům	rodinný dům	fyzická osoba	bytové družstvo	spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek)	obec
Jihlava	1 601	4 397	163	17 154	5 713	6 513	974	8 569	1 450
Další obce v aglomeraci bez města Jihlavy	452	11 323	174	3 257	13 344	10 982	192	1 469	843
Celkem	2053	15720	337	20411	19057	17495	1166	10038	2293

Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ

Z pohledu vlastnické struktury převažují byty v majetku soukromých fyzických osob. Statutární město Jihlava je vlastníkem necelých 800 bytů. V majetku města Jihlavy jsou zastoupeny zejména byty v bytových domech a velkou část tvoří také bytové jednotky situované v městské památkové rezervaci. Se správou tohoto fondu je úzce spjato fungování bytových družstev. Ta měla v roce 2011 ve svém vlastnictví 1,5 % bytových domů na území Jihlavy. Od roku 1990 dochází v České republice trvale k poklesu zájmu o družstevní formu bydlení. Stejný vývoj lze sledovat také v Jihlavě, což dokládá i pokles domů ve vlastnictví bytových družstev mezi lety 2001 a 2011.

Budovy ve vlastnictví města podléhají specifickým podmínkám ochranného pásma MPR, což mnohdy komplikuje jejich údržbu a nutnou modernizaci. Jihlava se vyznačuje výrazným zastoupením starších domů, pocházejících z období do roku 1945. Téměř 14 % budov bylo dokončeno již před rokem 1919 a jsou koncentrovány zvláště v oblasti městské památkové rezervace. Výraznou složkou je rovněž bytový fond pocházející z časového období mezi lety 1946 až 1980, přičemž značnou část těchto budov představují panelové bytové domy a další stavby vzniklé v rámci rozvoje socialistické výstavby. V menší míře je zastoupen moderní domovní a bytový fond vystavěný během 90. let 20. století. V rámci plánovaných revitalizací některých sídlišť je potřeba počítat i s rekonstrukcí zastaralého bytového fondu ve vlastnictví města.

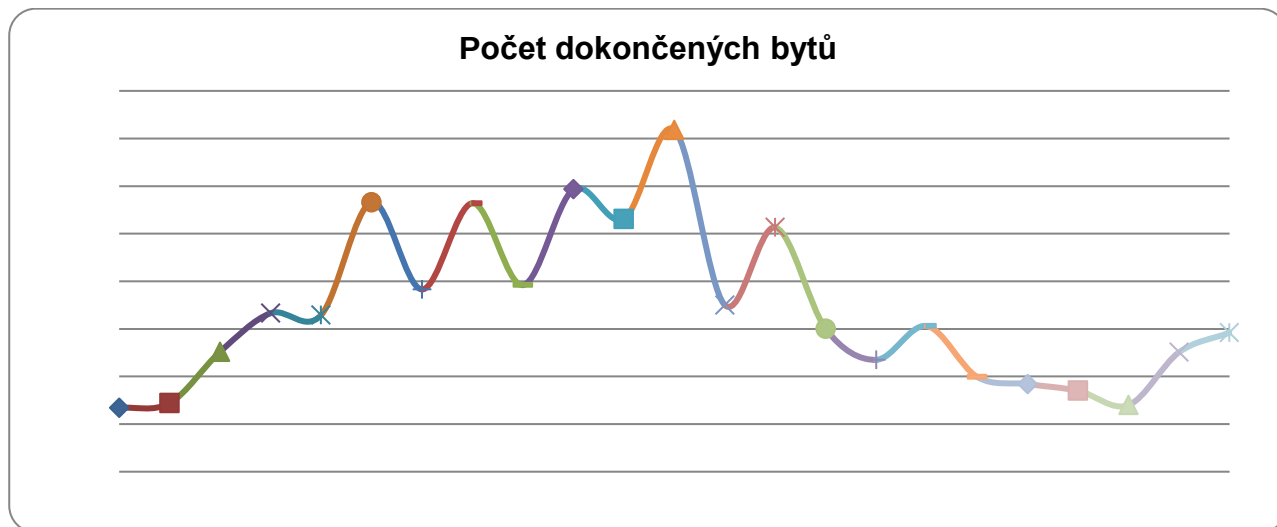
Nejvíce **nových bytů** na území Jihlavské aglomerace bylo dokončeno mezi roky 2002 – 2019, pak se počet dokončených bytů snížil, ale od roku 2018 zase mírně stoupá. Za poslední dekádu vzniklo nejvíce nových bytů v obcích Věžnice, Ždírec a Bílý Kámen. Poměrně dynamická výstavba probíhá i v dalších obcích s dobrou dostupností do Jihlavy (viz kartogram na obrázku níže).

Tabulka 18: Počet dokončených bytů v Jihlavě a ostatních obcích na území Jihlavské aglomerace v období 2006-2019

Název obce	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jihlava	459	341	498	172	321	121	80	112	99	82	68	66	127	115
Obce v aglomeraci bez města Jihlavy	134	190	220	178	192	179	155	194	100	102	102	74	124	177
celkem	593	531	718	350	513	300	235	306	199	184	170	140	251	292

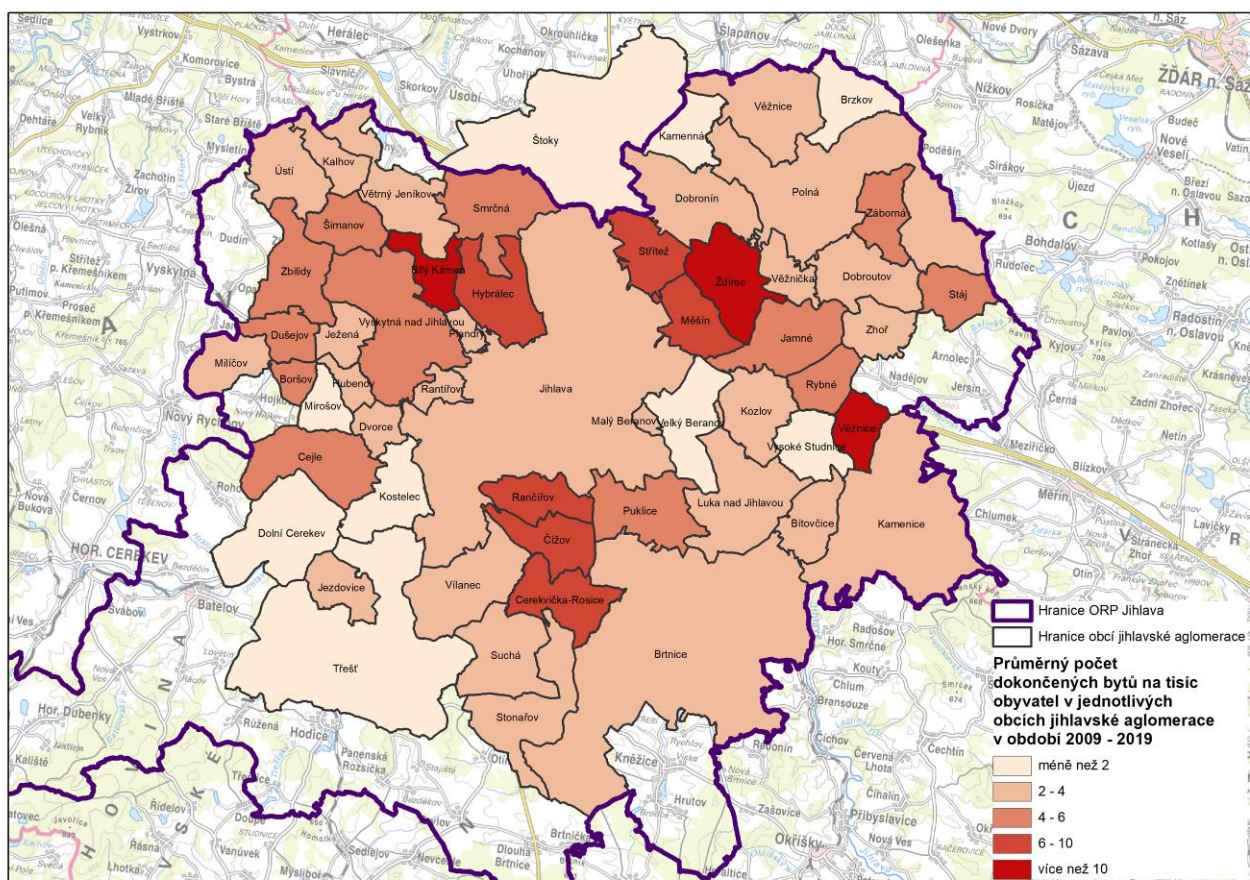
Zdroj: ČSÚ, 2020

Obrázek 9: Trend vývoje počtu dokončených bytů na území Jihlavské aglomerace v období let 1997 - 2019

Zdroj: ČSÚ, 2020

Obrázek 10: Průměrný počet dokončených bytů na tisíc obyvatel v jednotlivých obcích Jihlavské aglomerace v období 2009 - 2019

Zdroj: ČSÚ, 2020, vlastní analýza

Tabulka 19: SWOT analýza – Bydlení

Silné stránky	Slabé stránky
• Dostatek rozvojových ploch pro bydlení v územně plánovacích dokumentacích • Vysoký podíl v bytovém fondu tvoří rodinné domy • Postupný rozvoj bytové výstavby v obcích JA zejména v zázemí města Jihlava	• Vysoké průměrné stáří bytového fondu • Špatný technický stav části městského domovního a bytového fondu v centru města • Limity vyplývající ze specifických podmínek památkové ochrany objektů v MPR a MPZ • Absence finančně dostupného bydlení pro mladé rodiny s dětmi a znevýhodněné skupiny obyvatel • Nedostatečné zajištění infrastruktury a nevyužití potenciálu rozvojových ploch z územně plánovacích dokumentací • Úbytek obydlených bytů v centru města
Příležitosti	Hrozby
• Regenerace, zatraktivnění, oživení centra města Jihlavy • Využití vysoké poptávky po bytech pro zvýšení počtu trvale bydlících obyvatel • Využití proluk a brownfieldů pro rozvoj bydlení • Regenerace městského a obecního bytového fondu • Navrácení bydlení do centra města Jihlavy	• Nárůst počtu osob se specifickými bytovými potřebami např. senioři a sociálně slabé a znevýhodněné skupiny obyvatel • Pokračující trend suburbanizace • Riziko dostupných hypoték – nedostatečná schopnost splácet u ekonomicky slabých domácností

Bydlení – souhrn

Město Jihlava včetně svého zázemí v okolních obcích jihlavské aglomerace má připravené rozvojové plochy v územních plánech obcí, kde je možné realizovat další rozvoj bytové zástavby. Těchto ploch je třeba lépe využít a zajistit připravenost stavebních parcel k zahájení výstavby.

Problémem se jeví absence finančně dostupného bydlení pro mladé rodiny s dětmi a znevýhodněné skupiny obyvatel, a to primárně na území města Jihlava. Je tedy potřeba nastavit funkční systém podpory v oblasti bydlení ze strany města Jihlava. Vyšší hodnota průměrného stáří bytového fondu než v jiných městech ČR bude do budoucna znamenat vyšší náklady na jeho rekonstrukci. To se týká i budov ve vlastnictví města, které navíc podléhají specifickým podmínkám ochranného pásma MPR, což komplikuje nutnost jejich rekonstrukce.

Cílem města by měla být postupná revitalizace sídlišť a okrajových částí města, ale zároveň snaha o navrácení bydlení do centra města. To vše za předpokladu snahy o potlačení hrozby nesouladu mezi poptávkou a nabídkou na trhu bydlení.

3.13 EKONOMIKA, ZAMĚSTNANOST A TRH PRÁCE

3.13.1 Vývoj hrubého domácího produktu

Jedním z vhodných makroekonomických ukazatelů charakterizujících ekonomickou výkonnost zkoumaného území je HDP. Vzhledem k nedostupnosti dat za menší územní jednotky se jako vhodné jeví analyzovat vývoj HDP v kontextu nadřazeného kraje. V tomto případě tedy sledujeme vývoj HDP Kraje Vysočina. Z tabulky níže je zjevný postupný nárůst hodnot celkového HDP, ale také HDP po přepočtu na jednoho obyvatele. Vývoj ekonomiky se na základě dat od roku 2000 jeví jako prosperující. Každoročně docházelo k postupnému nárůstu hodnot. Mezi rokem 2006 a 2007 dokonce až o více než 26 000 Kč na obyvatele. Jediným obdobím, kdy úroveň HDP klesla, byly roky 2009–2010, na kterých se podepsaly následky celosvětové ekonomické krize. Podobný vývoj zaznamenávala také Česká republika. Od roku 2011 se však HDP začalo výrazně zvyšovat a překonalo dokonce předkrizové hodnoty. Progresivní vývoj pokračoval podobně až do roku 2018, kdy se HDP kraje dostalo nad 400 000 Kč na obyvatele. Při komparaci hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele jsou hodnoty Kraje Vysočina nižší oproti hodnotám za celou zemi.

Tabulka 20: Vývoj HDP v Kraji Vysočina a v České republice od roku 2000 do roku 2018

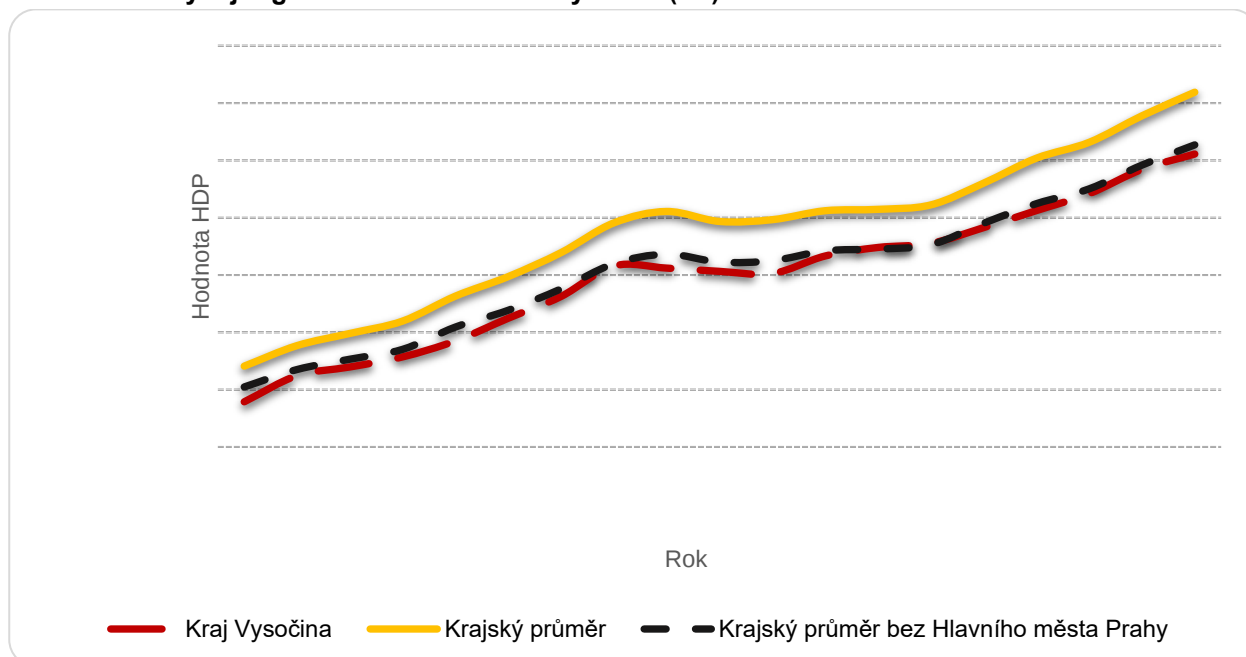
Rok	HDP na 1 obyvatele (Kč)		HDP celkem (mil. Kč)	
	Kraj Vysočina	Česká republika	Kraj Vysočina	Česká republika
2000	189 362	231 627	98 661	2 386 289
2001	212 150	251 199	110 096	2 579 126
2002	219 747	262 886	113 820	2 690 982
2003	228 534	275 483	118 283	2 823 452
2004	242 514	300 036	125 448	3 079 207
2005	262 275	319 025	133 760	3 285 601
2006	281 268	342 156	143 760	3 530 881
2007	307 867	372 007	157 799	3 859 533
2008	305 974	385 833	157 389	4 042 860
2009	303 133	374 628	156 213	3 954 320
2010	301 235	376 759	155 076	3 992 870
2011	316 535	384 289	162 057	4 062 323
2012	323 976	386 317	165 755	4 088 912
2013	327 539	389 900	167 216	4 142 811
2014	341 282	409 870	170 849	4 260 886
2015	356 148	435 911	180 155	4 554 615
2016	370 891	451 288	190 141	4 773 240
2017	392 066	476 628	199 430	5 047 267
2018	405 488	500 973	206 401	5 323 556

Zdroj: ČSÚ, 2020

Při sledování vývoje HDP na obyvatele jsou hodnoty Kraje Vysočina nižší v porovnání s průměrem mezikrajským (Obrázek níže). Avšak při porovnání stejného ukazatele bez hlavního města Prahy je tento rozdíl mnohem menší. Místy se rozdíl ztrácí a představují pouze několik stovek Kč na obyvatele. Dočasnou stagnaci v době velké recese vystřídal ekonomický nárůst, který se odráží ve všech sledovaných případech. V rámci Kraje Vysočina je možno konstatovat, že se Jihlavská aglomerace jako centrální oblast kraje bude vyznačovat obecně nejpříznivějšími hodnotami.

Obrázek 11: Vývoj regionálního HDP na 1 obyvatele (Kč)

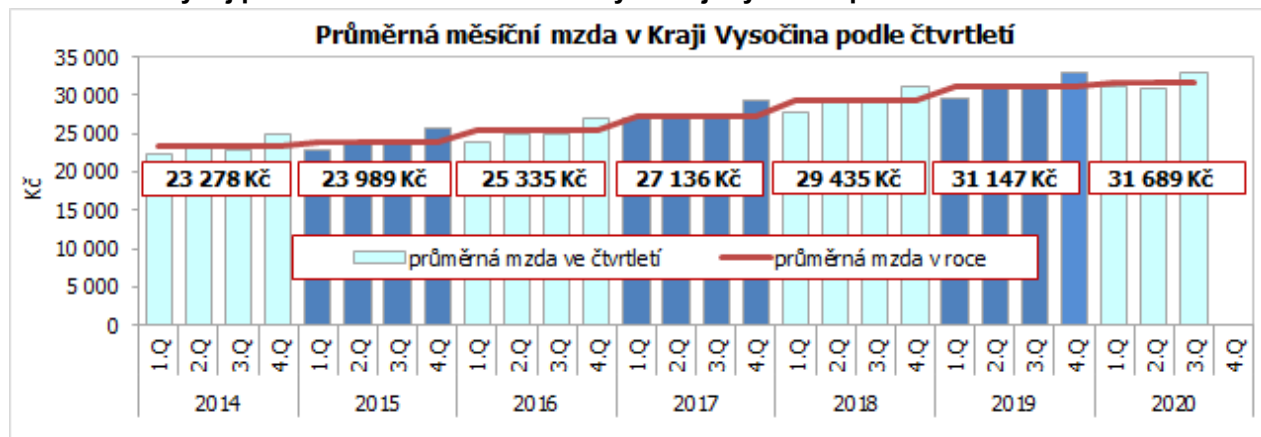

Zdroj: ČSÚ, 2020 (Pozn.: Krajský průměr = myšleno průměr mezi jednotlivými kraji)

3.13.2 Zaměstnanost a trh práce v JA

V Kraji Vysočina došlo stejně jako ve zbytku země za poslední dekádu k významnému nárůstu mezd. Nejčastěji používaným ukazatelem je úroveň průměrné hrubé měsíční mzdy, jejíž nárůst v letech 2014-2020 dokumentuje následující tabulka.

Tabulka 21: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Kraji Vysočina podle čtvrtletí v letech 2014-2020

Zdroj: ČSÚ

Průměrná mzda má však z důvodů nelineárního rozdělení příjmů ve společnosti omezenou výpovědní hodnotu o trhu práce a je vhodné ji srovnávat s ukazatelem mediánu hrubé měsíční mzdy. Ten ukazuje na výši mzdy pracovníka, jehož příjem leží přesně uprostřed. Ten je obvykle o několik tisíc nižší než průměrná mzda v území. Hodnoty za období 2011-2019 můžeme sledovat v následující tabulce. V posledním sloupci je prezentován také index změny za sledované období. Mzdy v Kraji Vysočina rostou rychlejším tempem, než je průměr ČR. Pokud bude tento trend pokračovat, můžeme očekávat, že v následující dekádě dosáhne Kraj Vysočina republikových hodnot.

Tabulka 22: Vývoj mediánové hrubé měsíční mzdy v letech 2011-2019

Region / Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Index změny 2011-2019
ČR	20 648	20 890	21 155	21 712	22 670	23 815	25 562	27 953	29 728	1,44
Praha	27 103	26 680	26 681	27 102	28 077	29 203	30 765	33 475	36 054	1,33
Kraj Vysočina	19 706	19 663	20 189	20 976	22 110	23 240	25 108	27 573	29 198	1,48

Zdroj: ČSÚ, 2020

Největší zaměstnavatelé v Jihlavské aglomeraci působí především v krajském městě. Z celkem 20 hlavních zaměstnavatelů jich tady sídlí 19. Jihlava je také působištěm společnosti BOSCH DIESEL s.r.o., která podle údajů z roku 2019 zaměstnává 3000–3999 zaměstnanců (dle webu společnosti Bosch je to v současnosti 4000 zaměstnanců). Podle počtu zaměstnanců se za společnosti Bosch dále řadí Marelli Automotive Lighting Jihlava (Czech Republic) s.r.o., Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina a Nemocnice Jihlava. Všechny tři disponují pracovními místy pro 1500–1999 zaměstnanců. Na pátém místě je jediná společnost, která se nenachází v Jihlavě, ale v Kostelci a jsou jí Kostecké uzeniny a.s. s počtem zaměstnanců 1000–1499.

Tabulka 23: Největší zaměstnavatelé (podle počtu zaměstnanců) se sídlem v Jihlavské aglomeraci k 31. 12. 2019

	Název zaměstnavatele	Sídlo	Činnost dle CZ-NACE	Počet zaměstnanců
1.	BOSCH DIESEL s.r.o.	Jihlava	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla	3000–3999
2.	Marelli Automotive Lighting Jihlava (Czech Republic) s.r.o.	Jihlava	Výroba elektrických osvětlovacích zařízení	1500–1999
3.	Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina	Jihlava	Činnosti v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti	1500–1999
4.	Nemocnice Jihlava, příspěvková organizace	Jihlava	Ústavní zdravotní péče	1500–1999
5.	Kostecké uzeniny a.s.	Kostelec	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	1000–1499
6.	MOTORPAL, a.s.	Jihlava	Výroba ostatních čerpadel a kompresorů	1000–1499
7.	ICOM transport a.s.	Jihlava	Silniční nákladní doprava	500–999
8.	JIPOCAR Logistic, s.r.o.	Jihlava	Skladování	500–999
9.	Krajská správa a údržba silnic Vysočiny, příspěvková organizace	Jihlava	Činnosti související s pozemní dopravou	500–999
10.	Swoboda CZ s.r.o.	Jihlava	Výroba elektroinstalačních zařízení	500–999
11.	Kraj Vysočina	Jihlava	Všeobecné činnosti veřejné správy	500–999
12.	Moravské kovářny, a.s.	Jihlava	Kování, lisování, ražení, válcování a protlačování kovů; prášková metalurgie	500–999
13.	Psychiatrická nemocnice Jihlava	Jihlava	Ústavní zdravotní péče	500–999
14.	Statutární město Jihlava	Jihlava	Všeobecné činnosti veřejné správy	500–999
15.	Kronospan CR, s.r.o.	Jihlava	Výroba dřív a desek na bázi dřeva	250–499
16.	Sapeli, a.s.	Jihlava	Výroba ostatních výrobků stavebního truhlářství a tesařství	250–499
17.	Tesla Jihlava, s.r.o.	Jihlava – Hruškové Dvory	Povrchová úprava a zušlechťování kovů	250–499

	Název zaměstnavatele	Sídlo	Činnost dle CZ-NACE	Počet zaměstnanců
18.	Lapek, a.s.	Jihlava	Ústavní zdravotní péče	250–499

Zdroj: ČSÚ, 2020 Pozn.: Jedná se o zaměstnavatele se sídlem v aglomeraci, některé společnosti působí v širším území, např. v rámci Kraje Vysočina.

Podíl nezaměstnaných osob v Jihlavské aglomeraci činil k 30. 9. 2020 2,52 %. V porovnání s Krajem Vysočina (3,00 %) ale také s Českou republikou (3,80 %) se jedná o nižší nezaměstnanost. V případě ukazatele počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo, který vychází z počtů uchazečů o zaměstnání a počtů volných pracovních míst, už dosahuje Jihlavská aglomerace s hodnotou 1,22 při stejné komparaci o něco horší výsledky. Tento počet je vyšší, než je tomu v případě celého kraje, kde na jedno volné pracovní místo připadá 1,11 uchazečů. Česká republika se dostala pod hranici 1,0 a na jedno volné místo připadalo na konci září 2020 dokonce jenom 0,87 uchazečů.

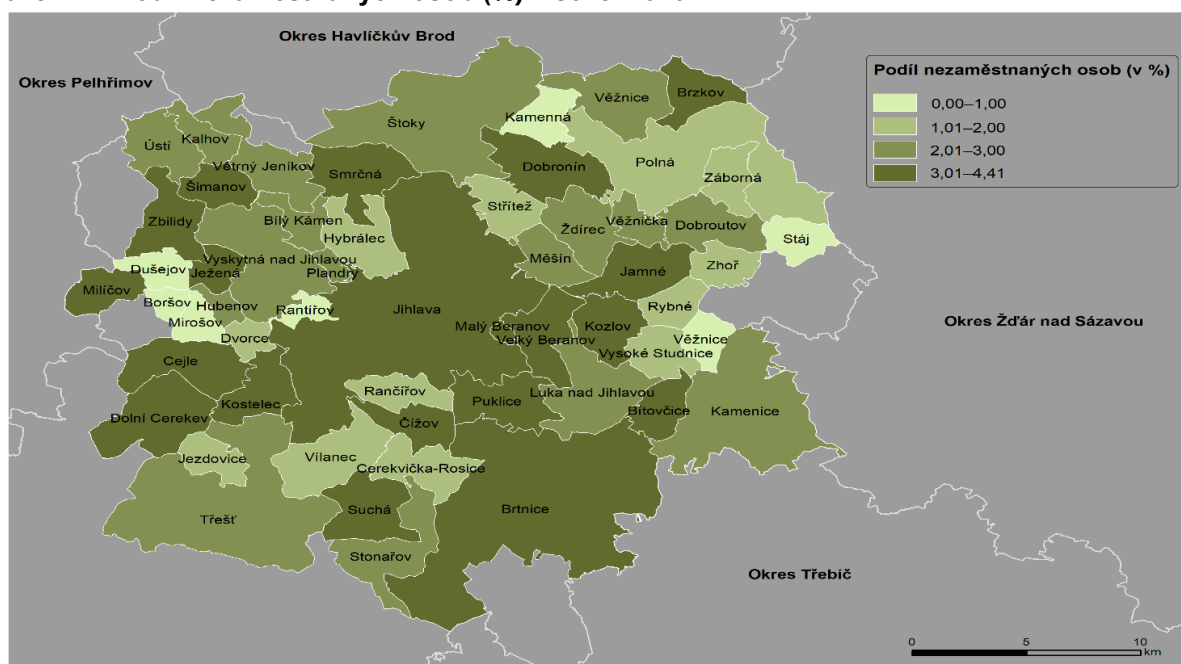
Tabulka 24: Charakteristiky zaměstnanosti k 30. 9. 2020

	Podíl nezaměstnaných osob (v %)	Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce	Volná pracovní místa v evidenci úřadu práce	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo
Jihlavská aglomerace	2,52	1 957	1 957	1,22
Kraj Vysočina	3,00	10 527	10 527	1,11
Česká republika	3,80	277 015	277 015	0,87

Zdroj: ČSÚ, 2020

Při bližším pohledu na podíl nezaměstnaných osob v sledovaném území (Obrázek níže) si můžeme všimnout, že většina obcí aglomerace spadá do rozmezí dvou kategorií nezaměstnanosti, a to 2,01–3,00 % a 3,01–4,41 %. Na nejnižším stupni podílu nezaměstnaných se nachází celkem 7 obcí a v naopak nejvyšším stupni nezaměstnanosti nalezneme 20 obcí. Centrum aglomerace – Jihlava, měla k sledovanému období podíl nezaměstnaných osob 3,33 %, což ji i navzdory vysokému počtu velkých zaměstnavatelů, kteří tady sídlí, řadí do čtvrté kategorie.

Obrázek 12: Podíl nezaměstnaných osob (%) k 30. 9. 2020

Zdroj: ČSÚ, 2020

Z hlediska klasifikace ekonomických činností je zaměstnanost ekonomických subjektů v SO ORP Jihlava, kde spádují téměř všechny obce Jihlavské aglomerace, soustředěná především v sekci G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel. V této sekci je zaměstnáno 19,61 % ekonomických subjektů. Na druhém místě s podílem 14,35 % se nachází sekce ekonomické činnosti M – Profesní, vědecké a technické činnosti. Naopak nejmenší zastoupení má sektor B – Těžba a dobývání, ve kterém figuruje pouze 0,05 % ekonomických subjektů ORP Jihlava.

V porovnání s Krajem Vysočina se ORP Jihlava vyznačuje výrazně nižší aktivitou v sektoru A – Zemědělství, lesnictví a rybářství. V celém kraji působí v této sekci 8,36 % subjektů zatím co ve sledovaném SO ORP jen 5,14 %. Naopak vyšší podíl správního obvodu můžeme sledovat kupříkladu v sekcích M – Profesní, vědecké a technické činnosti (14,35 % SO ORP vs. 11,09 % kraj) nebo také L – Činnosti v oblasti nemovitostí (5,41 % SO ORP vs. 3,87 % kraj). Naprostá shoda v podílech panuje pouze v jediné sekci a tou je Q – Zdravotní a sociální péče (1,16 % v obou územních jednotkách).

Tabulka 25: Podíly ekonomických subjektů podle převažující činnosti v SO ORP Jihlava a v Kraji Vysočina k 31. 12. 2018

Sekce CZ-NACE	ORP Jihlava (%)	Kraj Vysočina (%)
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	5,1	8,36
B–E Průmysl celkem	12,3	14,30
B Těžba a dobývání	0,0	0,03
C Zpracovatelský průmysl	11,5	13,07
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	0,5	0,95
E Zásobování vodou; činnosti s odp. vodami, odpady a sanacemi	0,2	0,25
F Stavebnictví	12,2	13,52
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	19,6	18,37
H Doprava a skladování	2,7	2,32
I Ubytování, stravování a pohostinství	4,7	4,81
J Informační a komunikační činnosti	1,6	1,25
K Peněžnictví a pojišťovnictví	2,4	2,17
L Činnosti v oblasti nemovitostí	5,4	3,87
M Profesní, vědecké a technické činnosti	14,3	11,09
N Administrativní a podpůrné činnosti	1,5	1,29
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,9	1,54
P Vzdělávání	1,8	1,72
Q Zdravotní a sociální péče	1,2	1,16
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2,7	2,51
S Ostatní činnosti	9,3	8,80
T Činnosti domácností jako zaměstnav., činn. domácností produkcujících blíže neurč. výr. a služby pro vlast. potřebu	-	-
U Činnosti exteritoriálních organiz. a orgánů	-	0,00
Nezařazeno	2,2	2,91

Zdroj: ČSÚ, 2020

Krajské domény specializace zahrnují následující odvětví:

- Strojírenství a kovozpracující průmysl
- Automobilový průmysl
- Energetická odvětví

- ICT, elektrotechnický průmysl a průmyslová automatizace

3.13.3 Podnikání a inovace

Dle RIS 3 strategie je v Kraji Vysočina třetí nejnižší podnikatelská aktivita v ČR měřeno dle počtu subjektů (200 na 1000 obyvatel). Dle kategorie počtu zaměstnanců významně převažují drobní podnikatelé do 10 zaměstnanců (98 %). Do kategorie malých podniků (10 – 49 zaměstnanců) spadá 1 361 subjektů, do středních (50 – 249 zaměstnanců) 361 a velkých (nad 250 zaměstnanců) 66 subjektů. Podíl středních a velkých podniků v regionu překračuje průměr ČR.

Při porovnání přímých zahraničních investic (PZI) a velikosti HDP patří Kraj Vysočina mezi přední kraje. V posledních pěti letech se hodnota PZI pohybuje v rozmezí 50 až 60 mld. Kč ročně a na rozdíl od ČR dochází k mírnému poklesu, což značí snižující se atraktivitu kraje pro investory. V první fázi směřovaly investice na Vysočinu především za levnou a zároveň kvalifikovanou pracovní silou. Největší investice, a to zejména na zelené louce, byly zacíleny do odvětví automobilového průmyslu (BOSCH DIESEL s.r.o., Marelli Automotive Lighting Jihlava (Czech Republic) s.r.o., MANN + HUMMEL (CZ) v.o.s.). Mnohé místní menší firmy působí jako subdodavatelé pro tyto velké podniky.

Relativně málo podniků na Vysočině dodává kompletní výrobky pro koncové zákazníky, většinou se jedná o subdodávky komponent či pouze dílčích částí těchto komponent. Z dotazování mezi podniky také vyplývá, že konkurenční výhodou je především kvalita zpracovaných výrobků a nižší výrobní náklady související s nižší platovou úrovní, zatímco inovacím a novým technologiím firmy již nevěnují takovou pozornost. To naznačuje, že místní firmy se pohybují na nižších stupních v hodnotových řetězcích.

Významnou roli v krajském inovačním systému sehraávají klastry, jako efektivní nástroje rozvoje konkurenceschopnosti a ekonomického růstu firem a regionů. Jedná se o místní koncentrace vzájemně propojených firem a institucí v konkrétním oboru nebo oborech příbuzných. Vysočinské firmy a instituce jsou zapojeny také do činnosti technologických platforem, jejichž členové se společně podílí na výzkumu, vývoji a inovacích ve strategicky významných technologických oblastech na národní a mezinárodní úrovni. Například Technologický park Jihlava („TPJ“) je provozován Klastrem obecného strojírenství (CGMC, družstvo) a plní funkci vědeckotechnického parku se specializací na obor mechatronika (propojení strojírenství, elektroniky a informačních technologií). V kraji působí také několik coworkingových center. Regionální inovační infrastruktura kraje však není příliš rozvinutá. Hlavním důvodem je neexistence doktorských studijních oborů na místní Vysoké škole polytechnické Jihlava (VŠPJ). V rámci VŠPJ byl vytvořen navazující magisterský studijní program Aplikovaná technika pro průmyslovou praxi.

Tabulka 26: SWOT analýza – Ekonomika, zaměstnanost a trh a práce

Silné stránky	Slabé stránky
- Nízká míra nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob v aglomeraci nižší v porovnání s krajem a ČR - Silná zaměstnanost v terciéru - Přítomnost řady velkých zaměstnavatelů v JA - Srovnatelná úroveň HDP Kraje Vysočina s ostatními kraji - Zpracovaná Krajská příloha národní RIS3 strategie za Kraj Vysočina - Spolupráce firem v rámci klastrů - Vznik navazujícího magisterského studijního programu Aplikovaná technika pro průmyslovou praxi na VŠPJ	- Vyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo - Ekonomická situace narušena pandemií COVID - 19 - Nedostatek firem s vyšší přidanou hodnotou (např. v oblasti vývoje) - Nízká míra strukturální diversifikace výrobních podniků (např. koncentrace velkých zaměstnavatelů v oblasti automobilového průmyslu) - Soustředění největších zaměstnavatelů do centra aglomerace - Nižší platová úroveň - Méně rozvinutá inovační infrastruktura
Příležitosti	Hrozby
- Rostoucí hodnota HDP - Vyrovnaní se průměrné mzdové úrovni ČR	Riziko ekonomických škod způsobených pandemií COVID - 19

• Potenciál uplatnění absolventů VŠPJ – propojení potřeb zaměstnavatelů v území se zaměřením studijních oborů	• Dopady očekávaných změn v automobilovém a strojírenském průmyslu (elektrifikace aut, automatizace) • Vysoký podíl subdodavatelských firem (závislost na výrobcích finálního produktu)
---	---

Ekonomika, zaměstnanost a trh a práce – souhrn

Vývoj HDP Kraje Vysočina zaznamenává až na výkyvy v době hospodářské krize postupný nárůst hodnot celkového HDP, ale také HDP po přepočtu na jednoho obyvatele. Vývoj ekonomiky se tedy na základě dat od roku 2000 jeví jako prosperující. Progresivní vývoj HDP překročil v roce 2018 hodnotu 400 000 Kč na obyvatele.

Největší zaměstnavatelé v Jihlavské aglomeraci působí především v krajském městě. Z celkem 20 hlavních zaměstnavatelů jich tady sídlí 19. Jihlava je například sídlem společnosti BOSCH DIESEL s.r.o., s počtem zaměstnanců 3000–3999, nebo Marelli Automotive Lighting Jihlava (Czech Republic) s.r.o. (1500–1999 zaměstnanců). Významnými zaměstnavateli jsou také veřejné subjekty, jako jsou Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina, Nemocnice Jihlava, Krajská správa a údržba silnic Vysočiny, Kraj Vysočina a Statutární město Jihlava.

Podíl nezaměstnaných osob v Jihlavské aglomeraci činil k 30. 9. 2020 2,52 %. V porovnání s Krajem Vysočina, ale také s Českou republikou, se jedná o nižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob. Většina obcí aglomerace spadá do rozmezí dvou kategorií nezaměstnanosti, a to 2,01–3,00 % a 3,01–4,41 %. Na jedno volné pracovní místo připadá v Jihlavské aglomeraci 1,22 uchazečů.

Z hlediska klasifikace ekonomických činností je zaměstnanost ekonomických subjektů v SO ORP Jihlava, kde spadají téměř všechny obce Jihlavské aglomerace, soustředěná především v následujících sekcích:

- **G** – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (19,61 % ekonomických subjektů)
- **M** – Profesní, vědecké a technické činnosti (14,35 % ekonomických subjektů)
- **B – E** – Průmysl celkem (12,28 % ekonomických subjektů)
- **F** – Stavebnictví (12,21 % ekonomických subjektů)

Regionální inovační infrastruktura Kraje Vysočina není příliš rozvinutá.

3.14 CESTOVNÍ RUCH A KULTURA

3.14.1 Předpoklady pro cestovní ruch

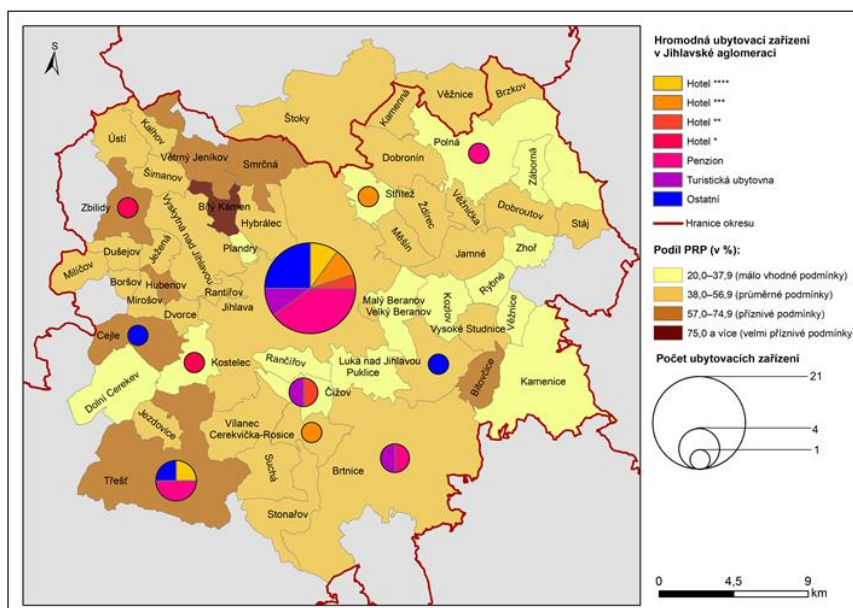
Při hodnocení předpokladů cestovního ruchu je možno vycházet z komplexní analýzy hodnocení přírodních předpokladů (PRP) pro rozvoj cestovního ruchu. Toto hodnocení vystupující jako rozhodující lokalizační faktor mnoha aktivit cestovního ruchu a rekreace vychází ze součtu ploch v katastrálních územích obcí ČR, které jsou rekreačně využitelné a následně vydělené celkovou rozlohou obce. Výsledkem je stupnice, hodnotící podíly PRP v obcích ČR, složená z pěti kategorií.

Obce Jihlavské aglomerace se nachází v kategoriích 2–5, přičemž nejvíce obcí (34) spadá do úrovně 3 – *venkovská krajina s průměrnými přírodními podmínkami pro cestovní ruch a rekreaci*. Na druhém místě jsou obce (15) v kategorii 2 – *většinou zemědělsky využívaná venkovská krajina v nížinách a pahorkatinách – pro cestovní ruch a rekreaci málo vhodné přírodní podmínky*. Hodnotu potenciálu 4 – *podhorská a vysočinná venkovská krajina s příznivými podmínkami pro cestovní ruch a rekreaci* zaznamenává 7 obcí. Na nejvyšší 5. úrovni je umístěna pouze jediná obec aglomerace – Bílý Kámen a charakter tohoto území pro potřeby cestovního ruchu je popsán jako území, kde se nachází *povětšinou horské oblasti s velmi příznivými podmínkami* (Atlas cestovního ruchu České republiky, 2006).

Cestovní ruch Jihlavské aglomerace se z pohledu potenciálních možností ubytování v této oblasti koncentruje převážně do centra aglomerace – Jihlavy. Právě v krajském městě se nachází také největší počet jednotek hromadných ubytovacích zařízení (HUZ). Podle údajů z roku 2019 se jedná o 21 zařízení, které zahrnují dva hotely****, tři hotely***, jeden hotel*, osm penzionů, dvě turistické ubytovny a pět ubytovacích zařízení v kategorii ostatní. V Jihlavě je tak dostupných 536 pokojů se 1271 lůžky. V dalších obcích aglomerace funguje po Jihlavě největší počet HUZ v Třešti (4), Čížově (2) a Brtnici (2). Dohromady se v aglomeraci nachází 36 ubytovacích zařízení a většina z nich spadá do kategorie „penzion“.

Na základě zmíněných charakteristik a při pohledu na mapu níže je zřejmé, že lokalizace hromadných ubytovacích zařízení se přímo neodvíjí od přírodních předpokladů pro cestovní ruch. Na druhé straně v obcích Zbílidy, Cejle a Třešť nalezneme HUZ, což je také v souladu s jejich vyšší hodnotou potenciálu dle stupnice (příznivé podmínky).

Obrázek 13: Podíl potenciálních rekreačních ploch (PRP v %) a hromadná ubytovací zařízení v Jihlavské aglomeraci k 31. 12. 2019

Zdroj: Atlas cestovního ruchu České republiky, 2006; Český statistický úřad, 2019

V oblasti cestovního ruchu funguje na úrovni Kraje Vysočina Krajská příspěvková organizace Vysočina Tourism, která dlouhodobě koordinuje spolupráci partnerů v cestovním ruchu na Vysočině a systematicky propaguje turistickou nabídku Vysočiny.

Průměrný počet přenocování hostů (2,4 noci) byl v roce 2019 na Vysočině nižší než průměr ČR (2,6 noci) a třetí nejnižší ze všech krajů ČR. Průměrný počet přenocování hostů-cizinců (2,2 noci) byl v roce 2019 nižší než průměr v ČR (2,5 noci), v porovnání s ostatními kraji se držel na devátém místě (společně s krajem Středočeským) (ČSÚ, 2021).

3.14.2 Kultura a kulturní atraktivity v území

Kultura v Jihlavě a jejím okolí byla výrazně ovlivněna historickým vývojem města, mnohonárodnostním složením jeho obyvatel a poválečným odsunutím německé části obyvatel. Kulturní scéna ve městě odpovídá postavení města jako centra Vysočiny. Na území aglomerace se kromě městské památkové rezervace (blíže popsané níže) nenachází žádná další z prvořadých kulturních atraktivit Kraje Vysočina – ty leží vně aglomerace, mohou však v rámci vzájemného regionálního marketingového propojení přispět k rozvoji cestovního ruchu rovněž dovnitř aglomerace (Městská památková rezervace Telč, areál národní kulturní památky poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou a židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči, které jsou zapsány na Seznamu světového dědictví UNESCO).

Atraktivitu území s ohledem na cestovní ruch ovlivňují především kulturní památky regionálního významu. Nejvýznamnější kulturně historickou atraktivitou na území aglomerace je **městská památková rezervace Jihlava** s řadou historicky cenných staveb, která však zároveň trpí necitlivými architektonickými zásahy z dob komunistické totality, a ne zcela dostačující péčí o některé cenné objekty. Byla vyhlášena v roce 1982 a zahrnuje 213 památkově chráněných objektů.

Řada kulturních památek a historicky cenných objektů ve městě se z důvodu často jen minimální nezbytné údržby v minulých desetiletích nachází ve špatném technickém stavu. Účel každé památky je dán hlavně jejím charakterem, historickým a stavebním vývojem, a ne všechny typy památek je možné rekonstruovat pro potřeby turistiky a cestovního ruchu, což však nevylučuje jakoukoliv památku pro potřeby těchto aktivit nevyužít v rámci její odpovídající prezentace. Existují však památky a objekty, které obnovu a rekonstrukci vyžadují tak, aby mohly být pro potřeby turistiky a cestovního ruchu ekvivalentně využity. V rámci obnovy je vhodné zaměřit se i na vnitřní vybavení objektů (expozice, osvětlení, zázemí pro návštěvníky apod.).

Na území aglomerace se vyskytují i stavby a památky národní hodnoty, tzv. **Národní kulturní památky**. V Jihlavě se jedná o:

- kostel sv. Jakuba Většího s kaplí Bolesné Panny Marie a Přemyslovský krucifix (původně vystaven v kostele sv. Ignáce z Loyoly, následně restaurován a v současnosti vystaven v obrazárně pražského Strahovského kláštera),
- Sousoší Jihlavská Pieta.

Mimo Jihlavu se jedná o:

- kostel Nanebevzetí P. Marie se schodištěm v Polné (rekonstruovaný),
- zámek Brtnice (zatím na indikativním seznamu Národních kulturních památek).

Z nich jsou zejména kostel sv. Ignáce z Loyoly a zámek v Brtnici ve špatném technickém stavu.

Dalšími kulturními atraktivitami v území jsou paměťové instituce. V Jihlavě se jedná např. o Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě, Muzeum Vysočiny Jihlava, Dům Gustava Mahlera. Zejména některé expozice či prostory paměťových institucí se nacházejí v nevyhovujícím stavu a neodpovídají bezpečnostním požadavkům ani současným moderním a společenským trendům.

Na území aglomerace se mimo Jihlavu dále nachází několik dalších kulturních atraktivit regionálního významu (zdroj IPRÚ Jihlava, 2019):

- 3 x památková zóna (Polná, Brtnice, Třešť)
- 102 x kulturní památka (různé obce aglomerace)

Za konkrétní zmínku stojí:

- muzea - Polná, Luka nad Jihlavou, Brtnice, Třešť
- zámek Polná
- historické tvrze - Kamenice, Přímělkov, Příseka
- zřícenina hradu Rokštejn
- městské památkové zóny - Polná, Brtnice, Třešť
- vesnická památková zóna Štoky – Petrovice
- synagogy - Třešť, Polná
- židovské hřbitovy - Třešť, Brtnice, Puklice, Střítež, Polná, Větrný Jeníkov

Mezi nejdůležitější kulturní akce výrazně regionálního až nadregionálního charakteru patří:

- Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava,
- multižánrový Vysočina fest,
- Jihlavský havířský průvod,
- Festival sborového umění,
- Festival Mahler Jihlava – Hudba tisíců,
- rockový Magmafest,
- Horácký letecký den,
- pestrý program v rámci každoročních Jihlavských Vánoc,
- Dřevorubecké závody v rámci seriálu Eurojack,
- Den otevřených dveří památek,
- Jihlavské jarmarky,
- březnový Festival vína,
- Třešťské divadelní jaro,
- nebo rozmanité akce pořádané v ZOO Jihlava.

V okolních obcích se konají další kulturní akce, jako např.:

- Zámek Polná – Polná v plamenech, Polenský hudební podzim, Mrkvancobraní...
- Středověké hry na Roštejně (na hranici aglomerace),
- Čeřínek Fest
- Trampský širák
- Betlémská cesta v Třešti

či každoroční akce iniciované občany, kluby, zájmovými spolky apod.

Různé kulturní domy či střediska se nacházejí ve více než 70 % všech obcí aglomerace, slouží obvykle jako místa společenských setkání občanů. Město Jihlava disponuje řadou prostor vhodných pro pořádání kulturních akcí, v současnosti není jejich správa centralizována, řadu organizačních záležitostí zajišťují odbory magistrátu města. Domy dětí a mládeže, či jim podobná zařízení, se primárně nacházejí ve městech nebo větších obcích.

Podle dostupných dat o návštěvnosti památek a jiných kulturních zařízení se mezi nejvíce navštěvované atraktivity aglomerace řadí Zoologická zahrada v Jihlavě. S počtem návštěvníků přes 340 000 v roce 2019 se jedná také o nejnavštěvovanější lokalitu celého Kraje Vysočina. Mimo Jihlavu lze zmínit např. Rodný dům Josefa Hoffmana v Brtnici nebo přírodní koupaliště v Třešti a koupaliště v Lukách nad Jihlavou.

Tabulka 27: Počet registrovaných návštěvníků v rámci pěti nejnavštěvovanějších kulturních atraktivit na území Jihlavské aglomerace

	Atraktivita	Lokalita	Návštěvnost 2018	Návštěvnost 2019
1.	Zoologická zahrada Jihlava	Jihlava	333 020	346 000
2.	Vodní ráj	Jihlava	175 830	164 150
3.	Muzeum Vysočiny Jihlava	Jihlava	34 820	38 300
4.	Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě	Jihlava	28 030	27 420
5.	Jihlavské podzemí	Jihlava	20 500	20 310

Zdroj: CzechTourism, 2020

Kulturní zařízení na území aglomerace mají různé zřizovatele. Statutární město Jihlava je vlastníkem například kina Dukla, jehož provozovatelem je společnost D-Cinema, s.r.o. Další jsou zřizována Krajem Vysočina (Horácké divadlo, Muzeum Vysočiny a Oblastní galerie Vysočiny) a řada dalších je zřizována soukromými subjekty. Každodenně hrající kina jsou na území aglomerace dvě, a to v Jihlavě. V ostatních městech kino hraje přibližně 1x týdně. Další kina se nacházejí povětšinou v městsech a promítají spíše příležitostně. Divadla se nacházejí ve statutárním městě Jihlava (Horácké divadlo, DIOD - Divadlo otevřených dveří, BOBO divadlo, Dětské karnevalové divadlo JEŽEK, Divadlo Na Kopečku).

Statutární město Jihlava založilo příspěvkovou organizaci Brána Jihlavy, která působí v oblasti kultury a cestovního ruchu. Jejím úkolem je podporovat rozvoj těchto oblastí a profilovat Jihlavu jako významnou destinaci. Organizace od 1. července 2021 spravuje městská zařízení a památky jako je Dům Gustava Mahlera, Brána Matky Boží, Jihlavské podzemí a dům Masarykovo náměstí 21. Od roku 2022 bude také pořádat městské kulturní akce a společně s dalšími partnery spoluvytvářet a propagovat turistickou nabídku města.

Informační a doplňkové služby pro návštěvníky aglomerace zajišťují dvě Turistická informační centra (TIC) provozovaná statutárním městem Jihlava, další se nacházejí v obcích Polná, Luka nad Jihlavou, Brtnice a Třešť. Existuje ambice tato návštěvnícká centra dále doplňovat a rozvíjet.

Tabulka 28: SWOT analýza – Cestovní ruch a kultura

Silné stránky	Slabé stránky
- Existence městských památkových rezervací a zón - Historický a kulturní potenciál měst, architektonicky významná centra měst - Historický a kulturní potenciál dalších obcí aglomerace - Významné a hojně navštěvované atraktivity v aglomeraci - Funkční turistická informační centra - Funkční org. Vysočina Tourism - Vznik nové příspěvkové org. Brána Jihlavy - Vysoká návštěvnost ZOO Jihlava - Zpracovaná Strategie pro kulturu, volný čas a cestovní ruch ve městě Jihlavě 2017 -2024 - Historie hornictví v Jihlavě - Židovské památky a tradice v aglomeraci	- Necitlivé architektonické zásahy do kulturních památek a jejich okolí z minulosti - Řada kulturních památek, muzeí a historicky cenných objektů ve špatném technickém stavu - Nevyhovující stav expozic a dalších prostor některých pamětových institucí - Nedostatečné ubytovací kapacity a jejich pestrost v aglomeraci - Nedostatečná doprovodná infrastruktura CR - Nízká provázanost cestovního ruchu a kultury - Nízké kulturní povědomí obyvatel - Nedostatečné využití kultury jako součásti značky města - Nízký podíl vícedenních návštěvníků (turistů)
Příležitosti	Hrozby
- Dobré předpoklady k rozvoji CR na základě podílů potenciálních rekreačních ploch v obcích - Rozvoj kulturních atraktivit a atraktivit cestovního ruchu odpovídající současným moderním a společenským	- Ekonomické dopady pandemie COVID-19, odchod soukromých investorů z oblasti CR - Nedostatek financí na podporu kultury - Snižování podpory rozvoje cestovního ruchu z

trendům • Nárůst počtu návštěvníků v souvislosti s rozvojem v ZOO Jihlava a dalších zařízení volnočasových aktivit • Plánované projekty s cílem podpory rozvoje cestovního ruchu v aglomeraci • Potenciál budoucí Horácké multifunkční arény pro rozvoj CR • Rozvoj kulturně kreativního centra Modeta • Zapojování dalších aktérů do rozvoje cestovního ruchu • Vyšší využití potenciálu historie hornictví v Jihlavě a židovské historie v aglomeraci • Rozvoj specifických forem cestovního ruchu a vytváření nových turistických atraktivit • Navýšení podpory kulturních akcí • Potenciál pro zlepšení zázemí turistických informačních center v aglomeraci, budování návštěvnických center, turistických a naučných tras	celostátní úrovni • Dlouhodobě neudržitelný stav kulturních zařízení v majetku spolků
---	--

Cestovní ruch a kultura – souhrn

Cestovní ruch Jihlavské aglomerace se z pohledu potenciálních možností ubytování v této oblasti koncentruje převážně do centra aglomerace – Jihlavy. Právě v krajském městě se nachází také největší počet jednotek hromadných ubytovacích zařízení (HUZ). V Jihlavě je v současné době dostupných cca 536 pokojů se 1271 lůžky. V dalších obcích aglomerace funguje po Jihlavě největší počet HUZ v Třešti (4), Čížově (2) a Brtnici (2). Dohromady se v aglomeraci nachází 36 ubytovacích zařízení a většina z nich spadá do kategorie „penzion“.

V Jihlavě se nachází památková rezervace, která zahrnuje 213 památkově chráněných objektů. Nejvíce navštěvovanou atraktivitou aglomerace je Zoologická zahrada v Jihlavě. S počtem návštěvníků přes 340 000 v roce 2019 se jedná také o nejnavštěvovanější lokalitu celého Kraje Vysočina. Další celoročně oblíbenou lokalitou je aquapark Vodní ráj se 160 tis. návštěvníky. Dalšími významněji navštěvovanými atraktivitami jsou Muzeum Vysočiny Jihlava, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Jihlavské podzemí, Rodný dům Josefa Hoffmana v Brtnici nebo přírodní koupaliště v Třešti a koupaliště v Lukách nad Jihlavou.

V oblasti cestovního ruchu a kultury je nutné koncentrovat pozornost primárně na správu a rekonstrukci památek a historicky cenných objektů, včetně dalších objektů (např. muzea), na rozvoj těchto kulturních atraktivit a atraktivit cestovního ruchu odpovídající současným moderním a společenským trendům a na rozvoj volnočasových aktivit s potenciálem pro cestovní ruch. Rozvoj v oblasti kultury a cestovního ruchu bude řešen také s nově vzniklou organizací Brána Jihlavy.

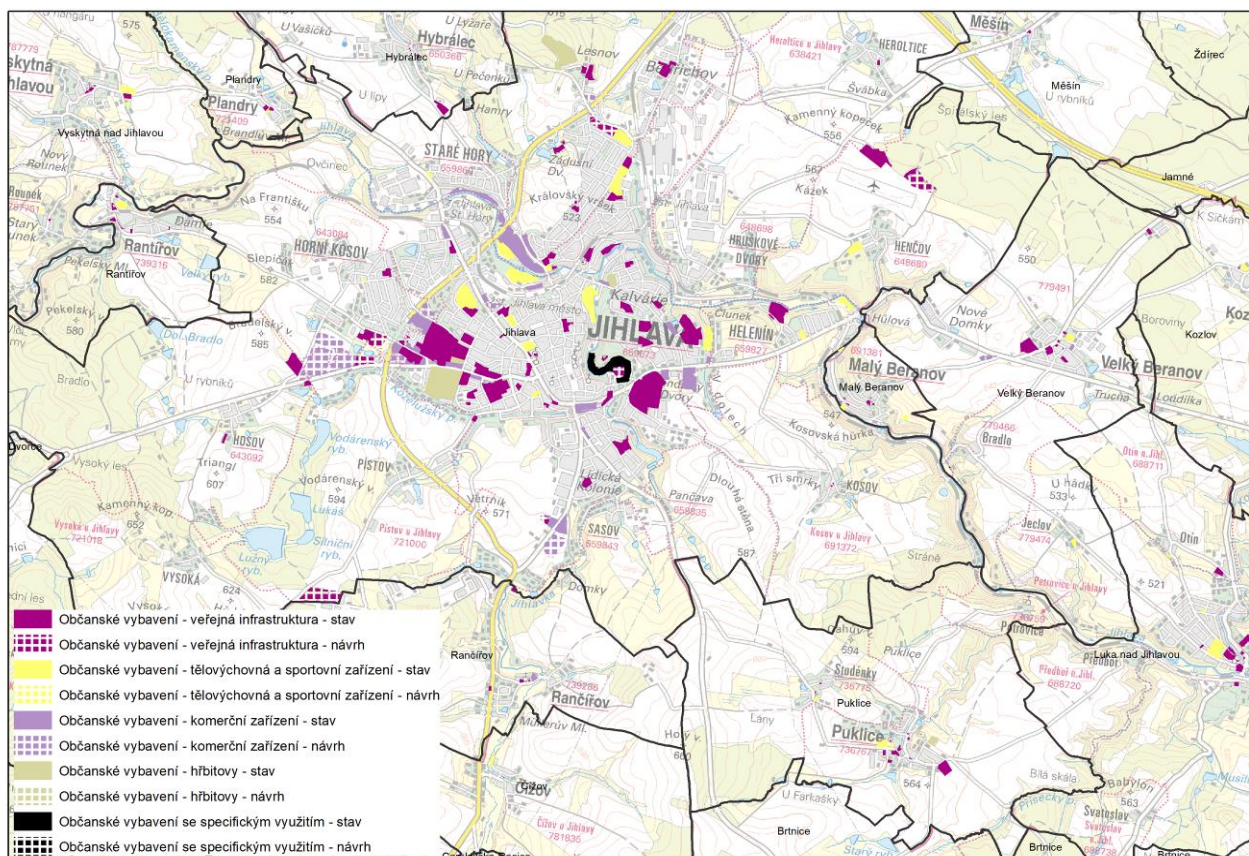

3.15 OBČANSKÁ VYBAVENOST, INFRASTRUKTURA PRO KULTURU, SPORT A VOLNÝ ČAS

3.15.1 Občanská vybavenost

Na podkladu dat z Územně analytických podkladů ORP Jihlava (aktualizace 2020) byla provedena analýza ploch občanské vybavenosti v celé aglomeraci zkrslených z platných územně plánovacích dokumentací.

Obrázek 14: Plochy občanské vybavenosti z územně plánovacích dokumentací

Zdroj: ÚAP ORP Jihlava, 2020 Pozn.: Z hlediska přehlednosti a zobrazitelnosti uvedena pouze centrální část města Jihlava a okolí

Tabulka níže ukazuje, kolik ploch občanské vybavenosti je v současné době v jednotlivých kategoriích v rámci územních plánů vymezeno jako stav a zejména jako plocha návrhová, tj. s předpokládaným využitím v budoucnu.

Tabulka 29: Počet zakreslených ploch občanské vybavenosti v územně plánovacích dokumentacích na území aglomerace dle jednotlivých kategorií

Kategorie občanského vybavení	Časový horizont	Počet ploch v ÚPD
veřejná infrastruktura	stav	543
	návrh	40
tělovýchovná a sportovní zařízení	stav	198
	návrh	65
komerční zařízení	stav	60
	návrh	19
hřbitovy	stav	15
	návrh	4

se specifickým využitím	stav	1
	návrh	17

Zdroj: ÚAP ORP Jihlava, 2020

3.15.2 Sport a volný čas

Na území Jihlavské aglomerace se nachází množství dětských hřišť a drobných sportovišť odpovídajících tuzemským standardům, mnohé z nich procházejí obnovou jejich vybavení či povrchu, často z různých dotačních titulů. Ve městech a větších obcích působí řada tělovýchovných spolků poskytujících pestré sportovní vyžití. Fotbalová, multifunkční hřiště a stávající školní sportoviště se nacházejí např. v Jihlavě, Polné, Brtnici, Dolní Cerekvi, Lukách nad Jihlavou, Třešti, Štokách a dalších obcích. V Jihlavě se nachází také největší zábavní park v celém Kraji Vysočina – Robinson, ostrov zábavy.

Regionálně významná jsou také Centra zimních sportů - Lyžařský areál Luka nad Jihlavou, lyžařský vlek Brtnice, lyžařský vlek Čeřínek, ski areál Šacberk. Dále je v okolí města Jihlavy upravováno téměř 80 kilometrů běžeckých stop a je možné si vybrat z osmi okruhů. Běžecké trasy jsou upravovány také v Třešti ve směru na oblast Telčska.

Problematicke cyklo dopravy se věnuje řada obcí v aglomeraci. Statutární město Jihlava se jí začalo výrazněji věnovat od roku 2001, kdy byl postaven 1. úsek tzv. „První cyklostezky“ na ulici Romana Havelky. Do současné doby (stav k 31. 8. 2020) bylo vybudováno a uvedeno do provozu celkem 49,60 km cyklistických stezek (z toho je 1,55 km cykloobousměrek a 0,40 km cyklopruhů a piktokoridorů). Budování cyklostezek je omezeno problémy nejen finančními, ale hlavně majetkovými. Proto je mnohdy výstavba rozdělena na jednotlivé úseky. Propojování těchto úseků je úkol do budoucna i v kontextu s propojením jednotlivých obcí a Stříbrného údolí, lokality s velkým rekreačním a volnočasovým potenciálem, dále napojení na přeshraniční cyklostezku Jihlava – Třebíč – Raabs.

Centrum sportovních i volnočasových aktivit se nachází ve městě Jihlava. Dle Plánu rozvoje sportu v Jihlavě 2018–2025 v Jihlavě aktivně působí více než 45 samostatných sportovních spolků, které vyvíjejí sportovní činnost zajišťovanou trenéry a dobrovolníky z řad jihlavské veřejnosti a okolí. Sportovní spolky tvoří páteř sportovního hnutí, prostřednictvím organizované sportovní činnosti si především děti vytvářejí dlouhodobé návyky aktivní sportovní účasti. Lze odhadovat, že na území města je ve sportovních spolcích sdruženo přibližně 9 tisíc členů, což představuje 16 % populace města. Jsou zde zřízena i Krajská centra talentované mládeže, a to pro sporty jako jsou: atletika, šachy, fotbal, moderní gymnastika, lední hokej, volejbal – dívky, orientační běh, plavání, basketbal – chlapci, florbal – chlapci.

Na území města působí také profesionální subjekty, které reprezentují město v ČR i v zahraničí. Jedná se především o HC Dukla Jihlava (hokej), FC Vysočina Jihlava (fotbal) a TK Spartak Jihlava (tenis). Ve všech případech jde o kluby, které reprezentují město na nejvyšší úrovni domácích soutěží. Kromě těchto se jedná také o další sporty, které reprezentují město na mezinárodní úrovni nebo nejvyšší úrovni v ČR – oddíly kuželkářů, sportovní kynologii, tanec, oddíly basketbalu, volejbalu, plavání, judo, rope skipping, sportovní a moderní gymnastiku, oddíl orientačních sportů nebo kulturistiku.

V Jihlavě se nachází Teniscentrum Jihlava (vnitřní kurty s umělým povrchem v halách, venkovní areál) a 2 kryté zimní stadiony HC Dukla Jihlava, tj. CZ LOKO Aréna a veřejné sportoviště pro lední sporty v ul. Tyršova. Dále se zde nachází fotbalový stadion na Jiráskově ulici, sportovní stadion Na Stoupách, bazén Evžena Rošického a Sportovně relaxační centrum Český mlýn. Stav těchto sportovišť vykazuje určité nedostatky a město uvažuje o několika investičních záměrech, které si kladou za cíl rekonstrukci, dostavbu a v případě CZ LOKO Arény dokonce výstavbu nové multifunkční arény na místě stávajícího stadionu. Ve městě se nachází i další sportovní infrastruktura vlastněná jinými subjekty (např. sportovní hala SK Jihlava).

Pořádání sportovních akcí v Jihlavě a okolních obcích pro veřejnost zajišťují i další sportovní spolky, které vyvíjejí sportovní činnost, a komerční subjekty zaměřené na sportovní aktivity. Jedná se zejména o následující subjekty:

- VYSOČINA JIHLAVA, a.s.
- Fotbalový klub mládeže VYSOČINA JIHLAVA, z.s.
- HC Dukla Jihlava, s.r.o.,
- DUKLA Jihlava-mládež, z.s.
- TENISCENTRUM JIHLAVA, a.s.
- Malá kopaná Jihlava, z.s.
- Plavecká škola Jihlava, s.r.o.
- Atletika Jihlava, z.s.
- Sokol Jihlava
- Běžec Vysočiny, z.s.

Řada sportovních spolků typu Sokol, Orel a další působí aktivně také v dalších obcích Jihlavské aglomerace a zajišťují zde jak sportovní, tak další společenské aktivity.

Mezi populárními sportovními akcemi jsou zejména:

- Cyklistické závody Jihlavská 24 MTB,
- Jihlavský půlmaratón.

Pouze v Jihlavě se nacházejí koupaliště s celoročním provozem. Jde o Vodní ráj, bazén při ZŠ Demlova a bazén E. Rošického. Další významná jsou přírodní koupaliště v Třešti a koupaliště v Lukách nad Jihlavou.

Dalšími doplňkovými volnočasovými aktivitami jsou např. Single Laser game Jihlava, Lezecké centrum Jihlava, Paintball, bungee running, lukostřelba, střelba ze vzduchovky Jihlava, zážitkové lety, tandemové seskoky, letecká škola Jihlava a další.

Mezi opatřeními Strategického plánu rozvoje statutárního města Jihlavy jsou, mimo jiné, následující opatření:

- oceňování a podpora aktivních aktérů v oblasti sportu,
- zefektivnění propagace sportovních akcí,
- využití zařízení nebo vyhledávání možností spolupráce mezi vlastníky zařízení.

Z Analytické části Plánu rozvoje sportu v Jihlavě 2018–2025 vyplývá nedostatek pohybu napříč různými věkovými kategoriemi obyvatel. Pouze desetina studentů středních škol sportuje pravidelně každý den, pětina mládeže má velmi špatnou tělesnou zdatnost a polovina pak podprůměrnou nebo nedostatečnou tělesnou zdatnost. Výrazně horší byla dle výsledků tělesná zdatnost u dívek a studentů odborných učilišť. Analýza také upozorňuje na problematiku trvalého růstu výskytu cukrovky nebo rostoucí podíl obyvatel seniorského věku. Související SWOT analýza poukazuje na velmi nízkou podporu dotačního programu Projektu Zdravé město a MA 21 a jednotlivých projektů. Mezi příležitostmi jsou, mimo jiné, uvedeny následující:

- programy, projekty a aktivity pro děti a seniory,
- realizace dlouhodobého koncepčního programu podpory zdraví a životního stylu.

Tabulka 30: SWOT analýza –Sport a volný čas

Silné stránky	Slabé stránky
• Dostupné lokality vhodné pro realizaci nových sportovních zařízení v Jihlavské aglomeraci • Vysoký počet spolků napříč sportovními, kulturními a volnočasovými odvětvími	• Nedostatečné kapacity sportovišť pro činnost spolků a využití veřejností • Nevyhovující stav a nedostatečná doprovodná infrastruktura některých sportovišť

• Vyšší podíl nově zrekonstruovaných školních hřišť • Rozvinutá infrastruktura pro zimní sporty • Široká nabídka volnočasových aktivit nad rámec kultury a sportu (např. laser game, paintball, lezecké centrum...) • Vysoký počet center talentované mládeže • Existence servisního centra sportu ČUS (JUS – Jihlavská unie sportu) • Sportovní tradice města Jihlava a mezinárodní přesah značky Dukla Jihlava • Stabílní podpora sportu z rozpočtu Kraje Vysočina • Koncentrace sportovních a kulturních zařízení a lokalit v blízkosti centra Jihlavy • Zpracovaný Plán rozvoje sportu v Jihlavě 2018 -2025	• Absence multifunkční haly • Nerovnoměrné rozmístění odpovídající sportovní infrastruktury na území JA • Nedostatečné personální zabezpečení škol pro provoz sportovních zařízení • Nízká spolupráce s neziskovými organizacemi mimo sportovní prostředí • Nízká aktivní účast obyvatel na sportovních akcích • Nedostatečné propojení a napojení cyklostezek na okolní obce • Chybějící ubytovací kapacity v rámci sportovních zařízení • Nedostatečné využití sportu jako součásti značky města • Nedostatečná podpora dobrovolníků
Příležitosti	Hrozby
• Potenciál budoucí Horácké multifunkční arény pro rozvoj sportu a volnočasových aktivit • Efektivnější využití lokalit s potenciálem pro rozvoj sportu a volnočasových aktivit (např. Český mlýn, Stříbrné údolí) • Podpora cyklo dopravy ve spolupráci s okolními obcemi • Navýšení podpory sportovních akcí a programů pro veřejnost, podpora propagace • Pořadatelské kongresy, školení v oblasti sportu a sportovních soustředění • Potenciál strategického partnerství se soukromým sektorem • Užší propojení oblasti sportu se zdravotní oblastí • Využití profesionálních sportů a osobností k propagaci sportu • Využití rostoucího zájmu o sportovní vyžití • Zefektivnění grantového systému v kontextu trendů v kultuře a sportu	• Přetrvávající trend neaktivního trávení volného času • Prohlubující se nedostatečné vedení dětí ke sportovním aktivitám ze strany nesportujících rodičů • Úbytek počtu trenérů a sportovních funkcionářů • Pokles zájmu o činnost dobrovolníků a trenérů včetně jejich vzdělávání • Negativní dopady pandemie COVID-19 • Omezení finanční podpory sportu • Omezení rozvoje spolků a jejich aktivit směrem k veřejnosti z důvodů nedostatečných materiálních a personálních kapacit • Omezení dlouhodobého rozvoje sportu z důvodu vysokých investičních nákladů na sportoviště • Pokles účasti obyvatel na sportovních akcích

Sport a volný čas – souhrn

Z obsahu strategických dokumentů města vyplývá silná pozice sportu v Jihlavské aglomeraci. Dílčí analýzy zároveň naznačují, že dotčené obce v některých oblastech rozvoje (zejména sportu) dostatečně nevyužívají svého potenciálu, oblast sportu není navíc řešena komplexně jako celek. Ze syntézy poznatků vzešly především následující potenciální oblasti rozvoje občanské vybavenosti, volnočasových aktivit a sportu:

- informovanost obyvatel i návštěvníků města,
- důraz na sport jako součást trávení volného času obyvatel i návštěvníků města,
- užší spolupráce se sportovními spolky a dalšími organizacemi,
- efektivní využití sportovních zařízení,
- význam sportovních akcí,
- rozvoj dostupné sportovní infrastruktury pro neorganizované děti a mládež,
- obnova sportovní infrastruktury,
- dostupnost školních hřišť a tělocvičen pro veřejnost,
- propagace sportu s přesahem do cestovního ruchu,
- sport jako součást dopravy, vazba infrastruktury na okolí,
- propojování sportu a centra města,
- potenciál Stříbrného údolí pro obyvatele i návštěvníky města.

3.16 ANALÝZA PROBLÉMŮ, ROZVOJOVÝCH POTŘEB A POTENCIÁLU ÚZEMÍ

Analýza problémů a potřeb vychází ze socioekonomické analýzy a je členěna do jednotlivých tematických oblastí, ve kterých byla socioekonomická analýza zpracována. V analýze potřeb jsou rovněž zahrnuty poznatky vzešlé z jednání pracovních skupin a připomínky zaslané jejich členy.

Cílem analýzy je identifikace konkrétních problémů, které brání dalšímu rozvoji území JA, a současně identifikace rozvojových potřeb, které je nutné naplnit, aby mohlo dojít k dalšímu rozvoji území, a to při zohlednění rozvojového potenciálu území.

Na identifikované problémy a potřeby bude reagovat nastavení Strategického rámce, tj. vize rozvoje území JA, strategické a specifické cíle a opatření ITI JA. K analýze problémů a potřeb je doplněn krátký popis včetně informace, v čem naplnění dané potřeby přispěje k rozvoji území JA.

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
Demografie			
Stárnutí obyvatelstva a snižování porodnosti	3 – velký	- Zvyšování atraktivity území aglomerace a zkvalitnění podmínek pro život - Zajištění dostupných zdravotních, sociálních a dalších služeb pro starší obyvatele	Problémy demografického charakteru a jejich řešení v podobě rozvojových potřeb jsou v území aglomerace obsáhnuté primárně ve snaze o snižování indexu stárí, který je prekurzorem vzniku ekonomických a dalších problémů. Zvyšování územní kvality a atraktivity je jedním ze způsobů, jak docílit zlepšení těchto poměrů. Zároveň dojde k zajištění potřebných služeb pro starší obyvatele.
Doprava			
<u>Infrastruktura:</u> - chybějící části obchvatu města - špatný stav dopravní infrastruktury - nedostatečné systémy řízení a ovlivňování dopravy a informovanosti uživatelů dopravy	3 – velký 3 - velký 2 – střední	- Plán obnovy infrastruktury - koncepční přístup k plánování rekonstrukcí, prioritizace aktivit, určení rozpočtových nároků - Řešení obchvatů a přeložek – odlehčení dopravy v centrech obcí, odklon tranzitní dopravy - Zvýšení plynulosti a bezpečnosti dopravy a zlepšení informovanosti uživatelů dopravy	Řešení potřeb v oblasti dopravy bude vycházet ze zpracovaného strategického dokumentu Plán udržitelné městské mobility Jihlavy spolu s dílčími generely cyklistické dopravy a konceptem parkovacího systému. Prioritou je především řešení dopravní infrastruktury, a to jak její výstavbou (např. obchvaty, přestupní uzly), tak především systémem rekonstrukcí, modernizací a oprav.
<u>Parkování:</u> - nedořešené parkovací zóny - nutnost revitalizace a zajištění dostatku parkovacích ploch na sídlištích pro rezidenty - chybějící záchytná parkoviště pro návštěvníky	3 – velký 3 - velký 3 – velký	- Výstavba záchytných parkovišť – s vazbou na VD, zatraktivnění MHD a VD, zlepšení dostupnosti centra města a aglomerace, snížení dopravního zatížení IAD - Řešení naváděcích a odbavovacích systémů pro parkování - koncepce Smart City	Realizací opatření dojde především k odklonu IAD z centrální části obcí a tím umožní revitalizaci stávajících komunikací související např. s rozvojem cyklistické a pěší dopravy (tvorba nového uličního prostoru přívětivého obyvatelům). Řešení uvedených potřeb by mělo primárně směřovat do podpory ekologicky šetrných a udržitelnějších forem dopravy, které by měly být konkurenceschopnou alternativou k individuální automobilové dopravě. Prioritou je zde rozvoj veřejné hromadné dopravy a provázání jejích jednotlivých modů, zefektivnění a zatraktivnění MHD (optimalizace sítě trolejových tratí, rozvoj
<u>Veřejná doprava:</u> - neprovázanost dílčích druhů VD, chybějící přestupní terminál - neprovázanost veřejné dopravy – tj. MHD a Veřejné dopravy Vysočina - nutnost obnovy vozového parku MHD - nejednotnost a zastaralost odbavovacích a platebních systémů	3 – velký 3 - velký 2 – střední 2 – střední	- Centrální dopravní terminál Jihlava a vytvoření navazujících terminálů a dalších prvků integrované dopravy se snahou zlepšení komfortu cestování do krajského centra a naopak - Jednotný tarif VDV – MHD - Rozvoj systému MHD včetně odpovídajícího zázemí, preferenčních opatření, optimalizace linek a zlepšení přestupu mezi MHD a veřejnou linkovou dopravou	

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
• neopovídající síť trolejových tratí • neopovídající technické zázemí MHD <u>Nemotorová doprava:</u> • nedostatečná síť pěších a cyklistických tras • chybějící či nedostatečně kvalitní úseky sítě cyklostezek a komunikací pro pěší ve městech a obcích i jejich okolí • nedostatečná doprovodná infrastruktura pro cyklisty a pěší • nedostatečné zajištění bezpečnosti účastníků dopravního provozu	2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední 1 – malý 1 – malý	• Modernizace a ekologizace vozového parku MHD • Modernizace a ekologizace technického zázemí MHD • Rozvoj informačních, odbavovacích, platebních a dalších systémů, zlepšení komfortu a zatraktivnění MHD • Rozvoj infrastruktury pro nemotorovou dopravu – doplnění stávající sítě o chybějící úseky, zvýšení bezbariérovosti a zvýšení bezpečnosti chodců a cyklistů • Revitalizace komunikací s ohledem na nemotorovou dopravu - odstranění bariér, zvýšení komfortu a bezpečnosti pro pěší a cyklisty	systémů pro cestující, ekologizace vozového parku MHD, zlepšení technického zázemí DPMJ aj.) a dále podpora cyklodopravy a komunikací pro pěší a bezpečnosti v dopravním provozu. K efektivnějšímu řízení dopravy mohou přispět také informační systémy v dopravě. Za klíčovou potřebu lze považovat tzv. Centrální dopravní terminál.
Vzdělávání			
• Odliv vysokoškolsky vzdělaných obyvatel do jiných regionů ČR a do zahraničí a celkově nižší podíl VŠ vzdělaných obyvatel • Vznik nových oborů limituje demografický vývoj • Poměrně slabá výzkumná základna (v celém Kraji Vysočina) a nedostatečná spolupráce firem na výzkumných a vývojových aktivitách s jinými organizacemi • Výskyt sociálně-patologických jevů ve školách • Nedostačující technická vybavenost škol pro rozvoj klíčových kompetencí žáků • Nedostatek kapacit sportovních zařízení ve školách • Nedostatečná nabídka celoživotního a neformálního vzdělávání zohledňující požadavky společnosti např. na trh práce • Problémy se vzděláváním na dálku v důsledku pandemie COVID-19 • Nízká úroveň digitalizace ve vzdělávacích institucích	3 – velký 3 – velký 2 – střední 2 – střední 2 – střední 1 – malý 2 – střední (přechodné) 3 – velký	• Podpora návaznosti na regionální trh práce – Vysoká škola polytechnická Jihlava (VŠPJ) – zaměřena zejména na potřeby regionálního trhu práce, do budoucna by měla ještě více směřovat k pokrytí potřeb místního podnikatelského sektoru • Optimalizace a zvýšení kvality vzdělávání (zajištění požadavků trhu práce, zaměření vzdělávání, zvýšení atraktivity potřebných oborů apod.) • Zlepšení kvality a vytvoření motivujícího prostředí pro aplikační výzkum a vysokoškolské vzdělávání • Posílení výzkumných a inovačních kapacit • Popularizace výstupů vědy a výzkumu a aplikace vědecko-výzkumné činnosti do vzdělávání • Zavedení a zvýšení využívání digitálních technologií ve vzdělávacích institucích a zajištění adekvátního vybavení škol pro rozvoj klíčových kompetencí • Podpora víceetapového vzdělávání – Univerzita třetího věku (při VŠPJ), kurzy celoživotního vzdělávání a ostatní mimoškolní vzdělávání • Osvětové kampaně v prevenci sociálně-patologických jevů	Důraz bude kladen na podporu partnerství vzdělávacích zařízení, podniků a institucí a spolupráci firem na výzkumných a vývojových aktivitách s jinými organizacemi. Dále pak na podporu škol a zvyšování kvality formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení i ve vazbě na trh práce. Nezbytné pro další rozvoj vzdělávání je zvyšování úrovně digitalizace vzdělávacích institucí. Realizací opatření dojde ke zvýšení kvality vzdělávání a snížení sociálně – patologických jevů ve školách, což také přispěje k zachování nízké nezaměstnanosti v aglomeraci. Rovněž dojde k posílení aplikovaného výzkumu a rozvoji inovačního prostředí a posílení spolupráce sféry vědy a výzkumu s veřejnou správou a školami všech stupňů, což v ideálním případě zamezí odlivu mladých vzdělaných lidí z oblasti.

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
- Nedostatečná kvalita podmínek MŠ - Nedostatečná kapacita zařízení pro žáky s potřebou začlenění do základního vzdělávacího proudu - Nižší úroveň kariérového poradenství ve školách	2 – střední 2 – střední 2 – střední	(a jiných) na všech typech škol - Zajištění dostatečných kapacit sportovních zařízení ve školách - Zlepšení kvality podmínek v budovách MŠ - Podpora školních poradenských pracovišť a školských poradenských zařízení včetně prevence předčasných odchodů ze vzdělávání	
Sociální oblast			
- Úbytek a demografické stárnutí obyvatelstva - Nedostatečné kapacity sociálních zařízení (azylový dům, noclehárna, odlehčovací služba, krizová pomoc, dům na půli cesty, chráněné bydlení a návazná pracovní místa) - Chybí poradenství sociálně vyloučeným nebo ohroženým osobám a osobám znevýhodněným na trhu práce a jejich potenciální uplatnění na trhu práce - Zvyšující se počet osob ohrožených sociálním vyloučením - Nízká dostupnost ambulantních a terénních služeb a služeb psychologie a adiktologie - Nedostatek sociálního bydlení a absence nízkoprahových zařízení v centru Jihlavy - Nerovnoměrné rozložení poskytovatelů sociálních služeb - Absence dostatečného sociálního bydlení, osobní asistence a sociálně aktivizačních služeb (zejm. u seniorů) - Absence bydlení a sociálně aktivizačních služeb (zejm. u rodin, dětí a mládeže)	3 – velký 2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední 2 – střední	- Podpora a rozvoj stávajících sociálních služeb - Nutnost zajištění a rozšíření služeb pro seniory vzhledem k nárůstu osob v postproduktivním věku - Posílení a podpora činnosti dobrovolníků – potenciál není doposud plně využit (jde o motivovanou skupinu) - Podpora terénních služeb pro seniory, osoby se zdravotním postižením a ostatní znevýhodněné skupiny osob - U seniorů a osob se zdravotním postižením zejména podpora bydlení, osobní asistence a sociálně aktivizačních služeb - U rodiny, dětí a mládeže zejména podpora bydlení a sociálně aktivizačních služeb - Podpora osob sociálně vyloučených (nebo sociálním vyloučením ohrožených), osob závislých (a ohrožených závislostmi), mládeže ohrožené sociálním vyloučením bez zaměstnání a s nízkou úrovní vzdělání a kvalifikace, cizinců a ostatních znevýhodněných skupin osob - Rozvoj aktivit v oblasti sociálního začleňování (např. již v předškolním a školním vzdělávání) - Výstavba a navýšení kapacit v azylových domech, u odlehčovacích služeb, služeb chráněného bydlení a chráněných pracovních míst a sociálních bytů - Vybudování noclehárny, domu na půli cesty, nízkoprahových zařízení - Realizace sociálních služeb s ohledem na jejich	Realizací opatření dojde k rozšíření kapacity a zvýšení kvality sociálních služeb a aktivit v oblasti sociálního začleňování a zaměstnanosti včetně výstavby, modernizace a zvýšení kvality sociálního bydlení. Podporou všech sociálních služeb a výše uvedených aktivit v aglomeraci, a to i ve vazbě na uplatnění osob na trhu práce a dále pak sociálního bydlení, dojde ke zlepšení ochrany obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a obyvatel se ztíženými životními podmínkami a napomůže spolu s dalšími kroky k zachování nebo zajištění jejich sociálního začleňování a zlepšení jejich zdraví.

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
		rovnoměrné rozložení - Poskytování poradenství, zprostředkování zaměstnání a zajištění dalších aktivit podporujících zaměstnanost a zaměstnatelnost osob znevýhodněných na trhu práce - Poskytování poradenství, krizové pomoci a služby psychologické poradny	
Zdravotnictví			
- Personální limity ve zdravotnictví (zvyšující se nedostatek pracovníků ve zdravotnictví, zvyšující se věkový průměr ošetřujících lékařů, pokles zájmu o práci všeobecných lékařů, zvláště mimo města, nerovnoměrně rozložené personální a kvalifikační kapacity město x obce) - Materiální limity ve zdravotnictví (špatný technický stav některých zdravotnických zařízení, zastaralé technické vybavení, včetně kvality sanitních vozidel) - Nedostatečná elektronizace zdravotnictví (IT nedosahuje současné moderní úrovně, vliv i na diagnostiku) - Nedostatečné kapacity ambulantní péče v oboru psychiatrie - Nedochází ke koordinovanému kontinuálnímu přechodu uživatele mezi systémem poskytování zdravotní a sociální péče - Nedostatečné kapacity pro následnou a rehabilitační péči - Absence komplexní paliativní péče (nerovnoměrné rozložení, není stabilizovaná struktura apod.)	3 – velký 2- střední 3 – velký 3 – velký 3 – velký 3 – velký	- Zvýšení atraktivity pozic obvodních lékařů i dalšího zdravotnického personálu zejména mimo Jihlavu - Investice do zvýšení kvality zdravotnických zařízení, včetně dopravních prostředků - Rozšíření následné a rehabilitační péče - Podpora financování a spolupráce poskytovatelů paliativní péče - Podpora trendu zajištění primární zdravotnické péče u všech obcí a dostupnosti specializované péče v dobré dojezdové vzdálenosti - Podpora propojení systémů zdravotnických a sociálních služeb a řešení problémů vznikajících na zdravotně-sociálním pomezí - Podpora stávajících i připravovaných projektů preventivní péče a aktivity Jihlavské medicínské akademie (JIMEA) v oblasti vzdělávání odborné zdravotnické veřejnosti - Zjednodušování administrativních procedur ve zdravotnictví a používání moderních prostředků IT (souvislost také s kyberbezpečností)	Potřebné je podporovat motivaci stávajícího i nového zdravotnického personálu prostřednictvím stáží, stipendií a příspěvků a také zajistit vyváženost kapacit a rovnoměrnost zdravotní péče. Dále podporovat vznik, provoz a modernizaci specializovaných pracovišť v Jihlavě. Realizací opatření dojde k podpoře rozvoje partnerství statutárního města Jihlavy, Kraje Vysočina, obcí a relevantních partnerů při zajištění kvalitních a stabilních zdravotních služeb a provázání se sociálními službami a eliminace vzniku problémů vznikajících na zdravotně-sociálním pomezí.
Bezpečnost			
- Hrozby zvyšované dopady klimatické změny: povodně, požáry, extrémní jevy počasí, sucho - Narušení dodávek elektrické energie, plynu,	3 – velký 1 - mírné	Podpora a další rozvoj integrovaného záchranného systému – hlášení a zásahy proti povodním a dalším extrémním jevům počasí, vybudování celorepublikového	Důraz je potřeba klást na kyberbezpečnost zejména v oblasti veřejné správy a zdravotnictví. Pomocí realizace opatření dojde i do budoucna

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
tepla, pitné vody • Narušení kyberbezpečnosti • Kriminální činnost soustředěná převážně ve městě • Riziko negativních dopadů způsobených pandemií COVID 19	2 - střední 1 - mírné 2 - střední	školicího střediska IZS • Zvýšení kyberbezpečnosti zejména ve veřejné správě a zdravotnictví • Rozšíření kamerového systému městské policie • Osvětové kampaně v prevenci sociálně-patologických jevů na všech typech škol • Zohlednění problematiky COVID 19 při rozvojovém plánování	k udržení trendu, kdy je oblast aglomerace vnímána jako oblast s nízkou kriminalitou, kterou je možno udržet za podpory organizací v oblasti prevence sociálně-patologických jevů. Rovněž je kladen důraz na přípravu související s potenciálně zhoršenou situací v oblasti přírodně podmíněných hrozeb v důsledku dopadů klimatické změny.
Veřejná prostranství			
• Snížení atraktivity center měst a obcí pro obyvatele • Nedostatečná kvalita veřejných prostranství • Proces suburbanizace podnikatelských aktivit a nového bydlení – odliv obyvatel z center měst	3 – velký 2 – střední 1 – malý	• Prosazování udržitelné dopravy – spojené s otázkou vytěšňování individuální dopravy z center a podpora modro-zelené infrastruktury a snižování vlivů horka – v obou případech s cílem postupné přeměny ve prospěch větší atraktivity center pro pobyt • Komplexní řešení veřejných prostranství s využitím adaptačních opatření reagujících na změnu klimatu (např. zkvalitnění a rozvoj zeleně, vodních ploch, zvýšení retenční schopnosti povrchů apod.) • Vytvoření příjemného prostředí pro podnikatelské aktivity a bydlení v centru měst a obcí	Realizací opatření zaměřených na podporu modro-zelené infrastruktury, adaptačních opatření, zvýšení retence srážkových vod, zvýšení kvality a rozvoje zeleně dojde ke zvýšení atraktivity center měst a obcí. Zvýší se kvalita veřejných prostranství v Jihlavě i ostatních obcích území JA.
Životní prostředí			
• Znečištění složek ŽP - řeka Jihlava (IV. třída jakosti, silně znečištěná voda, a bodové zdroje znečištění v souvislosti s likvidací splaškových vod u menších obcí), znečištění ovzduší (především lokální topeniště, doprava a průmysl) • Vzrůstající trend produkce odpadů • Plošné znečištění v zemědělství a zvýšený přísun živin (zvýšená eutrofizace rybníků a vodních nádrží) • V důsledku dopadu klimatických změn výskyt extrémních jevů počasí (sucho, povodně,	3 – velký 3 – velký 2 – střední 2 – střední	• Snížení znečištění ovzduší z lokálních zdrojů, dopravy a průmyslu • Podpora přírodě blízkých úprav vodních toků a přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině – podpora přirozeného vodního režimu • Uplatňování dalších adaptačních opatření ve městech i volné krajině v souvislosti s dopady změny klimatu - energetické úspory na budovách, zelené střechy, podpora zadržování vody, protipovodňová opatření a další • Půdoochranná a protierozní opatření na zemědělské půdě, podpora ekologického zemědělství • Přejít na oběhové hospodářství a podpora prevence	Realizací opatření zaměřených na zlepšení kvality ŽP se usnadní přechod k oběhovému hospodářství a nakládání s odpady (zvláště pak s bioodpady, stavebními odpady, podpoře oběhu některých produktů, podpora bezobalových obchodů, re-use center, půjčoven apod.). Z hlediska adaptací na změny klimatu bude zlepšováno hospodaření s vodou v intravilánu obcí i ve volné krajině (lesní hospodaření, krajinná funkce rybníků) a posilována stabilita zemědělsky využívané krajiny, to vše za podpory EVVO.

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
vysoké teploty aj.) - Nevhodné lesnické hospodaření (vliv klimatických změn a kůrovcové kalamity) - Špatný technický stav vodních děl v JA	3 – velký 2 – střední	vzniku odpadů, zlepšení nakládání s odpady – zejména v souvislosti s novelizací zákona o odpadech (cíle EU) - Podpora nástrojů EVVO zejména v oblasti oběhového hospodářství, nakládání s odpady, individuální automobilové dopravy, znečišťování ovzduší z domácích topenišť. Spolupráce se školami a zainteresovanými subjekty v obcích (knihovny, kulturní zařízení, atd.) - Přechod na přírodě blízkou skladbu lesa – v lesním hospodářství (odpovídající lokální vegetační stupeň), podpora zadržování vody - Rekonstrukce vodních děl	
Energetika			
- Vysoká spotřeba energie a vysoká produkce emisí skleníkových plynů - Vysoké investice do infrastruktury v oblasti energetiky - Ohroženost systému zásobování energií - Nízký podíl OZE na výrobě energie	3 – velký 3 – velký 2- střední 2- střední	- Snižování spotřeby energie napříč sektory - opatření ke snížení spotřeby energie, modernizace zdrojů tepla a regulace vytápění, modernizace světelných zdrojů a elektrospotřebičů - Podpora realizace nových budov splňujících parametry pro pasivní, plusové budovy apod. - Modernizace a zvýšení efektivity systémů vytápění – tj. zdrojů a rozvodů tepelné energie, zvýšení energetické účinnosti při výrobě tepla, dodávky odpadního tepla do soustavy, kombinovaná výroba tepla a elektřiny, modernizace distribučních systémů rozvodů tepelné energie - Zvyšování podílu využití OZE - Zvýšení bezpečnosti a spolehlivosti zásobování energií	Řešení potřeb v oblasti energetiky bude vycházet primárně z Aktualizace územní energetické koncepce města Jihlavy a na ni navazujícího akčního plánu a ze Studie potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie na budovách ve vlastnictví statutárního města Jihlavy a jeho příspěvkových organizací. Prioritou je zde realizace potenciálu energetických úspor a postupné zlepšování stávající infrastruktury pro zajištění dodávek tepla a elektrické energie a rozvíjení možností využití OZE ve městech, obcích a u dalších subjektů v JA. Realizace těchto opatření sníží množství emisí skleníkových plynů vypouštěných do atmosféry a emisí znečišťujících látek do ovzduší, přispěje ke snížení provozních výdajů a zajistí bezpečnost dodávek energií.
Technická infrastruktura			
- Negativní dopady dlouhodobého sucha na vodní zdroje, a zhoršování kvality pitné vody (rovněž z důvodu rybníčního hospodaření) - Bodové znečištění povrchových a podzemních	2 - střední 3 – velký	Výstavba či rekonstrukce vodovodních přívaděčů, budování nové vodohospodářské infrastruktury a rekonstrukce a zkapacitnění stávajících sítí pro zásobování obyvatel pitnou vodou (efektivnější řešení s	Realizací opatření zaměřených na vodohospodářskou infrastrukturu dojde zejména k zajištění zásobování obyvatel pitnou vodou, která bude ve vysoké kvalitě, a dále ke snížení přísunu

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
vod splaškovými vodami, převážně z malých obcí (do 200 EO) a neuspokojivý stav u obcí do 2000 EO - Nedostatečně vydatné zdroje povrchových a podzemních vod (které by pokryly zvyšující se potřebu pitné vody) - Špatný stav a nedostatečná kapacita vodohospodářské infrastruktury - Nedostatečná síla a pokrytí internetu v odlehlejších obcích Jihlavské aglomerace	2 - střední 2 – střední 1 - malý	ohledem na omezené zdroje povrchových a podzemních vod) včetně zajištění vysoké kvality pitné vody - Podpora a zajištění čištění odpadních vod u obcí do 2000 EO, intenzifikace a modernizace ČOV, rekonstrukce stávajících kanalizačních systémů a budování nových větví, budování oddílných kanalizací (srážkové vody zatěžují proces čištění splaškových vod v centrálních ČOV), realizace opatření omezující vypouštění odpadních vod z odlehčení na kanalizaci - Podpora EVVO – v oblasti šetření se zdroji pitné vody a k nakládání s vodami obecně (např. využití srážkové vody, ochrana povrchových vod před znečištěním) - Zajištění dostatečného pokrytí připojení k internetu i v okrajových obcích aglomerace	znečišťujících látek a živin ze splaškových vod, čímž budou lépe chráněny povrchové vody a zdroje vod podzemních. Současně bude docházet realizací opatření k rozvoji a posílení telekomunikačních služeb (podpora internetového připojení).
Veřejná správa			
- Nesoulad mezi rostoucí úrovní technologií a stagnujícími znalostmi uživatelů - Obecně nedostatečná digitalizace veřejné správy (zpoždění oproti cílům, závislost na rozhodnutích na centrální úrovni) - Zvyšující se nebezpečí kybernetické kriminality	3 – velký 3 – velký 2- střední	- Kvalita veřejné správy a dobré institucionální prostředí je dobrým předpokladem pro další rozvoj – nadále je vhodné podporovat efektivitu, transparentnost a otevřenost vůči občanům - Zjednodušování administrativních procedur, digitalizace relevantních postupů veřejné správy (nikoliv jen „digitalizační fasády“, zavádění protikorupčních strategií, dynamický rozvoj IT) - Podpora kybernetické bezpečnosti	Současný stav veřejné správy je, zvláště v městě Jihlava, na standardní úrovni. Je nutné zvyšovat digitalizaci veřejné správy, jak v obcích v centru aglomerace, tak odlehlejších obcích JA, kdy se tímto zvýší efektivita fungování veřejné správy a případně také zapojení veřejnosti do rozhodování. Při digitalizaci ve veřejné správě je nezbytné vyvarovat se aktivitám vytvářejícím tzv. digitalizační fasádu. Na zvyšující se nebezpečí kybernetické kriminality je potřeba adekvátně reagovat podporou kybernetické bezpečnosti.
Bydlení			
- Vysoké průměrné stáří bytového fondu - Špatný technický stav části městského domovního a bytového fondu a úbytek obydlených bytů v centru města - Budovy ve vlastnictví města podléhají specifickým podmínkám ochranného pásma MPR	1 – malý 2 - střední 2 - střední	- Modernizace městského a obecního bytového fondu - Modernizace budov zohledňující podmínky MPR - Regenerace, zatraktivnění, oživení center měst a obcí - Využití rozvojových ploch, proluk a brownfieldů pro rozvoj bydlení - Realizace startovacích a sociálních bytů	Řešení potřeb v oblasti bydlení bude spočívat v udržitelné realizaci záměrů bydlení navržených v územně plánovacích dokumentacích, v postupné revitalizaci sídlišť a okrajových částí města, současně s tím ve snaze o navrácení bydlení do centra města. Důležitá bude komunikace s památkáři při rekonstrukcích budov ve vlastnictví

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
- Absence finančně dostupného bydlení pro mladé rodiny s dětmi a osoby ohrožené sociálním vyloučením - Nedostatečné zajištění infrastruktury a nevyužití potenciálu rozvojových ploch z územně plánovacích dokumentací	2 – střední 2 – střední		města, které podléhají podmínkám památkové péče. Prioritou je zlepšení technického stavu bytového fondu a nastavení systému funkční podpory v oblasti bydlení. Realizace těchto opatření povede ke zkvalitnění životních podmínek, zvýšení nabídky v oblasti bydlení, k uspokojení poptávky po bytech a ke zpomalení trendu suburbanizace.
Ekonomika			
- Mírné zaostávání úrovně HDP Kraje Vysočina, kterého je aglomerace součástí, v komparaci s ostatními kraji - Soustředění největších zaměstnavatelů do jednoho centra aglomerace - Nedostatek firem s vyšší přidanou hodnotou (např. v oblasti vývoje) - Méně rozvinutá inovační infrastruktura - Riziko nárůstu podílu nezaměstnaných osob v souvislosti s pandemií COVID-19 - Ohrožení vývoje HDP zapříčiněno ekonomickými důsledky pandemie COVID-19	1 – malý 1 – malý 2 – střední 2 – střední 2 – střední 3 – velký	- Posílení a podpora diverzifikovaných aktérů ekonomického rozvoje v území - Zachování nízkého podílu nezaměstnaných osob - Zvyšování zaměstnatelnosti dlouhodobě nezaměstnaných a jinak znevýhodněných obyvatel - Zavádění a rozšiřování digitálních a dalších pokročilých inovačních technologií, realizace podnikové Val zejména ve spolupráci s výzkumnými organizacemi a budování a rozvoj infrastruktury pro Val - Vývoj a případná aktivace ekonomických adaptačních mechanismů za účelem snížení dopadů následků pandemie COVID-19	V oblasti ekonomiky aglomerace je vhodné orientovat se především na udržení stávající úrovně HDP a přijatelného podílu nezaměstnaných osob. Dá se předpokládat značná ohroženost obou uvedených složek vycházející z aktuální pandemie COVID-19. Její dopady budou známy až s jistým časovým odstupem. Z tohoto důvodu je potřebné mít vytvořené efektivní mechanismy, které budou v případě potřeby aplikovatelné v kratším časovém horizontu. Rovněž bude kladen důraz na podporu rozvoje inovační infrastruktury a oblasti vývoje. Realizací opatření dojde k udržení stávající úrovně HDP a přijatelného podílu nezaměstnaných osob a k vytvoření atraktivního prostředí pro firmy s vyšší přidanou hodnotou či výzkumným a inovačním potenciálem.
Cestovní ruch a kultura			
- Špatný technický stav řady kulturních památek, muzeí a historicky cenných objektů - Necitlivé architektonické zásahy do kulturních památek a jejich okolí z minulosti - Nevyhovující stav expozic a dalších prostor paměťových institucí	2 – střední 1 – malý 2 – střední	- Investice do rekonstrukce a modernizace památkových objektů a muzeí v nevyhovujícím a špatném technickém stavu - Obnova kulturních památek a historicky cenných objektů, včetně dalších objektů (muzea, knihovny...), rozšíření jejich využití a zvýšení jejich atraktivity	V oblasti cestovního ruchu a kultury je nezbytné zachovávat kulturní a přírodní dědictví, zachovávat a rozvíjet paměťové instituce a přibližovat je návštěvníkům, a to i prostřednictvím digitalizace, vzdělávání a zajištění doprovodné infrastruktury. Realizací opatření dojde ke zvýšení atraktivity kultury a cestovního ruchu v aglomeraci.

Problémy	Význam problému	Rozvojové potřeby – cílový stav	Souhrnný komentář k významu naplnění potřeb pro rozvoj ITI JA
- Nedostatečné investice orientované na podporu kultury a udržení stavu památkových objektů - Pokles návštěvnosti historických památek a dalších kulturních atraktivit aglomerace v souvislosti s pandemií COVID-19 - Zejména některé expozice či prostory paměťových institucí se nacházejí v nevyhovujícím stavu a neodpovídají bezpečnostním požadavkům ani současným moderním a společenským trendům	1 – malý 2 – střední	- Podpora rozvoje cestovního ruchu a místních aktérů a zvýšení propagace Jihlavské aglomerace - Rozvoj turistických informačních center, návštěvnických center, případně turistických a naučných tras ve vazbě na místní atraktivity	
Vybavenost, sport a volný čas			
- Existence částí aglomerace s horší vybaveností - Nevyhovující stav některých sportovních zařízení - Chybějící doprovodná infrastruktura některých sportovišť - Nutnost vysokých investic do modernizace a provozu sportovišť - Nedostatečné propojení a napojení cyklostezek na okolní obce - Přetrvávající trend neaktivního trávení volného času	2 – střední 2 – střední 2 – střední 3 – velký 2 – střední 2 – střední	- Modernizace sportovních zařízení, doplnění doprovodné infrastruktury, chybějící ubytovací kapacity - Doplnění vybavenosti v některých částech aglomerace - Pokrytí finančních nákladů na modernizaci a provoz sportovní infrastruktury – strategické partnerství se soukromým sektorem - Rozvoj cyklostezek napříč celou aglomerací - Zefektivnění grantového systému v kontextu trendů ve sportu	Zásadní pro řešení potřeb v oblasti vybavenosti a infrastruktury v oblasti sportu je zajištění dostatečných finančních prostředků pro výstavbu, modernizaci a provoz sportovních zařízení a infrastruktury. Zajištěním financí a realizací udržitelných řešení ve sportovní infrastruktuře bude docíleno dlouhodobě udržitelného stavu zařízení v majetku spolků a obcí a nemělo by tím v budoucnu dojít k omezení rozvoje sportu z důvodu vysokých investičních nákladů. Rozvojem volnočasových lokalit, např. investic do sportovní infrastruktury, propojením sítí cyklostezek, rozvojem spolků a jejich aktivit může dojít ke zpomalení trendu neaktivního trávení volného času populace.

3.17 ANALÝZA STAKEHOLDERŮ

Jako stakeholdera označujeme každou organizaci nebo subjekt, který může aktivně přispět k rozvoji zájmového území Jihlavské aglomerace a naplnění cílů strategie ITI JA, případně který může být realizací strategie ITI JA významně ovlivněn. Řízení vztahu se stakeholdery je jednou ze základních podmínek naplnění cílů ITI JA, neboť zájmy zainteresovaných stran zásadně ovlivňují nastavení i průběh realizace ITI JA a na jejich hodnocení závisí úspěšnost strategie.

Cílem analýzy stakeholderů je identifikovat hlavní subjekty s vazbou na strategii a racionalizovat zapojení těchto aktérů do její přípravy, resp. následné realizace ITI JA. Identifikované hlavní subjekty, resp. vybraní zástupci těchto subjektů, byli zároveň přizváni k činnosti v rámci pracovních skupin a Řídícího výboru ITI JA, které se podílejí na přípravě ITI JA.

3.17.1 Metodický postup

Analýza stakeholderů je někdy nazývána v odborné literatuře i v rámci praktického využití také jako analýza vlivu zainteresovaných stran. Hlavním cílem analýzy stakeholderů, resp. analýzy vlivu zainteresovaných stran, je nalézt klíčové zájmové skupiny, které budou mít největší vliv na určitý projekt (v tomto případě na tvorbu a realizaci strategického dokumentu ITI JA).

Při zpracování analýzy stakeholderů byla využita tzv. matice moci a zájmu (viz následující obrázek), která zkoumá moc (vliv) různých skupin zainteresovaných stran za současného porovnání zájmu, který pravděpodobně tyto skupiny projeví během určitých strategických voleb. Tato metoda mimo jiné také určuje typ vztahu, který je třeba s každou skupinou zainteresovaných stran vytvořit.

Obrázek 15: Matice vlivu a zájmu

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	A	B
	vysoký	C	D

Doporučené zapojení: A - minimální úsilí B - informovat
C - uspokojovat D - klíčoví hráči

Identifikace relevantních subjektů pro potřeby zpracování ITI JA a tvorbu pracovních skupin zahrnuje tři vzájemně propojené dimenze, a to:

- dimenzi tematickou,
- dimenzi geografickou,
- dimenzi sektorovou.

Dimenze tematická je určena samotným zaměřením strategie ITI JA. Statutární město Jihlava zřídilo 5 pracovních skupin, a to pro tyto oblasti a témata:

1. **Ekonomická síla aglomerace** - vzdělávání, výzkum, podnikání, zaměstnanost
2. **Integrovaná a ekologická mobilita** – doprava, mobilita
3. **Sociálně stabilní aglomerace** - sociální oblast, bydlení, bezpečnost
4. **Kvalitní a funkční prostředí a správa věcí veřejných** - životní prostředí, infrastruktura, energetika, brownfields, veřejná prostranství, veřejná správa, IT
5. **Společenský život** - památky, cestovní ruch, kultura, sport, volný čas

V každé oblasti byl vytvořen samostatný seznam možných stakeholderů dle určených okruhů.

Dimenze geografická vychází z vymezení území ITI JA, které je dáno dokumentem „Vymezení území pro Integrované teritoriální investice v ČR“. Vymezené území zahrnuje statutární město Jihlava a okolní obce, tj. celkem 56 obcí. Území Jihlavské aglomerace téměř sleduje hranice správního obvodu ORP Jihlava kromě obcí Štoky a Věžnice (ORP Havlíčkův Brod).

V rámci identifikace tak byly vybírány subjekty, které mají sídlo na území vymezených obcí nebo subjekty, které jsou jinak činné ve vymezeném území.

Východiskem pro bližší určení třetí **sektorové dimenze** je všeobecně přijímané dělení národního hospodářství na několik hlavních sektorů:

- sektor veřejné správy (veřejný sektor),
- neziskový soukromý sektor,
- podnikatelský sektor,
- sektor domácností (obyvatelé zahrnutých obcí).

Na následujících stranách je zpracována matice moci (vlivu) a zájmu ve vztahu k přípravě a naplňování integrované strategie. Za klíčové stakeholdery lze považovat především ty, kteří patří do skupiny s vysokou úrovní vlivu i zájmu, tj. tzv. klíčové hráče.

Subjekty, které byly identifikovány do skupiny s vysokou úrovní vlivu i zájmu, přizvalo statutární město Jihlava k přípravě a realizaci strategie ITI JA. Z identifikovaných subjektů byly vybrány ty subjekty, které jsou relevantní pro řešené území a se vztahem k řešeným tématům. Hodnocení vlivu bylo identifikováno na základě expertního posouzení vztahu zaměření a činnosti organizace k řešeným prioritním tématům, definovaným na základě výstupů z analytických podkladů, zejména socioekonomické analýzy, analýzy problémů a potřeb a potenciálu území. Hodnocení zájmu bylo provedeno na základě intenzity dosavadní spolupráce se statutárním městem Jihlavou, s ohledem na zapojení subjektu do přípravy a realizace předchozí strategie IPRÚ JSA a mapování průběžného zájmu.

Pro každou z 5 oblastí – 1. Ekonomická síla aglomerace, 2. Integrovaná a ekologická mobilita, 3. Sociálně stabilní aglomerace, 4. Kvalitní a funkční prostředí a správa věcí veřejných, 5. Společenský život – byla zpracována samostatná matice vlivu a zájmu ve vztahu k přípravě a naplňování integrované strategie za dané oblasti. Ve zvýrazněném poli jsou označeni klíčoví hráči. Jedná se o stakeholdery, kteří patří do skupiny s vysokou úrovní vlivu i zájmu.

3.17.2 Základní identifikace širšího okruhu stakeholderů

Základní identifikace subjektů, které mohou být potenciálně aktivně zapojeny do přípravy a realizace ITI JA nebo mohou být její realizací významně ovlivněny, vycházela z původní identifikace stakeholderů provedené

pro potřeby IPRÚ JSA. Tento výběr byl aktualizován a revidován podle současného stavu, vymezení zájmového území ITI JA a předpokládanému zaměření koncepce.

Jako zdroj pro specifikaci možných subjektů byly využity převážně veřejné databáze, veřejně přístupné zdroje, zpracované analytické materiály a další podkladové materiály poskytnuté ze strany magistrátu. Při identifikaci subjektů byly vybírány ty, jejichž sídlo a činnost se váže zejména k centru aglomerace.

Zmapována byla:

- Všechna města a obce v daném území;
- Další územní jednotky (kraje, Euroregiony, MAS apod.);
- Státní a další veřejné instituce (ČSÚ, Úřad práce, správa povodí apod.);
- Skupiny subjektů prostřednictvím zastřešujících organizací, jako je hospodářská komora, asociace neziskových organizací, profesní svazy apod.)
- Významné podniky;
- Vlastníci a správci důležité infrastruktury (dopravní, energetická, environmentální, telekomunikační, vodohospodářská apod.);
- Školská a vzdělávací zařízení - školy, školící poradny, akademická obec (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, vědeckotechnologické parky);
- Výzkumné instituce;
- Nadace a nadační fondy;
- Organizace zřízené či založené městem či krajem;
- Nevládní neziskové organizace;
- Církev;
- Zájmová a profesní sdružení.

Tabulka 31: Identifikace možných významnějších subjektů

Skupiny subjektů	Přehled subjektů
Města a obce v území ITI JA	Bílý Kámen, Bítovčice, Boršov, Brtnice, Brzkov, Cejle, Cerekvička-Rosice, Čížov, Dobronín, Dobrouťov, Dolní Cerekev, Dušejov, Dvorce, Hubenov, Hybrálec, Jamné, Jezdovice, Ježená, Jihlava, Kalhov, Kamenice, Kostelec, Kamenná, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Malý Beranov, Měšín, Milíčov, Mirošov, Plandry, Polná, Puklice, Rančířov, Rantířov, Rybné, Smrčná, Stáj, Stonařov, Střítež, Suchá, Šimanov, Štoky, Třešť, Ústí, Velký Beranov, Větrný Jeníkov, Věžnice, Věžnice, Věžnička, Vílanec, Vyskytná nad Jihlavou, Vysoké Studnice, Záborná, Zbilidy, Zhoř, Ždírec
Další územní jednotky (kraje, Euroregiony, MAS apod.)	Kraj Vysočina Mikroregiony: Svazek obcí mikroregionu Černé lesy, Svazek obcí mikroregionu Loucko, Mikroregion Dušejovsko, Mikroregion Polensko, Mikroregion Třeštsko MAS: MAS Třeštsko, MAS Loucko, MAS Českomoravské pomezí
Státní a další veřejné instituce	Úřad práce ČR – krajská pobočka v Jihlavě, České dráhy, Povodí Moravy, Lesy České republiky, Státní pozemkový úřad, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, Státní veterinární ústav Jihlava, Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina, Czechinvest - regionální kancelář pro Vysočinu, Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, Psychiatrická nemocnice Jihlava, Nemocnice Jihlava, p.o., Energetická agentura Vysočiny, Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina, HZS Kraje Vysočina, Národní památkový ústav, AOPK ČR
Významnější městské/obecní organizace	Služby Města Jihlavy, s.r.o., Dopravní podnik města Jihlavy, a.s., Správa městských lesů Jihlava, s.r.o., Brána Jihlavy p.o., Městská policie Jihlava, organizace dalších měst a obcí (např. Technické služby Třešť, spol. s r.o.) Denní a týdenní stacionář Jihlava, příspěvková organizace, Dům dětí a mládeže Jihlava, Integrované centrum sociálních služeb Jihlava, Městská knihovna Jihlava, Zoologická zahrada Jihlava

Skupiny subjektů	Přehled subjektů
Organizace zřízené či založené Krajem Vysočina	Vysočina Tourism, příspěvková organizace, Horácké divadlo Jihlava, příspěvková organizace, Muzeum Vysočiny Jihlava, příspěvková organizace, Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě, Domov důchodců Ždírec, příspěvková organizace, Psychocentrum - manželská a rodinná poradna Kraje Vysočina, příspěvková organizace, Domov mládeže a Školní jídelna Jihlava, Pedagogicko-psychologická poradna Jihlava, Vysočina Education, školské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a středisko služeb školám, příspěvková organizace, Dětské centrum Jihlava
Zájmová a profesní sdružení	Okresní hospodářská komora Jihlava, Jihlavská unie sportu, z. s., Moravský rybářský svaz, Český svaz tělesné výchovy Jihlava, Okresní sdružení lékařů české lékařské komory, Oblastní spolek Českého červeného kříže Jihlava, Okresní a základní organizace svazu postižených civilizačními chorobami, Svaz tělesně postižených v ČR – místní organizace č. Jihlava, Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Krajská organizace Vysočina, Českomoravská myslivecká jednota okresní myslivecký spolek Jihlava, Technologický park Jihlava
Významné podniky a zaměstnavatelé	BOSCH DIESEL s.r.o., Marelli Automotive Lighting Jihlava (Czech Republic) s.r.o., Kostecké uzeniny a.s., MOTORPAL, a.s., ICOM transport a.s., JIPOCAR Logistic, s.r.o., Swoboda CZ s.r.o., Moravské kovárny, a.s., Kronospan CR, s.r.o., Sapeli, a.s., Tesla Jihlava, s.r.o., Lapek, a.s., Moravia Lacto, a.s.
Vlastníci a správci důležité infrastruktury	Ředitelství silnic a dálnic, Správa železnic, Svaz vodovodů a kanalizací Jihlavsko Služby města Jihlavy, s. r. o., Innogy, ČEZ, Jihlavské kotelny, spol. s r. o., Vodárenská akciová spol., a.s. – divize Jihlava, Krajská správa a údržba silnic Vysočiny, CETIN a.s., města a obce jako vlastníci infrastruktury
Školská a vzdělávací zařízení	Mateřské a základní školy zřizované statutárním městem Jihlavou a obcemi v území ITI JA Křesťanská základní škola Jihlava Střední školy, střední odborná učiliště, vyšší odborné školy Vysoká škola polytechnická Jihlava
Nestátní neziskové organizace, nadace aj.	Životní prostředí: Základní organizace ČSOP, Arnika Jihlava, Mokřady, o.s., Český ornitologický svaz Sociální oblast: Hnutí Pro život ČR, o.s., Občanského sdružení pro podporu a péči o duševně nemocné VOR Jihlava, Preventis, Roska Jihlava, Středisko křesťanské pomoci Jihlava, Tyflo Vysočina Jihlava, o.p.s., TyfloCentrum Jihlava, Tyfloservis, Život 90 – Jihlava, Diecézní charita Brno - Oblastní Charita Jihlava, Asociace pomáhající lidem s autismem - APLA - Vysočina, o.s., Občanská poradna Jihlava, Jihlavská unie neslyšících, Liga vozíčkářů, Klub seniorů Jihlava - Okružní, Občanské sdružení Horizont-Jihlava, občanské sdružení Kamínek při Základní škole speciální Jihlava, Občanské sdružení Otevřená škola, Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace České republiky, Krajská organizace Kraj Vysočina, o.s., Centrum pro rodinu Vysočina, z.s., Centrum pro rodinu a sociální péči Vysočina, Centrum pro zdravotně postižené kraje Vysočina, o.p.s., Domácí hospic Vysočina, o.p.s., Středisko rané péče SPRP Brno, Bílý kruh bezpečí, o.s. Zdraví: Calendula občanské sdružení, Česká rada nevidomých a slabozrakých, o.s., Kulturní spolky a organizace Sportovní organizace Volný čas: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Klub českých turistů, Krajská organizace Pionýra Kraje Vysočina
Církev	Apoštolská církev, Sbor bez hranic Jihlava, Ekklésia Jihlava, Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Jihlavě, Sbor Církve adventistů sedmého dne Jihlava, Církev římskokatolická, Náboženská obec Církve československé husitské v Jihlavě, Řád premonstrátských řeholních kanovníků
Dopravci	ICOM transport a.s., Regiojet, ZDAR a.s.

3.17.3 Subjekty relevantní pro ITI JA

V níže uvedených tabulkách jsou uváděny pouze subjekty relevantní pro danou oblast.

Tabulka 32: Ekonomická síla aglomerace

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	- Svazek obcí mikroregionu Černé lesy - Svazek obcí mikroregionu Loucko - Mikroregion Dušejovsko, - Mikroregion Polensko - Mikroregion Třeštsko - Obecní živnostenský úřad - MAS Loucko - MAS Českomoravské pomezí - Technologický park Jihlava	- Významní zaměstnavatelé na území ITI JA - Vysočina tourism - Úřad práce ČR - krajská pobočka v Jihlavě - Mateřské, základní a střední školy v JSA
	vysoký		- Statutární město Jihlava - Kraj Vysočina - Obce ITI JA - Vysoká škola polytechnická Jihlava - Okresní hospodářská komora Jihlava - CzechInvest - Regionální kancelář pro Kraj Vysočina - Vysočina Education - MAS Třeštsko

Tabulka 33: Integrovaná a ekologická doprava

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	- Svazek obcí mikroregionu Černé lesy - Svazek obcí mikroregionu Loucko - Mikroregion Dušejovsko, - Mikroregion Polensko - Mikroregion Třeštsko - MAS Třeštsko - MAS Loucko - MAS Českomoravské pomezí - Služby města Jihlavy, s.r.o. - Klub českých turistů Vysočina	- Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina - Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina - ICOM transport a.s., Regiojet, ZDAR a.s. - Krajská správa a údržba silnic Vysočiny
	vysoký	Významní zaměstnavatelé na území ITI JA	- Statutární město Jihlava - Kraj Vysočina - Obce ITI JA - Ředitelství silnic a dálnic ČR - Dopravní podnik města Jihlavy, a.s. - Správa železnic - České dráhy, a. s.

Tabulka 34: Sociálně stabilní aglomerace

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	- Svazek obcí mikroregionu Černé lesy - Svazek obcí mikroregionu Loucko - Mikroregion Dušejovsko - Mikroregion Polensko - Mikroregion Třeštsko - Život 90 - Středisko rané péče SPRP Brno - Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR - Tyfloservis, o.p.s. - TyfloCentrum Jihlava, o.p.s. - Centrum pro zdravotně postižené Kraje Vysočina, o.p.s. - Česká rada nevidomých a slabozrakých - Centrum pro rodinu Vysočina, z.s. - Psychocentrum - manželská a rodinná poradna Kraje Vysočina, p.o. - Oblastní spolek Českého červeného kříže Jihlava - Další NNO působící v dané oblasti	- MAS Třeštsko - MAS Loucko - Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina, - Psychiatrická nemocnice Jihlava - HZS Kraje Vysočina - Nemocnice Jihlava, p.o. - Krajské ředitelství policie Kraje Vysočina
	vysoký	- Občanské sdružení Otevřená škola - KOUS Vysočina - Občanská poradna Jihlava - Asociace pomáhající lidem s autismem – APLA – Vysočina - Denní a týdenní stacionář Jihlava, příspěvková organizace, Domov pro seniory Jihlava – Lesnov - Svaz tělesně postižených v ČR – místní organizace č. Jihlava - Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Krajská organizace Vysočina - Liga vozíčkářů - Domácí hospic Vysočina, o.p.s. - Občanské sdružení pro podporu a péči o duševně nemocné VOR Jihlava	- Statutární město Jihlava - Kraj Vysočina - Obce ITI JA - Agentura pro sociální začleňování - Diecézní charita Brno – Oblastní charita Jihlava - Středisko křesťanské pomoci Jihlava - Městská policie Jihlava - MAS Českomoravské pomezí

Tabulka 35: Kvalitní a funkční prostředí a správa věcí veřejných

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	- Svazek obcí mikroregionu Černé lesy - Svazek obcí mikroregionu Loucko - Mikroregion Dušejovsko, - Mikroregion Polensko - Mikroregion Třeštsko - MAS Třeštsko - MAS Loucko - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových - Českomoravská myslivecká jednota okresní myslivecký spolek Jihlava - AOPK ČR - CETIN a.s.	- Jihomoravská energetika, a.s., - Jihomoravská plynárenská a.s. - Innogy - ČEZ - Lesy České republiky - Státní pozemkový úřad - Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina - HZS Kraje Vysočina - Správa městských lesů Jihlava, s.r.o. - Svaz vodovodů a kanalizací Jihlavsko - Vodárenská akciová spol., a.s.
	vysoký	- Arnika Jihlava - Ekoinfocentrum ZO ČSOP - další ZO ČSOP - Mokřady, o.s. - Český ornitologický svaz - KOUS Vysočina	- Statutární město Jihlava - Kraj Vysočina - Obce ITI JA - Služby města Jihlavy, s.r.o. - Povodí Moravy - Energetická agentura Vysočina - Jihlavské kotelny, spol. s r. o. - MAS Českomoravské pomezí

Tabulka 36: Společenský život

		VLIV	
		Nízký	vysoký
ZÁJEM	nízký	- Horácké divadlo Jihlava, příspěvková organizace - Muzeum Vysočiny Jihlava, příspěvková organizace - Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě - Jihlavská unie sportu, z. s. - Moravský rybářský svaz - Český svaz tělesné výchovy Jihlava - Kulturní spolky a organizace - Sportovní organizace - Volnočasové organizace	- Zoologická zahrada Jihlava - Městská knihovna Jihlava - Církev římskokatolická - Národní památkový ústav
	vysoký	- Svazek obcí mikroregionu Černé lesy - Svazek obcí mikroregionu Loucko - Mikroregion Dušejovsko, - Mikroregion Polensko - Mikroregion Třeštsko - MAS Loucko - MAS Českomoravské pomezí	- Statutární město Jihlava - Kraj Vysočina - Obce ITI JA - Brána Jihlavy p. o. - Vysočina Tourism, p. o. - Správci a vlastníci národních kulturních památek - MAS Třeštsko

4. SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, ZKRATEK A HLAVNÍCH POUŽITÝCH ZDROJŮ

4.1 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Obce, počet obyvatel, rozloha a hustota zalidnění k 1. 1. 2020	9
Tabulka 2: Počet obcí, rozloha, počet obyvatel a hustota zalidnění k 1. 1. 2020	11
Tabulka 3: SWOT analýza – Demografické charakteristiky	12
Tabulka 4: SWOT analýza – Dopravní dostupnost a infrastruktura	18
Tabulka 5: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let v ORP Jihlava ve srovnání s Krajem Vysočina a ČR v % v roce 2011	21
Tabulka 6: Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let v Kraji Vysočina ve srovnání s ČR v % v roce 2019	21
Tabulka 7: SWOT analýza – Vzdělávání	26
Tabulka 8: Analýza sociálně vyloučených lokalit dle krajů	31
Tabulka 9: Domácnosti podle čistého příjmu na osobu podle krajů v roce 2018	33
Tabulka 10: SWOT analýza – Sociální oblast	33
Tabulka 11: SWOT analýza – Zdravotnictví	37
Tabulka 12: Možné krizové situace	39
Tabulka 13: Očekávané negativní a pozitivní dopady pandemie na jednotlivé oblasti integrované strategie (vlastní zpracování)	45
Tabulka 14: Obyvatelé připojení na vodovod a na ČOV v obcích aglomerace v %	69
Tabulka 15: Ostatní instituce a organizace na území statutárního města Jihlavy	77
Tabulka 16: SWOT analýza – Veřejná správa	79
Tabulka 17: Domy a byty na území Jihlavské aglomerace	82
Tabulka 18: Počet dokončených bytů v Jihlavě a ostatních obcích na území Jihlavské aglomerace v období 2006-2019	82
Tabulka 19: SWOT analýza – Bydlení	84
Tabulka 20: Vývoj HDP v Kraji Vysočina a v České republice od roku 2000 do roku 2018	85
Tabulka 21: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Kraji Vysočina podle čtvrtletí v letech 2014-2020	86
Tabulka 22: Vývoj mediánové hrubé měsíční mzdy v letech 2011-2019	87

Tabulka 23: Největší zaměstnavatelé (podle počtu zaměstnanců) se sídlem v Jihlavské aglomeraci k 31. 12. 2019	87
Tabulka 24: Charakteristiky zaměstnanosti k 30. 9. 2020	88
Tabulka 25: Podíly ekonomických subjektů podle převažující činnosti v SO ORP Jihlava a v Kraji Vysočina k 31. 12. 2018	89
Tabulka 26: SWOT analýza – Ekonomika, zaměstnanost a trh a práce	90
Tabulka 27: Počet registrovaných návštěvníků v rámci pěti nejnavštěvovanějších kulturních atraktivit na území Jihlavské aglomerace	95
Tabulka 28: SWOT analýza – Cestovní ruch a kultura	95
Tabulka 29: Počet zakreslených ploch občanské vybavenosti v územně plánovacích dokumentacích na území aglomerace dle jednotlivých kategorií	97
Tabulka 30: SWOT analýza – Sport a volný čas	99
Tabulka 31: Identifikace možných významnějších subjektů	114
Tabulka 32: Ekonomická síla aglomerace	116
Tabulka 33: Integrovaná a ekologická doprava	116
Tabulka 34: Sociálně stabilní aglomerace	117
Tabulka 35: Kvalitní a funkční prostředí a správa věcí veřejných	118
Tabulka 36: Společenský život	118

4.2 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Vymezení Jihlavské aglomerace včetně širšího umístění v rámci Kraje Vysočina (ČÚZK, 2020) .	8
Obrázek 2: Vymezení Jihlavské aglomerace včetně hranic zahrnutých obcí (ČÚZK, 2020)	9
Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel Jihlavské aglomerace a bazické indexy aglomerace, Kraje Vysočina a České republiky	11
Obrázek 4: Věková pyramida obyvatel Jihlavské aglomerace, stav k 31. 12. 2019	12
Obrázek 5: Struktura obyvatel podle dosaženého vzdělání v 10 největších městech Česka a Jihlavě, 2011	22
Obrázek 6: Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v krajích ČR v roce 2018	68
Obrázek 7: Podíl obyvatel napojených na kanalizaci a na kanalizaci s ČOV v krajích ČR v roce 2018	68
Obrázek 8: Zastavitelné plochy pro bydlení z územně plánovacích dokumentací	81
Obrázek 9: Trend vývoje počtu dokončených bytů na území Jihlavské aglomerace v období let 1997 - 2019	83

Obrázek 10: Průměrný počet dokončených bytů na tisíc obyvatel v jednotlivých obcích Jihlavské aglomerace v období 2009 - 2019	83
Obrázek 11: Vývoj regionálního HDP na 1 obyvatele (Kč).....	86
Obrázek 12: Podíl nezaměstnaných osob (%) k 30. 9. 2020	88
Obrázek 13: Podíl potenciálních rekreačních ploch (PRP v %) a hromadná ubytovací zařízení v Jihlavské aglomeraci k 31. 12. 2019	92
Obrázek 14: Plochy občanské vybavenosti z územně plánovacích dokumentací	97
Obrázek 15: Matice vlivu a zájmu.....	112

4.3 SEZNAM ZKRATEK

ČD	České dráhy
ČEZ	České energetické závody a.s.
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
DDM	Dům dětí a mládeže
DPMJ	Dopravní podnik města Jihlava
DPP	Digitální povodňový plán
DZE	Druhotné zdroje energie
EU	Evropská unie
EO	Ekvivalentní obyvatelé
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj (angl. <i>The European Regional Development Fund</i>)
ESF	Evropský sociální fond (angl. <i>European Social Fund</i>)
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
FVE	Fotovoltaická elektrárna
GDPR	Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (angl. <i>General Data Protection Regulation</i>)
HDP	Hrubý domácí produkt
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
IAD	Individuální automobilová doprava
ICT	Informační a komunikační technologie (angl. <i>Information and Communication Technologies</i>)
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IROP	Integrovaný regionální operační program
ISNOV	Integrovaný systém nakládání s odpady v Kraji Vysočina
ISg	Integrovaná strategie
IT	Informační technologie
ITI JA	Integrované teritoriální investice Jihlavské aglomerace
ITS	Informační technologie a systémy
IZS	Integrovaný záchranný systém
JA	Jihlavská aglomerace
KGJ	Kogenerační jednotka
KVET	Kombinovaná výroba elektřiny a tepla

MAS	Místní akční skupina/y
MA21	Místní agenda 21
MHD	Městská hromadná doprava
MKP	Měsíční křivka překročení
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPIN	Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (použita v. 1.1, říjen 2021)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MP INRAP	Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů a regionálních akčních plánů v programovém období 2021–2027 (použita v. 1.1, říjen 2021)
MS2021+	Monitorovací systém pro programové období 2021-2027
MŠ	Mateřská škola
MV	Ministerstvo vnitra
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPSE-WaM	Národní program snižování emisí, scénář „With additional measures“
NRP	Náhradní rodinná péče
NTL	Nízkotlaký plynovod
OP	Operační program
OP JAK	Operační program Jan Ámos Komenský
OP TAK	Operační program Technologie a konkurenceschopnost
OPD	Operační program Doprava
OPVVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OPZ+	Operační program Zaměstnanost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORL	Otorhinolaryngologie
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZE	Obnovitelné zdroje energie
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
PČR	Policie České republiky
PRP	Potenciální rekreační plochy
PRVKUK	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina
PZI	Přímé zahraniční investice
RIS3	Výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci (angl. <i>Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation</i>)
ŘO	Řídicí orgán
SEA	Posuzování vlivů koncepce na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb.
SEKM	Systém Evžen kontaminovaných míst
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMJ	Služby města Jihlava
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
SŠ	Střední škola
STL	Střednětlaký plynovod
SVL	Sociálně vyloučené lokality
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí (angl. <i>Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats</i>)
SZT	Soustava zásobování teplem
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TE	Tepelná energie

TIC	Turistické informační centrum
TPJ	Technologický park Jihlava
ÚAP ORP	Územně analytické podklady obce s rozšířenou působností
ÚEK	Územní energetická koncepce
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (angl. <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VD	Veřejná doprava
VDV	Veřejná doprava Vysočiny
VHD	Veřejná hromadná doprava
VTL	Vysokotlaký plynovod
VŠ	Vysoká škola
VŠPJ	Vysoká škola polytechnická Jihlava
VUT	Vysoké učení technické v Brně
VVN	Vedení vysokého napětí
ZŠ	Základní škola
ZÚR KV	Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina
ZUŠ	Základní umělecká škola
ZZS KV	Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina
ŽP	Životní prostředí
ŽST	Železniční stanice

4.4 PŘEHLED HLAVNÍCH POUŽITÝCH ZDROJŮ

- ASZ (2019): Místní komunikační plán města Jihlava. Dostupné na <https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/MKP_Jihlava.pdf>.
- ASZ (2019b): Strategický plán sociálního začleňování města Jihlava 2019-2022. Dostupné na <https://jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=536441>.
- Bokša, M. a kol. (2019): Digitální Česko v digitální Evropě. Dostupné na <https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/Digitalni_Cesko_FINAL-ONLINE-VERSION.pdf>.
- CENIA (2019): Zpráva o životním prostředí v Kraji Vysočina 2018.
- CI2 (2019): Spokojenost občanů s místním společenstvím a mobilita a místní přeprava obyvatel Jihlavy. Výsledky dotazníkového šetření. Dostupné na <https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=535157>.
- ČSÚ - Sčítání lidí, domů a bytů, 2011
- ČSÚ - Výběrové šetření pracovních sil, 2019
- ČSÚ (2020): Statistická ročenka České republiky 2019. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/92010906/32019819.pdf/6bf03523-f75f-4335-97db-755c1c466337?version=1.6>>.
- ČSÚ (2020b): Statistická ročenka Kraje Vysočiny 2019. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/90862491/33009519.pdf/ef4fcf27-f807-453e-ac15-7b49939dfc12?version=1.7>>.
- ČSÚ (2021): Cestovní ruch na Vysočině v roce 2019 – úbytek zahraničních hostů snížil návštěvnost. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/xj/cestovni-ruch-na-vysocine-v-roce-2019-ubytek-zahranicnich-hostu-snizil-navstevnost>>.
- ENERGO-ENVI, s.r.o. (2019): Aktualizace územní energetické koncepce města Jihlavy
- EVVO (2017): Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Kraje Vysočina pro období 2018 – 2025. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/koncepce-environmentalniho-vzdelavani-vychovy-a-osvety-kraje-vysocina-pro-obdobi-2018-2025/d-4084446>>.
- GAC (2015): Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR. Dostupné na <http://www.romea.cz/dokumenty/Analiza_socialne_vyloucenych_lokalit_v_CR_2015.pdf>.
- Hanzl, D. (2020): Sociologický průzkum – Průzkum veřejného mínění o názorech obyvatel Kraje Vysočina na kriminalitu, prevenci kriminality a cyberkriminalitu. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4103882>.
- IPRÚ JSA (2019): Aktualizace Integrovaného plánu rozvoje území Jihlavské sídelní aglomerace, verze 1.9. Dostupné na <<https://jihlava.cz/integrovani-plan-rozvoje-uzemi-jihlavske-sidelni-aglomerace-verze-1-5/d-529294>>.
- Jihlava (2013): Strategický plán rozvoje statutárního města Jihlavy 2014 – 2020.
- Jihlava (2016): Strategie pro kulturu, volný čas a cestovní ruch ve městě Jihlavě 2017-2024
- Jihlava (2020): Územně analytické podklady SO ORP Jihlava
- Jihlava (2018): Plán rozvoje sportu v Jihlavě 2018–2025
- Jihlava (2019): Vstupní analýza města Jihlavy. Dostupné na <https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=536443>
- KAP Vysočina (2020): Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Kraje Vysočina II. Dostupné na <https://m.kr-vysocina.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450008&id=4102736&n=krajsky%2Dakcni%2Dplan%2Drozvoje%2Dvzdelavani%2Dkraje%2Dvysocina%2Dii&p1=90272>.
- KPK KV (2016): Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/prevence-kriminality/ds-301912/p1=48688>>.
- KP SS (2016): Komunitní plán sociálních služeb statutárního města Jihlavy. Dostupné na <https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=513397>.

- Krbová, J., Ježek, J. (2019): Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. První část: Problémy a výzvy. Dostupné na <<https://www.fm.vse.cz/wp-content/uploads/page/5730/revitalizace-kniha.pdf>>.
- Kraj Vysočina (2020): Strategie rozvoje kraje Vysočina 2021 - 2027
- Krajská příloha národní RIS3 strategie za Kraj Vysočina <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4060006>
- Kraj Vysočina (2018): Strategický plán rozvoje zdravotnictví Kraje Vysočina. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4095141>.
- MAP Jihlava (2018): Místní akční plán rozvoje vzdělávání pro ORP Jihlava. Dostupné na <https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=533072>.
- MEPCO, s.r.o. a CIRI (2019): Integrovaný plán rozvoje území Jihlavské sídelní aglomerace – verze k 12/2019
- MMR (2020): Vymezení území pro Integrované teritoriální investice (ITI) v ČR, závěrečný dokument - červen 2020
- MMR (2006): Atlas cestovního ruchu.
- MV (2020): Statistická ročenka 2019 Česká republika. Dostupné na <<https://www.hzscr.cz/statisticka-rocenka-2019>>
- MŽP (2016): Program zlepšování kvality ovzduší – zóna Jihovýchod – CZ06Z. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4075078>.
- MŽP (2020): Program zlepšování kvality ovzduší – zóna Jihovýchod – CZ06Z. Dostupné na <[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzdusi_2020/\\$FILE/OOO-CZ06Z-20191219.002.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/aktualizace_programu_zlepsovani_kvality_ovzdusi_2020/$FILE/OOO-CZ06Z-20191219.002.pdf)>.
- Pasport podnikatelského prostředí Kraje Vysočina, *Agentura Czech Invest*, 2019, <<http://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-municipality/Rozvoj-podnikatelskeho-prostredi/Pasport-podnikatelskeho-prostredi/Pasportizace-kraje-Vysocina-cs>>
- POH KV (2016): Plán odpadového hospodářství Kraje Vysočina pro období 2016 až 2025. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/plan-odpadoveho-hospodarstvi-kraje-vysocina-pro-obdobi-2016-az-2025/d-4071580/p1=2082>>.
- PPK KV (2019): Program Prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2020. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4098688>.
- PRVKUK (2015): Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Kraje Vysočina. Dostupné na <<http://prvk.kr-vysocina.cz/prvk/karty/prehled>>.
- RIS3 (2020): Krajská příloha národní RIS3 strategie za Kraj Vysočina 2021+. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/regionalni-rozvoj/ds-302501/p1=61524>>.
- SEB KV (2018): Strategie elektronické bezpečnosti Kraje Vysočina 2018-2021. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4086725>.
- SICT KV (2015): Strategie ICT Kraje Vysočina 2014-2017. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4064945>.
- SM Jihlava (2014): Strategický plán rozvoje statutárního města Jihlavy do roku 2020. Dostupné na <<https://www.jihlava.cz/strategicky-plan-rozvoje-statutarniho-mesta-jihlavy-do-roku-2020/d-500097/p1=103681>>.
- SP SS (2019): Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Kraje Vysočina na roky 2016-2020. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4098736>.
- SPRZ KV (2018): Strategický plán rozvoje zdravotnictví Kraje Vysočina. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4095141>.
- SR KV (2020): Strategie rozvoje Kraje Vysočina 2021-2027. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/dp/id_ktg=300352&p1=29689>.

- SSVL KV (2016): Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na období 2016 – 2020. Dostupné na <https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4071313>.
- ÚAP KV (2017): Aktualizace Územně analytických podkladů Kraje Vysočina 2017. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/aktualizace-uap-kraje-vysocina-2017/ds-303101/p1=75401>>.
- VŠPJ (2020): Výroční zprávy. Dostupné na <<https://www.vspj.cz/skola/uredni-deska/vyrocní-zpravy-o-cinnosti>>.
- Vysoká škola polytechnická Jihlava, <<https://www.vspj.cz/>>
- ZÚR KV (2020): Zásady územního rozvoje Kraje Vysočina. Dostupné na <<https://www.kr-vysocina.cz/uzemne-planovaci-dokumentace-kraje-vysocina/ms-39692/p1=39692>>.
- CzechTourism.cz
- www.czso.cz
- <http://povis.cz/html/>
- http://dpp.kr-vysocina.cz/pub_CZ063/index.html
- <http://dpp.jihlava-city.cz/dpp/>
- www.jihlava.cz
- www.kr-vysocina.cz
- <http://extranet.kr-vysocina.cz>
- www.mapakriminality.cz
- www.nemji.cz
- Pamatkovykatalog.cz
- Tourdata.cz
- www.vspj.cz
- Vysocina.eu
- Vysocinatourism.cz